

Riksdagens protokoll

2007/08:46

Tisdagen den 18 december

Kl. 10.00 – 22.44

Protokoll
2007/08:46

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 december.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:262

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:262 Bristande avfallshantering i FN-regi
av Bodil Ceballos (mp)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 17 januari 2008.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet befinner sig på tjänsteresor samt tar emot besök som dessvärre inte går att flytta under de svarstillfällen som finns före den 17 januari 2008.

Stockholm den 12 december 2007

Försvarsdepartementet

Sten Tolgfors (m)

Enligt uppdrag

Helena Lindberg

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:273

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:273 FN:s resolution 1325

av Kerstin Lundgren (c)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 17 januari 2008.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet befinner sig på tjänsteresor samt tar emot besök som dessvärre inte går att flytta under de svarstillfällena som finns före den 17 januari 2008.

Stockholm den 12 december 2007

Försvarsdepartementet

Sten Tolgfors (m)

Enligt uppdrag

Helena Lindberg

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellation 2007/08:252 om politisering av utredningsväsendet

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig hur jag agerar i en situation då utredare har åsikter som inte stämmer överens med regeringens.

Kommittéväsendet fyller grundläggande funktioner i samhället när det gäller att ta fram beslutsunderlag och förbereda olika slag av förändringar i politik och förvaltning. Den av Luciano Astudillo påstådda politiseringen av utredningsväsendet var Socialdemokraterna i allra högsta grad skyldiga till under sin regeringstid. Riksdagens utredningstjänst gjorde 2005 en granskning av kommittéväsendet. Den visade att tre fjärdedelar av dem som hade en politisk bakgrund och som utsågs till ordförande i statliga utredningar under åren 1994–2004 var socialdemokrater.

Trots Socialdemokraternas tidigare problematiska utnämningsspolitik i samband med utredningar är det svenska kommittéväsendet förknippat med integritet, oberoende och kvalitet. Dessa kännetecken är något som jag och mina kolleger i regeringen värnar och verkar för.

Anf. 2 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill tacka Maud Olofsson för svaret även om jag tycker att det är ett mycket dåligt svar. Maud Olofsson har valt att inte svara på frågan utan uppehåller sig i stället vid vår regeringstid. Det är dessutom vice statsministerns sätt, tror jag, att försöka mörka.

Riksdagens utredningstjänst gjorde en rapport 2004 som granskade åren 2001–2003. Den visade att så många som 198 av 265 ordförande i kommittéer var helt opolitiska. Tre fjärdedelar av dem som ledde olika utredningar hade alltså ingen politisk bakgrund över huvud taget. Men ändå gör Maud Olofsson detta till en grej om att vi skulle ha varit de som politiserade utredningsväsendet.

Det tål att påminna Maud Olofsson om att hon faktiskt har varit vice statsminister i ett och ett halvt år nu. Även om det blir en kort sejour finns det all anledning att börja regera – för här i kammaren låter hon fortfarande som en oppositionspolitiker – och på ett bättre sätt än hittills.

Jag ska fortsätta med att citera ett betänkande från 2005/06 i en granskning som KU gjorde. ”Som framgått i det föregående har utskottet flera gånger granskat regeringens utövande av utnämningssmakten och för riksdagen anmält resultatet av granskningen. Senast skedde det hösten 2005. Utskottet vill här erinra om sin tidigare uppfattning att politisk

bakgrund inte skall diskvalificera någon från att utnämnas till statlig tjänst, t.ex. generaldirektör. Politisk erfarenhet kan i vissa fall till och med ses som särskilt värdefull för ledningen av en offentlig organisation. Vad som i sådana fall är relevant är inte vilket politiskt parti den person som utnämns har representerat, utan det att han eller hon haft vissa uppgifter i en politisk och offentlig miljö och utfört dessa på ett sådant sätt att det varit meriterande för den tjänst som skall tillsättas. Under alla omständigheter gäller, enligt regeringsformen, att hänsyn endast får tas till sakliga grunder.”

Alltså riktades ingen anmärkning mot tidigare regeringars utnämning. Detta ställde Centern upp på i utskottet och här i kammaren. Alla ställde upp på denna formulering, även Maud Olofsson. Men här står hon och säger något helt annat. Varför? Är det för att dölja den inkompetens som funnits i beredningen av det ärende som jag tagit upp i detta fall?

Alla vet vid det här laget att Maud Olofsson sparkade fel Lars-Olof Pettersson. Genom en snabb sökning på Eniro hade man i Regeringskansliet – bara genom att klicka – kunnat ta fram att det finns ungefär 74 Lars-Olof Pettersson. Hade man dessutom ringt Skatteverket skulle man ha kommit fram till att det finns 70 Lars-Olof Pettersson som stavar med f och 220 som stavar med v. Den person som sparkades från den viktiga utredningen som skulle se över företagarnas trygghet var en flitig företagare vars namn vanhedrades i den presskonferens som fortfarande ligger uppe på regeringens hemsida.

Eller är det som vi befarar värre än så, att Maud Olofsson med sitt svar tydligt legitimerar att man är beredd att ta bort utredare som inte faller regeringen i smaken, alltså en form av politisk utrensning? Det är allt utom integritet, oberoende och kvalitet – det som verkligen borde känneteckna det svenska utredningsväsendet.

Jag upprepar min fråga: Hur kommer den borgerliga regeringen att agera i framtiden när det uppstår en situation där utredarnas åsikter inte stämmer överens med den borgerliga regeringens?

Anf. 3 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill understryka vikten av interpellationen som Luciano Astudillo har ställt. Jag är mycket bekymrad över svaret från näringsministern. Jag hade förväntat mig ett annat svar. Jag hade också förväntat mig att regeringen hade tagit del av de granskningar som konstitutionsutskottet gjorde under förra mandatperioden men även längre tillbaka i tiden där uppgifterna som framskymtar i interpellationssvaret är belysta, granskade och lagda till rätta. Jag tycker att vi borde kunna avföra det från denna diskussion när det finns så mycket fakta.

Jag får en känsla när jag läser svaret att den argumentation man har fört för en inre mobilisering inom högeroppositionen har man själv fallit offer för och att man har läst för mycket av den så kallade smutskastningsgruppens information som har tagits fram i syfte att hävda sin egen kompetens i förhållande till den dåvarande regeringssidan.

Man kan ha argumenterat så länge att man inte ens i regeringsställning förmår att ta sitt ansvar för att leda landet och se till att vi inte bygger klyftor och att vi respekterar människors olika uppfattning. Har man gått på en ungdomsdans i ett ungdomsförbund någon gång ska det inte väga tyngre än att man har en saklig kompetens på ett område.

Det är en farlig väg man är ute på när man ska rensa ut människor som har en annan politisk uppfattning och när man inte respekterar tjänstemannarollen. Det bidrar till den ryktesspridning som florerar om att regeringstjänstemän sitter och googlar. Hittar man en socialdemokrat eller någon som någon gång har varit på något annat möte än inom högeralliansen blir denne sittande vid sitt skrivbord utan arbetsuppgifter.

Det är en obehaglig stämning som börjar sprida sig, och Maud Olofsson bidrar till den genom sitt svar i dag. Respektera människors politiska uppfattningar! Respektera att man vill bygga broar, att man vill vara delaktig i hela samhället och att man har en oberoende tjänstemannaroll!

Alla har rätt att ha en politisk uppfattning men också rätt att bli respekterade för det uppdrag man har. Är det detta Maud Olofsson har menat när vi hört henne tala om "avsossifieringen"? Är detta avsossifieringen – att rensa ut människor som inte har bekänt sig till högeralliansens dokument, så här långt inkomna och kommande? Det vi har sett med Lars-Olof Pettersson har ju varit ett oroväckande fall, men jag misstänker att det är toppen på ett isberg.

Det är bekymmersamt med den här tystnaden, oron och den brist på respekt som många människor känner i dag inom offentlig förvaltning, bristen på respekt för deras arbete men också för att de på sin fritid vill bedriva ett samhällsengagerat intresse.

Men till sist, Maud Olofsson: Är detta ett exempel på vad regeringen menar när man talar om avsossifiering, och hur kommer man vidare att omsätta det uttrycket i praktisk politik? Det här är ett exempel men hur kommer man att gå vidare från regeringens sida? Detta är mycket djupt oroande.

Anf. 4 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag såg den här frågan när den ställdes till näringsministern och väntade med spänning på svaret. Jag måste säga att den fråga som ställdes var i allra högsta grad berättigad med tanke på den process som hade föregått den med en utredare och en presskonferens, som dessutom fortfarande ligger kvar på regeringens hemsida, där näringsministern på ett väldigt aggressivt sätt, tycker jag, talar om varför den här utredaren är olämplig.

Och så kommer det här svaret, som egentligen fortfarande andas något slags valrörelse inför valet 2006, där Maud Olofsson är i opposition mot en socialdemokratisk regering. Det torde väl vid det här laget ha gått upp för Maud Olofsson att hon faktiskt *är* regeringen. Hon är dessutom vice statsminister. Då tycker jag att man hade kunnat förvänta sig ett betydligt mer ödmjukt svar på den här frågan.

Först och främst tycker jag att det är beklämmande att man i princip offentligt avrättar en person som har fått ett uppdrag från regeringen att vara utredningsman. Man talar om att denna person har brister och okunskap och antyder dessutom att han har haft en koppling till ett fackförbund, något som tydligen är absolut diskriminerande för att få vara en offentlig utredare i en borgerlig regering. Detta tycker jag är att inte ha respekt för utredningsväsendet över huvud taget. Inom utredningsväsendet är det väl så att de personer som finns där måste känna att de har fått förtroende.

Sedan kan det vara så att man inte tycker att vissa utredare passar in i den politik som en ny regering har. Det tycker jag att man kan ha respekt för. Det var dessutom väldigt tydligt att Maud Olofsson tog fel på person. Den person som hon sparkade var inte den person som hon trodde att det var. Då skulle väl det här svaret ha innehållit en ursäkt, tycker jag. Fel kan alla göra. Fel på namn kan man också ta. Men detta svar andas inte ett ord om att det begicks ett misstag när det gäller personen. Det var fel person som blev avrättad. Denne Lars-Olof Pettersson, som sedan fick sluta, visade sig ha tämligen stora kunskaper om företagande över huvud taget. Det blev en ganska bisarr historia kring det här.

Jag tycker att Maud Olofsson ska ta chansen i sitt nästa inlägg att vara lite ödmjuk, faktiskt notera att det begicks ett misstag och inte skjuta över skulden på den förra socialdemokratiska regeringen för hur den hanterade utnämningpolitiken. Den kan man i och för sig ha en särskild diskussion om. Jag stod i den här talarstolen många gånger under den perioden och diskuterade det här. Det var ju ingen måtta på hur detta utredningsväsende skulle ändras, vilka åtagande man skulle göra och hur man skulle hantera det här. Jag kan se att det här efter drygt ett år egentligen inte har resulterat i någonting alls. Det har varit några futtiga annonseringar om någon generaldirektör. Annars startade det ju med att det var en rad moderater som utsågs på poster där det tidigare hade funnits andra som företrädare för olika verksamheter och myndigheter. Så startade den borgerliga regeringens utnämningpolitik efter regeringsskiftet. Efter det har Mats Odell pekat på att han skulle se över det här. Det har inte hänt någonting. Det verkar som att när regeringen väl har kommit på plats har man insett att utnämningväsendet faktiskt är ett ganska bra verktyg för en regering att kunna hantera och styra riket, vilket vi socialdemokrater sade under en lång period.

Men som sagt var, Maud Olofsson, ta chansen att kommentera det här och visa lite ödmjukhet! Det var ju faktiskt fel person som sparkades. Den personen tycker jag faktiskt skulle kunna kräva en ursäkt.

Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det finns ett talesätt som säger: Som man känner sig själv känner man andra. Jag tycker att det passar väldigt väl in på den debatt som vi nu har. Jag tror att det är så att ni socialdemokrater känner att ni har använt utnämningmakten på fel sätt. Ni har, och det visar också den statistik som vi har, utsett många socialdemokrater. Det vet svenska folket. Det var ni som använde utnämningmakten på ett sätt som kritiserades. Det var en av anledningarna till att ni förlorade valrörelsen.

Det är naturligtvis så att regeringen har utnämningmakten, och vi ska också använda den på ett sätt som är ansvarsfullt. Vi ska ta till oss all den kompetens som finns. I det här fallet ville jag ha en utredare som hade gedigen företagarerfarenhet och en gedigen kunskap om socialförsäkringssystemen. Då är det helt naturligt att en ny regering byter ut en gammal utredare och tillsätter en ny. Det är ingenting nytt. Jag är helt säker på att Sven-Erik Österberg, eller hans regeringskolleger, för Sven-Erik kom inte in vid skiftet, har gjort exakt samma sak tidigare. Det är ingenting konstigt. Det är klart att jag som minister måste ha förtroende

för den som ska leda denna utredning. Jag måste få den kompetensen som jag vill ha i det sammanhanget.

Det är också intressant att ta upp diskussionen om utnämningsspolitiken över huvud taget. Jag vet inte om Sven-Erik Österberg har sovit hela det här året men det har alldeles tydligt framgått att regeringen har en helt annan inställning till utnämningsspolitiken än den förra regeringen hade. Vi har utannonserat många tjänster. Det har gett bra resultat. Många av dem som i dag tillsätts som generaldirektörer och på andra poster har fått jobbet genom ett ansökningsförfarande. Det här utökas nu ännu mer. Vi gör tydliga kravprofiler för de här olika tjänsterna. Vi avpolitiserar tillsättandet av olika poster i rikets tjänst. Jag tror att det är väldigt viktigt att det är så. Vi har väldigt många kompetenser utanför de politiska partierna. Det är också det som den här regeringen försöker använda sig av. Jag tror att det är bra för hela svenska folket. Jag tror att det är bra utredningsväsendet och jag tror att det är bra för kvaliteten att vi breddar gruppen som vi kan rekrytera från.

Jag tror att socialdemokraterna själva har stora bekymmer med detta och försöker överföra en del av den kritik som riktades mot den förra, socialdemokratiska, regeringen på den nya borgerliga regeringen. Men ni får bära ansvaret för er politisering av utnämningssväsendet. Det tänker inte jag göra. Och jag känner mig väldigt trygg med den hantering som den nya regeringen har. Den är mycket mer öppen, mycket mer transparent, mycket mer tillgänglig för fler människor. Det behöver Sverige, och det behöver också demokratin.

Anf. 6 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Återigen vill jag gå till riksdagens utredningstjänsts rapport från 2004, där man granskade de utredare som utnämns mellan 2001 och 2003. 198 av 265 hade ingen politisk färg. De var över huvud taget opolitiska. Så gör inte detta till ett problem för oss socialdemokrater. Dessutom är det så, fru talman, att det står bortom allt tvivel att en av anledningarna till den här regeringens stora problem de första ett och ett halvt åren i regerandet just är problemet med utnämningarna alltifrån statsråd till statssekreterare och över huvud taget hanteringen av Regeringskansliet. Det är en av de stora frågor där den borgerliga regeringen totalt misslyckats.

Med hanteringen av Lars-Olof Pettersson och den viktiga utredningen kring företagarnas trygghet vill jag påstå att Maud Olofsson har slagit rekord i misslyckanden. Hon har sparkat en person bara för att han råkar ha fel namn. Utan att göra en bättre granskning av vem det var som Maud Olofsson inte hade förtroende för sparkade hon honom. Det är allvarligt. Om hon hade granskat detta hade hon fått reda på att Lars-Olof Pettersson som fick sparken är en flitig företagare. Han har varit företagare i massor av år. För en tid sedan granskade han a-kassans organisation och struktur. Ett av de stora bekymren för många av landets småföretagare är att de inte har någon inkomsttrygghet när olyckan är framme och man tvingas lägga ned företaget. Vem skulle bättre än Lars-Olof Pettersson kunna se över hur a-kassan fungerar och ge bättre utfall för landets småföretagare?

Lars-Olof Pettersson fick sparken.

Jag vill åter läsa ur en rapport om att bryta socialdemokratisk makt-hegemoni som den borgerliga regeringen tog fram före valet:

Statens styrning av myndigheter måste i ännu högre grad än i dag ske genom de formella vägar som står till buds: budget, regleringsbrev, lagar och förordningar. Tendenser till mer och mer av informell styrning av myndigheter måste motverkas för att upprätthålla deras självständighet och professionalism. De tendenser till ministerstyre och begynnande *spoil*-system som kan skönjas måste stävjas.

Nu har alltså landets vice statsminister med tydliga politiska motiv sparkat en utredare. Det går att gå in på regeringens hemsida och se presskonferensen. Den ligger kvar där. Där kan man höra att det viktigaste motivet som Maud Olofsson angav för att sparka Lars-Olof Pettersson var att han var en socialdemokratisk partiarbetare som hade jobbat inom fackföreningsrörelsen. Det var det viktigaste skälet som landets vice statsminister angav.

Det allvarliga är att man hävdar att man ska göra annorlunda när man får makten och när man väl får den ägnar man sig åt något som är fjärran från den svenska tradition som vi värnar om i utredningsväsendet, nämligen dess oberoende, integritet och fokus på expertkunskaper.

Det vore på sin plats, Maud Olofsson, att be Lars-Olof Pettersson om ursäkt. Ta chansen.

Anf. 7 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag blir mer och mer förvånad allteftersom den här interpellationsdebatten fortskrider. Jag är van vid att en interpellation ofta leder till ett klarläggande. Man förstår varandra bättre. Man byter argument. Missförstånd kan redas ut och man kan hitta vägar att tillsammans – även om det inte är precis hand i hand – betrakta en problematik eller frågeställning.

Här är det ju precis tvärtom. Här vidgas klyftorna. Jag menar att Sverige är ett för litet land för att man ska bygga murar och gräva vallgravar mellan opposition och regering. Vi behöver samverka i många frågor för att kunna förbättra Sverige ytterligare.

Jag får bekräftat att det här handlar om en politisk utrensning. Regeringen har bestämt att man ska överpröva de granskningar som har varit tidigare. Man överprövar konstitutionsutskottets granskningar. KU är till för att granska regeringar. Det är inte till för att regeringar ska granska konstitutionsutskottet. Om vice statsministern och näringsministern har fått den bilden är den fel. Den information som har granskats, dessutom på felaktiga grunder, behöver vi ju inte upprepa här.

Det som Lars-Olof Pettersson, som jag aldrig har träffat, har blivit utsatt för genom presskonferensen, presentation på hemsidan och uttalanden som upprepas här, i stället för att man gör ett tillrättaliggande och ber om ursäkt, är ren kränkning av en person. Det är inte värdigt en regering. Det är inte värdigt statsrådet att bete sig så mot en enskild medborgare i Sverige.

Det är helt klart att den felaktiga Lars-Olof Pettersson som var fackligt aktiv aldrig skulle bli tillvaratagen med sin kompetens på områden där han själv upplever att regeringen borde inse att han har kompetens.

Näringsministern har inte dragit sig för att gå med blommor och positiva uttalanden till personer som är beredda att undergräva kollektivavtal och fackliga rättigheter. Skulle det inte vara på sin plats att Maud Olofsson gick med en blomma till Lars-Olof Pettersson och bad om ursäkt för det som har skett och som nu upprepas i uttalanden som är kränkande?

Anf. 8 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag håller med vice statsministern om en sak. Det är naturligtvis alltid möjligt för en regering att byta ut en utredare. Den kunskap som utredaren har kanske inte lämpar sig för den förändring som en ny regering innebär för utredningen. Det tycker jag inte är något problem.

Den här debatten handlar inte om det. Den fråga man kan ställa sig är om den riktige Lars-Olof Pettersson hade fått sparken av Maud Olofsson om hon inte hade trott att han var någon annan. Det är en intressant fråga. Problemet är ju att argumentet gällde fel person med bristande kunskaper. Det var ju argumentet för att den riktige Lars-Olof Pettersson fick lämna sitt uppdrag. Det blev väldigt märkligt.

Jag tycker att det är på sin plats med en ursäkt till den riktige Lars-Olof Pettersson med anledning av argumentationen för att han fick lämna sitt uppdrag. Det är det minsta man kan begära.

Som jag sade tidigare kan vi alla göra fel, men det är mer rakryggt att stå för dem än att försöka skjuta över skulden på den tidigare regeringens utnämningsspolitik. Den har väl ingenting med detta enskilda fall att göra. Det handlar om hur näringsministern har hanterat sin utredare med fel argumentation. Det är det frågan gäller, inte utnämningsspolitiken i stort som vice statsministern försöker lägga ut som dimridå kring det här enskilda fallet.

Hade Lars-Olof Pettersson varit kvar om inte Maud Olofsson hade blandat ihop honom med den andre? Det tycker jag är en intressant fråga.

Eftersom det är så här är det då inte på sin plats att ge Lars-Olof Pettersson en ursäkt? Det är att visa respekt för hur man hanterat utredningsväsendet. Maud Olofsson har chansen att göra det i sina kommande inlägg.

Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det här är en minst sagt underlig debatt. Här ber vi om att man ska tillrättalägga ett problem som regeringen har stött på. Man har blandat ihop två personer.

Nu handlar debatten om utnämningsspolitiken i stort med generaldirektörer och annat. Jag trodde att vi var överens om att en regering ibland behöver tillsätta utredningar och utredare. Det har väl aldrig varit någon diskussion om annat än att det skulle vara regeringen som utnämner och slår vakt om att de får de bästa utredarna. Under de år som jag har suttit i riksdagen har jag aldrig märkt att det skulle vara fråga om något annat.

Jag tror att vi är helt överens på den punkten. Maud Olofsson försöker göra ett nummer av en helt annan fråga. Det är den ena delen av den här debatten.

Den andra delen av den här debatten, som inte har belysts så mycket, är det stopp som det blir i ett arbete som plötsligt läggs ned. Den här utredningen kunde ha varit klar vid det här laget och den kunde ha varit ute för remissbehandling. Det gäller en fråga som hela kammaren efterfrågar och som inte minst Maud Olofsson efterfrågade i valrörelsen, nämligen den sociala tryggheten för företagarna.

Det är åter ett exempel på den senfärdighet som regeringen har när det gäller att få fram förslag. Det handlar inte bara om att man vill ha förslag som passar en själv och som man själv kan stå för. Det handlar också om att kasta ut sådant som man skulle kunna ta över och kanske skapa om och göra bättre.

I detta fall har man begått ett stort fel mot en enskild person, och Maud Olofsson står här i detta sammanhang och bara talar om att det var ett visst antal socialdemokrater som var ordförande i de statliga utredningarna och kommittéerna mellan 1994 och 2004. Men har Maud Olofsson tittat på hur många av ensamutredarna som var socialdemokrater? I huvudsak var det väl andra personer som var det?

Blanda inte ihop korten, Maud Olofsson, utan se till att man får fram dessa förslag. Genom Maud Olofssons hanterande av denna fråga har den sociala tryggheten för företagarna försenats med i varje fall ett år, och det är häpnadsväckande av en regering som vill stå för att vara företagarnas bästa vän.

Anf. 10 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det förvånar mig verkligen att landets vice statsminister inte kan visa en gnutta ödmjukhet när det är så uppenbart att det är allvarliga missgrepp som har gjorts från Maud Olofsson. Bland annat avskedade hon för snart ett år sedan regeringens utredare av en så viktig fråga som småföretagarnas trygghet.

Jag som tidigare näringsminister tog initiativ till den översynen för att den är väldigt viktig för småföretagarna, inte minst vid nystart av företag och för att det ska vara möjligt att gå från en anställning till ett företagande. Man måste se till att också socialförsäkringssystemen fungerar. Den utredaren avskedades för ett år sedan, och det visade sig att det var fel person. Bara det skulle få vem som helst att be om ursäkt. Sedan dröjer det ett helt år innan en ny utredare tillsätts. Också det är ett missgrepp. Men mest allvarligt, Maud Olofsson, är just detta. Maud Olofsson är näringsminister och landets vice statsminister och menar därmed att man som vice statsminister på presskonferenser offentligt kan chikanera av regeringen utsedda offentliga utredare.

Är det så landet ska styras i framtiden – att med regeringsmakten till förfogande angripa människor som har fått statliga uppdrag? Vad sänder det för budskap till offentlig förvaltning och till av regeringen utsedda personer som ska utföra viktiga saker för folkhushållet?

Slutsatsen måste vara uppenbar för Maud Olofsson, vice statsminister. Be om ursäkt till den person som du offentligen har chikanerat och tala om för kammaren att du inte ytterligare någon gång kommer att bete dig på detta vis som företrädare för Sveriges regering.

Anf. 11 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag återupprepar: Som man känner sig själv känner man andra. Jag tror att detta tonläge visar hur provocerade ni är av att den nya regeringen har en helt annan utnämningsspolitik.

Det var inte jag som lyfte fram utnämningsspolitiken som en stor fråga. De har ni själva gjort i talarstolen här. Det är därför som debatten också breddas. Jag är beredd att ta den diskussionen därför att den här regeringen har en helt annan syn på utnämningsspolitiken än vad Socialdemokraterna hade. Jag tror att det är känt för svenska folket att ni politiserade utnämningssväsendet. Det kan man se i många exempel.

När jag tillträdde ville jag ha en bra utredning. Jag ville ha tilläggsdirektiv, och jag ville ha en ny utredare med rätt kompetens. Jag vet mycket väl vem det var som jag bytte ut, och jag vet mycket väl vem det var som jag tillsatte. Det är därför som det är viktigt att se att vi nu äntligen kan få ett förslag till den här riksdagen som ger hjälp till de små företagen vid sjukdom, vid arbetslöshet, vid föräldraledighet och annat.

Thomas Östros säger att han tog initiativ till denna utredning. Det är att handskas mycket ovarsamt med sanningen. Thomas Östros tvingades av oppositionen i riksdagen att tillsätta denna utredning. Då valde han naturligtvis en utredare utifrån sina egna utgångspunkter. Jag har samma rätt att välja utifrån mina utgångspunkter som statsråd. Thomas Östros tog inget initiativ därför att Socialdemokraterna aldrig har tyckt att den sociala tryggheten för småföretagare har varit viktig. Den har blivit det nu sedan ni har hamnat i opposition. Men ni tyckte aldrig det i regeringsställning. Om ni hade tyckt det hade ni väl snabbat på den här utredningen? Då hade ni väl tillsatt den på eget initiativ? Då hade ni väl kommit med förslag? Ni satt tolv år i regeringsställning, och det kom ingenting. Det är småföretagarna som får betala priset. Det är de som inte har den sociala tryggheten.

Låt oss därför diskutera vad det är som vi vill åstadkomma. Jag vill skapa likvärdiga villkor för anställda och företagare när det gäller den sociala tryggheten. För att utreda det ville jag tillsätta en person som har kompetens och erfarenhet från företagarkvärlden och från försäkringsvärlden. Det är det som jag vill åstadkomma.

Om ni sedan har synpunkter på att jag byter ut folk har ni full rätt att ha det. Jag har också konstaterat att ni har funnit att den gamla utredaren är en bra hjälp för er i ert fortsatta arbete. Det ska bli mycket spännande att följa vilka konkreta förslag som ni kommer fram till. Då kanske det blir lättare att diskutera det som det egentligen gäller, nämligen hur vi kan få en bra social trygghet för landets småföretagare, och hur det kan bli lättare att gå mellan verkligheten att vara anställd och att vara företagare därför att det finns ett socialt skyddsnät.

Det är också viktigt att se att alliansregeringen har förändrat utnämningsspolitiken. Jag vill återupprepa det. Vi har annonserat ut tjänster, vi har tydliga kompetensprofiler, och vi gör detta mycket mer öppet och transparent.

Det skulle vara intressant att bara få höra en kommentar. Tycker ni att det är bra att vi annonserar ut dessa tjänster? Är det någonting som ni bejakar och kan tänka er att ge beröm till regeringen för? Alla de tjänster som vi annonserar ut är fler än den socialdemokratiska regeringen någonsin annonserade ut. Ni var aldrig beredda att göra det.

Jag känner mig otroligt trygg med att svenska folket vet att den nya regeringen väljer efter kompetens. Vi gör ansökningsförfarandet och tillsättningen mycket mer transparent. Vi värderar människor från olika samhällsgrupper, från olika politiska utgångspunkter och med olika politiska erfarenheter. Det är också en del i den utnämningsspolitik som den nya regeringen har till gagn för Sverige och till gagn för kunskapen.

Anf. 12 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Maud Olofsson kan känna sig trygg och vara lugn. Vi kommer någon gång i vår att presentera ett förslag om hur man kan förbättra de sociala trygghetssystemen för företagarna. Det är så.

Vi kunde inte vänta längre. Det hade gått mer än ett år sedan Maud Olofsson lade ned den gamla utredningen. Vi kunde inte vänta längre. Vi fick ta ledningen i denna fråga såsom i många andra frågor där landet står och stampar.

Sedan vill jag ändå återgälda ett annat talesätt till Maud Olofsson, nämligen att leva som man lär. Man gick in i regeringsmakten och lovade att man skulle avpolitisera utredningsväsendet och den politiska makthegemonin efter Socialdemokraterna. Men jag kan inte tänka mig att svenska folket därmed trodde att man med det skulle legitimera politiska utrensningar, vilket är fallet i detta skede. Maud Olofssons viktigaste motiv att sparka utredaren Lars-Olof Pettersson var att hon misstänkte att han varit en socialdemokratisk valarbetare som hade varit anställd av facket. Det står hon fast vid eftersom hon inte har tagit avstånd från dessa uttalanden här i dag.

Det är fjärran från den integritet, det oberoende och den kvalitet som ska känneteckna utredningsväsendet. Men, som sagt, just utnämningar har inte varit den här regeringens starka sida. Det gäller allt från statsråd till statssekreterare, och den här fadäsen med Lars-Olof Pettersson åskådliggör detta.

Men återigen: Ta nu chansen. Vad händer nästa gång som man stöter på en utredare som råkar ha andra politiska värderingar än den borgerliga regeringens? Ta nu i juletider chansen att be Lars-Olof Pettersson om ursäkt. Han är en flitig företagare som har bidragit till landets tillväxt men som har vanhedrats på regeringens hemsida.

Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag tycker att det är på gränsen till oförsämndhet av Maud Olofsson att först säga att man är så angelägen om att få fram sociala trygghetssystem för företagarna. Sedan tycker man att det är värt att skjuta upp det. En sak hade väl varit om Maud Olofsson hade lagt ned utredningen, tagit fram ett nytt direktiv så att man sedan hade kunnat utreda frågan. Men det tog ett helt år för Maud Olofsson att få fram direktivet. Det tycker jag minst sagt är lite underligt med tanke på det stora värde av detta som de borgerliga partierna betonade under valrörelsen.

Det andra är att Maud Olofsson vill ha beröm för att hon sparkar fel person. Det är väl i alla fall magstarkt så det sjunger om det, på gränsen till oförsämndhet i det här sammanhanget.

När det gäller utredningsväsendet är det viktigt, som jag sade tidigare, att man har rätt personer och att man känner sig trygg med dem i regeringen. Men om man ska byta ut en utredare måste man väl åtminstone

göra det på sakliga grunder och inte för att någon har varit valarbetare tillsammans med ett fackförbund, när det visar sig att det inte var den Lars-Olof Pettersson som Maud Olofsson trodde. Maud Olofsson låtsas att det inte har någon som helst betydelse i sammanhanget att man har sparkat fel person. Det tycker jag är sådant som inte hör hemma i en civilisation som Sverige, framför allt inte i någonting som kallas demokrati.

Misstag kan alla göra, precis som många andra har sagt. Men då får man stå för sina misstag och inte skylla på den socialdemokratiska regeringen. Snart är det väl den socialdemokratiska regeringen, om Maud Olofsson får orera här en stund till, som har sparkat Lars-Olof Pettersson.

Anf. 14 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Visa, Maud Olofsson, att du förstår vad det innebär att vara statsråd och vice statsminister. Att vara statsråd, vice statsminister, i en regering innebär inte att man har en plattform för att uttrycka personliga antipatier. Det innebär att ta ansvar för landets utveckling. Det är mycket enkelt att konstatera att det är ett gravt misstag som är begånget. Du bör be om ursäkt. Det är väl rimligt att begära av ett statsråd som offentligt chikanerar en statens offentliga utredare, som dessutom visar sig vara en annan än den vice statsministern trodde.

Jag vet mycket väl vem det var jag gav kicken, säger Maud Olofsson. Njaa, Maud Olofsson säger att det var Sekos valledare och att han inte var företagare. Men han var företagare och inte Sekos valledare. Det är uppenbart att avskedet kom utan grund. Det är möjligt att du hade kommit fram till att du ville byta ändå, men detta avsked grundades på att det var en annan person.

Det är mycket viktigt hur en vice statsminister betar sig. Jag vill att Maud Olofsson nu tar sista chansen och ber om ursäkt och dessutom offentligt deklarerar att det icke är lämpligt av landets vice statsminister att använda den plattform som regeringsmakten ger till att offentligt chikanera personer som har fått statens ansvar att utföra viktiga arbetsuppgifter. Offentliggör det nu så att vi kan känna oss trygga med att landet ändå styrs av något omdöme.

Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror inte att det är av omsorg om regeringen som Socialdemokraterna för den här diskussionen. Jag tror att de vill försöka flytta fokus från det ni själva har ställt till med under tolv år. Det ena är att ni inte har lyckats tillsätta någon utredning, och ni har inte lyckats göra någonting när det gäller de sociala trygghetssystem för landets småföretagare. Låt mig påminna igen om att Thomas Östros inte tog något eget initiativ till att tillsätta en utredning. Han tvingades av alliansen tillsammans med Miljöpartiet att göra det, och det ska landets småföretagare veta.

Varför byter jag utredare? Ja, låt mig upprepa att det viktigaste motivet var, och där vill jag korrigera Luciano Astudillo, att jag ville ha en som hade en gedigen företagarbakgrund och gedigen kunskap om socialförsäkringssystemen. Det var mina viktigaste motiv för att byta utredare. Jag är i min fulla rätt att göra det. Lars-Olof Pettersson är säkert en otro-

ligt duglig person i många andra sammanhang men inte just i det här sammanhanget, var min bedömning.

Sedan hoppas jag att Socialdemokraterna kommer med goda konkreta förslag. Ni har haft tolv år på er men inte gjort ett dugg, inte brytt er om den här frågan. Ni har tyckt att småföretagare ska betala mer till den här försäkringen men inte ha samma villkor som de anställda. Det är sanningen.

Nu har vi tillsatt utredaren, vi har gett tilläggsdirektiv och vi ska se till att det kommer fram bra förslag. Jag värnar om landets småföretagare. Det är därför jag är här, men ni försöker bara blanda bort korten. Det handlar om landets småföretagare och deras möjligheter att vara sjuka, möjlighet att ha rimliga villkor om man blir arbetslös. Men det gäller också det fackliga om man vill gå mellan att vara anställd och vara företagare. Det är de förutsättningarna vi ska utreda. Det är därför vi har tillsatt en ny utredare och gett tilläggsdirektiv.

Var så säker: Landets småföretagare kommer att vara mycket nöjda när vi kommer med de konkreta förslagen. Det är det som är det viktiga för mig.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2007/08:274 om Sveriges mål för förnybar energi

Anf. 16 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill meddela att det finns ett blad utdelat till ledamöterna. Näringsministern hade önskat att få visa ett stapeldiagram här bakom. Det har delats ut ett blad som komplement till det skriftliga svaret.

Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Thomas Östros har ställt tre frågor till mig angående Europeiska kommissionens pågående arbete med att ta fram ett förslag till direktiv om förnybar energi. Frågorna gäller specifikt den del av förslaget som innehåller de nationella bindande målen för andelen förnybar energi till år 2020. Den första frågan som ställs är vilka överväganden som ligger bakom mitt ställningstagande att regeringens nya energipolitiska position inte behövde meddelas riksdagen före energiministermötet. Den andra frågan är om det är min bedömning att sänkta energipolitiska ambitioner för Sverige är förenligt med högre krav på övriga EU-länder. Den tredje och sista frågan är vilka krav angående andelen förnybar energi som kommissionen ställt på Sverige och som jag betecknar som orealistiska.

Först av allt vill jag säga att jag inte delar Thomas Östros beskrivning av den aktuella situationen. Jag vill påminna om att Sverige var ett av de länder som var mest pådrivande när Europeiska rådet i mars i år bland annat beslutade om ett bindande mål på 20 procent för andelen förnybar energi av all energikonsumtion i EU senast 2020. Det bör betonas att en viktig utgångspunkt för det svenska stödet var att fördelningen av det övergripande målet skulle ske på ett rättvist sätt.

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

Sverige har helt riktigt nått mycket långt när det gäller andelen av förnybar energi. Andelen förnybar energi av den totala energikonsumtionen ligger i dag på kring 40 procent samtidigt som genomsnittet inom EU är 8,5 procent. Att ytterligare öka andelen blir successivt mer kostsamt. Jag tycker därför att det rimligt och rätt att beakta redan gjorda insatser. Att Sverige går före får inte bli en ursäkt för andra länder att först ställa sig i lä av oss och sedan bli efter på vägen och därigenom smita undan sitt ansvar. Det finns ingen anledning att gynna soffliggare. Jag kan och vill inte tro att det är Thomas Östros avsikt.

Precis som Thomas Östros skriver kommer EU-målet att kräva kraftfulla åtgärder i alla medlemsländer – även i Sverige. Jag gör ingen annan bedömning. Även om inte interpellanten tycks ha uppfattat det ger den refererade debattartikeln från alliansens partiledare i Dagens Nyheter uttryck för samma offensiva hållning.

Så till Thomas Östros frågor. Den första frågan är om regeringens position inte behöver meddelas riksdagen före energiministermötet. Svaret är enkelt. Det finns ingen ny energipolitisk position. Frågan om kommande ramdirektiv var heller inte uppe för diskussion på energirådet. Trots detta informerade statssekreterare Ola Alterå näringsutskottet om regeringens grundläggande inställning i frågan, det vill säga det jag nu beskriver. Jag kan försäkra att regeringen kommer att involvera riksdagen i sedvanlig ordning när kommissionens förslag väl är presenterat och rådsförhandlingarna inleds.

Den andra fråga som Thomas Östros ställt är om det är min bedömning att sänkta energipolitiska ambitioner för Sverige är förenligt med högre krav på övriga EU-länder. Svaret här är lika enkelt. Regeringen har inga sänkta energipolitiska ambitioner, tvärtom. Den politik alliansregeringen nu bedriver innefattar starkare styrmedel än någon regering tidigare arbetat med. Däremot tycker jag att de länder som inte gjort något ska ta sitt ansvar – precis som vi tidigare gjort och avser att fortsätta att göra, för miljöns skull.

Den sista fråga som Thomas Östros ställer i interpellationen är vilka krav angående andelen förnybar energi som kommissionen ställt på Sverige. Kommissionen kommer att presentera sitt förslag till direktiv, inklusive nationella bindande mål för andelen förnybar energi, i slutet av januari. Det vi känner till är att kommissionen har diskuterat att föreslå en fördelning som innebär att Sverige skulle behandlas på samma sätt eller hårdare än soffliggarna. Det är detta som jag tycker är oralistiskt och olyckligt för klimatets skull. Det skulle även innebära en orimligt hög börda för konsumenterna, inte minst för svensk basindustri.

Anf. 18 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Sverige är ett av världens mest framgångsrika länder när det gäller att investera i och använda förnybar energi, en enorm tillgång för oss. Det har inte kommit av sig självt. Det har kommit av ett långsiktigt, tufft miljöarbete för att ställa om Sverige. Mycket återstår att göra. Men vi har visat att det går. Det är klart att det innebär ständiga omställningar, men det innebär också fördelar. I takt med att global uppvärmning har blivit den globalt allra viktigaste frågan blir det också väldigt tydligt att svensk miljöteknik och svensk energipolitik kan bli ett av våra allra viktigaste exportområden i framtiden.

Tack vare vår omställning på hemmaplan, höga ambitioner, satsning på forskning och utveckling och genom att hela tiden spänna bågen lite hårdare har vi lyckats stimulera fram ett näringsliv som nu kan dra nytta av det miljöengagemang som finns i världen. Det är alltså inte någon dålig idé att ligga först – tvärtom.

Ända sedan den borgerliga regeringen bildades har jag varit orolig för den energikompromiss som ni yxade fram under valrörelsen, som innebär att ingenting ska göras fram till 2010. Det är nämligen den enda gemensamma nämnaren i regeringens energipolitik; om vi inte gör någonting kan alla i den borgerliga regeringen acceptera kompromissen.

Det syns så tydligt att den klimatmiljard som har marknadsförts runt omkring i landet bara är pengar som tidigare gick till miljö- och klimatåtgärder som har bytt namn och bytt anslagspost. Men 1 000 miljoner blir när man skärskådar det minus 35 miljoner i praktiken.

Dessutom skärs anslagen till exempelvis energieffektivisering kraftigt ned – en dramatisk minskning 2009 och 2010 – energieffektivisering som kanske är en av de allra viktigaste åtgärderna för att nå ett hållbart samhälle. Det lamslår men påverkar också numera budskapet från Sverige ut till världen och Europa.

Andreas Carlgren skickas till Bali för att förmå andra att ta ett större ansvar för att undgå global uppvärmning, medan Maud Olofsson åker till Bryssel och kräver att Sverige ska göra mindre än planerat. Är det en klok strategi? I ett slag förändras bilden av Sverige från ett land som går före och därmed skapar ny teknik, nya affärsmöjligheter och en bättre energisituation till ett land som kräver att få göra mindre.

I dag är vår andel förnybar energi ungefär 40 procent i Sverige. Energimyndigheten räknar med att med den socialdemokratiska regeringens åtgärder och lagstiftning kommer vi 2020 att nå till kanske 46 procent förnybar energi. Då behöver vi inte ens bry oss om den handlingsförlamning som den borgerliga regeringen har drabbats av. Enligt uppgift från miljö- och jordbruksutskottet har kommissionen nämnt att 51 procent skulle kunna vara en lämplig andel för Sverige. Ja, ska vi inte göra någonting mer fram till 2020? Är det den socialdemokratiska regeringens åtgärder som ska ligga fast hela vägen dit?

Jag menar att det är mycket olyckligt att göra det till en profilfråga för Sverige att minska kraven på omställning. Vi kommer att nå 46 procent med den socialdemokratiska regeringens åtgärder. Självklart kan vi pressa upp med ett antal procentenheter till genom nya åtgärder. Vi har föreslagit en rad sådana i vår klimat- och miljömotion. Regeringen står alldeles handfallen. Jag menar att Maud Olofsson nu måste vara tydlig med att det icke är det budskap som gavs i Bryssel som är Sveriges politik.

Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Den bild som jag visar tydliggör vad det är som behöver göras i Europa, och det är en diskussion om Europa som vi nu för.

Redan 1997 träffade vi en frivillig överenskommelse på Europainivå om att vi skulle ställa om, och Sverige tog den på allvar. Centerpartiet var pådrivande i Sverige för att detta skulle ske. Det har också gett resultat. Tillsammans med Finland, Österrike och Litauen har vi hamnat i ett

bra läge och ligger på ungefär 40 procent, lite grann beroende på hur man räknar.

Men ska vi rädda miljön, Thomas Östros, är det de övriga länderna i Europa som måste bli bättre. Det är det jag försöker säga. Jag tror att alla inser att om vi ska klara de mål om 20 procent minskade koldioxidutsläpp, 20 procents energieffektivisering, 20 procent förnybart och 10 procent biobränsle måste de här länderna göra mer. Det är den diskussionen och den dialogen som vi har med kommissionen.

Låt mig påminna om att det är den nya alliansregeringen som har sett till att vi har fått dessa tuffa mål, inte den gamla socialdemokratiska. Det är klart att vi kommer att leva upp till de tuffa målen, därför att vi själva har varit med och utformat dem. Allt annat vore orimligt. Jag tror snarare att det är så att Thomas Östros är avundsjuk därför att det händer så mycket på det här området. Och kommissionen är otroligt nöjd med att Sverige är kommissionens bästa vän i omställningen till ett förnybart och hållbart energisystem.

Jag vet inte hur mycket statistik Thomas Östros läser, men det vi ser nu är en kraftig utbyggnad av kraftvärmens, fjärrvärmens och vindkraftens – något som inte hände under er regeringstid.

Lite avundsjuka är ni allt för att det händer så pass mycket. Men vi är jätteglada om Socialdemokraterna vill fortsätta att vara med och vara pådrivande här framöver, för jag tror att vi gemensamt bör vara väldigt noga med vilka styrmekanismer vi använder, vad det är för stimulans vi använder och hur vi ska se till att få en förbättrad energianvändning.

Det är också därför som vi har resurserna i klimatmiljarden. Det är därför som vi ger tydliga uppdrag till alla våra energirådgivare att hjälpa småföretagare och medborgare att använda sin energi på ett bättre sätt.

Vi behöver jobba med energieffektivisering både i de stora och de mindre företagen och också hos privatpersoner. Vi behöver också jobba med att utveckla det förnybara, därför att vi har en liten andel av det i själva elproduktionen.

Jag kan glädja Thomas Östros med att det händer massor på det här området. Vi är otroligt offensiva på EU-nivå. Vi vet ännu inte kommissionens position. Vi vet det inte därför att det kommer i slutet av januari. Det är först då vi kan ta ställning till de krav som ställs på Sverige. Men jag tror att det för miljöns skull och för Europas skull är väldigt bra att det är fler länder än Sverige som är progressiva och framgångsrika, därför att det är bara så vi kan minska koldioxidutsläppen, det är bara så vi kan få fram det förnybara.

De här länderna, som jag också för dialog med, ser nu att de måste höja ambitionsnivån. Om hela Europa gör som Sverige gör och som alliansregeringen gör kan miljön räddas framöver.

Anf. 20 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det räcker inte att bara prata.

De myndigheter och den expertis som jobbar med de här frågorna beskriver att med de åtgärder som den socialdemokratiska regeringen vidtog kommer vi att gå från en 40-procentig andel, en av världens högsta, av förnybar energi till 46 procent.

Ingenting av det som den här regeringen har gjort har nått någon verkan, för ni gör ju ingenting på energipolitikens område. Ni sparar på

energieffektivisering, klimatmiljarden är bara en omfördelning och ni har lagt en förlamande hand över energipolitiken fram till 2010. Då blir det ju logiskt att åka till Bryssel och säga att Sverige icke ska höja sina ambitioner när det gäller förnybar energi – vi som har goda förutsättningar att verkligen höja.

Vi vet från miljö- och jordbruksutskottet att svenska statens representant i Bryssel säger att det man har begärt av Sverige är att nå 51 procent förnybar energi. Om vi når 46 procent till 2020 redan med de åtgärder som är vidtagna, ska det då vara en profilfråga att vi inte ska göra något mer? Vad är det för signal till omställningen i näringslivet? Vad är det för signal till hushållens energieffektivisering? Vad är det för signal när det gäller att vi måste höja ambitionerna?

Vi har ett program för detta. Vi vill använda Vattenfall som ett verktyg, precis på det sätt som vi gjorde när vi satt i regeringsställning. Vi hade en klar och tydlig dialog med Vattenfall. Vattenfall fick en ändrad bolagsordning. Därmed fick vi ett 50-miljarderprogram från Vattenfall och 10 terawattimmar framför allt vindkraft som nu rullas ut. Det kommer ju inte av Maud Olofssons engagemang utan det kommer av den socialdemokratiska regeringens.

Gröna elcertifikat, som skapar marknadsförutsättningarna, var ett beslut som fattades under vår mandatperiod som gör att vindkraften nu expanderar. Men det är en expansion med 15–16 terawattimmar. Energimyndigheten gör bedömningen att vi kan nå 30 terawattimmar vindkraft till 2020. Då är det möjligt att höja andelarna från 40 till 46 och vidare uppåt. Varför då göra det till en så stark profil att Sverige vill göra mindre?

Det är fråga om ett budskap som är helt centralt. Börjar regeringen inta den hållningen minskar engagemanget för förnybar energi, precis på samma sätt som när regeringen börjar svaja om kärnkraften. Det är det farligaste budskapet vi har när det gäller investeringar i det förnybara, för då hoppas energiproducenterna på att trycket minskar, och då får man övergå till att bygga nya kärnkraftverk.

Vi vill sammantaget satsa 3,4 miljarder mer än regeringen 2008–2010 på rejäla investeringar, forskning och utveckling och stimulans av småföretagsamhet som gör det möjligt att nå mer än de 46 procent som kommer av den tidigare regeringens beslut. Vi vill satsa på den andra generationens biodrivmedel. Där satsar regeringen 50 miljoner kronor. Det är pengar som naturligtvis inte på något sätt påverkar satsningar på den andra generationens biodrivmedel.

I morse kunde vi läsa i nyheterna att i Värnamo lägger man ned det arbete med biodrivmedel som har pågått. Regeringen har inte det engagemanget. I Östersund, Piteå och flera andra ställen kommer man med rätt incitament att kunna göra stora investeringar i den andra generationens biodrivmedel. Också det bidrar till att Sverige kan uppnå tuffare mål när det gäller förnybar energi.

Det duger inte att ha som huvudsaklig energipolitisk idé att nu sitter vi still och låter den gamla regeringens åtgärder verka. Det är det som är er kompromiss. Sätt i gång ett arbete med att utveckla energipolitiken! Den är helt central för att nå klimatmålen och för Sveriges konkurrenskraft.

Anf. 21 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag var tvungen att begära ordet när jag hörde Thomas Östros presentera sina tankar om hur vi ska använda Vattenfall i omställningen. I den motion som Thomas Östros har undertecknat står det att Vattenfall ska erbjuda svensk basindustri Europas lägsta elpriser. Man ska vara en strategisk partner och erbjuda Europas lägsta elpriser. Man talar om vilka kunder man ska sälja till och till vilka priser. Av Europas 46 stater ska vi ligga lägst när det gäller energipriset. Om priset ska vara så lågt som möjligt måste man väl vara bekymrad över hur tillgången på energi ska räcka till.

Jag vet också hur Östros och hans partikamrater agerar gentemot basindustrin. Man säger att vi inte behöver någon strukturrationalisering. Det finns obegränsade resurser på vedråvara och energi. Det är ett dubbelspel som jag tycker är väldigt osmakligt.

Sedan säger Östros att regeringen sänker ambitionerna. Vilka ambitioner? Svara på den frågan, Thomas Östros! Vilka ambitioner sänker regeringen?

När vi tittar på den graf som Maud Olofsson visar är det ingen tvekan om att Sverige ligger bra till. Vi har bra förutsättningar, och vi ska fortsätta ha en rejäl utbyggnad av förnybar energi. Det är ingen tvekan om det. Sedan kan man titta längst ut på högerkanten på den här tabellen. Där har vi ett land som Storbritannien som ligger väldigt lågt. Utan att vara expert på Storbritanniens förhållanden kan man nog säga att där finns hyfsat goda förutsättningar till exempel för vindkraft.

Är det så att de som hittills inte har gjort något ska premieras i det här arbetet? Ifrågasätt inte ambitionerna att föra in mer förnybar energi i systemet!

Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag vill påpeka att det är ett dubbelspel som Socialdemokraterna och Thomas Östros ägnar sig åt. Det är alldeles riktigt som Jan Andersson säger. Ena gången sitter ni med basindustrin och lovar lägre energipriser. Det är det ni gör, för det passar för de mötena. Sedan står ni här i talarstolen och kämpar för att vi ska ha en bättre miljö. Jag tror att det är bra om ni säger samma sak på alla möten. Det skapar en mycket större trovärdighet.

Den här regeringen har, precis som jag sade förut, drivit på EU när det gäller att klara omställningen. Det innebär 20 procent minskade koldioxidutsläpp, 20 procent ökad energieffektivisering, 20 procent förnybart och 10 procent biobränsle. Det är viktigt att hela Europa går i takt. Vi tycker ju att Europa ska hjälpa till att klara den här omställningen för miljön. Det räcker inte att dessa fyra, nästan fem, länderna ligger över 20 procent. Alla de andra måste komma upp till 20 procent också om vi ska klara målet om andelen förnybart. Det är det som vi har framfört.

Jag tycker att det otroligt märkligt att Socialdemokraterna inte driver på sina partikolleger. I Storbritannien har Labour styrt ganska länge. Är det inte lite besvärande att man inte har kommit längre? Nu vet jag att man är på gång och att det händer saker och ting. Men ska vi rädda miljön och få fram mer förnybart måste fler länder göra som Sverige.

Jag är också glad över de gröna elcertifikaten. Det är ett gammalt centerförslag som vi fick den socialdemokratiska regeringen att anamma.

Det är toppen. Det ökar investeringarna, och det var precis det marknadsinstrumentet som vi tyckte att det var viktigt att få in i det svenska energisystemet.

Jag kan konstatera att många investerar i det förnybara nu tack vare regeringens politik, tack vare de höga ambitionerna som vi har. SCA och Boliden investerar i vindkraft. Som nämnts investerar också Vattenfall i vindkraft nu med en ny regering. Jag tycker att det är väldigt bra.

För att snabba på den här processen har vi också tagit oss an det som är problemet för vindkraftsutbyggnaden, nämligen planprocessen. Den är för långsam och för krånglig. Vi ser också över hur vi lättare ska kunna koppla på det nätsystem som vi har så att det är möjligt för också små producenter att komma in. Vi använder landsbygdsprogrammet som ett sätt för människor på landsbygden att investera i det förnybara. Det är ett instrument som den förra regeringen inte ens var i närheten av att använda sig av för att påverka detta.

Sverige vill göra mer, och Sverige har en hög ambition. Vi behöver mer förnybart. Jag har en liten fundering. I morse läste jag att Carin Jämtin säger att Sverige har så mycket vattenkraft att det borde finnas med i den här diskussionen. Är det en öppning för att bygga ut fler älvar? Vad är tanken med det uttalandet? Jag skulle vilja höra en reaktion.

Låt mig sedan kommentera Socialdemokraternas satsningar på forskning. De pengar som ni pratar om i alla debatter använder ni ju flera gånger om. Man kan bara använda en krona en gång. Man kan inte använda den flera gånger. Ibland handlar det om energiforskningen, ibland om bilindustrin och ibland om något annat. Ni har ju suttit i regeringen, och visserligen hade ni bekymmer med plus och minus, men när ni föreslår pengar till åtgärder kan ni bara använda dem en gång. Jag tror att det är dags för Socialdemokraterna att bestämma sig. Vad är det för politik ni vill föra? Säger ni en sak åt basindustrin och en annan sak när miljövännerna hör på? Jag tror att det är bra med *en* politik. Det för alliansregeringen. Vi har *en* politik för alla. Det handlar om förnybart, energieffektivisering och minskade koldioxidutsläpp. Vi gör det gemensamt i Europa. Vi gör det tillsammans med svenska företag. Det här ser bra ut, Thomas Östros.

Anf. 23 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Vi ska självfallet inte röra våra orörda älvar. Det är nationaltillgångar av gigantiska mått. Jag hoppas att detta inte innebär att alliansregeringen nu börjar fundera på att bygga ut älvarna. Det blir en stor strid om detta i så fall.

Det är total passivitet i energipolitiken. Det är många ord. Det är nästan så att man skulle kunna ha ett vindkraftverk framför. Det skulle kunna ge ett antal terawattimmar. Men det handlar inte om någonting som har konkret effekt på utbyggnaden. Det är som Energimyndigheten säger, nämligen att det är den socialdemokratiska regeringens lagförslag, regleringar och budgetar som har drivit att vi nu går från 40 procent förnybar energi till 46 procent. Om kommissionen då kräver 51 procent säger regeringen nej till detta, för det går inte. Varför? Jo, därför att man inte gör någonting för att nå utöver de 46 procenten.

För Vattenfall ändrade vi bolagsordningen. Vi drev på. De presenterade våren 2006 en stor satsning på 50 miljarder kronor, tio terawattim-

mar från vindkraft. Då säger Maud Olofsson att man gör det med den nya regeringen. Var försiktig med att försöka glida på sanningen! Vi försöker hålla oss till det som är verklighet.

På samma sätt när du talar om hur vi använder budgetar: Gå in och titta på energibudgeten och våra forskningssatsningar! Ni skär ned på energieffektivisering. Ni skär ned på forskningen. Ni har lagt en död hand över energipolitiken, och nu stängs initiativ till förnybara bränslen i landet därför att ni inte har några pengar till att vara med och stimulera detta. Det är ett stort svek som ni gör.

Dessutom ändrar ni bilden av Sverige i Europa genom att profilfrågan plötsligt blir att Sverige ska göra mindre, när vi redan nu har en kraftfull ökning och borde höja ambitionerna ytterligare. Gå inte med ett sådant budskap utan att förankra det i riksdagen, Maud Olofsson. Det är allvarligt att gå mot riksdagens inflytande över energipolitiken.

Anf. 24 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Thomas Östros tänker montera upp vindkraftverk i kammaren som ska ge terawattimmar. Jag har respekt för terawattimmar, Thomas Östros. Det är stora energimängder. Jag tycker att du också borde fundera över respekten för de här terawattimmarna. Det är i energipolitiken en ganska grannliga avvägning att se till att vi i Sverige har en energipolitik med förnybar energi som gör att vi fortsatt kan ha en svensk industri på svensk mark. Ingen är betjänt av att vi står i talarstolen och gör utfästelser som gör att vår svenska industri kommer att få flytta någon annanstans där man har betydligt lägre ambitioner än vi för svensk del har.

Gå hem på kammaren och fundera över den avvägningen, Thomas Östros! Det är lätt att stå här och prata procentenheter, men till slut handlar det om terawattimmar.

När det gäller ägarstyrningen av Vattenfall är det rätt att de producerar tio terawattimmar el, men det görs ju i kraft av elcertifikaten, som vi faktiskt är överens om. Man ska inte överskatta styrningen av Vattenfall när det gäller utbyggnaden av vindkraft. I det fallet är det just certifikaten som är styrmedlet.

För min del är inte en kilowattimme som kommer från ett statligt vindkraftverk ett dugg bättre än den kilowattimme som kommer från ett privatbyggt vindkraftverk. Thomas Östros kanske tycker att den är viktigare, men för mig är en kilowattimme en kilowattimme så länge den är förnybar.

Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag ställde frågan om älvarna till Thomas Östros därför att jag känner stor oro för att Carin Jämtin öppnade för en utbyggnad av älvarna. Den här regeringen tänker inte bygga ut några skyddade älvar. Det var därför jag ställde frågan.

Det andra som är viktigt är att Thomas Östros säger att man ska hålla sig till sanningen. Samtidigt säger han att vi skär ned forskningsanslagen, att vi skär ned beloppen till energieffektivisering, och så räknar han upp en lång lista. Håll dig till sanningen! Det räcker. Vi satsar ytterligare resurser på alla de här områdena, därför att vi tycker att vi måste göra det för att klara omställningen.

Att Thomas Östros är frustrerad över att också alliansregeringen är så här tuff och ambitiös kan jag tyvärr inte göra någonting åt. Vi är väldigt glada över det som händer. Vi är glada över att SCA investerar i vindkraft, att Boliden gör det och att många fler gör det. Stadtkraft investerar nu också. Man gör ju det därför att det finns en marknad. Elcertifikaten spelar sin roll, men det gör också tydligheten från alliansregeringen, en tydlighet när vi jobbar på EU-nivå i detta sammanhang.

Sedan kanske jag måste upplysa Thomas Östros om att kommissionen inte har lämnat några siffror. Jag trodde att Thomas Östros kände till det europeiska systemet och hur det fungerar. Kommissionen kommer att lämna sina siffror och sin bördefördelning i slutet av januari. Det är då vi har möjlighet att diskutera här i riksdagen hur den svenska positionen ska vara.

Från min horisont sett ska vi fortsatt ha en hög ambitionsnivå. Jag tycker också att andra länder ska ha en hög ambitionsnivå. Det är då vi räddar miljön. Jag tror också att om vi har en bra bördefördelning kommer Sverige att kunna exportera en del av tekniskt kunnande om energi-effektivisering, om det som är förnybart och annat till andra länder som finns i Europa och som behöver vår hjälp.

Vi har en hög ambitionsnivå i den här regeringen, både när det gäller budget och när det gäller åtgärder. Men vi vill också skapa trygghet för svenska företagare och svenska hushåll genom att det kommer att finnas en trygg energiförsörjning. Jag hoppas att vi kan få en bred uppgörelse kring den framtida energipolitiken. Men det hänger naturligtvis på om Socialdemokraterna vill vara konstruktiva.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:241 om Sveriges engagemang för demokratin i Colombia

Anf. 26 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig på vilket sätt jag inom utrikes- och biståndspolitiken ämnar verka för att demokrati och demokratiska strukturer stärks i Colombia.

Låt mig inledningsvis framhålla att jag välkomnar Luciano Astudillos engagemang för Colombia.

Regeringen har inom ramen för landfokuseringsarbetet beslutat att fortsatt stödja Colombia, med fokus på fred och säkerhet. En av tre tematiska prioriteringar i den nya utvecklingspolitiken är dessutom demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige, bilateralt och genom EU och FN, söker bidra till en hållbar politiskt förhandlad lösning på den interna väpnade konflikten i Colombia och verkar för att respekten för mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt upprätthålls.

Sverige har under ett antal år byggt upp breda kontaktytor och ett förtroendekapital som gör att vi kan bidra till nationella processer för fredsbyggandet och åtgärder mot den humanitära krisen. Genom en kombination av politiska initiativ och ett strategiskt utvecklingssamarbete, där Sverige är sjätte största biståndsgivare, åtnjuter vi i dag förtroende från

de viktigaste aktörerna, såväl nationellt som internationellt, och har goda politiska relationer med Colombia.

Den 19 november antog EU rådsslutsatser om Colombia. Dessa lyfter fram EU:s beredvillighet att stödja den colombianska regeringen, de statliga institutionerna, det civila samhället och internationella organisationer i arbetet för fred, försoning, rättvisa och demokrati i Colombia.

Stärkandet av demokrati betonas också i deklarationen från det forum för dialog och utvecklingsfrågor mellan Colombias regering, det civila samhället och det internationella samfundet som möttes den 29 och 30 november.

Försoningsarbete, valövervakningsmissioner, utarbetandet av den colombianska nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter, efterlevandet av lagen om fred och rättvisa, stärkandet av programmen för utveckling och fred med mera är viktiga insatser, som Sverige stöder, i arbetet med att stärka demokrati och demokratiska strukturer i Colombia. Jag vill också framhålla att i den politiska dialogen, bland annat i samband med vicepresident Santos och utrikesminister Araújos respektive besök under hösten, lyfte jag och biståndsministern fram vikten av demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och fredlig utveckling i landet.

Anf. 27 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Tack för ett väldigt bra svar, utrikesministern! Det är ett par saker som utrikesminister Carl Bildt framhåller i sitt svar som jag vill betona och understryka i början. Först och främst är det definitionen av det som händer i Colombia. I sitt svar slår utrikesministern fast att det i Colombia råder en intern väpnad konflikt. Det är väldigt viktigt att hålla fast vid den definitionen av det som händer i Colombia. Det finns väldigt många, exempelvis företrädare för regeringen i Colombia, som försöker tala om att man lever i en postkonfliktsituation och att det inte pågår något krig. Jag tror att det är bra att här vara så tydlig som utrikesministern är, att det pågår en konflikt där och att man ser allvarligt på den konflikten.

Det andra som jag tycker är väldigt positivt med svaret är det fortsatta stödet och fokuseringen på Colombia. Även vi socialdemokrater följde det landet med stort intresse och har spelat en roll där. Vi har varit inne i försöket att stötta förhandlingar mellan en av gerillorna och den tidigare regeringen.

Vi är mycket nöjda med att även den nuvarande regeringen fokuserar på landet, av lätt insedda skäl. Det är ett av de få länderna i Sydamerika där övergreppen fortfarande är många och stora och där demokratin verkligen är långt borta.

Precis som Carl Bildt säger har vår närvaro i Colombia byggt upp ett betydande förtroendekapital och goda kontaktytor. Därutöver har vi en mycket bra representation där. När jag nyligen besökte landet blev jag mycket imponerad av de människor som jobbar på ambassaden och det förtroendekapital och den attityd som finns till att stötta ett land i behov av hjälp. Det sistnämnda betyder att vi som land bör och kan spela en större roll än andra. Vi har ett särskilt ansvar, eftersom vi byggt upp förtroendekapitalet gentemot det civila samhället men också gentemot regeringen. Vi måste vara beredda när och om hjälp behövs eller begärs. Vi kan betyda skillnaden.

Bakgrunden till interpellationen är att jag åkte till Colombia som en av de internationella valobservatörer som bjöds in av det civila samhället. Vi var ett 50-tal observatörer från framför allt många europeiska länder men också från andra delar av världen. Det är ett projekt som för övrigt också stötts av Sverige genom Sidapengar. Förutom de internationella observatörerna bevakades valet även av 10 000 colombianer. Själv besökte jag den karibiska kusten – Santa Marta, Ciénaga, Taganga. Det var en dystert bild, inte minst i staden Ciénaga, med stora möjligheter till valfusk, stort kaos kring vallokalerna och många militärer, något som vi svenskar inte är vana att se runt vallokaler. Det kändes inte bra.

Den bild jag fick bekräftades också när jag träffade vicepresident Santos. När jag berättade att jag varit i Ciénaga sade han: Ojoj, då måste du ha sett mycket. Det är allvarligt att en vicepresident för ett land är så väl medveten om de oegentligheter som pågår i det land han företäder.

Sverige måste vara berett att i alla lägen stärka och stötta Colombia i dess demokratiska arbete både när det gäller val, partier och organisationer. Det är oerhört viktigt.

Anf. 28 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tror att vi i grunden är relativt överens om synen på Colombia. Colombia är ett land i Latinamerika med gamla traditioner. Man kan möjligtvis säga att det är en av kulturmetropolerna i den delen av världen. Det är ett land som haft mycket djupgående problem med kriminalitet, konflikter, droghandel, korruption och styrelseform.

Om man tittar på Colombia under de senaste decennierna måste man emellertid säga att framstegen varit rätt betydande. I dag är situationen en annan än för tio eller tjugio år sedan. Jag har varit i landet ett antal gånger under den perioden. Samtidigt måste vi säga att det är ganska lång väg kvar. Konflikter kvarstår. Vi har sett vissa väpnade grupper desarmeras och därmed upphöra med striderna. Vi har sett andra väpnade grupper fortsätta sin kamp. Vi har sett vissa framgångar i kampen mot droghandeln och den förfärande effekt som drogerna har på hela samhällsstrukturen. Vi har sett framgångar både när det gäller ekonomisk utveckling och den politiska stabiliteten. Men mycket återstår.

Man kan fråga sig om Sverige har möjlighet att göra något och ge några bidrag till processerna i ett så pass avlägset land som Colombia. Vi ska inte överdriva våra möjligheter, men som Luciano Astudillo och jag är överens om har det byggts upp kontaktnät och ett förtroende under en lång period, vilket kanske i vissa situationer skulle kunna medverka till att åtminstone på marginalen föra de olika fredsprocesser, som är en del av den samlade colombianska utvecklingen, framåt. Det jag beskrivit i interpellationssvaret är att översiktligt något visa på de fortsatta insatser som vi från regeringens sida gör för att bibehålla kontaktnätet, stimulera utvecklingen i Colombia och vara till hands om möjligheten finns att göra ytterligare insatser.

Vi har självfallet ett mycket starkt intresse av den demokratiska utvecklingen och respekten för mänskliga rättigheter i hela Latinamerika. Om man ser tillbaka i historien hör Colombia till de länder som mest drabbats av inre strider, korruption, narkotika och mycket annat. Därför

har vi desto starkare skäl att nu försöka stödja, underlätta och hjälpa en process som, trots alla sina svårigheter, är på väg åt rätt håll.

Anf. 29 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att poängtera en sak, nämligen att utrikesministern inte ska underskatta den roll som Sverige kan spela i Colombia. Vi har byggt upp ett betydande förtroendekapital som vi ska vara beredda att åtnjuta. Även om Colombia ligger långt borta ska vi vara beredda att stötta. Vi har gjort det förr, och vi kan göra det igen.

I Colombia väljer kandidaterna partier, inte partierna kandidater. Så sades det till mig när jag besökte landet. Det finns alltså mycket kvar att göra vad gäller organiserandet av valen och hur lagstiftningen ska reformeras. Jag tror att vi kan bidra genom att stärka och stödja valorganisationen, bistå med kunskap och erfarenheter om val och valsystem samt stödja politiska partier så att de blir starka nog att inte bli beroende av sina kandidater. Det är en viktig del i det hela.

För att över huvud taget kunna bygga upp ett förtroende i ett land som Colombia är det viktigt att komma ihåg att mycket återstår att göra. När jag var där fick jag ta del av den artikel som jag visar upp för kammarans ledamöter. Det var egentligen en lång artikelserie med titeln "Colombia busca a sus muertos", vilket betyder "Colombia söker sina döda". En av rubrikerna lyder "Vems är dessa skor?" och visar en kvinnas skelett. Usch, det är rätt obehagligt. Vem var det? Varför mördades hon?

Colombia är ett land som kan skryta med att ha Sydamerikas modernaste konstitution. Colombia är också ett land som kan skryta med att det, när land efter land i Sydamerika på 70- och 80-talen drabbades av militärjuntor, fortfarande var en demokrati, åtminstone konstitutionellt. Samtidigt finns det få länder där så många fallit offer för den konflikt som pågått. Man räknar med att så många som 31 000 människor försvunnit i landet. I dag lever tre miljoner människor som internflyktingar. Konsekvensen av detta är en förödande fattigdom. Det är alltså lång väg kvar att gå.

När vi försöker stötta landet är det viktigt att respekten för den rättsstat som Colombia trots allt vilar på finns där. Och då är sanningen viktig. Finns det ingen sanning är det svårt med gottgörelse och försoning. Det vet vi genom de erfarenheter vi har från andra konflikter i världen. En viktig beståndsdel i det demokratiarbetet är den rättsprocess som pågår mot de före detta paramilitära ledarna. Den har fått kritik av OAS-verifikationen, som Sverige för övrigt stöder. Likaså har flera nationella och internationella MR-organisationer kritiserat paramilitärens bekännelser. De anser att bekännelserna i alltför stor utsträckning går ut på att politiskt och ideologiskt legitimerar en del av de fruktansvärda dåden. Colombia förtjänar mer än så. Om det nationella rättssystemet inte fungerar måste därför Sverige vara berett att kräva att en internationell rättsinstans tar tag i frågan.

Om vi vill vara en förkämpe för demokrati och mänskliga rättigheter får vi aldrig låta personer som organiserat utbildning i hur man styckar människor levande näst intill gå fria, vilket nu sker i Colombia. Vi måste noga följa rättsprocesserna och vara beredda att använda all vår diplomatiska arsenal för att stärka och säkerställa grunden för demokrati i landet.

Anf. 30 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Colombia genomgår en serie svåra processer, även om jag tror att vi är överens om att landet i allt väsentligt är på väg åt rätt håll. Landet har gått in i en process där en avvärjning av de paramilitära grupperingarna sker. Det sker i enlighet med en lagstiftning som antagits. Enligt den finns det möjligheter till straffflinring för dem som frivilligt lägger ned vapnen, men det finns också möjlighet att ställa dem till ansvar som man anser ska ställas till ansvar för olika brott.

Det här är, som alltid i processer av denna art efter förödande interna strider, en mycket känslig och mycket svår process. Sydafrika och andra länder har gått igenom sådant som förvisso inte är identiskt, men som har illustrerat en del av de svårigheter man står inför. Vi ska hjälpa till så gott vi kan. Vi ska ha respekt för de svårigheter som finns. Det är en del av det hela.

På den andra sidan har vi, om man förenklar bilden över det tillåtna, Farcgerillan, som fortfarande är kvar. Det är övervintrade marxist-leninister, eller vad vi nu ska kalla dem, som hållit människor kidnappade i årtal. Häromdagen såg vi bilder på människor som knappt levde, människor som har hållits år efter år under vedervärdiga omständigheter ute i djunglerna. Man bör försöka att på ett eller annat sätt få dem att lägga ned vapnen, att inse att det är demokrati som är lösningen på de sociala, ekonomiska och andra problem som Colombia och andra länder står inför.

Jag håller med om att vi inte ska underskatta våra möjligheter. Vi ska inte heller överskatta dem. Ibland tycker jag att vi i Sverige har en tendens att tro att bara vi löser världens problem. Så är det inte riktigt. Men vi har vissa möjligheter. Dem ska vi förvisso inte underskatta.

Det som vi kan göra i det här fallet, förutom vad vi har diskuterat hitintills, kan ske till exempel inom ramen för Idea vid Strömsholmen där borta. Det är en internationell organisation som är lokaliserad i Stockholm och har kontakter med oss. Idea tillhör dem som nu hjälper till med att försöka reformera och utveckla bland annat valsystemet. Det är en del av de insatser vi kan göra.

Som sagt har vi en bra politisk dialog. Jag har träffat både vicepresidenten och utrikesministern – utrikesministern till och med två gånger, om än mer informellt i det andra sammanhanget. Det är viktigt att också på det sättet upprätthålla den förtroendefulla dialogen mellan Sverige och Colombia.

Anf. 31 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det är viktigt att den avvärjningsprocess som nu pågår inte tillåter att människor som begått grova brott får gå fria. Det säkerställer inte försoning och gottgörelse. Sanningen måste komma fram, och de grova brott som begåtts måste bestraffas. Förr eller senare måste både Farcgerillan och ELN in i en rättsprocess också och lägga ned vapnen om vi ska komma någon vart i det landet, och när nästa process ska i gång måste det här ha fungerat bra med de paramilitära grupperna. Hur ska vi annars klara av den andra gruppen, som också den bär en stor skuld på sina axlar. Den har gjort sig skyldig till våld, narkotikabrott och inte minst kidnappningar.

Därför är den process som nu pågår väldigt viktig. Där måste Sverige vara på och kräva att sanningen kommer fram, att de som har begått de allra grövsta brotten får sitt straff och att offren får gottgörelse. Det är oerhört viktigt.

Jag vill avslutningsvis tacka för samtalet med utrikesministern och passa på att önska honom och familjen en god jul och ett gott nytt år. Jag ska också överlämna slutrapporten från den internationella observationsgrupp jag tillhörde. Den kan någon på Utrikesdepartementet översätta; den är på spanska. Den kan vara ett bra underlag. Detta är ett exempel på vad Sverige bidrar till ute i världen. Som sagt ska vi inte underskatta det. Varhelst vi reser, både jag och utrikesministern, får Sverige väldigt mycket kredd för sitt arbete för mänskliga rättigheter och demokrati. Tack, utrikesministern!

Anf. 32 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tackar för detta. Min spanska är inte obefintlig, men icke tillräcklig, men jag sätter värde på att få detta.

Detta är mer ett samtal; vi är i grunden eniga. Vi ska på olika sätt försöka göra vad vi kan för att stödja den colombianska utvecklingen. Jag känner själv frustration över det som återstår att göra, men också en betydande respekt, när jag tittar på vad detta land var för 10 eller 15 år sedan, med det elände som var då.

Jag kommer ihåg första gången jag passerade förbi Bogotá. Då fick man rådet att över huvud taget inte gå utanför terminalen på flygplatsen; så farligt var det. I dag är Bogotá en av de huvudstäder i Latinamerika som det är säkrast att röra sig runt i. Allting är relativt här i världen, men vi vet samtidigt att situationen är annorlunda i andra delar av landet. Narkotikan har också varit ett förödande inslag i hela den colombianska utvecklingen.

Men vi ska göra vad vi kan för att fortsätta att stödja denna utveckling. Utrikesförvaltningen sätter värde på de ord som fälldes om vår ambassad där nere. Jag sätter värde på Luciano Astudillos engagemang både här och när det gäller Latinamerika i övrigt och passar på att tillönska en god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:203 om åtgärder mot diskriminering i högskolan

Anf. 33 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mats Pertoft har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa kunskapen om lagen om likabehandling i högskolan hos studenter och anställda vid lärosätena. Mats Pertoft har även frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att motverka diskriminering i högskolan.

I den nuvarande lagstiftningen mot diskriminering utgör lagen om likabehandling av studenter i högskolan en av sju olika lagar som förbjuder diskriminering på olika grunder och inom olika samhällsområden.

Detta medför ett splittrat och oöverskådligt regelverk, som försvårar medborgarnas möjligheter att hitta och använda bestämmelserna. Att studenter vid svenska lärosäten inte känner till sina rättigheter kan vara en följd av detta.

Enligt lagen om likabehandling av studenter i högskolan har lärosätena skyldighet att bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja studenters lika rättigheter. Högskolorna ska också årligen utarbeta en plan som ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att främja likabehandling och motverka trakasserier.

De fyra diskrimineringsombudsmännen har tillsynsansvar för lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Detta innebär bland annat att ombudsmännen har möjlighet att begära in en högskolas likabehandlingsplan för att kontrollera att lagen efterlevs. Ombudsmännen har även som uppgift att informera om diskrimineringslagstiftningen.

Till skillnad från i arbetslivet har ombudsmännen ingen möjlighet att vitesförelägga en högskola som inte uppfyller lagens krav. Detta är dock något som föreslagits i Diskrimineringskommitténs slutbetänkande *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* (SOU 2006:22). Förslag till ny lagstiftning och ny ombudsmannamyndighet bereds för närvarande i Regeringskansliet och regeringen planerar att lämna en proposition till riksdagen under våren 2008.

I likhet med kommitténs förslag är regeringens avsikt att en sammanhållen diskrimineringslagstiftning ska ersätta de sju civilrättsliga diskrimineringslagar som finns i dag. Dessutom avser regeringen att slå samman de olika diskrimineringsombudsmännen till en myndighet. Detta innebär att oavsett *var* diskriminering sker – på arbetsplatsen, i högskolan eller vid ett restaurangbesök – och oavsett *på vilken grund* den sker kommer samma lag att gälla, och den som utsätts för diskriminering kommer att kunna vända sig till en och samma myndighet. Den nya diskrimineringslagstiftningen kommer på så sätt att göra regelverket tydligare och därmed underlätta för studenter att veta vilka regler som gäller och vart de ska vända sig om de utsätts för diskriminering.

Anf. 34 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Anledningen till att ställa denna interpellation fick jag när Sveriges Förenade Studentkårer publicerade en undersökning om studenternas diskrimineringskydd, som jag tog till mig. Den visade att nära hälften av studenterna, 41 procent av kvinnorna och 45 procent av männen, inte känner till likabehandlingslagen, trots att det finns tydligt inskrivet i lagen att högskolorna är skyldiga att informera och sprida kunskapen om detta. De har inte fått informationen på lärosätet och vet inte vart de ska vända sig.

Upp till 20 procent känner att de på något sätt har blivit diskriminerade under sina studier. Det är en illavarslande siffra. Det gäller särskilt om man tänker på att det är av stor betydelse för kunskapens tillväxt och högskolans arbete att studenterna kan etablera sig fullt, arbeta och ta till sig den kunskap som finns. Där tror jag att vi har ett gemensamt intresse.

Jag har en fråga till ministern. Att det är så här är tydligt trots att lagen har funnits sedan år 2001. Det är visserligen viktigt att det pågår ett förnyelsearbete, som jag personligen helt är överens om. Det är viktigt att

vi för ihop de olika lagarna till en helhet som är betydligt lättare att hantera. Men man måste ändå kunna göra någonting under tiden.

När det nu visar sig att det är en så stor andel av studenterna som inte känner till detta och att det också finns problem måste man fråga sig: Vad gör man då? Jag hade en debatt med ministern för lite mer än två veckor sedan där vi diskuterade högskolans arbete med hållbar utveckling. Jag fick ett väldigt positivt svar som jag är tacksam för. Man skulle ta upp det och föra det vidare.

Min fråga till ministern är: Hur kan man gå vidare med denna fråga när vi nu kan konstatera att studenterna inte känner till detta? Finns det aktiva åtgärder som ministern, utan att använda sig av ministerstyret naturligtvis, kan använda för att sprida kunskapen? Det är ett problem att högskolorna inte verkar ta frågan om diskriminering av studenter på fullt allvar. Man verkar inte informera studenterna om detta. Finns det några förslag till svar?

Anf. 35 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Den fråga om likabehandling i högskolan som Mats Perftoft tar upp i sin interpellation har en lång historia. Går man riktigt långt tillbaka i tiden var det förbjudet för kvinnor att läsa på högskolan. Så småningom bröts det förbudet ned. Det kom pionjärer. Så småningom fick vi också den första kvinnliga professorn. Utvecklingen har sakta men relativt säkert gått framåt.

Nu är vi i ett läge där de kvinnliga studenterna dominerar i högskolan. Det är mer än hälften av de studerande som är kvinnor. Ända upp till doktorsexamen är könsfördelningen ganska jämn. Sedan ökar ojämställdheten kraftigt. Det har bland annat uppmärksammats nu i samband med Nobelprisens utdelning. Fortfarande är bara ungefär 17 procent av professorerna kvinnor.

En växande debatt är bristen på manliga studenter i högskolan. Det tas upp från olika håll. Det finns nog ett par högskolor i Sverige där könsfördelningen nu är 60–40 och där kvinnorna är i majoritet. Man börjar tycka att det är ett problem att den manliga andelen är så låg.

Sedan har vi det problem som finns på många håll i arbetslivet och samhällslivet i övrigt, nämligen att personer utsätts för sexuella trakasserier och övergrepp. Det är brottsligt enligt annan lagstiftning. Det är ett bra exempel på att själva oklarheten är ett problem i sig.

Det har kommit en dom i Regeringsrätten som har med positiv särbehandling att göra. Där förlorade Uppsala universitet målet. Det domslutet har skapat en oklarhet om vad som egentligen gäller för likabehandling av könen i högskolan.

Mot den bakgrunden tror jag, precis som Mats Perftoft, att det är ett klokt steg att nu gå in för en sammanhållen diskrimineringslagstiftning. Det har diskuterats ganska länge. Det är på gång att skicka en lagrådsremiss. Så fort den är avklarad planerar vi en proposition till riksdagen. I samband med det kommer också ombudsmännen att slås samman.

Samtidigt med det steget – med den nya lagen och den nya ombudsmannen – planerar regeringen en ganska omfattande informationsinsats. Man kan diskutera månader hit och dit. Möjligen är det klokare att vänta med den riktigt stora informationsinsatsen tills det nya regelverket och den nya ombudsmannen är på plats.

Rent generellt kan jag till sist säga att universitet och högskolor gör likabehandlingsplaner varje år. De har granskats av Jämställdhetsombudsmannen som har menat att de har varit relativt bra. En del görs trots allt. I samband med det nya kommer en större informationsinsats.

Anf. 36 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag kan hålla med ministern i oron om den nya situationen med skev könsfördelning när det gäller studenter. Det är någonting som inte bara gäller högskolor. Vi har liknande svårigheter även när det gäller resultaten i skolan. Det tror jag är en väldigt stor fråga i framtiden.

Det är mycket bra att få höra att det planeras en stor informationsinsats. Jag är övertygad om och har också iakttagit att de likabehandlingsplaner man gör verkar uppfylla alla konstens regler. Men kunskapen verkar inte finnas ute bland studenterna.

Lagen som kom år 2001 stipulerade att högskolorna hade ett ansvar att också informera om detta. Det är mycket märkligt att man inte har följt det. Det har inte gjorts något arbete, eller i så fall väldigt lite, ute i högskolorna för att informera om likabehandlingslagen. Den måste få sitt genomslag. En rättighet de inte känner till hjälper väldigt lite de studenter som utsätts för någon sorts diskriminering.

Det låter betryggande om det nu kan komma en informationsinsats. Jag vill ändå skicka med att det kan vara en fara. En proposition kan försenas och allt möjligt kan hända. Informationsinsatsen verkar vara väldigt välbehövlig. Av kvinnorna är det 40 procent och av männen är det 45 procent som inte känner till likabehandlingslagen.

Det är 40 procent som inte har fått någon information om sina rättigheter på lärosätena trots att det är just detta som står i lagen att man ska få. Det är tyvärr inget konstigt att det finns diskriminering på högskolan likadant som att vi har samma problem i hela samhället. Det vore snarare märkligt om det inte vore så.

Det är väldigt märkligt när högskolorna inte följer lagen som finns och är skriven. Jag hoppas verkligen att informationskampanjen kommer i gång och att den inte bara handlar om att det finns en ny sammanhållen antidiskrimineringslagstiftning. Den ska samtidigt fokusera på de rättigheter studenterna har och de problem som finns.

Vi kan se att diskrimineringsproblemen mellan könen men även för funktionshindrade, på grund av sexuell läggning eller annan etnisk bakgrund existerar ute på våra högskolor. För att vi ska få ett bättre kunskapsamhälle måste vi få bort och aldrig acceptera dessa diskrimineringar. Vi måste få en högskola där alla behandlas lika.

Anf. 37 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag kan inte nog understryka det sista Mats Pertoft sade. Jag tog häromdagen emot den så kallade Befattningsutredningen. Det är en enmansutredning som behandlar den framtida tjänsteorganisationen. Utredaren konstaterar, precis som jag gjorde i ett tidigare inlägg, att över doktorandnivån tilltar ojämlikheten mellan könen väldigt kraftigt.

Vi vet alla att man kan tala om det här i demokratiska termer och i anständighetstermer i största allmänhet. Men hon påpekar just att det också finns ett rent ekonomiskt argument, nämligen att vi har investerat betydande belopp i att unga människor ska få en gedigen utbildning. Att en del av dem sedan får en sådan behandling att de inte anser sig vilja fullfölja sina akademiska studier eller sin forskning är naturligtvis, förutom allt annat, väldigt oekonomiskt.

Det finns all anledning att ta problemen på allvar. Det är bedrövligt att det fortfarande 2007 förekommer saker och ting som gör att en hel del studenter mår dåligt på grund av den behandling de utsätts för. I sådana fall ska man kunna vända sig först och främst till högskolan själv och i andra hand till myndigheterna för att få rättelse.

Det är olyckligt att det har varit så splittrat. Mats Pertoft nämner till exempel funktionshindrade. Där är det en särskild lagstiftning som gäller. Ännu ett exempel är det jag själv var inne på; de möjligheter till positiv särbehandling som anses ha funnits har delvis stoppats för att Regeringsrätten inte ansåg att tillämpningen var i överensstämmelse med EG-lagstiftningen.

Genom det här har själva informationsinsatsen försvårats en aning. Man är inte helt säker på vad man ska informera om. Det är klart att det inte är tillåtet att bedriva sexuella trakasserier. Det vet nog de flesta redan även om det tyvärr fortfarande förekommer i betydande omfattning.

Det sägs ibland så här från politiska partier: Vi förlorade valet; vi fick inte ut vår politik. Då brukar andra skoja och säga: Ni förlorade kanske valet just för att ni fick ut er politik! Med denna lilla lustighet vill jag illustrera att när man ska informera om något är det inte alltid själva informationsinsatsen som brister, utan det kan vara det man ska informera om.

En stor informationsinsats som att informera om den splittrade diskrimineringslagstiftning vi har just nu skulle möjligen inte bli så effektiv. Av det skälet kan det kanske vara rätt att vänta med den större insatsen till dess att en ny lagstiftning är på plats.

Med tanke på det jobb som har gjorts i regeringen och med tanke på det stöd som såvitt jag förstår finns i riksdagen tyder allt nu på att detta kommer att kunna vara på plats relativt snart.

Anf. 38 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag vill än en gång tacka ministern för svaret och samtidigt påpeka, med all förståelse för den nya lagstiftning som man hoppas kommer på plats, att det är viktigt att inte avvakta för länge. Man måste sätta en deadline här så att det blir tydligt att studenterna får veta vilka rättigheter de har. Diskriminering går inte att acceptera.

Jag vill skicka med dessa ord till ministern att han själv kan sätta upp en deadline på departementet. Jag hoppas att Sveriges Förnade Studentkårer nästa år kan publicera en rapport där man tydliggör

att alla studenter känner till sina rättigheter. De ska veta vart de ska vända sig om de utsätts för diskriminerande eller kränkande behandling och hur de kan få sina rättigheter tillgodosedda. Då har vi tagit ett betydande steg framåt mot en högskola utan diskriminering där man kan koncentrera sig på lärandet, kunskapsinhämtningen och debatterna i stället för att bli upprörd över att man känner sig förfördelad.

Anf. 39 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag tar till mig detta. Jag är naturligtvis ansvarig för att verka för att högskolorna lever upp till lagens krav.

Den större frågan vi har talat om här ligger på min kollega Nyamko Sabuni. Jag ska till henne framföra att det också ur högskolornas synvinkel är angeläget att det nya lagkomplexet kommer på plats så snabbt som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellationerna 2007/08:228 och 237 om svensk arbetslivsforskning efter nedläggningen av Arbetslivsinstitutet

Anf. 40 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Josefin Brink har frågat arbetsmarknadsministern vilka åtgärder han tänker vidta för att ta till vara de kunskaper och den kompetens som finns inom arbetslivsforskningen samt vilka åtgärder han ämnar vidta för att stärka den statliga insatsen för att utveckla den arbetslivsnära forskningen. Vidare har Lars Lilja frågat vilka åtgärder arbetsmarknadsministern ämnar vidta för att säkerställa att svensk arbetslivsforskning efter nedläggningen av ALI kan bevara sin starka nationella och internationella ställning i framtiden.

Då arbetet är fördelat så i regeringen att jag har ansvaret för forskning inom detta område besvarar jag de två interpellationer som ställts till statsrådet Littorin.

Låt mig inleda med att kommentera den studie som interpellanterna refererar till. Man har i den valt att arbeta med beteckningen forskande personal vid Arbetslivsinstitutet. Detta är ett vidare begrepp än disputerade forskare, som är den kategori som Avvecklingsmyndigheten använder och som jag menar är den relevanta beteckningen. Enligt de uppgifter jag har från Avvecklingsmyndigheten går det bra för de disputerade forskarna vid ALI att hitta nya anställningsformer. För de allra flesta av dem har det varit möjligt att finna lösningar som gjort att de har kunnat fortsätta sin forskning. Samtliga doktorander som önskat fullfölja sin utbildning har fått ny placering vid universitet eller högskola. Jag vill dock markera att i slutändan är det inte i första hand antalet forskare som är det avgörande utan att arbetslivsforskning bedrivs med hög kvalitet. Regeringens politik har till mål att så ska kunna ske.

Jag träffade häromdagen företrädare för arbetsmarknadens parter för en diskussion om arbetslivs- och arbetsmiljöforskningens framtid. Jag uppskattar en sådan dialog. De insatser regeringen har vidtagit anser vi ger en grund för forskning av hög kvalitet inom området också i framti-

den. Behovet av forsknings- och kunskapsutveckling inom arbetslivsområdet, liksom andra samhällsområdets behov och förutsättningar, måste ses samlat. Regeringen avser att återkomma till frågor om prioriteringar, rörande bland annat detta område, i den kommande forskningspolitiska propositionen.

Min ambition som forskningsminister är att Sverige ska bli en starkare forskningsnation. Anslagen till universitet och högskolor ökar nu i enlighet med regeringens förslag med 900 miljoner kronor under perioden 2007–2009. Det är viktigt att staten tillför ytterligare resurser för att bidra till finansieringen av forskning. Jag räknar med att i den forskningspolitiska propositionen ge förslag om hur Sverige ska uppnå Lissabondeklarationens målsättning att varje medlemsstats investeringar i forskning och utveckling från den offentliga sektorn bör utgöra 1 procent av bnp.

Anf. 41 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Jag är lite besviken över att jag inte fick debattera det här med Sven Otto Littorin eftersom frågan ändå i huvudsak har bäring på arbetslivet och arbetsmiljön. Men nu blir det på det här viset.

Jag måste säga att jag tycker att ministern tar lite lätt på de uppgifter som kommer fram i rapporten. Han slirar också lite på sanningen. Vad som står här är att så många som 139 forskare har försvunnit från arbetslivsforskningen sedan ALI lades ned. Det är så många som var tredje disputerad forskare och doktorand som över huvud taget inte längre sysslar med arbetslivsforskning. Att hävda att det egentligen inte är några som har försvunnit är lite överdrivet.

Dessutom säger rapporten att det inte finns några garantier för hur många av dessa doktorander och disputerade forskare som kommer att kunna fortsätta att forska senare. Flertalet av dem har tillfälliga förordnanden och får ersättning genom sin uppsägningslön från Arbetslivsinstitutet. Det finns över huvud taget inga garantier för att ens de personer som har hittat en tjänst kommer att kunna fortsätta med just arbetslivsforskning senare.

I resurser är det ungefär 100 miljoner som har försvunnit från arbetslivsforskningen. Enligt beräkningarna kommer det år 2010, om inga särskilda anslag tillförs just arbetslivsforskning, att handla om 213 miljoner som inte längre går till arbetslivsforskningen.

Det är ett stort avbräck för arbetslivsforskningen att ALI har lagts ned. Det tycker jag står helt klart när man läser rapporten, åtminstone om man är beredd att ta den på allvar.

I sitt svar säger ministern vidare att det viktigaste inte är hur många som håller på med forskningen utan att den håller god kvalitet. Rimligtvis finns det ett samband mellan hur många som håller på med en viss typ av forskning och vilken kvalitet det blir på forskningen, men det är klart att kvaliteten i sig är det viktigaste. På Arbetslivsinstitutet bedrivs en forskning med väldigt hög kvalitet. Det är internationellt erkänt som ett av de bästa arbetslivsforskningscentrum som finns.

Vad Fas säger i rapporten är just att när man har splittrat upp arbetslivsforskningen på det här sättet går det inte längre att få överblick över hur forskningen bedrivs, i vilken omfattning eller vad det forskas om,

och det finns ingen långsiktighet i det. Det är just kvaliteten som blir lidande när forskningen splittras upp och fragmenteras på det här sättet.

Den viktigaste kvalitetsaspekten när det gäller arbetslivsforskning är att den är mångvetenskaplig. För att det ska kunna fortsätta krävs det att forskare från olika discipliner är samlade på ett och samma ställe. Jag undrar hur ministern menar att kvaliteten kan sättas i centrum när man splittrar upp forskningen, färre personer håller på med den och det av-sätts betydligt mindre resurser till den. Jag har lite svårt att se hur detta går ihop.

Anf. 42 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag får också tacka ministern för svaret, även om jag hade hoppats på att ministern så här några dagar före jul skulle komma hit och säga att han ville satsa åtminstone 200 miljoner på arbetslivsforskning framöver. Men så blev det ju inte, och jag hade kanske inte väntat mig annat heller.

Det förs en diskussion om hur stor andel av forskarna som har försvunnit, om det är hälften eller en tredjedel. Det ifrågasätts lite grann i ministrerns svar. Men det som i alla fall är helt klart är att en femtedel av professorerna, 33 procent av de disputerade och 32 procent av doktoranderna är definitivt borta från arbetslivsforskningen. Det står i den rapport som Fas har gjort.

Sedan har man sagt att om man anger siffran 50 procent har man räknat in forskningsassistenterna. Av dem är det 84 procent som har försvunnit från arbetslivsforskningen. Man kan naturligtvis fundera på hur viktiga forskningsassistenterna är för forskningen. Jag tror att de är ganska viktiga, precis som pressekreterare och andra medhjälpare är för en minister. Visst är de som finns runt forskaren också viktiga personer för att man ska kunna uppfylla sitt uppdrag.

Faktum kvarstår: Många har försvunnit.

Josefin Brink tog upp kvalitetsdiskussionen. Precis som hon sade kan man i Fas utvärdering konstatera att arbetslivsforskningen har en internationell särställning i förhållande till Sveriges storlek. Svenska forskare bidrar med 8 procent av världsproduktionen av vetenskapliga artiklar om arbetshälsa och ergonomi. Jag vet inte om vi har så god produktivitet i något annat ämne.

Det har också många gånger förts en diskussion om att vi måste bibehålla kvaliteten. Som jag sade tidigare visar ju utvärderingar att den svenska arbetslivsforskningen håller en hög kvalitet.

Ett sätt att hålla kvalitet är att man ska söka medel i konkurrens. Det är väl något som vi alla tycker är bra. Men då förutsätts det också att det finns medel att söka. Vi kan konstatera, och det gör även Fas i sin utvärdering av svensk arbetslivsforskning, att de sektorsinriktade medel som kan sökas i fri konkurrens påtagligt har minskat. Den minskningen kom inte bara efter nedläggningen av ALI, utan den minskningen påbörjades redan under den förra regeringen.

Fas och arbetslivsforskningen i Sverige har även utvärderats internationellt. De internationella utvärderingarna säger så här beträffande finansieringen: För att kunna behålla den höga standarden på arbetsmiljöforskningen är det viktigt att särskilda medel anvisas till denna. Det före-

faller lämpligt att återgå åtminstone till den storleksordning på sökbara medel som fanns för fem år sedan.

Sammantaget har de ekonomiska resurserna för arbetslivsforskning och antalet personer som jobbar med den typen av forskning minskat radikalt de senaste åren. Då kvarstår frågan till statsrådet: På vilket sätt ska Sverige kunna bibehålla sin starka ställning när det gäller arbetslivsforskning, både nationellt och internationellt, i framtiden?

Anf. 43 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag läste de här två interpellationerna med stort intresse, och med stor tillfredsställelse tog jag emot ministerns svar. Enligt min erfarenhet har forskningen sina förutsättningar och ideologisk övertygelse sina. Att blanda ihop dessa förutsättningar, som delvis är konträra, motsatta, är inte alltid lyckligt. Det kan ofta leda till en övertro på just politisk styrning av forskningen, som ju är ideologens signum. Jag tycker att ministerns svar visar på betydelsen av att ha ett samlat grepp över svensk forskning generellt för att få en konkurrenskraft. Där ska naturligtvis alla områden beaktas.

Jag hade efter valet, när man aviserade om ALI:s nedläggning till förmån för konkurrensutsättning, som var helt rimlig, glädjen att besöka mitt hemlän Östergötland och satsningarna i Norrköping. Jag studsade då lite över den analys man kan göra. Den som tidigare var högst ansvarig för ALI hade tagit ett principbeslut om att man inte skulle tillföra några fler doktorander i projekten. Jag tror att detta varade under fem år. Mycket riktigt föll all forskningsproduktion ut. Det blev alltså ingen produktion alls med tanke på att doktoranderna betydde så mycket för att föra livskraftig forskning vidare.

Den forskning som fanns att redovisa hade dock, precis som har nämnts här, mycket hög kvalitet, och den kunde mycket lätt införlivas i Linköpings universitet, där den nu på vederbörligt sätt kan bli konkurrensutsatt och har all god chans – vilket har visat sig vara riktigt – att vinna medel i internationell konkurrens. Det var mycket glädjande.

Min grundfråga när det gäller den frågeställning som har lyfts fram av interpellanterna och det svar som ministern har givit är: Är det verkligen klokt att ha denna typ av gräddfiler? Är det vettigt att tala om att viss forskning ska ha företräde framför all annan forskning?

Resultatet blir kanske det vi såg av bland annat min granskning av Norrköping, det vill säga att när man har tagit politiskt beslut om att ha denna gräddfil ser man ingen anledning att anstränga sig mer. Under en lång rad av år hade man en försämrad produktion vars utfall i form av publikationer, granskade av vetenskapssamfundet, inte stod i proportion till de insatta medlen från staten. Så är det när man förnekar forskningens villkor och lyfter fram den ideologiska övertygelsen framför forskningens behov av att fungera på sitt eget sätt.

Nej, fru talman, jag tror att om man vill ha en forskning som förblir förutsättningslös och fri måste man faktiskt bejaka forskningens villkor och ställa sig undrande till om man kan komma hit och hoppas på att få 200 miljoner till arbetslivsinriktad forskning, som Lars Lilja gjorde. Då skulle vi ju kunna ha ett kattrakande om alla intressen i samhället, som skulle kunna ställa samma krav. Plötsligt tror jag inte att ens en borgerlig regering kan mäkta med att finansiera detta, även om det glädjande nog

nu aviseras att ministern kommer att försöka uppnå Lissabondeklarationens målsättningar. Jag tror att om vi någonsin ska ha en bättre chans att finansiera svensk forskning så är det med den nya alliansregeringen. Men, återigen, det är inte detsamma som att börja prioritera och ha ett kattrakande mellan olika forskningsområden som om det ena vore viktigare än det andra.

Ideologiska övertoner riskerar att bli en politisk styrning som sedan rycker undan det viktigaste fundamentet för forskningen, nämligen dess förutsättningslöshet och dess frihet att välja sin egen inriktning.

Anf. 44 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Statsrådet! Här är några exempel på dokument publicerade vid Arbetslivsinstitutet: *Hot och våld i detaljhandeln – en kunskapsöversikt baserad på nationell och internationell forskning*, *Hot och våld vid svenska bensinstationer*, arbetslivsrapporten *Ord och mening*, *Hot och våld i vård och omsorg*, *Utsatt för hot och våld i vård och omsorg*, arbetslivsrapporten *Att dagligen möta hot och våld*.

Det finns en hel del material om våld och hot i arbetslivet. Det finns statistik och undersökningar etcetera. Dock har det inte inom ramen för vad jag har kunnat erfara påträffats något material som också har en djupare könsanalys. En del av undersökningarna berör frågan men går inte djupare in på problematiken. Det finns uppgifter från amerikansk forskning som inte riktigt är överförbara på våra förhållanden.

Institutet för Framtidsstudier håller på med en undersökning, som då ska ha det här könsperspektivet, om våld på arbetsmarknaden, som vi väntar på. Från Arbetsmiljöverket finns också pilotstudien *Hot och våld vid nattöppen detaljhandel*.

Varför lyfter jag då upp detta? Jo, det gör jag därför att Europarådet bedriver en kampanj mot våld i nära relationer, mot mäns våld mot kvinnor. Tanken är att vi ska göra mer. Vi ska bredda ambitionerna. Arbetslivet är en stor del av människors vardag. Det är en stor arena när det gäller hur man formar könsroller och hur man förhåller sig till samhällsfrågor.

Det finns ett ansvarstagande som jag hittar på den fackliga sidan men som tyvärr Svenskt Näringsliv än så länge inte har velat erkänna. Man har chefsposter som huvudsakligen innehas av män. Man har arbetsledare som är män. Mäns våld mot kvinnor, utsattheten för kvinnor, i arbetslivet är inte tillräckligt belyst.

Arbetslivsinstitutet tillhör dem som har gjort pilotinsatser här, men jag hade hoppats att vi under det här året också skulle ha kunnat använda de resurser som vi trodde att vi skulle ha för att kunna fördjupa detta som en del av kampanjen mot mäns våld mot kvinnor. Vi kan inte exkludera arbetsmarknaden. Vi måste inkludera den. Och jag har inte sett frivilliga volontärer på den övriga forskningsarenan som har kastat sig över det här området.

Utsattheten för LO-kvinnor och lågavlönade kvinnor, kanske också när det gäller någon arbetsledare eller någon manlig arbetskamrat, är mycket lite belyst. Jag beklagar att det perspektivet inte finns med i övervägandena just detta år. Det är Europarådets år då man ska fokusera på de här frågorna, och regeringen har också på samma sätt som riksdagen ställt sig bakom den här ambitionen.

Jag hoppas att man från statsrådets sida också kan se det här perspektivet och att den här frågan kommer in i de här övervägningarna.

Sedan vill jag ha svar på en fråga. Hur har man tänkt lösa den här kunskapsbristen? Man var på väg att förbättra kompetensen i och med att man skulle lägga på den här ytterligare könsanalysen. Men nu får vi se ett avbrott i det här, just när vi känner att vi behöver den här kompetensen extra mycket.

Anf. 45 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack statsrådet för den här debatten! Jag vill också tacka Finn Bengtsson för att han egentligen lyfte upp debatten till det som den borde handla om, nämligen ideologi.

Den här frågan eller interpellationen ställdes ursprungligen till arbetsmarknadsministern. Sedan hamnade den hos forskningsministern. Regeringen har naturligtvis möjlighet och rätt att göra en sådan värdering, men debatten blir ju lite tunn om man inte ställer sig frågan: Varför arbetslivsforskning? Det är här någonstans som Finn Bengtsson lyfter tillbaka den till rätt dimension, när man börjar prata om en ideologisk syn. Finn Bengtsson har just en sådan ideologisk syn på arbetslivsforskning.

Vi socialdemokrater menar nämligen att det är viktigt för samhället att satsa på forskning och ta reda på varför människor slås ut från arbetslivet, varför vissa arbetsmiljöer producerar arbetsskador och sjukskrivningar. Vi tycker att det är viktigt eftersom den viktigaste frågan för oss är jobben, jobben och jobben.

Regeringen prioriterar inte riktigt på samma sätt. Man tycker inte att det är en särskilt viktig fråga. Därför vill man inte heller satsa på arbetslivsforskning.

När man då nedprioriterar detta gör man det av det enkla skälet att man redan vet svaret. Man tycker inte att man behöver forska kring arbetsmiljö eller varför människor blir sjukskrivna eller utslagna eftersom man redan vet varför det sker. Det är nämligen så att människor är sjukskrivna för att sjukersättningen är för hög. Det behöver man ingen forskning kring. Människor är arbetslösa för att arbetslöshetsersättningen är alldeles för hög. Finn Bengtsson behöver inte någon forskare som berättar det för Finn Bengtsson, för det vet redan Finn Bengtsson. Han menar att det är en ideologisk diskussion som man för när man vill ha svar på frågor om varför vissa arbetsmiljöer producerar arbetsskador.

För oss är det inte så. Vi som finns i verkligheten vet att repetitiva arbetsmoment är sådant som orsakar skador. Vi vet att man måste forska kring och utveckla produktionsprocesser, så att man slipper ifrån det här. Vi vet att det finns vissa kemiska risker och annat som också kräver forskning för att man ska kunna ta sig ur sådana här processer och kunna skapa ett arbetsliv som gör att alla kan vara med och att vi slipper utslagning.

Då är vi i en ideologisk diskussion. Och, som sagt, det är där den här frågan ska ses, så att man ser den i sitt rätta sammanhang. För oss som tycker att jobben och jobben och jobben är det viktigaste är det också oerhört viktigt och centralt att prioritera den här frågan.

Jag vet att de arbetslivsforskare som fick slängt i ansiktet av borgerliga företrädare att de var någon sorts megafoner för socialdemokratien

tog väldigt illa upp av den typen av anklagelser. Jag vet att de seriösa och väldigt duktiga och framgångsrika forskare som slet med det här med professionalism och integritet känner sig djupt kränkta av den typen av påståenden som Finn Bengtsson framför och som borgerliga företrädare har framfört tidigare. Den egentliga förklaringen som man gav när man lade ned Arbetslivsinstitutet och arbetslivsforskningen var att man skulle minska byråkratin. Det kränkte också forskarna djupt.

Anf. 46 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Lars Lilja ville ha en julklapp och tyckte inte att han fick det i svaret. Jag tror ändå att Carina Hägg ska kunna få en julklapp, men jag väntar lite med det till slutet av detta inlägg.

Josefin Brink var besviken över att inte Sven Otto Littorin var här. Enkelt uttryckt kan man säga att med Sven Otto Littorin kan man diskutera varför Arbetslivsinstitutet lades ned. Med mig bör man diskutera framtiden för svensk forskning.

Den förra debatten har förts mycket ingående i denna kammare. Jag skulle vilja påstå att knappast någon sakfråga har diskuterats så intensivt i denna kammare. Sven Otto Littorin har ju slagit rekord i interpellations-svar. Ärendet har också diskuterats när själva riksdagsbeslutet fattades. Att ytterligare beröra den frågan känns inte särskilt produktivt. Den är slutdebatterad, enligt min uppfattning.

Däremot är det en mycket intressant fråga hur forskning som berör arbetslivet ska ske framöver.

Patrik Björck verkar ha glömt bort valrörelsen 2006.

Den präglades mycket av att alliansen gick fram med en jobbpolitik. Socialdemokraternas dåvarande ledare Göran Persson sade på första maj att arbetslösheten inte blir någon fråga i valet. Alliansen vann på sin tydliga jobbpolitik.

Vi kan nu glädja oss åt att antalet människor i arbetslivet har ökat dramatiskt under den här tiden. Ökningen märks inte minst för grupper som hittills har stått ganska långt från arbetsmarknaden. Vi vill ha ett arbetsliv där människor som har något funktionshinder och hittills inte haft så kraftfull förankring på arbetsmarknaden hittar en plats. Det är väldigt roligt att vi har nått framsteg i den strävan.

Vad som händer i arbetslivet, till exempel huruvida ett kemiskt ämne påverkar människan, är inte bara något som forskning med etiketten arbetslivsforskning eller ens arbetsmiljöforskning berör. Det kan vara på medicinska fakulteter eller på en institution som jobbar med kemi som man jobbar med de frågorna. Därför är den här frågan väldigt mycket större än exakt vad som händer med de individer som tidigare har jobbat på Arbetslivsinstitutet.

Nu kommer jag till Carina Hägg. Jag tycker att hennes exempel på mäns våld mot kvinnor är väldigt intressant. Det är uppenbart att det berör många andra forskare än just inom ALI, till exempel inom Brå.

Nu kommer jag till julklappen. Regeringen har bestämt sig för att göra en mycket stor forskningsinsats just på området mäns våld mot kvinnor. Det sker inom ramen för en stor jämställdhetsatsning som min kollega Nyamko Sabuni har beslutat om. En betydande del av de medel som ingår i den satsningen kommer att kanaliseras via olika forskningsinstitutioner för att vi ska få mer kunskap precis om det som Carina Hägg

efterlyser. Det är ett bra exempel på att vad som händer i arbetslivet berör många fler forskare än dem som etiketteras arbetslivsforskare.

Anf. 47 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Jag tycker inte att jag har fått några riktigt bra svar på hur regeringen ska säkerställa att arbetslivsforskningen kommer att hålla en hög kvalitet framöver. Jag delar inte Lars Leijonborgs uppfattning att med Sven Otto Littorin kan man diskutera och gnälla om att Arbetslivsinstitutet har lagts ned men det är med forskningsministern man ska diskutera framtiden för arbetslivsforskningen. Det beror lite på hur man ser på frågan.

Arbetslivsforskningen intar en särställning såsom den har bedrivits på Arbetslivsinstitutet, för den har en direkt tillämpning på arbetslivet. Den forskning som man har producerat på Arbetslivsinstitutet har bedrivits nära arbetsplatserna. De forskningsresultat som har kommit fram därifrån har varit direkt tillämpningsbara av Arbetsmiljöverket, av skyddsombud och andra fackliga förtroendevalda, av arbetsgivare som tar sitt arbetsmiljöarbete på allvar, av företag som tar fram maskiner och produkter som man använder i arbetslivet, och så vidare. Det har varit en forskning som har påverkat i hög grad och varit användbar i människors konkreta arbetsliv.

Jag tycker att det var bra att Finn Bengtsson tog upp att det är något ideologiskt i det här. Det handlar om att inte bara se arbetslivet som ett ställe där man ska skyffla in människor för att få bort dem från arbetslöshetsstatistiken eller från försäkringskasskontoren. Arbetslivet, såsom vi ser det i Vänsterpartiet, såsom arbetarrörelsen ser det – människor som faktiskt arbetar – är att det är ett ställe där man tillbringar en stor del av sitt liv och där man riskerar att bli skadad, utsliten och fördärvad för livet om arbetsplatsen inte fungerar på ett bra sätt.

Det är därför som den tillämpbara konkreta arbetslivsforskningen intar en särställning bland forskningsdiscipliner. Det inser alla europeiska länder, Lars Leijonborg, utom Portugal som är det enda landet, förutom nu Sverige, som inte har ett särskilt samlat institut för arbetslivsforskning. Man inser vikten av att ha en samlad forskning som är mångdisciplinär, som tar hänsyn till alla de faktorer som påverkar människors vardag i arbetslivet och där man kan använda forskningsresultaten i det konkreta arbetet för att förbättra ute i arbetslivet.

Det är just därför som själva uppsplittringen av forskningen är ett stort grundproblem. Jag har fortfarande inte fått något svar på om man på något sätt ämnar stimulera att forskningen samlas ihop, att informationen om vad forskningen kommer fram till inom arbetslivsområdet kommer att spridas till dem som är berörda. Det tas inte ens upp i Fasrapporten. Men det är en annan del av nedläggningen av ALI som kommer att få stora konsekvenser.

Var någonstans ska skyddsombud nu vända sig för att få ta del av forskningsresultat? Vart ska jag som beslutsfattare här i riksdagen vända mig? Det var jättelätt tidigare när man visste vart man skulle vända sig för att få en överblick över forskningsresultaten.

Vart ska arbetsmarknadens parter vända sig för att få den här informationen? Allt detta är det som ministern har att svara på. Hur ska man säkerställa att forskningen produceras med samma kvalitet – eller gärna

bättre för den delen – som på Arbetslivsinstitutet. Och hur ska man kunna säkerställa att informationen som kommer fram från forskningen och som är direkt användbar ute i arbetslivet faktiskt når ut till dem som behöver resultaten?

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 48 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag kan konstatera, precis som Lars Leijonborg gör, att vi har haft den här debatten ganska många gånger. Jag kan bara beklaga att statsrådet Leijonborg nu har fått Littorins problem i knät. Littorin såg till att Arbetslivsinstitutet lades ned. Det försvinner en massa forskning, och då hamnar det här problemet i knät på forskningsministern. Då är frågan om forskningsministern tycker att det här är viktigt eller inte.

Jag tycker att det är ganska intressant att höra Finn Bengtssons inlägg om de politiska förtecken som fanns kring nedläggningen av ALI. Det var många borgerliga debattörer som under lång tid hävdade, precis som Patrik Björck sade, att Arbetslivsinstitutet var något slags megafon för socialdemokratisk politik, vilket man naturligtvis hela tiden från den här regeringen har förnekat skulle vara någon av orsakerna till att man lade ned ALI. Det var den kraftiga byråkratin som man skulle minska på.

De 200 miljonerna var ett litet skämt. Jag hade inte några förhoppningar om den saken.

Den här regeringen gick till val på att försöka råda bot på utanförskapet. Vad utanförskapet beror på kan vi diskutera länge, måhända vid ett annat tillfälle. Men en del av utanförskapet beror sannolikt på hur arbetsmiljön ser ut, hur arbetslivet har utvecklats mot högre krav, mot mer stress, mot mer och mer enahanda arbetsuppgifter. Det är klart att ett institut som jobbar, som Josefin Brink sade, direkt mot arbetsplatserna, som har goda kontakter med parterna på arbetsmarknaden i sin forskning skulle kunna bidra till att öka kunskapen om varför vi har fått det så kallade utanförskapet.

Nu säger statsrådet Leijonborg som en liten julklapp till Carina Hägg att det ska ske en kraftig satsning på forskning när det gäller mäns våld mot kvinnor, vilket jag naturligtvis tycker är bra. Men jag förväntar mig att Finn Bengtsson framför en allvarlig kritik mot det förslaget till forskningsministern här och nu, eftersom han nyss har sagt att den här typen av politiskt styrd forskning ska vi inte ha. Men det får vi väl se när Finn Bengtsson antrår talarstolen.

Jag tycker också att det är viktigt att statsrådet funderar lite grann på hur den här forskningen ska säkras i framtiden. Vi har ännu inte fått något svar på det. Jo, vi har fått ett svar, och det är att man ska tillföra forskningen 900 miljoner de närmaste tre åren. Jag tycker att det är bra – jag applåderar det. Sverige ska ligga i framkant när det gäller satsningen på forskning.

Du pratar, som sagt var, också om att många av forskningsmedlen ska sökas i konkurrens. Men då är det oerhört viktigt att det finns medel att söka. Som jag sade i mitt tidigare inlägg har medlen att söka forskningspengar från i konkurrens för den här typen av forskning kraftigt minskat. Då är det naturligtvis oerhört svårt att nå resultat även om man skulle vilja.

Därför tror jag fortfarande att det är viktigt att det finns öronmärkta pengar för den här typen av forskning så att man kan fortsätta att driva

forskningen i Sverige på ett så effektivt och bra sätt som man har gjort hittills.

Anf. 49 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Det var intressant att få reda på hur jag på mina två minuter ska bemöta 15–20 minuter. Det visar å andra sidan att det verkligen är viktigt att föra upp den här debatten till ett ideologiskt plan.

Det finns en frustration hos oppositionen, som sammanblandar forskningens villkor med arbetsmarknadens och arbetslivets villkor. I en förutfattad mening säger man sig tolka in vilka synpunkter jag har på arbetslivsforskning.

Låt mig då för sakens skull, fru talman, säga att jag har forskat aktivt i 30 år, och jag vet inte vilket *track record*, vilken erfarenhet, mina motdebattörer har. Men jag måste säga att jag värnar all typ av forskning.

När vi däremot talar om särintressen, att det finns ett särintresse i arbetslivsforskningen, undrar jag: Finns det inte också ett särintresse för till exempel miljö- och klimatforskning?

Det är intressant att den nuvarande oppositionen när man hade majoriteten kunde enas om att förbjuda forskning på kärnkraftens område – så mycket för de villkor som styr forskningen. Man har tyvärr en agenda som sätter de politiska ideologiska målen över forskningens behov av att analysera detta förutsättningslöst och fritt.

Det är också ganska typiskt att man i den här debatten, när man har ställt interpellationer som handlar om forskningens villkor på ett viktigt samhällsområde, ägnar mycket tid åt att frustreras över att forskningsministern kommer hit och bemöter kritiken. Jag tycker att man borde vara tacksam för att motta just forskningsministerns syn på detta, knutet till arbetsmarknadsministerns övriga uppdrag.

Det är just det som det handlar om, nämligen att värna forskningens oberoende för att kunna analysera ett viktigt samhällsproblem. Här kan det möjligtvis falla ut till nackdel för den ideologi man själv företräder, och det kanske är därför man är så väldigt rädd att närma sig det på forskningens villkor och väljer att närma sig det med ideologiska förtecken.

Anf. 50 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Leijonborg för julklappen. Det ska bli jätteintressant att följa arbetet och se om det blir tillämpad forskning och forskning som berör breda grupper på arbetsmarknaden. Jag är glad att det finns goda förutsättningar för det. Jag har tidigare lyft upp den här problematiken och då inte känt att jag har nått fram. Det var därför väldigt välkommet, och särskilt att det kom under det här året, som är ett kampanjår mot mäns våld mot kvinnor.

När man tittar på en del av de projekt som Arbetslivsinstitutet hade vet man inte om någon vill överta dem, om någon tänker finansiera dem och så vidare. Då kanske det kan finnas en öppning för en del av projekten, som psykosocial riskkartering, ett europeiskt utvecklingsprojekt, arbetslivets många ansikten och lite annat. Det kommer säkert till en del också.

Jag har tittat på vad Anders Nilsson, som är docent i kriminologi, har sagt. Han menar att det finns skillnader på arbetsmarknaden när det gäl-

ler mäns våld mot kvinnor. Männens utsatthet ligger på en ganska stabil nivå medan den ökar för kvinnorna. Det finns säkert flera anledningar, men vi kan inte bortse från att det också finns en könsaspekt. Man behöver titta inte bara på kvinnodominerade arbetsplatserna utan också brett på arbetsmarknaden, för att fler kvinnor ska kunna delta i arbetslivet fullt ut, våga avancera, våga åka på en kurs eller våga vara ensam i samma arbetslokal som en man.

En kvinnlig forskare som hade tittat mer på individer som drabbas av mäns våld mot kvinnor i relation till kostnad sade: Om bara arbetsgivarna visste hur mycket detta kostar arbetsgivare inom arbetslivet skulle de genast ta itu med det.

Det handlar främst om mänskliga rättigheter, en arbetsmiljöfråga, men det är naturligtvis också en fråga om hur arbetsmarknaden ska fungera på bästa sätt. Arbetsmiljön kan naturligtvis inte vara acceptabel om det förekommer hot, våld och övergrepp på arbetsmarknaden.

Jag ska med tacksamhet följa det fortsatta arbetet i den delen.

Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Framtiden ville statsrådet prata om, och det är just den vi är bekymrade över. När man gjorde den här stora förändringen i arbetslivsforskningen och drog ned resurser och pengar sade man att man skulle återkomma i framtiden. Problemet är att det inte händer någonting nu, och man tappar en massa tid. Det är möjligt att vi återigen får stå här och diskutera när vi ser förslaget om hur man ska satsa och hur man ska prioritera rörande detta område i den kommande forskningspolitiska propositionen. Men under tiden har man tappat väldigt mycket tid. Och man har tappat väldigt mycket jobb för jobben. Man gör någon sorts läpparnas bekännelse när man i den praktiska politiken alltid sviker.

Finn Bengtsson har inga inlägg kvar här i talarstolen, vad jag har förstått. Då får jag ställa den fråga som Lars Lilja ställde till Finn Bengtsson, vad han tyckte om forskningen kring mäns våld mot kvinnor, till statsrådet i stället som har inlägg kvar. Jag hoppas och tror att statsrådet tycker att det är en viktig och riktig satsning, eftersom han till och med karakteriserade den som en julklapp, alltså något positivt, en positiv satsning, att regeringen lägger pengar på det.

Jag hoppas att statsrådet inte har den uppfattningen att det här skulle vara något politiskt tendentiöst eller någon konstig styrning, som skulle ta bort integriteten eller seriositeten hos de forskare som ska få det här uppdraget. Jag hoppas att statsrådet har en helt annan uppfattning. Det skulle vara kul att få det fastställt och få det till protokollet att det är en rimlig satsning som regeringen gör när det gäller att studera mäns våld mot kvinnor.

Anf. 52 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Sverige har internationellt sett, brukar man konstatera, en ganska liten instituttssektor i vår forskning. En mycket stor del av våra forskningsmedel satsar vi på universitetsforskning. Jag tycker att det är en bra avvägning. Som Finn Bengtsson har argumenterat här, ska det i största möjliga utsträckning vara inomvetenskapliga beslut inte bara om hur forskning ska bedrivas utan i princip också om vad som ska beforeskas.

Dock tror jag inte att det finns någon regering i världen som helt avhåller sig från en mer instrumentell syn på forskning, alltså att man definierar ett samhällsproblem och inser att en del av lösningen måste ligga i ökad kunskapsuppbyggnad. Jag tror till exempel att det är en mycket god gissning att den forskningsproposition jag kommer att lägga fram efter sommaren kommer att innehålla betydande satsningar på klimatforskning, därför att det finns en stark förväntan hos människor att forskarna ska hjälpa oss att lösa den frågan.

Man kan föra samma diskussion om den här jämställdhetssatsningen. Eftersom jag nu har varit så tillmötesgående mot Carina Hägg kan jag gå vidare och berätta för henne att jag den 8 mars – jag minns datumet därför att det var internationella kvinnodagen – annonserade en ganska stor satsning också på kvinnosjukdomar. Det finns ganska goda belegg för att forskningen hittills har försummat könsrelaterade aspekter inom den medicinska forskningen. Så visst kan man från politiskt håll ibland göra den typen av politiska bedömningar.

När det gäller forskning om arbetslivet är min erfarenhet, efter att nu ha besökt samtliga Sveriges universitet, att det finns ett stort intresse av att forska om sådant som berör människor i deras vardag och deras arbetsliv.

Ta till exempel detta med tunga lyft. Det berörs ju inte bara av forskare som har etiketten arbetslivsforskare. Det kan komma in i idrottsmedicin, i ortopedi naturligtvis och på medicinska fakulteter. Det är inte alls säkert att viktiga genombrott görs just av forskare med hatten arbetslivsforskare. Det är detta helhetsgrepp vi jobbar med inför forskningspropositionen.

Josefin Brink hade uppe frågan om steget efter. Det som forskarna kommer fram till, hur återförs det till samhällslivet? Det är en fråga som är relevant i all forskning. Där har Arbetsmiljöverket en viktig roll. De ska ta till sig forskningen och i sin löpande inspektionsverksamhet föra tillbaka det till arbetslivet.

Man brukar tala om den tredje uppgiften för högskolan, utbildning, forskning och samhällskontakter. Fas har nämnts i ett speciellt avseende. Jag vill gärna betona att Fas, som är ett forskningsråd för arbetsliv och samhälle, har ett stort ansvar när det gäller att få en högkvalitativ arbetslivsforskning framöver. Jag är övertygad om att de kommer att vara en viktig spelare.

Anf. 53 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! Man måste nog tyvärr konstatera att Lars Leijonborg inte är ett dugg intresserad av arbetslivsforskningen. Det blir mer uppenbart ju mer man hör. Komma här och prata om att sådana här kunskaper om tunga lyft kan komma fram i idrottsmedicin! Det är väl ändå lite skillnad mellan att lyfta en slägga eller en kula på en idrottsarena och att lyfta gamla människor på ett vårdhem varenda dag på sitt jobb. Det går väl över huvud taget inte att hänvisa det ena till det andra i detta sammanhang.

Ministern säger att man i forskningspropositionen tänker satsa specifikt på klimatforskningen och på mäns våld mot kvinnor. Det är jättebra! Lysande! Precis så kan man göra när man håller på med politik. Man kan satsa på sådant som man anser vara prioriterat. Jag tycker precis som

ministern, klimatforskning är i allra högsta grad viktigt. Vi vill satsa mer än vad regeringen vill göra på det. Detsamma gäller mäns våld mot kvinnor. Det är jättebra!

Varför inte också då besluta sig för att satsa lite på forskning om klimatet i arbetslivet och om kvinnors arbetsliv som man vet har en rad problem? Diskriminering, arbetsskador och sjukdomar är saker som Folkpartiet, i en del andra sammanhang åtminstone, har varit överens med oss i Vänsterpartiet om att det är saker och ting som drabbar kvinnor på grund av att vi har ett ojämnt arbetsliv. Varför inte göra en sådan prioritering också när det gäller arbetslivsforskningen utan bara när det gäller klimat och mäns våld mot kvinnor i andra sammanhang?

Det är lite komiskt att man säger att Arbetsmiljöverket ska få uppdraget att föra ut kunskapen om arbetslivsforskningen. Då var det väl lite tokigt att banta Arbetsmiljöverket med en tredjedel så att de redan nu har sagt upp hälften av sin personal på huvudkontoret och kommer att gå vidare med att säga upp åtminstone 40 arbetsmiljöinspektörer? Hur ska de kunna göra mer jämfört med tidigare när man samtidigt har skurit ned?

Anf. 54 LARS LILJA (s):

Fru talman! Till Finn Bengtsson får jag bekänna att jag beklagligt nog inte har något *track record* som forskare. Däremot tar jag mig friheten att ha en del synpunkter på vad vi borde göra.

Vi kan konstatera när det gäller forskning, som statsrådet också var inne lite grann på, att marknaden inte klarar av att hantera alla och prioritera rätt hela tiden. Därför är det viktigt att vi gör detta, till exempel när det gäller klimatforskningen. Det är jättebra!

Vi kan i alla fall konstatera, och det gör Fas i sin utvärdering, att antalet forskare har minskat med 30 procent. Man backar med ungefär 213 miljoner i resurser mellan 2007 och 2009 när det gäller arbetslivsforskningen. Man vet inte hur länge de 70 procent som är kvar och som fortfarande jobbar med denna typ av forskning kan hålla på med det. I mitt hemlän Västerbotten tog Umeå universitet, landstinget och Umeå kommun ansvar för ett antal forskare i tre år, sedan vet vi inget om finansieringen.

Det är viktigt att Fas tillförs resurser så att vi kan bevara denna forskning. När vi nu inte har ett arbetslivsinstitut kan det vara en god idé att lägga ut delar av dessa resurser på duktiga universitet, alltså någon form av *centers of excellence* när det gäller arbetslivsforskningen. Det är bra om vi kan hitta en sådan lösning eftersom vi nu så att säga har förlorat ALI.

Det viktiga är sedan att samordna de forskningsresultat som man så småningom kommer fram till. Det skulle möjligtvis kunna göras av till exempel ett partssammansatt råd, alltså arbetstagare och arbetsgivare gemensamt, som tillsammans kunde sammanställa detta och framför allt få ut forskningsresultaten så att de gör nytta i samhället.

Anf. 55 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det ligger mycket i det Lars Lilja säger. Det är väl ungefär i sådana banor vi tänker.

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

Skälet till att jag inte kan ge någon julklapp till Lars Lilja, även om det nu är julveckan, är att forskningspropositionen ligger mer än ett halvår framåt i tiden, så vi har helt enkelt inte diskuterat färdigt. Nyårsaf-ton är sista dagen för en rad instanser i samhället att komma in med synpunkter på vad denna forskningsproposition ska innehålla. Bland annat ska parterna komma in med synpunkter. Jag är övertygad om att i deras brev kommer det att finnas synpunkter på just den fråga vi här har disku-terat.

Även om jag håller med Finn Bengtsson om att man ska undvika att låta partsintressen styra forskning är det naturligtvis av intresse att höra vad parterna har för synpunkter på hur detta ska organiseras.

Som Lars Lilja nämnde är det också så att parterna har en kunskap på detta område, för de har ju försäkringslösningar för sina medlemmar som träder i kraft vid uppsägningar, framför allt på tjänstemannasidan. Där har man en betydande kunskapsbank som också är av intresse i detta sammanhang. Det samtal jag hade med företrädare för LO, PTK och Svenskt Näringsliv uppfattade jag som framåtsyftande och konstruktivt.

Vi är som sagt inte alls färdiga med beredningen av hur frågan om hur arbetslivsforskning ska behandlas i forskningspropositionen. Men jag är optimistisk och tror att vi ska hitta former för en hög kvalitet på arbetslivsforskningen i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:275 om Konfuciusinstitutens verksamhet i Sverige

Anf. 56 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Göran Lindblad har frågat har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att universitetens opartiskhet och oavhängighet garanteras med anledning av att ett Konfuciusinstitut har upprättats inom Stockholms universitet.

Inledningsvis vill jag betona vikten av att svenska lärosäten ska vara starka, självständiga och ha stor integritet. Med denna frihet följer också ett stort ansvar.

Regeringen anser att akademisk frihet och en ökad autonomi för de svenska lärosätena är viktig och att den politiska styrningen av universitet och högskolor bör minska. Det är därför viktigt att avväga utformningen av styrningen av lärosätena så att största möjliga grad av akademisk frihet och kvalitet kan uppnås samtidigt som statens behov av en övergripande styrning av verksamheten hävdas. Regeringen har därför tillsatt en utredning angående universitets och högskolors organisation och styrning där utredaren bland annat ska utarbeta förslag till hur den statliga styrningen ska utformas.

Inom gällande regelsystem är universitet och högskolor fria att inrätta olika former av centrumbildningar och institut utifrån lärosätenas egna bedömningar och prioriteringar.

Utbildningar inom universitet och högskolor måste, liksom utbildningsväsendet i övrigt, genomsyras av de grundläggande värderingar som samhället byggs upp utifrån. Dessa gemensamma värden har alla som

arbetar i den högre utbildningen ett gemensamt ansvar för att förmedla och förankra. Den högre utbildningen ska bidra till studenternas personliga utveckling, samhällsengagemang, kritiska tänkande och bildning. Enlig högskolelagen (1 kap. 2 och 3a §§) ska utbildningarna vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, och i högskolornas verksamhet ska vetenskapens trovärdighet och god forskningssed värnas.

För att säkerställa hög kvalitet i undervisningen och dess oavhängighet har lärosätena ett ansvar för att följa upp vad som sker i undervisningen oavsett om undervisningen sker inom en institution eller inom ett institut som de själva inrättat. Detta förhållande gäller givetvis också Konfuciusinstitutet som har upprättats vid Stockholms universitet.

Anf. 57 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag får först tacka statsrådet Leijonborg för svaret. Vi har ju ett långt förflutet i olika roller. Ända sedan 70-talet har vi diskuterat högskolans och akademins frihet och möjlighet till oberoende och en fri forskning. Där är vi alldeles överens. På samma sätt är säkert Lars Leijonborg och jag alldeles överens om att vi vid alla tillfällen och hela tiden ska vara vaksamma mot och bekämpa totalitära tendenser och totalitära regimer såsom kommunistregimen i Kina. Jag tror egentligen inte att det finns någonting som skiljer oss när det gäller betydelsen av att betona mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat. Där är vi säkert överens.

Då oroar det mig väldigt mycket att de här Konfuciusinstitutet har etablerats på i stort sett samma sätt som Mussolini på 30-talet öppnade italienska språkinstitut. Professor Zimmerman i USA har gjort en studie på detta och visat att det finns stora likheter mellan Konfuciusinstitutet och Mussolinis språkinstitut. En skillnad är dock att språkinstitutet i första hand etablerades i USA. Det finns i och för sig ett antal Konfuciusinstitut i USA, men de är spridda i 50 länder. Det är ca 130 institut totalt i världen, och man marknadsför dem genom en slogan som lyder *Chinese speed and efficiency*, och det är klart att de har spritts inom några år med en väldig fart och effektivitet. Det är över 2 000 kinesiska specialister och lärare som är utplacerade vid de här instituten för att förmedla, som man säger, språkutbildning men också kinesisk kultur.

Jag tror också att statsrådet och jag kan vara helt överens om att öppenhet och utbyte är bra. Öppenhet och utbyte kommer säkert att kunna hjälpa till för att få den kinesiska kommunistregimen på fall. Det är mycket möjligt att vi nu inför de olympiska spelen har ett bra tillfälle att sätta ytterligare press på den kinesiska regimen. Jag har ju tidigare förordat att man ska sätta på sig en knapp om man åker dit där det står "Demokrati och mänskliga rättigheter".

När det gäller Konfuciusinstitutet har stora och viktiga universitet som Columbia University i New York och Harvard tackat nej till verksamheten för att man säger att den ligger utanför universitetets kontroll. Jag undrar: Är statsrådet säker på att Stockholms universitet och eventuellt andra svenska universitet har kontroll på vad som händer inom Konfuciusinstitutet när det gäller till exempel den samordnade finansieringen? Där är det inte alldeles givet att det revideras på vanligt sätt. Den kinesiska regimen är ju känd för olika former av dolda belöningar. Är vi

säkra på att det inte pågår något sådant vid Konfuciusinstitutet i Stockholm?

När man nu har startat så här många Konfuciusinstitut runt om i världen måste vi samtidigt komma ihåg att i Kina är tio miljoner barn utan en ordentlig skola. Kinesiska staten satsar alltså miljoners miljoner på att etablera sig lite här och där i världen, men samtidigt klarar man inte undervisningen av kinesiska barn. Det har vi naturligtvis också ett ansvar för att påpeka.

Förkortningen på engelska: CI, Confucius Institute, skulle man naturligtvis, om man skämtade till det, kunna uttyda Communist Institute. Det är det kanske. Andra institut, till exempel British Council, Alliance Française och Goetheinstitutet är separerade från universiteten. De är skilda från universiteten. Så har man gjort med avsikt. Vi har senast ett exempel från Sverige, där Silk Road Studies vid Uppsala universitet har flyttat och etablerat sig utanför för att markera skillnaden i förhållande till ett institut som kanske jobbar på ett annat sätt än universitetet, som finansieras till stor del av offentliga medel. Därför skulle jag gärna vilja att statsrådet lite grann utvecklar tanken på hur man ska kunna följa upp det här på ett säkert sätt.

Anf. 58 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Göran Lindblad frågar mig om jag kan garantera vissa saker, och där är naturligtvis svaret nej. Jag vill, som jag har gjort i denna kammare i flera sammanhang, betona att när det gäller samarbeten mellan utbildningsinstitutioner och externa bidragsgivare vilar ett stort ansvar på den statliga institutionen, eller den offentliga institutionen, att stå för de värden som ligger i dess uppdrag. Det förekommer att skolor låter sig sponsras av dataföretag och sådant, och till en viss gräns är väl det bra. Men det jag har framhållit här i kammaren när jag fick en fråga som sådant är att ingenting fråntar institutionen det yttersta ansvaret för sin verksamhet. Skulle det vara så att en extern bidragsgivare vill utnyttja exempelvis ett svenskt universitet för att sprida en ideologi måste naturligtvis universitetet sätta en gräns. I och med att svenska skattebetalares pengar är inblandade i finansieringen måste universitetet ta ansvar för kvaliteten och inriktningen på denna verksamhet. Den får bara förekomma om den är förenlig med högskolelagens krav.

Vi eftersträvar ju ett djupt och brett samarbete med Kina. Vi är synnerligen medvetna om att Kina är en kommunistisk diktatur, men vi tror att ett samarbete på lång sikt faktiskt kan främja demokrati och mänskliga rättigheter. Men för varje sådant samarbete gäller ju att man inte får vara naiv. Det är vi som ska överföra demokrati. Det är inte de som ska överföra diktatur till oss. Är man inte varse de risker som det alltid är förenat med att umgås med en diktaturregim är man farligt ute.

Det är bra att Göran Lindblad har väckt den här interpellationen. Det finns all anledning att vara uppmärksam på de risker som en sådan här utveckling medför. Om jag tar en parallell har det ju hävdats att Karolinska Institutet har ett samarbete med universitet i Beijing som delvis finansierar sin verksamhet genom att sälja organ från avrättade. Den typen av etiska frågeställningar är naturligtvis oerhört central i varje sådant här akademiskt samarbete. Det krav som jag har framfört i det sammanhanget, och även i det sammanhang som nu Göran Lindblad tar

upp, är att om svenska universitet ska gå in i sådana här internationella samarbeten måste man vara nogga med högskolelagens krav och de etiska principer som gäller för akademisk verksamhet.

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 59 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag är glad att Lars Leijonborg så tydligt markerar var gränserna går när det gäller samarbete. Jag är, liksom statsrådet, mycket för öppenhet och för samarbete och utbyte med Kina. Jag tror också att det kan leda rätt. Jag är också glad och tacksam över att Lars Leijonborg säger att vi inte får vara naiva.

Precis den formuleringen har jag ofta använt själv, bland annat i en artikel i somras då ostindiefararen Götheborg var i Shanghai. Jag skrev då att det är viktigt med utbyte och att vi inte får vara naiva. Nästa dag hade Göteborgsposten en bild av Göran Johansson med en kommunistflagga i handen på däckat på den båten. Man får alltså inte vara naiv.

Vid Institute for business vid London School of Economics har man bildat ett särskilt Konfuciusinstitut med inriktning på business. Det är lite lustigt eftersom Konfucius var emot allt vad marknadskrafter och business heter. Det är samtidigt alldeles tydligt att man i Kina inte får bedriva några Konfuciusinstitut eller ens tala om Konfucius eftersom han företäder en annan ideologi än den som kommunistpartiet står för.

Det finns många dubbla och konstiga bottnar i detta.

Kineserna talar om att man ska ha en stark nation som har ett starkt språk. Man kan fråga sig vems språket är. Är det regimens språk eller är det folkets språk? En stor risk är att det är regimens språk.

I Kanada har Canadian Security Intelligence Service, Kanadas motsvarighet till Säpo, ögonen på de tre fyra Konfuciusinstitut som är etablerade i Kanada. Det var en hearing i det kanadensiska parlamentet om den här frågan. Det framkom att man är mycket misstänksam och tveksam när det gäller den verksamhet som pågår.

Lars Leijonborg kan givetvis inte svara på och vet kanske inte ens vilken hållning Säpo har till Konfuciusinstitutet i Sverige, men det finns anledning att lyfta upp frågan och kanske vid tillfälle påpeka för Säpo att man kan se efter vad som pågår.

Den tidigare koordinatören för Konfuciusinstitutet i Stockholm har i vittnens närvaro berättat att han har blivit utfrågad av kinesiska säkerhetsagenter, tydligen i Stockholm. Jag vet inte om det har skett på universitetet eller på kinesiska ambassaden eller någon annanstans. Man undrar om även den nuvarande ledningen är förhörd och om man har kontrollerat vilken religion och ideologisk bakgrund de har för att de ska få vara aktiva.

Hur är det med belöningarna? Är det så att Air China ordnar resor eller *kick-backs* av olika slag för dem som är aktiva inom Konfuciusinstitutet över hela världen så att det finns någon form av dolda ersättningar?

I Stockholm har Konfuciusinstitutet ungefär ½ miljon i anslag från det offentliga från institutionen för orientaliska språk. Man har också pengar från Kina. Revisionen görs inte sammantaget, så vi vet inte riktigt vart pengarna går, hur mycket pengar man har eller vilka villkor som är förknippade med att kineserna skickar lärare. Är det några villkor? Jag har fått indikationer på att man säger: Gör ni inte så här drar vi in supporten.

Den typen av samarbete måste vi ju vara väldigt försiktiga med. Annars delar jag statsrådets uppfattning att vi ska vara öppna och ha ett utbyte.

Sammanfattningen är: Vi ska absolut inte vara naiva.

Anf. 60 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det som Göran Lindblad talar om i det här inlägget har jag ingen som helst information om.

Man kan påminna sig att alla länder har så kallad främjandeverksamhet. Sverige har något som heter Svenska institutet som har till uppgift att främja svenska intressen i utlandet och skapa en bra Sverigebild. Vi uppmuntrar andra länder att bedriva undervisning i svenska och liknande.

När det gäller studier i kinesiska, och för den delen även i italienska som Göran Lindblad hade anledning att komma in på som parallell, vill vi gärna främja sådan undervisning i Sverige. Kinesiska, och i synnerhet mandarin, är ett av världens största språk. Jag tror att det är mycket klokt att Sverige ser till att fler svenskar lär sig både mandarin och andra kinesiska språk. På samma sätt är det bra om vi på nytt får en ökning av studierna i italienska.

De kinesiska ambitionerna kan ju inte utan vidare dömas ut som spioneri eller vilja att sprida en kommunistisk ideologi. Men om det, som i Kanada, blir oegentligheter eller om man på något sätt kan belägga att institutet används på ett otillbörligt sätt har vi naturligtvis anledning att reagera.

Låt mig upprepa att ansvaret för det i första hand ligger på Stockholms universitet. Det är dess ledning som har skrivit på avtalet, och det är de som under den akademiska frihetens paraply ändå, som jag markerade i mitt första svar, som en pendang till friheten har ansvaret att se till att denna verksamhet fullt ut är förenlig med högskolelagens krav och de etiska principer vi har.

Anf. 61 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Tack för det tydliga svaret, Lars Leijonborg. Jag ska inte förlänga samtalet mer. Jag tycker att det är bra att vi alla har en väldigt tydlig uppmärksamhet på vad som pågår när det gäller spridningen av Konfuciusinstitutet och att vi är observanta på den verksamhet som förefaller pågå förutom den rena språkundervisningen.

Vi är helt överens om att det är bra att man läser kinesiska språk, men det är definitivt inte bra att man använder de här instituten som någon form av spioncentral. Låt oss hoppas att det finns en bra revision som kontrollerar att Stockholms universitet uppfyller sina förpliktelser att kontrollera att undervisningen är fri och oberoende och att man inte har några kommunistiska hantlangare i sina led.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 62 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Lars-Ivar Ericson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att uppmärksamma problematiken med kvinnors våld mot män.

Jag vill börja med att klargöra att socialtjänsten har ansvar för att alla som vistas i kommunen får den hjälp och det stöd som de behöver. Det framgår av 2 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453) och gäller oavsett vilken hjälp man behöver och oavsett orsaken till hjälpbehovet. Det gäller män likaväl som kvinnor, flickor likaväl som pojkar.

Utöver den här allmänna skyldigheten är kommunernas ansvar att bistå just brottsoffer dessutom särskilt tydliggjort i 5 kap. 11 § samma lag. Även detta ansvar gäller oavsett vilket kön offret har.

Det går inte att veta den exakta omfattningen av våld i nära relationer och mörkertalet kan vara stort. Enligt Brottsförebyggande rådet, Brå, anmäldes 25 491 fall av misshandel riktad mot kvinnor under år 2006. Statistiken visar att i 72 procent av de anmälda fallen är gärningsmannen en person som kvinnan är bekant med. Oftast handlar det om att mannen och kvinnan har eller har haft en nära relation. Den anmälda misshandeln mot kvinnor har ökat med 33 procent de senaste tio åren. Ökningen beror enligt Brå troligen såväl på att kvinnan i dag i högre grad än tidigare anmäler misshandel som hon utsatts för, som att det faktiska våldet har ökat.

Eftersom det är vanligare att kvinnor blir utsatta för våld eller andra övergrepp i en nära relation än att män blir det anser regeringen att det våld som riktas mot närstående kvinnor som samhällsproblem betraktat är större än motsvarande våld mot män. Kvinnor söker också hjälp i betydligt större utsträckning än män vilket har lett till att kvinnors behov har synliggjorts på ett helt annat sätt än männens.

Regeringen har beslutat att ta ett helhetsgrepp om problemet med mäns våld mot kvinnor. Den handlingsplan vi presenterade nyligen är en del i det arbetet. Det är viktigt att våldsutsatta kvinnor även fortsättningsvis synliggörs. Det betyder dock inte att jag förringar allvarligheten i det våld som kvinnor begår mot män. Våld är allvarligt oavsett mot vem det riktas och oavsett vem som utför det och jag välkomnar naturligtvis diskussioner även utifrån ett bredare perspektiv till exempel kvinnor som slår män.

Anf. 63 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. När man väcker en interpellation blir det alltid olika reaktioner. Någon har höjt på ögonbrynen och sagt att sådant här väl inte förekommer. Det är väl bara i seriernas värld. Man tänker då på Selma mot Lilla Fridolf och Malin mot Kronblom. Men någon har också visat förståelse för detta.

År 1995 lyssnade jag på ett radioprogram där män som blivit misshandlade av kvinnor intervjuades. Jag blev förvånad över hur många som ringde och ville berätta om både fysisk och psykisk misshandel.

*Svar på
interpellationer*

Detta program gjorde att jag intresserade mig för problemet. Nu har vi ett tillfälle att utifrån min interpellation diskutera detta i kammaren.

Jag ska inledningsvis ge en bild från mitt prästyrke. En man hör av sig och vill berätta om hur hans sambo misshandlar honom. Spontant tänker jag: Detta kan väl inte stämma? Han är storväxt, och hon är en småväxt kvinna. Men han berättar om hur sambon som har drogproblem misshandlar honom psykiskt genom olika otäcka ord och om hur hon i påverkat tillstånd kastar köksföremål på honom. Han skäms, och han vill inte gå till sociala myndigheter och anmäla. Polisen skulle inte tro mig. De tar bara tag i misshandel mot kvinnor, säger han.

Vad gör en man som blir misshandlad av en kvinna i dag? Har ministern några förslag på vart han kan vända sig? Är socialförvaltningen det enda alternativet?

I dag uppmärksammar samhället mäns våld mot kvinnor, och vi får som riksdagsledamöter många skrifter som handlar om detta. Men det är inte lika lätt att hitta motsvarande litteratur om kvinnors våld mot män. Jag har hittat två böcker: *Gärningsmannen är en kvinna*, som är en bok om kvinnlig brottslighet, och *Mansförtryck och kvinnovälde*. I båda dessa böcker finns några avsnitt som handlar just om hur kvinnor utövar våld mot män.

Dagens Nyheter hade i april 2004 en artikelserie om detta. Det är möjligt att jag inte har letat tillräckligt, men det förefaller som om det är få som har forskat på dessa områden. Anledningen till att det är så kan man fundera över. Är det för kontroversiellt, eller vad beror det annars på?

Regeringen har nyligen kommit med en handlingsplan som handlar om att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Det kommer att satsas många miljoner på åtgärder under mandatperioden.

Min fråga till ministern nu är: Var finns kvinnors våld mot män i detta? Görs det inga verbala eller ekonomiska satsningar för att hjälpa de drabbade männen?

Från den 1 juli 2007 står det i socialtjänstlagen att kommunen särskilt ska beakta att kvinnor som har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående kan behöva stöd och hjälp. Lagändringen innebär att kommunerna inte längre *bör* utan *ska* ge stöd och hjälp till kvinnor som har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående. Borde det inte också ha stått män i detta sammanhang?

Anf. 64 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag är både förvånad och inte förvånad över att vi har denna interpellationsdebatt med statsrådet Larsson.

Först vill jag säga att jag tycker att det är väldigt bekymmersamt om man lyfter fram seriernas värld som har mycket stereotypa könsroller, som Lilla Fridolf och Selma, och där man får se Lilla Fridolf som toffel-hjälten som står och väntar på våld och aggressivitet från sin hustru. Så ser inte verkligheten ut.

Allt våld ska naturligtvis bekämpas. Men våld kan också ha olika uttryck och olika bakgrund. Det finns mycket i regeringens handlingsplan som är positivt, och det ska vi diskutera i en kammardebatt efter jul. Men det finns det som är bekymmersamt, och det är analysen. Ord som patri-

arkala strukturer, manliga strukturer och feminism är helt bortplockade. Om man tappar analysen kanske man också lätt kan hamna i detta dilemma som innebär att vi står här i kammaren i dag i den här debatten.

Jag ser ett samband mellan den här debatten, den här interpellationen, och det som jag kan läsa i någon del i regeringens handlingsplan. Där står det också att det ska finnas insatser och att särskilda medel också ska gå till män som utsatts för våld i nära relationer. Detta har regeringen inte uttryckt tillräckligt tydligt. Jag tror att väldigt många har missat det. De har inte läst handlingsplanen och sett att om detta ska genomföras och implementeras ute i vår verksamhet, i kommuner och landsting och i frivilligorganisationer, får vi en helt ny situation. Många kvinnojourer har trott att de nu ska få del av ökade resurser, vilket jag fortfarande hoppas. Men de har kanske inte läst detta. Om regeringen nu har för avsikt att bygga upp jourer för män som drabbas av våld från kvinnor har vi ett helt nytt landskap och en helt annan fördelningsmekanism. Vi har också ett helt annat sätt att betrakta detta våld som finns i nära relationer. Jag tycker att det är bekymmersamt att man lämnar analysen, och jag tycker att det är viktigt att vi får ett klarläggande från regeringen.

Jag har förstått att det är Centern som har drivit fram denna skrivning inom regeringskretsen för att lyfta fokus från mäns våld mot kvinnor till kvinnors våld mot män, som är ett problem med en annan bakgrund, som är ett problem med andra förklaringar och som är ett problem av en helt annan omfattning. Detta våld har en betydligt mindre omfattning. Där ser jag också att statsrådet har svarat på detta sätt i sitt svar till interpellanten, vilket jag är väldigt tacksam för. Det tycker jag är positivt.

Däremot är jag när det gäller analysen av att kvinnor söker hjälp i betydligt större utsträckning än män och att det har lett till att deras behov har synliggjorts på ett helt annat sätt än männens lite tveksam till på vilket sätt det har en grund. Jag kan inte se att det är detta som är bakgrunden till den situation som vi ser.

Det är väldigt viktigt för att vi ska få än fler kvinnor att våga anmäla våld, hot och övergrepp att vi även från denna kammare i olika debatter fortsätter att synliggöra den problematiken och att vi visar ett stöd. Vi får inte så att säga vikta över detta och göra det till en fråga, som jag förstår att interpellanten hade inspirerats av, från seriernas värld eller från schablonbilder, och att man då backar från analyser. Det kan göra att man likaväl kan tala om våld i krogköer, i arbetslivet – det har vi diskuterat i en annan interpellation tidigare – och på andra ställen, som i och för sig är allvarligt.

Det är viktigt att vi ser och inser omfattningen av olika slags våld och att vi analyserar och att vi också riktar olika insatser på samhällsområdet för att kunna hantera dessa frågor.

Anf. 65 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det är naturligtvis så, precis som interpellanten anför, att kunskapen om kvinnors våld mot män, är ett problem som vi inte har talat särskilt mycket om i den här kammaren. Det är inte heller ett problem som har lyfts fram exempelvis från polisens sida, från socialtjänstens sida eller från frivilligorganisationernas sida. Det betyder att kunskapen är ringa. Det är möjligt att detta kan vara ett större problem än vi först anade. Men vi vet med säkerhet att problemet med mäns våld mot

kvinnor – här vill det till att man säger rätt på rätt ställe – är ett betydande samhällsproblem. Vi har fått det belyst i tydlig statistik. Det gör också att vi har kunskapsunderlag nog för att kunna vidta åtgärder, åtgärder som är väldigt viktiga därför att våld i de nära relationerna förekommer, anmäls i större utsträckning och tenderar att öka. Från samhällets sida måste vi stå upp med bra insatser. Detta vill den här regeringen naturligtvis göra.

Samtidigt vet vi att det finns olika typer av misshandel. Den fysiska misshandeln kommer ofta mer i förgrunden än den psykiska misshandeln som kan vara svårare att definiera men som kan träffa lika hårt som den fysiska misshandeln.

Den konsumtionsökning av alkohol på 30 procent som vi har haft under loppet av tio år har säkert också medverkat till ett ökat våld från män mot kvinnor och kanske också från kvinnor mot män. Därom har vi alltför liten kunskap.

När det gäller det som regeringen har gjort pekade Carina Hägg på handlingsplanen som är ett sammanhållet batteri av åtgärder för att komma till rätta med våldet i de nära relationerna.

Vi har också satt in resurser för kvinnojourarbete för att få det väl fungerande. Dessutom riktar vi nu insatser när det gäller att se till att hitta varaktiga lösningar och att behandla det våld som finns genom förebyggande program och genom att hitta behandlingsprogram som kan vara väl fungerande.

Detta gör vi nu i första hand avseende mäns våld mot kvinnor. Men det är möjligt att det kan ge goda evidensbaserade behandlingsmetoder som har en god kvalitet och avsedd effekt och som också kan användas för kvinnors räkning.

De män som utsätts av våld från kvinnor i nära relationer ska naturligtvis uppsöka socialtjänsten som har ett ansvar för att se till att alla som utsätts för våld och som behöver samhällets stöd och hjälp också kan få det.

Det finns alltså en möjlighet att inom socialtjänstlagens ram täcka in också det här. Vi vet, som sagt, för lite om kvinnors våld mot män men ser att det är ett betydligt mindre problem än mäns våld mot kvinnor som är ett stort samhällsproblem.

Anf. 66 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Socialutskottet har haft en utfrågning om våld mot äldre. Då nämnde forskaren Britt-Inger Saveman från Kalmar att studier från USA visar att fler män än kvinnor är drabbade. Men det är tabu att tala om detta. Det är tabu för många män att erkänna att de är utsatta för våld i en familjesituation. Vi har inga motsvarande studier i Sverige. Men vi kan väl anta att förhållandena är liknande här.

Våld i vården av äldre tycks också förekomma. Då handlar det inte bara om fysiskt våld utan också om språkbruk, förhållningssätt, slarv med hygien och felaktig läkemedelsbehandling.

Hur ser ministern på problematiken när det gäller övergrepp på äldre män från den kvinnliga personalen? Hur hanterar man detta? Tystas det ned, eller låter man bli att anmäla?

I Norge har utsatta äldre en instans att vända sig till, nämligen Nordisk socialpolitisk kommitté. Min fråga till ministern är: Vart vänder sig våra äldre i detta avseende?

Sedan finns det ett annat område som det är värt att mer uppmärksamma. Det gäller då våldet mot funktionshindrade män och kvinnor. Oftast kan dessa inte tala för sig. De tillhör de mest utsatta i samhället. Vad gör regeringen för att uppmärksamma denna problematik?

För en tid sedan kunde vi se en tidningsrubrik om en 17-åring som blivit våldtagen av fyra kvinnor. Det är sällan vi ser rubriker om kvinnors sexualbrott mot män. Dessutom verkar det finnas mörkertal här.

”Vetskapen om övergreppen når kanske de sociala myndigheterna men de anmäler det ytterst sällan. Just för att det handlar om kvinnor. En man eller pojke som offer går inte heller gärna till polisen eftersom de skäms så mycket.” Det säger Sune Innala, forskare i Göteborg.

I boken *Gärningsmannen är en kvinna* säger Innala att man vet av uppgifter från Bris och Rädda Barnen att fler pojkar än vad anmälningarna visar blir utsatta för övergrepp från kvinnor. Det är inte bara sociala myndigheter som avstår från att gå vidare med kvinnliga sexualbrottslingar.

I boken *Gärningsmannen är en kvinna* står det också: ”En viktig omständighet är att polis och åklagare tycks ha andra kriterier när de ska utreda misstankar mot kvinnliga förövare.” Detta säger Sven Å. Christanson, professor i psykologi vid Stockholms universitet. Vidare säger han: ”De går inte vidare utredningsmässigt så som man skulle ha gjort om motsvarande misstankar riktats mot en man.”

Det är tydligen ett vanligt fenomen att kvinnliga pedofiler döms till skyddstillsyn och därmed slipper fängelse som ju brukar drabba män som utför samma sorts brott. Man kan undra var logiken i detta finns.

Anf. 67 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! För tids vinnande ska jag fatta mig kort. Jag ska inte fokusera på maskulinitet och de olika delar som interpellanten här har tagit upp och som vi kan diskutera vid ett senare tillfälle.

Men jag har ännu inte fått något svar från statsrådet om – detta tycker jag är viktigt – det som sägs om att bygga ut en verksamhet för män som har utsatts för våld i nära relationer.

Vad innebär det? Handlar det om mansjourer? Eller är det Gnosjö, Gislaved eller Aneby kommun i mitt län som ska satsa på den här verksamheten i stället för ...? Eller hur ska den ekonomiska fördelningen ske? Vilken inriktning ska det vara? Hur ska dokumentationen vara? Vilken vetenskaplig grund finns det för den här satsningen? Och vilken dokumentation ligger till grund för regeringens skrivningar?

Såvitt jag förstår har Centerpartiet drivit på för att få in det här i handlingsplanen. Men det är ändå regeringen som helhet som står som ansvarig. Eftersom den här delen i handlingsplanen är så lite belyst – jag tror att det är ganska få som hittills har uppmärksammat detta och att det kanske är ännu färre som har funderat över effekterna i en förlängning – är det väldigt viktigt att här få lyssna till regeringens analys bakom beslutet om att skriva in det här, hur man tänker implementera det och vilken betydelse det har vid fördelningen av ekonomiska resurser.

(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.26 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.30 då statsministern skulle lämna information om Europeiska rådets möte den 13 och 14 december.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.30.

*Information från
regeringen*

10 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 13 och 14 december

Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Årade ledamöter! På luciadagen samlades EU:s stats- och regeringschefer i Lissabon för att underteckna det nya fördraget. Återstår gör dock den viktiga ratificeringsprocessen, som måste avslutas under nästa år för att fördraget ska kunna träda i kraft planenligt den 1 januari 2009.

Det nya fördraget gör att Europeiska unionen får nya och anpassade redskap för att EU bättre ska kunna hävda sig i en globaliserad värld. Om allt går som planerat kommer det tjeckiska och det svenska ordförandeskapet under 2009 att bli de första att genomföra detta nya fördrag. Det är en viktig uppgift eftersom det kommer att tjäna som modell för många ordförandeskap efter oss.

När EU:s stats- och regeringschefer senast träffades i Bryssel den 14 december för det sedvanliga toppmötet låg också fokus på unionens framtida utmaningar, framför allt vad gäller globalisering och migration. Europeiska rådet antog en globaliseringsdeklaration om hur EU ska möta globaliseringens utmaningar. Globaliseringsdeklarationen ligger väl i linje med de positioner som Sverige har fört fram. Deklarationens anda är nu positiv och talar om att EU aktivt ska sträva efter att vara en konstruktiv del i globaliseringen och inte försöka stoppa eller bromsa den. Vikten av frihandel och öppenhet understryks för att kunna skapa tillväxt och sysselsättning.

Migrationsfrågorna var föremål för en särskild diskussion vid toppmötet. Där bekräftades behovet av att vidareutveckla en europeisk migrationspolitik med fokus på bland annat samarbete med tredjeland för att hantera migrationsflödena samt att utveckla ett gemensamt europeiskt asylsystem senast 2010.

Kommissionens ordförande Barroso betonade att migrationsfrågorna också har en demografisk dimension. Han konstaterade att de nuvarande demografiska trenderna fortsätter. Om vi inte skulle tillåta någon migration alls skulle EU:s befolkning komma att minska med 50 miljoner invånare fram till 2050.

Toppmötet beslutade att tillsätta en oberoende reflexionsgrupp som ska diskutera viktiga framtidsfrågor i tidsperspektivet 2020–2030. Bland de frågor som gruppen ska studera nämns bland annat EU:s konkurrens-

kraft, migration, klimat och energi. Ordföranden för reflexionsgruppen blir den tidigare spanske premiärministern Felipe Gonzales. Gruppen har två vice ordförande: den tidigare lettiska presidenten Vaira Vike-Freiberga och den förre Nokiachefen Jorma Ollila. Den nordisk-baltiska kretsen är därmed väl representerad. Gruppen kommer totalt sett att bestå av nio medlemmar.

Av särskilt intresse för det svenska ordförandeskapet hösten 2009 är det uppdrag som Europeiska rådet gav till kommissionen att utarbeta en Östersjöstrategi senast i juni 2009. Sverige har under hösten fört fram denna idé med tanke på de särskilda förhållanden som finns inom Östersjöregionen, både på miljöområdet och när det gäller frågor kring den inre marknaden.

När nu åtta av nio länder runt Östersjön är EU-medlemmar är det rimligt att EU tar ett samlat grepp i regionen. Vi hoppas att under det svenska ordförandeskapet kunna anta en Östersjöstrategi som svarar upp mot utmaningarna i regionen.

Jag vill också särskilt nämna att Europeiska rådet i sina slutsatser välkomnar att kommissionens första lägesrapport om EU:s strategi för hållbar utveckling läggs fram redan i juni 2009. Vi hoppas därmed att kunna leda en fullödig översyn under det svenska ordförandeskapet.

Innan jag kommer in på utrikesområdet vill jag nämna ytterligare ett par viktiga områden i slutsatserna. Europeiska rådet välkomnade utvidgningen av Schengenområdet och avskaffandet av kontroller vid de inre gränserna som sker den 21 december i år för land- och sjögränser och senast den 30 mars nästa år för luftgränser, vilket utvidgar den fria rörligheten för personer inom unionen.

EU:s stats- och regeringschefer sände en viktig signal till de då pågående förhandlingarna på Bali genom att bekräfta de mål för bland annat växthusgasutsläpp och förnybar energi som vi överenskom om vid vårtoppmötet. Toppmötet underströk vikten av att förhandlingarna om ett nytt globalt omfattande post-2012-avtal framförhandlades före 2009 års slut.

Vid toppmötets lunch diskuterade EU:s stats- och regeringschefer läget i Kosovo tillsammans med utrikesministrarna. Diskussionen fördes mot bakgrund av att förhandlingarna om Kosovos status har avslutats utan att en överenskommelse nåtts mellan Belgrad och Pristina. Den så kallade trojkan, det vill säga EU, USA och Ryssland, har överlämnat sin rapport om höstens förhandlingar till FN:s generalsekreterare.

Från svensk sida betonades att Kosovo är en långsiktig utmaning för EU. Enighet är nödvändig för att hantera situationen. Det är viktigt att EU tar fram ett brett policypaket i tid för att möta utvecklingen. Ett erkännande av Kosovo bör villkoras med en övervakad och begränsad suveränitet intill dess att nödvändiga konstitutionella och andra krav uppfylls i enlighet med Ahtisaariplanen.

En långsiktig konditionalitet visavi Kosovo skulle säkerställa bland annat minoritetsrättigheter och flyktingåtervändande. Den regionala aspekten måste naturligtvis också hanteras.

Europeiska rådet beklagade i sina slutsatser att parterna inte hade lyckats nå en överenskommelse. Man betonade att unionen var beredd att inta en ledande roll för att verkställa en överenskommelse som fastställer

Kosovos framtida status bland annat genom en ESFP-mission. Det tydliga europeiska perspektivet för västra Balkan upprepades.

I fråga om Iran blev diskussionen mycket kort. Den bestod i huvudsak av att den höge representanten Javier Solana redovisade sina samtal med iranska representanter.

Anf. 69 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Tack för redogörelsen! I dag har den så kallade Vaxholmsdomen kommit. Regeringen har sagt sig stå bakom den svenska kollektivavtalsmodellen. I och med dagens dom från EG-domstolen rase-ras vår modell om regeringen inte agerar.

Min första fråga är: Tänker regeringen agera?

Min andra fråga rör den diskussion statsministern och jag hade förra veckan angående reflexionsgruppen om Sverige borde begära en plats där. Till skillnad från mig tyckte inte statsministern det. Gruppen är nu tillsatt. I till exempel Frankrike presenteras den här gruppen som oerhört viktig. Med tanke på vårt kommande ordförandeskap tycker jag att statsministern borde tänka om och kräva en svensk plats bland dem som återstår.

Tänker statsministern göra det eller låta sig nöjas med att vi representeras av någon annan i gruppen?

Anf. 70 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Inom ramen för en återrapportering från Europeiska rådet kan jag rimligen inte, hur het frågan än är, svara på frågan om den dom som kom i dag och som över huvud taget inte berördes under Europeiska rådet. Jag får återkomma till det i annat sammanhang.

Diskussionen om representation hade vi i EU-nämnden. Jag var mycket tydlig med vad som var min målsättning. Det var att, till skillnad från det som presenterades i den franska presidentvalrörelsen, inte få en reflexionsgrupp som skulle få mandat att sätta gränser för Europa och därmed indirekt sätta hela utvidgningen i fråga. Dessutom var jag tydlig med att min ambition var att antalet skulle vara litet snarare än stort just för att inte ge en känsla av att det var ett brett mandat där alla länder fanns representerade utan en mindre mer avgränsad reflexionsgrupp. Min tydliga utgångspunkt var att försöka ha en så stor nordisk-baltisk närvaro som möjligt.

Bägge vice ordförandena är från det nordisk-baltiska området. Flera frågor restes under mötet om man inte på något sätt kunde balansera denna enorma tyngdförskjutning mot det nordisk-baltiska området, vilket ju är ett uttryck för den framgång som min och de övriga nordisk-baltiska ländernas strategi rönt på mötet.

Med det som utgångspunkt tycker jag inte att jag kan säga annat än att vi ska vara nöjda med att vår nordisk-baltiska del är väl representerad. Vi har ett gott samarbete, och vi har mycket likasinnade synpunkter när vi diskuterar Europas utveckling. På det här sättet blir också svenska intressen väl företrädda.

Anf. 71 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Ja, men det här ger också en möjlighet – jag tänker på Vaxholmsdomen – att verkligen förklara hur man tänker i EU-frågor. Det

är ju så att EU inte är populärt hos alla människor. Den här domen kommer naturligtvis att betyda en besvikelse för enormt många människor och också kanske vara besvärande om inte regeringen gör någonting inför till exempel EU-parlamentsvalet. Det är med tanke på det som jag tycker att det vore bra för svenska folket att få en snabb kommentar nu när vi just talar EU.

Det vore också bra och framför allt viktigt för oss att vara med i reflexionsgruppen och inte nöja oss med den nordisk-baltiska personen. Jag tycker att vi skulle ha krävt att vi i stället skulle ha haft platsen, men det är ju redan för sent. Just för att vi har så olika åsikter jämfört med till exempel Frankrike när det gäller utvidgningen och vi har trojkaarbetet framför oss vill jag föreslå och försöka övertyga statsministern om att ändå be om en plats där.

Anf. 72 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Susanne Eberstein får ursäkta att jag har lite svårt att förstå det här. Det är klart att det är lätt för oss i Sverige att säga att vi ska ha en svensk representant, och sedan applåderar alla svenskar. Men nu åker vi till ett möte där det sitter representanter från alla länder och då ska jag räcka upp handen och säga: Ni andra tror att ni ska få platsen, men det är vi som ska ha platsen. Jag har inget annat argument för det än att mina väljare hemma tycker att det är bra om det är en svensk som har platsen. Märkligt nog skulle de framföra samma synpunkt.

Så ser europeisk politik ut, och jag har då talat om vad min utgångspunkt är. Jag tycker inte att gruppen ska vara så stor som möjligt, utan jag tycker att det är bra om det är en liten avgränsad grupp med ett tydligt mandat, så att vi inte gör den här gruppen större än vad den ska vara. Låt oss vara tydliga med det. Det var inte vi som ville ha fram det här. Vi vill inte ha ett ifrågasättande av EU:s utvidgning bakvägen. Men, vilket jag också redogjorde för inför EU-nämnden, jag tycker att det är viktigt att det finns en nordisk-baltisk närvaro. Det finns det. Bägge vice ordförandena kommer från denna krets. Det kommer också att vara bra för Sverige.

Anf. 73 LARS OHLY (v):

Fru talman! För länge sedan, när Fredrik Reinfeldt fortfarande var en ung man, hade vi en folkomröstning i Sverige om det svenska EU-medlemskapet. Den sida som Fredrik Reinfeldt tillhörde påstod med bestämdhet att medlemskapet inte skulle påverka alliansfriheten. Det skulle inte påverka alkoholpolitiken eller folkhälsan. Det skulle inte påverka arbetsmarknaden eller kollektivavtalen. De ljög eller var dåligt informerade.

Sedan dess har en mängd fördrag antagits. Det senaste, Lissabonfördraget som nu diskuteras, ger mer makt till Europeiska unionen, fler områden där beslut fattas med majoritetsbeslut i stället för med enhällighet, fler områden som EU skaffar sig kompetens över, minskad demokrati och nya hot mot folkhälsa, demokrati, kollektivavtal och alliansfrihet.

Min fråga till statsministern är: Var går gränsen för när det är rimligt att låta det svenska folket ta ställning till EU:s utveckling?

Vi hade ju en folkomröstning, men det EU som vi då gick med i är icke det EU som nu finns, och framför allt inte det EU som skapas med det nya fördraget. Då måste man någonstans ställa sig frågan om det demokratiska underskottet, ord som jag tror att till och med Fredrik Reinfeldt har tagit i sin mun, är ett problem eller inte. Är det ett problem måste man väl rimligtvis försöka övertyga människor om att den väg som EU beträder är den rätta och övertyga fler för att de också ska inse detta, inte vara rädd för att höra folket om deras uppfattning.

Återigen, Fredrik Reinfeldt: När kommer tidpunkten när det svenska folket myndigförklaras i EU-frågan och får ta ställning till det nya fördraget?

Anf. 74 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Svenska folket myndigförklaras varje val med möjlighet att ha synpunkter på politisk inriktning, också när det gäller utvecklingen i Europeiska unionen.

Jag vet inte om Lars Ohlys inlägg ska tolkas som att denna union för all framtid förutsattes stå still vid det tillfälle då just Sverige valde att ansluta sig. Jag är inte av den uppfattningen. Jag tycker att det är väldigt bra att vi nu är 27 medlemsländer och inte 15. Det kanske Lars Ohly beklagar. Men det faktum att EU växer, är så populärt och har så många som vill komma med gör att det sätts tryck på att få ett EU som fungerar i en mycket större medlemskapskrets.

Utgångspunkten var ett bättre beslutsfattande, minskande av det demokratiska underskottet, ökad makt för riksdagar i Europa att kunna reagera, ökad medborgerlig makt att kunna reagera genom att en miljon kan skriva under upprop för att ta initiativ inom EU-systemet. Det är förstärkta demokratiska inslag i detta fördrag jämfört med det Nicefördrag som vi nu lever med. Det möjliggör utvidgningen till ännu fler länder, och det gör att EU kan nå bättre resultat på de områden där vi vill se ett starkt EU, åtminstone dem av oss som vill se ett EU. Vi tycker att detta EU ska fungera när det gäller brottsbekämpning och när det gäller att se till att den gränsöverskridande handeln ska kunna fungera.

Lars Ohlys vägval, de slutna nationalstaterna, tyckte vi försvann med 1900-talet. Och tack och lov för det, för det var ingen bra lösning. Det var inte bra för Europas folk. Det var inte ett bra sätt att bygga samförstånd i vår del av världen. Det är synd att Lars Ohly blev kvar i 1900-talet medan vi andra rörde oss in i den nya tiden.

Anf. 75 LARS OHLY (v):

Fru talman! Det jag beklagar är att svenska folket inte tillfrågas om vilken riktning Europeiska unionen ska ta i framtiden. Fredrik Reinfeldt förvägrar det svenska folket deras möjlighet att uttrycka sig i frågan.

Öppenhet är inte precis det som kännetecknar Europeiska unionen. Det är väl det sämsta argumentet för ett system där kommissionen i hemlighet är de som driver på för förändringar som till och med hotar den modell som vi har byggt upp på svensk arbetsmarknad.

Ni pratar om ett demokratiskt underskott, men egentligen medverkar ni till att förstärka det. Ni har, med Groucho Marx ord, folket bakom er – långt bakom er.

Det kanske är dags nu att fråga detta folk om vilken inriktning de vill att unionen ska ta, att ställa frågan om Lissabonfördraget under en folkomröstning. Men du litar inte på dina egna argument, Fredrik Reinfeldt. Du är rädd för att svenska folket skulle rösta fel, precis som de enligt din mening gjorde i EMU-folkomröstningen. Du vågar inte tro att du kan övertyga en majoritet. Därför förvägrar du folket möjligheten att säga sitt. Det är skamligt!

Anf. 76 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag får först lov att gratulera Lars Ohly till att han citerar en roligare Marx än den han brukar basera sina ställningstaganden på.

Alla länder utom Irland gör bedömningen att det här är den typ av tilläggsfördrag som EU vid flera tillfällen har antagit. Det för inte över makt och åtaganden på ett sätt som skulle öppna för behov av folkomröstningar, utan det kan väl rymmas inom ramen för den representativa demokratin som ju indirekt, om Lars Ohly tar i för mycket, blir det som Lars Ohly också ifrågasätter – som om vi inte i någon del skulle vara kompetenta att bära vårt förtroende som representanter för svenska folket att göra den här typen av avvägningar.

Det här är den syn man har över snart sagt hela Europa. Varför? Ja, mycket därför att det inte är frågor av sådan omfattning att de skulle behöva en folkomröstning, mycket därför att det handlar om flera frågor samtidigt. Och när det gäller frågor av den karaktären ställer man ofta en fråga och får svar på något annat, det vill säga att det inte blir några bra folkomröstningskampanjer. Det blir inte en diskussion om vad det här fördraget handlar om. Det blir det som Lars Ohly vill ha, nämligen den vanliga diskussionen om det är dags att lämna och lägga ned EU.

Vi ska väl ta den diskussionen i något sammanhang, inför allmänna val, självklart, och i varje riksdagsdebatt där Lars Ohly bjuder in till detta. Men det blir fel diskussion i förhållande till det som det nu faktiskt handlar om. Och det handlar just om detta att förstärka sättet att arbeta, att förstärka öppenhet och demokratigenomslag i EU och se till att EU står starkt där det ska vara starkt. Det välkomnar vi som tycker att vi behöver Europeiska unionen i en tid när många av de problem som vi ser för människor i deras vardag är gränsöverskridande.

Anf. 77 GUSTAV BLIX (m):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Jag vill inledningsvis gratulera till framgångarna vad det gäller både reflexionsgruppens sammansättning och att uppdraget för denna reflexionsgrupp har begränsats men också förtydligats. Det tycker jag är bra. Det är också bra att Sverige står upp för utvidgningen och att vi ska fortsätta att erbjuda ett Europaperspektiv för länderna i vårt närområde.

Med detta vill jag ställa en öppen fråga till statsministern om hur han bedömer stämningläget inför en utvidgning inom Europa. Hur har diskussionerna gått vad gäller att erbjuda medlemskap inte bara för länderna på västra Balkan eller Turkiet utan också för länderna där bortom, Ukraina och Georgien?

Anf. 78 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag har mycket öppenhjärtigt inför EU-nämnden beskrivit att det inte finns *en* uppfattning om detta Europa. Det finns de som tycker att det räcker nu. Någon skulle lägga till att det redan är för många. Men sedan finns vi andra som säger: Nej, det borde rimligen vara så att om fler vill vara med och om det faktum att deras väg till att vara med går över att vi säkerställer att vi får välfungerande marknadsekonomier, rättsstater, respekt för mänskliga rättigheter och en säkrare demokratisk utveckling i delar av Europa där det faktiskt inte varit givet, då bygger vi en gemensam trygg framtid i vår del av världen. Det är faktiskt ett sätt att grundlägga att våra barn och barnbarn efter oss ska få leva i det Europa som generationer före oss aldrig fick se. Det är det som är målsättningen med att fortsätta utvidga.

De bevakar varje kommatecken i vad vi säger runt om i de europeiska länderna. De tackar Sverige för detta engagemang och för hur vi står upp när andra säger att nu räcker det eller nu bör det nog inte få bli fler.

Vilket vägval vi gör är en av vår generations viktigaste frågor. Är det någonting som också är viktigt för Balkan och för de delar av Europa som Gustav Blix nämner? Ja, det hävdar vi, och det kommer vi att fortsätta att hävda. Jag kommer att återkomma till riksdagen och till EU-nämnden och säga att det är en diskussion som vi kommer att ha inför snart sagt varje möte. Vi tycker inte likadant, men det förblir så att de som vill se ett utvidgat Europa trots allt är i majoritet.

Anf. 79 GUSTAV BLIX (m):

Fru talman! Tack för svaret, statsministern! Det finns de i Europa som brukar mena att just utvidgningen och integrationen står i motsats till varandra och att det faktum att Europa växer och öppnas för fler är ett hinder för vår möjlighet att samarbeta närmare och komma närmare varandra.

Jag menar att det är precis tvärtom. Det finns inget sådant. Utvidgningen är tvärtom en viktig motor också för att vi ska förstärka och förbättra det interna samarbetet i Europa.

Det här både-och-resonemanget för mig då över till en av de kanske viktigaste integrationsfrågorna vi har nu, nämligen Lissabonprocessen. Hur ska vi i Europa kunna bygga världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga ekonomi?

Jag ställde en fråga till statsministern om detta när vi hade sammanträde i EU-nämnden. Jag frågade vad han hade för förhoppningar inför toppmötet om vad som kan komma för att förstärka Lissabonprocessen och uppnå det här målet som tyvärr känns ganska avlägset. Jag skulle vilja veta vad statsministern har för intryck av mötet. Hur går utvecklingen för att stärka konkurrenskraften i Europa genom Lissabonprocessen?

Anf. 80 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Ett alltmer utvidgat EU och därmed en alltmer förstärkt inre marknad med ökad fri rörlighet över vår kontinent är ett vad de verkningsfulla sätt att just bygga konkurrenskraft som vi använder. Mitt intryck är att Europa, efter att ha avvaktat inför denna Lissabonstrategi i några år, har fått upp takten. Det syns att det i en lång rad europeiska länder nu bedrivs en mycket tydlig politik inriktad på att fler ska få ar-

bete och på att konkurrenskraften ska förstärkas. Det syns också på att Europa på många sätt har kommit tillbaka. Det var ju syftet. Det handlade om att säkerställa att vi får en fri rörlighet och en bättre fungerande inre marknad men också om att de respektive medlemsländerna gör sin hemläxa, sköter sina offentliga finanser, sköter sina åtaganden inom EU-systemet och också för en allmän, konkurrensfrämjande och arbetsutbudsstimulerande politik, såsom Sverige. Det är mitt intryck att det görs i större utsträckning runt om i Europa i dag.

Anf. 81 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Det är utmärkt att en av slutsatserna från Europeiska rådets möte är att EU ska ta fram en miljöstrategi för Östersjön som ska landa inför det svenska ordförandeskapet. Jag tycker att det är bra jobbat, Sverige, och bra jobbat, statsministern.

Det är en fortsättning på det jobb som Finland gjorde under sitt ordförandeskap med att lyfta upp den nordiska dimensionen. Ju större EU blir, desto viktigare är det att vi alla känner att våra intressen tillgodoses på den spelplanen.

Östersjön är ett svårt miljöbelastat innanhav som gränsar till åtta EU-länder och Ryssland. Det känner vi väl till. De fossila energitransporterna, framför allt av olja, har flerdubblats under kort tid med väldiga mängder oljetankrar. Det fortsätter att öka, och det kan tyvärr vara en tidsfråga innan en förödande olycka inträffar.

Jag hoppas att den här miljöstrategin kan ge utrymme för Försvarsberedningens nyligen framlagda förslag om att övervakning och tillsyn av sjötransporter och eventuella gasledningar kan ske i ett nära och utvidgat samarbete mellan Östersjöländerna.

Jag undrar om statsministern har fått några reaktioner på det mycket anmärkningsvärda kravet från den samlade svenska oppositionen att Sverige vid prövningen av den planerade gasledningen på internationellt vatten inte ska tillämpa internationell rätt enligt den havsrättskonvention som vi har undertecknat och är bundna av utan i stället tydligen bara säga blankt nej mitt under pågående miljöprövning. Har detta föranlett några reaktioner i statsministerns kontakter på det internationella planet?

Jag är bekymrad över hur Sveriges mellanstatliga relationer och internationella anseende skulle påverkas vid ett sådant åsidosättande av ingångna överenskommelser. Jag utgår ifrån att Sverige inte kommer att agera så. Att en eventuell gasledning måste klara stränga miljökrav råder det enighet om.

Anf. 82 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är vår förhoppning att bland annat det som Staffan Danielsson nu nämner ska kunna rymmas inom ramen för denna Östersjöstrategi. Det är tack vare att detta nu kom med i Europeiska rådets slutsatser som vi kan få ett och ett halvt års tid att vara med och arbeta fram detta gentemot kommissionen för att sedan kunna föra in det fullt ut i EU-systemet under hösten 2009. Det handlar om precis den typen av diskussioner.

Nu är Östersjön nära nog ett EU:s innanhav. Åtta av nio Östersjöstater är medlemmar i EU. Då är det viktigt att också förhålla sig till denna

region när det gäller tillväxt, rörlighet, forskningsinsatser men också naturligtvis miljöinsatser.

Sedan kan man säkert föra en diskussion om hur den övervakningen exakt ska gå till. Jag har följt den både på plats på Gotland och i Tallinn och kan konstatera att det är, som Staffan Danielsson mycket riktigt påpekar, en snabbt växande transport av fossila bränslen ovan havet. Vi pratar väldigt mycket om det som sker under havet, men detta pågår över havet. Det finns stor oro både för incidenter och för rena krockar, men också för det faktum att allt för många än i denna dag skickar ut olja i Östersjön trots att det finns möjligheter att ta hand om den på annat sätt. Vad är logiken bakom det? Hur fångar vi det i övervakning och kontroll? Hur stimulerar vi att man gör mer rätt? Det finns mycket kvar att göra.

När det gäller gasledningen återkommer jag till att vi vill förhålla oss till den frågan med stor seriositet när förslaget väl kommer. Det har ännu inte kommit. I den svenska debatten låter det som om vi snart är klara att fälla dom och vara färdiga med detta. Vi har inte ens påbörjat arbetet. Jag tycker att vi åtminstone ska begära att först få förslaget på vårt bord. Sedan ska vi förhålla oss till detta med den seriositet som präglar Sverige när vi går igenom saker. Utifrån lagstiftning och internationella konventioner och utifrån miljöhänsyn ska vi sedan komma fram till vad vår slutsats blir.

Anf. 83 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru talman! Tack, statsministern! En av de saker som redovisades, som det har frågats om tidigare och som jag ställde en fråga om i EU-nämnden i förra veckan handlar om Kosovos status. Vi vet att den trojka som arbetat med frågan inte kom till en god lösning. Det var framför allt Ryssland som ställde sig vid sidan om önskemålet från de andra förhandlarna.

Min fråga är: Hur kommer EU:s framtida relationer med Ryssland kortsiktigt att påverkas av det faktum att Ryssland ställde sig vid sidan om? Hur jobbar vi för att få Balkan som helhet med på tåget när det gäller EU:s framtid? Det är viktigt för stabilitet, fred och frihet i den delen av ett oroligt Europa.

Anf. 84 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Låt mig först säga att den som lyssnar in och följer utvecklingen i Kosovo och hela Balkan får en växande respekt för att inte försöka framställa detta som enkelt. Det är förvisso så att denna trojka inte nådde någon slutsats, men det är också viktigt att påpeka att det behövs betydande ansträngningar för att hålla ihop Europeiska unionen så att Europeiska unionen har ett samfällt agerande.

Den samlade meningen på plats i Bryssel var att detta bäst görs genom att också respektera det faktum att vi har ett inkommande presidentval i Serbien. Det bör rimligen vara först därefter som man försöker samla sig till någon form av ställningstagande. Vad det än blir kan vi vara tydliga med att Kosovos väg mot självständighet, såsom vi uppfattar en självständig stat, kommer att vara lång. Detta bör ske gradvis, och det bör ske med övervakning och stor närvaro. Det bör också ske med respekt för att det också har en regional påverkan. En regional balans är inte minst viktig när det gäller Serbien. Det faktum, för att gå tillbaka till

en tidigare fråga, att man har ett tydligt europeiskt perspektiv i sitt tänkande också i Serbien kommer att vara ytterst viktigt. Sedan kommer naturligtvis kontakterna gentemot Ryssland också att vara viktiga.

Men det var inte det som först och främst diskuterades nu, utan nu handlade det väldigt mycket om en samsyn i Europeiska unionen och ett försök att ta detta stegvis och klokt ungefär utifrån de punkter jag nu nämnde.

Anf. 85 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru talman! Tack för svaret! Europeiska unionen bör ju gå i takt när det gäller olika externa relationer, hur man ska få in nya kandidatländer och hur man ska påverka fred och frihet i närområdet. Jag känner att jag har fått ett bra svar av statsministern. Det är viktigt att komma ihåg att Balkan har varit ett oroligt hörn under lång tid. Det är viktigt att detta sker med takt och finesse.

Men jag tror också att det är viktigt att vi från svensk sida agerar så att EU inte stannar upp i den här frågan utan att vi får en god framförhållning när det gäller hur vi ska jobba mot resten av Balkan när väl de regionala sakerna, som presidentskap i Serbien med mera, är avklarade och så att vi känner att vi står på oss och försöker göra vårt bästa i den delen av världen.

Anf. 86 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Den svenska närvaron är betydande. Vi är på plats i Kosovo. Jag behöver inte påminna denna riksdag om att också i regeringen förekommande statsråd har varit mycket inbegripna i att försöka komma till en lösning i denna fråga.

Det som också diskuterades på Europeiska rådet var att sända en tydlig signal om att möjligen till och med få ökad närvaro, därför att alla ser framför sig en möjlig orolig tid och en orolig process.

Återigen vill jag säga att även om det skulle komma till att man börjar utropa självständighet ensidigt är det väldigt viktigt att EU agerar samfällt och att man också inser att vägen till självständighet – även om det är slutmålet och de flesta är överens om det – kan vara lång och så att säga måste ses i ett sammanhang där man också ser den regionala kopplingen till andra länder.

Anf. 87 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! I slutsatserna från Europeiska rådets möte finns rubriken Ekonomiska och sociala frågor samt miljöfrågor. Ambitionen är att de här tre ska vara likvärdiga aspekter av hållbar utveckling. Jag är väldigt stolt över den svenska insatsen när det gäller arbetet med miljöfrågorna, inte minst klimatfrågan inom EU och att EU har tagit en så tydlig ledarroll i den frågan i arbetet mot klimatförändringarna, vilket ju blev särskilt tydligt under mötet på Bali som jag hade förmånen att få följa på plats.

Samtidigt som det här sker, den här aktiviteten, den här kraften och framkantspositionen, vet vi ju att två tredjedelar av ekosystemen är överutnyttjade och stressade. Den biologiska mångfalden utarmas, och många havsmiljöer är direkt hotade.

Jag vill fråga statsministern om det inte kan vara dags att i EU-kretsen ta upp en diskussion om att vikta om lite i den här treenigheten så

att frågorna om de grundläggande förutsättningarna för liv på jorden får en lite starkare position än de två övriga. Finns det en öppning för en sådan diskussion i EU-kretsen? Vad är statsministerns bedömning?

Anf. 88 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Som väl känt är kom jag på plats i Europeiska rådet hösten 2006, efter det svenska valet. Jag kan vittna inifrån om den enorma närvaro av klimat- och miljörelaterade resonemang och aspekter som finns inne i Europeiska rådet. Det är nu mycket levande att det hänger ihop, att det handlar om, precis som vi ofta påpekar här i Sverige, en förmåga att förena ekonomisk tillväxt, inte minst för att säkra välfärd och bra levnadsförhållanden, med miljöriktig och klimatriktig politik.

Samtidigt som man växer i sin ekonomi ska man minska sin negativa miljöpåverkan. Vi har satt ett exempel på att det går och att det också kopplar till hållbarhetsresonemang av olika slag, som en del av den hållbarhetsstrategi som EU ska se över och som vi räknar med att göra under vårt ordförandeskap. Jag tror att jag har täckning för att hävda att det på ett mycket levande sätt är närvarande att det är flera aspekter som måste tas om hand samtidigt inom dagens EU-system.

Anf. 89 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Tack för det svaret! Jag har stor respekt för statsministerns engagemang och den utveckling som sker i Europa i de här frågorna. Samtidigt är det just det som framkom i slutet av statsministerns svar, att det är flera aspekter som ska hanteras samtidigt, som jag lite grann skulle vilja att man tänker nytt inför.

Ett levande exempel är de årliga fiskeförhandlingarna där de ekologiska aspekterna på hållbar utveckling får stå tillbaka. Även om vår jordbruksminister lyckas få det åt rätt håll får det stå tillbaka i förhållande till ekonomiska och sociala aspekter till exempel.

Jag skulle också kunna nämna vissa kemikalier som på grund av marknadens tryck och krav godkänns när man kanske skulle ha tagit mer ekologiska hänsyn.

Är det inte dags att den ekologiska aspekten av hållbar utveckling är den som kommer först i det här triumviratet?

Anf. 90 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är väl för att säga det uppenbara så att vi har överutnyttjat våra resurser, och vi har gjort det på ett sätt som inte har varit bra för miljö, för hav, för människor och för djur under de gångna hundra åren. På senare år har vi haft en växande insikt om att det är på det viset, och vi har förstått att använda vårt kunnande, våra styrmedel, såväl när det gäller ekonomi som teknik, till att nu försöka ta igen en del av det som har gått förlorat.

På sina håll kan man konstatera att det inte är med någon större hastighet, till och med kanske i fel riktning. Vi kan också vara ärliga och säga att vi fortsatt ser en ökad användning av fossila bränslen även i Europa.

Men det är också sant att säga att styrmedlen fungerar allt bättre, att mycket av det nya växlas in och att det här tänkandet får allt större utrymme.

Sedan finns det en och annan som alltid vill fuska. Jag har själv pratat med dem som övervakar bland annat torskbeståndet i Östersjön. Om det bara var så att alla respekterade de regler som finns skulle vi komma en bra bit på väg. Men det finns alltid någon som vill fuska, som tror att om jag får lite mer till mig så kanske det är bra för mig även om det är dåligt för andra. Vi måste helt enkelt också ha bättre kontroll när människan träder över gränserna.

Anf. 91 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Statsministern verkar allvarsam i dag. Det är inga glädjeskutt. Jag kan förstå det. Det är inte så roligt alla gånger. Vi fick Vaxholmsdomen i dag. Ett och ett halvt år efter att Moderaterna äntligen börjat acceptera den svenska modellen kommer EU-domstolens beslut.

EU får mer och mer att bestämma över. Knappt hade ni skrivit under Lissabonfördraget, som kommer att innebära mindre makt till de enskilda länderna, förrän ni susade vidare till Bryssel för att underteckna en ny överenskommelse om en ny grupp, nu kallad reflexionsgruppen. Det är en reflexionsgrupp som statsministern säger ska få ett avgränsat och begränsat mandat. Låt mig läsa från ordförandeskapets utkast till slutsatser:

Det ska vara en modernisering av den ekonomiska framgången och socialt ansvar, förstärkning av EU:s konkurrenskraft, rättsstatsprincipen, hållbar utveckling, global solidaritet, migration, energi, klimat, global säkerhet, internationell brottslighet och terrorism.

Det är inga små frågor. Det är inga oväsentliga frågor, men de är ganska stora. Detta ska man börja reflektera över några år framöver.

Samtidigt står det i slutsatsen därefter, nr 10, att den här reflexionsgruppen inte får ta upp unionens kommande budgetram. Här kommer märkligheten. Vill man förändra politiken brukar det vara fråga om ekonomiska aspekter. Vi har tidigare haft en debatt om EU-budgetens klimatpåverkan. Ska man ta klimatfrågan på allvar måste man också kunna diskutera budgetens inriktning. Är det inte en motsättning i den här reflexionsgruppen? Har inte reflexionsgruppen fått alldeles för mycket att säga till om?

Anf. 92 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag är inte alldeles säker på att riksdagen skulle bli så väldigt mycket mer imponerad om jag stod och glatt studsade i talarstolen för att försöka ge sken av glädje eller vad det kan tänkas vara. Jag tror att man ska försöka förhålla sig till detta ganska seriöst. Det är många gånger svår materia. Men det är trots allt så att inriktningen på många av de beslut som fattades möter väldigt många av de svenska ståndpunkter som vi har stått upp för länge. På det sättet var detta ett av de enklare toppmötena, där vi kunde notera betydande svenska framgångar. Det får jag erkänna att jag känner glädje inför. Jag ska försöka uttrycka det på olika sätt.

När det gäller det eventuella problem som Ulf Holm beskriver bevisar det precis det jag sade, det vill säga att det här är en avgränsad reflexionsgrupp som ska ge ett kvalificerat underlag för att på sikt göra vissa bedömningar av politiska utvecklingsfrågor. Flera av dem nämns.

Men de ska inte ägna sig åt att budgetsätta i maktbalanshänseende eller att institutionsmässigt gå igenom vad det får för påverkan. Det var precis det vi ville säga nej till av just det skälet att vi tycker att vi har andra forum, större öppenhet och andra sätt att bestämma inriktningen på Europeiska unionen än att det avgränsas till i det här fallet en krets på nio personer.

Förhoppningsvis blir det ett kvalificerat diskussionsunderlag men inte ett sätt att försöka bestämma åt oss vad Europas utveckling ska bli.

Anf. 93 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det är sant att EU inte är stillastående. Det förändras hela tiden, och därför återkommer vi till frågan: När ska folket få säga sitt om detta, om de tycker att det är en bra utveckling eller inte? Det finns sådant i EU som är bra, till exempel att EU nu är världsledande i klimatfrågorna. Det är bra, men det finns också sådant i EU som är dåligt. Någon gång måste folk få säga om de tycker att den utvecklingen är bra eller inte.

Det är ingen hemlighet att vi från Miljöpartiets sida ville ha en folkomröstning om Lissabonfördraget. Hur ska vi nu bemöta reflexionsgruppens arbete? Vilken makt och vilka befogenheter kommer denna reflexionsgrupp att ha? Det skulle vara bra med en svensk ledamot som var involverad i det arbetet, men det är, som sagt, inget absolut krav. Jag kan samtidigt hålla med om att det bör vara en så liten grupp som möjligt.

Det finns en hel del ganska intressanta slutsatser. Nu hinner jag naturligtvis inte ta upp dem alla, men ett exempel är att man ska ha avskräckande påföljder i samband med bekämpningen av olaga invandring. Jag tycker att det är ett för starkt språkbruk för att komma från ordförandeskapet. Jag vill att statsministern arbetar med denna fråga så att man inte agerar på det sättet.

Anf. 94 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! När ska folket få säga sitt? Vi hade folkomröstning 1994, och det är möjligt att jag missar något år men efter det har vi haft val antingen till Europaparlamentet eller riksdagen 1995, 1998, 1999, 2002, 2004 och 2006. Vi ska ha val i juni 2009 och i september 2010. Vid dessa tillfällen frågar vi svenska folket om stöd för de inriktningar som presenteras av olika politiska partier. Svenska folket har därefter att besluta.

Jag förstår inte det ständiga försöket att misstänkliggöra att svenska folket inte via sina representanter får sin mening uttryckt. Jag tycker att den representativa demokratin är ett mycket klokt sätt att bära förtroendet. Det råkar också vara det sätt som världens demokratier valt. Det är därför inte så märkligt att man kommit att landa på just den slutsatsen.

Sedan vill jag hävda att vi hållit tillbaka resonemang som bara skulle bygga på att ha olaglig invandring som ingång. Det kommer också fram i papperet om man ser till helheten. Där talas det mycket om den positiva grunden för legal invandring, och det är trots allt det som dominerar papperet. Det har vi medverkat till.

Anf. 95 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! När jag hör mina borgerliga riksdagskolleger ställa frågor på temat ”kan statsministern bekräfta att oppositionen är ansvarslös” eller ”kan statsministern berätta om ytterligare stordåd som regeringen kommer att utföra för Sverige i EU” vill jag ställa en helt annan fråga. Den handlar om Kosovo.

Statsministern nämnde i sin inledning att Kosovo diskuterades under toppmötet. Vad jag kan se i medierna presenterade den svenske utrikesministern Carl Bildt på toppmötet en europeisk strategi för Kosovo. Såvitt jag vet har den europeiska strategin för Kosovo, som presenterades av den svenska regeringen i Bryssel, inte förankrats i riksdagens EU-nämnd, vilket är brukligt. Det är ett regelbrott. Det är möjligt att det handlar om ett misstag eftersom Carl Bildt ju inte så ofta är hemma i Sverige. Han är ofta ute och reser och har kanske inte tillfälle att besöka EU-nämnden och berätta om de planer han har för Kosovo. Icke desto mindre är det ett regelbrott att inte förankra Kosovostrategin i den svenska EU-nämnden.

Min fråga till Fredrik Reinfeldt är därför: Kände Fredrik Reinfeldt till den EU-strategi som Carl Bildt presenterade? Om Fredrik Reinfeldt kände till den, varför presenterade då inte regeringen, antingen statsministern eller utrikesministern, strategin för EU-nämnden så att den kunde förankras på hemmaplan innan den presenterades i Bryssel? Eller har utrikesministern en egen agenda, som regeringen inte riktigt är tillfreds med, eftersom han agerar på egen hand på dessa toppmöten? Alla vet att utrikesministern har stora ambitioner att kandidera till olika poster i EU. Detta kanske därför passade in i hans schema i det sammanhanget.

Min grundfråga är alltså: Varför valde regeringen att mörka den strategi kring Kosovo som regeringen via utrikesministern uppenbarligen presenterade i Bryssel och som EU-nämnden inte fått ta del av?

Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Den som kan mycket bidrar också med mycket. Det är min erfarenhet. Djupa kunskaper gör inte ont. Det må irritera en och annan, men utrikesminister Carl Bildt har djupa kunskaper. Det kanske är en följd av att han reser och söker upp situationer runt om i världen, bland annat vad gäller förhållandena på Balkan.

Frågan diskuterades, men det fattades inget beslut. Vi har inte fattat några beslut om Kosovo som skulle krävt den typen av förankring och därmed behövt tas upp i EU-nämnden. Däremot var detta den stora diskussionsfrågan vid Gaercmötet, som hölls före Europeiska rådets möte i samma vecka. Då presenterades de tankegångar som Carl Bildt förde fram, men det var närmast i form av idéer och synpunkter utifrån hans stora kunskaper. När detta eventuellt leder till någon sorts slutsatser och beslut, och Sverige har anledning att beskriva en svensk position – förmodligen på andra sidan det serbiska presidentvalet – är det rimligt att frågan förankras i EU-nämnden på det sätt som Bosse Ringholm beskriver, antingen inför ett Gaercmöte eller inför ett möte med Europeiska rådet.

Anf. 97 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är riktigt att det är bra med djupa kunskaper. Det bör även gälla kunskapen att EU-nämnden ska involveras i en så central idé, såsom den framställs, som en europeisk strategi för hur Kosovofrågan ska hanteras. Det är inte några lösa tankar och idéer utan en plan som presenteras. Då är det oförlåtligt att statsministern bekräftar att utrikesministern inte ens bemödat sig om att inför toppmötet presentera denna plan, denna strategi, för EU-nämnden. I stället kastas den fram direkt på bordet.

Jag tycker att det är ett regelrätt brott mot de arbetsregler som finns i Sveriges riksdag och i EU-nämnden. Man kan inte säga att man satt och spånade kring frågan om Kosovo och den svenska utrikesministerns idéer. De har ju presenterats som en strategi från den svenska regeringens och den svenska utrikesministerns sida.

Jag kan inte dölja min misstanke att inte ens statsministern var särskilt väl informerad om utrikesministerns agerande och att han därför i efterhand måste försvaras på detta sätt.

Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det förändrar inte det svar jag givit. Jag tycker att vi ska vara noggranna med att beskriva och söka stöd i riksdagen för beslut som ska fattas. I den händelse det ska föras den typen av diskussioner fanns en öppenhet, enligt vad som berättats för mig, före det Gaercmöte inför vilket det hölls ett särskilt EU-nämndssammanträde. Där nämndes detta.

Det har, som sagt, inte fattats några beslut. Det har varit en öppen diskussion som förmodligen ungefär återspeglar hur utrikesministrarna hade behandlat frågan i början av veckan.

Anf. 99 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Fru talman! Allt pekar nu på att Kosovo inom en snar framtid kommer att deklarerera sin självständighet. Det är enligt de flesta bedömare en oundviklig utveckling. Därför är det av största vikt att på alla sätt uppmuntra Serbien att snarast möjligt gå från att vara ett potentiellt kandidatland till att uppnå kandidatstatus. Ett välmående Serbien, väl integrerat i den europeiska familjen där nationsgränser betyder allt mindre, är en förutsättning för att långsiktigt uppnå stabilitet på Balkan. I dag innehar endast Kroatien och Turkiet kandidatstatus.

Min fråga till statsministern är om något konkret initiativ togs på Europeiska rådets möte för att påskynda Serbiens kandidatstatus.

Anf. 100 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det återkommande är att det talas om europeiska perspektiv för Balkan. Det är så långt man kan komma. Det rymmer precis dessa frågor, nämligen att de har en regional räckvidd, och kanske till och med mer än så, för den händelse Kosovo skulle förklara sin självständighet.

Det är alltså utgångspunkten, men den intressanta frågan blir: Vem erkänner den? I ett sådant läge behövs därför ett samordnat agerande från Europeiska unionen. Man måste också betona att det under mycket lång tid kommer att handla om en internationell mission, en sorts exekutiv makt över Kosovoregionen som bara gradvis kommer att åtnjuta den typ

av suveränitet som vi sammankopplar med andra självständiga stater. Så kommer det att vara under lång tid.

Som jag markerade i ett tidigare svar tror jag att det har stor bärighet på hur Serbien ser på ett europeiskt perspektiv. Vad Sverige tycker i frågan är tydligt. Vi vill se en fortsatt utvidgning. Vi vill se ett europeiskt perspektiv också för dessa länder. Det är en av de frågor vi ska återkomma till då det gäller vilken väg Europa kommer att ta. Vi återkommer redan i vår när många av dessa frågor kommer upp till mer avgörande lägen.

Anf. 101 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Jag tackar statsministern för åiterrapporteringen. Jag vill också inledningsvis gratulera honom till att ha undertecknat ett nytt ramverk för EU. Nu får EU möjlighet att ägna sig åt innehållet och inte åt regelboken. Jag hoppas och förväntar mig nu att den diskussion som fördes vid Europeiska rådets möte också lade en god grund för detta. Det finns stora förväntningar på EU på ett antal områden: mindre krångel och ett smalare men vassare EU från vårt perspektiv, men särskilt tror jag att medborgarna förväntar sig att EU ska göra skillnad på miljöområdet och när det gäller en röst på den internationella arenan för fred, frihet och utveckling, mänskliga rättigheter och internationell rätt.

Sverige har varit en föregångare på många av de här områdena. Vi hoppas att också EU ska kunna bli en föregångare när det gäller miljöområdet. Här ägde rådets möte rum samtidigt som Baliöverläggningarna. En del av det underlag som presenterades i riksdagen inför Europeiska rådet var lite öppet, beroende på vad som skulle komma ut av Balimötet.

Det är naturligtvis intressant att se hållbarhetsstrategin, som ska tas fram till 2009. Men fördes det någon diskussion som statsministern vill presentera som visar att EU är berett att ta steg snabbt för att komma vidare, till exempel på miljöskattområdet, för styrmedel och för hållbarhet här och nu i ett mer kraftfullt paket?

Anf. 102 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Toppmötet var ganska kort. Undertecknandet skedde i Lissabon, och därefter var det en halv dags toppmöte i Bryssel. Därför fördes inte den typen av diskussioner. Det beror också på att den bördefördelning som alla medlemsländer väntar på ännu inte är presenterad. Det första bördefördelningsmålet är att nå 20 procents andel förnybar energi. Det andra är att nå minskade växthusgasutsläpp. Också det är ett 20-procentsmål till 2020.

Detta ska presenteras av kommissionen i januari. Därefter kommer mycket av diskussionerna, dels om huruvida bördefördelningen är riktig, dels om vilka styrmedel som måste användas av respektive medlemsländer för att de ska nå sina beskärda delar.

Vi bör notera – vilket bland annat allianspartiledarna gjorde i en artikel – att det inte är så att det över hela Europa används samma styrmedel. Flera länder använder inte styrmedel. Det må vara hur det vill med att EU gemensamt agerar i världen på ett mycket bra sätt, men ett mindre antal av EU:s medlemsländer som går längst fram och tydligast använder styrmedel bär en tung börda på sina axlar.

Prot. 2007/08:46
18 december

*Information från
regeringen*

Vi har en hel del av diskussionen kvar också inom Europeiska unionen när det gäller de frågor Kerstin Lundgren nämner. Detta kommer att komma upp naturligt under nästa år till dess hela bördefördelningen är avgjord, vilket vi också hoppas blir så tidigt som möjligt. EU ska sedan kunna stå enat i samtal med världen för att verkligen få på plats det som Baliprocessen inledde, nämligen internationella överenskommelser och bindande åtaganden för hela världen hösten 2009 under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 103 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret. Det är naturligtvis viktigt att det arbetet och den diskussionen förs framåt till resultat. Svenskarna, européerna och världen i övrigt förväntar sig att vi tar den rollen. I det sammanhanget är det naturligtvis viktigt att EU klarar att hålla ihop och visa det goda exemplets möjligheter.

Jag skulle också vilja knyta an till en diskussion som har förts tidigare. Det gäller reflexionsgruppen. Det har sagts att det vore bra med en svensk i reflexionsgruppen. Från min horisont, fru talman och statsministern, är det spännande att fundera på perspektivet 2020–2030. Hur ser EU ut då? Med den öppenhet som gruppen förhoppningsvis kan jobba med gentemot övriga EU kan man kanske i det sammanhanget fånga upp någon av de tänkta medlemsstaterna 2020–2030 i stället för att jaga en svensk röst. Det handlar också om att kunna ta den internationella arenan gemensamt.

Anf. 104 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Här var jag väldigt tydlig gentemot fransmännen, som tog detta initiativ. Vi kan inte få det att framstå som att vi till en reflexionsgrupp lägger avgörandet om klimatpolitikens utveckling med ett mandat som dessutom sträcker sig till 2010, när Europa och hela världen nu anstränger sig för att få ned detta redan 2009. Det är nu vi ska jobba. Det är nu vi ska få fram överenskommelsen i FN-regi. För detta får det inte heta att det har sidoställts i någon samtalsgrupp som EU har vid sidan av.

Jag vill gärna säga att det heller inte är någon som tror det. Men det är väldigt tydligt att vi har den FN-ledda processen, som har sin tidtabell. De ansträngningar som ska följa måste komma mycket tidigare. Reflexionsgruppen får gärna fundera över vilken värld vi ska se framför oss om 15–25 år. Men det kommer rimligen inte att handla lika mycket om det vi nu ska ägna oss åt: styrmedel, utsläppshandel, internationell samverkan och internationellt agerande.

Anf. 105 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag börjar med en reflexion. Om man ser mötet ur ett Östersjöperspektiv måste man säga att det har varit det mest framgångsrika mötet på mången god dag. Östersjöområdet fick två vice ordförande i en tillsatt grupp. Om man inte är väldigt inbiten svensk nationalist måste man säga att den specifika vikten av en lett och en finne kanske är större än vikten av en svensk som inte ens är vice ordförande. Det tycker jag är den första stora framgången.

Den andra stora framgången är Östersjöstrategin, som statsministern nämnde. Den ska primärt fokusera på miljö och den inre marknaden. Man kan också lägga till att den inre marknaden även innehåller euron. De flesta länder, faktiskt alla länder utom Ryssland och Sverige, kommer att ha euron om några år. Det är väl ett dåligt sällskap för Sverige i det sammanhanget. Slutsatsen är ganska klar. Statsministern får gärna vidareutveckla det.

Det som jag skulle vilja fråga om är det här: När man läser finansbilagorna i tidningarna i Sverige står det nästan ingenting om en sak som dominerar utländska finansiella tidningar och tidskrifter med två–fyra spalter på förstasidan varje dag. Det är den finansiella oron, de tendenser till bankkris, åtstramning och mycket stora problem som centralbankerna har att försöka behärska. Jag skulle vilja veta om denna fråga diskuterades på mötet eller i korridorerna och i så fall vad statsministern har tagit med sig hem för reflexioner och information.

Anf. 106 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det diskuterades inte, och det kan jag någonstans tycka är ganska bra av just det skälet att vi har andra institutioner – det ingick i Carl B Hamiltons fråga – som arbetar för att reversera och hålla marknader likvida för att på det sättet säkerställa finansiell stabilitet.

Det finns naturligtvis också andra som har ansvar. Det handlar om makroekonomisk stabilitet. Den som har det torrast om fötterna får rimligen också minst problem när det är oro i världen, vilket vi möjligen bland annat ser här i Sverige.

Svaret är alltså att vi inte diskuterade det.

Anf. 107 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Det är verkligen glädjande att Sverige har undvikit den här situationen hittills. Det ser väl ut som att vi inte heller skulle dras in i den här internationella malströmmen på de finansiella marknaderna. Nu är det förvisso centralbankerna som försöker sänka räntorna, men det hjälper inte. Då pumpar man in likviditet och lån och försöker upprätthålla situationen.

Men också regeringar agerar, herr statsminister. Gordon Brown har kallat till ett möte med företrädare för Frankrike och Tyskland, såg jag i tidningen i dag. Det var intressant att frågan inte ansågs vara så stor att den diskuterades mellan statsministrarna. Annars brukar det vara så när ministrar träffas, men kanske mer finansministrar emellan. När andra människor frågar hur det står till med familjen frågar de varandra: Hur står det till på din finansmarknad? Det var bra att det inte var så här.

Anf. 108 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! Tack för återrapporten, statsministern. Samma dag som fördraget undertecknades påstods EU-kommissionens ordförande Barroso ha uppmanat regeringscheferna att förklara det nya fördraget för medborgarna och göra tydligt varför det är nödvändigt.

Detta med förenklingar och tydlighet är ganska vanligt i EU-dokument. Jag kan till exempel nämna att i det tidigare konventet hade konventets ordförande Giscard d'Estaing ambitionen att det nya fördraget skulle kunna läsas av en gymnasieelev. Det blev tyvärr inte så.

När jag läste om slutsatserna från Europeiska rådet på tåget in till riksdagen i morse började jag reflektera över de frågorna. Det heter Lissabonstrategin, och nu har vi också Lissabonfördraget. Vi har Köpenhamnskriterier, Haagöverenskommelser och Rom 1, Rom 2 och Rom 3. Jag skulle kunna fortsätta en god stund. Det finns dessutom ett stort antal förkortningar.

Det har utvecklats ett fikonspråk för EU-specialister. Det gör inte tydligheten så stor för medborgarna. Min fråga är om Europeiska rådet när det gäller hur man ska formulera sina slutsatser aldrig diskuterar ansatser till att göra just denna tydlighet och förenkling så att vanligt folk kan förstå vad dokumenten innehåller.

Anf. 109 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Detta återkommer väldigt ofta. Det finns en strävan att tydlighet ska råda, ha en känsla av att nå fram till medborgarna och skapa förståelse. Det gör sig ofta påmint att EU har en legal grund. Det finns många legalister som gärna vill ha synpunkter på hur lagstiftningsdelarna ska utformas.

Det ska aldrig underskattas – och det låg i Ingvar Svenssons fråga – att politiker har en vilja att sätta flaggor. Det ägnar vi oss åt även i vårt kära Sverige ibland. Det har påpekats att allting inte kan heta Lissabon. Det är ett sätt att göra oklart vilka dokument som är vad.

Det är lätt att säga. Men det förminskar inte viljan att markera sig som en del av EU och gärna en viktig del. Det skulle vi säkert inte avstå från här i Sverige heller. Svaret på frågan är att det diskuteras rätt ofta.

Det gör man av det enkla skälet att alla känner respekten för att EU behövs. Det finns en vilja att EU ska stå starkt i de frågor det måste lösa. Ibland finns en distans och bristande förståelse för hur EU arbetar som vi också känner här i Sverige.

Anf. 110 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Även jag har en fråga till statsministern om den oberoende reflexionsgrupp som Europeiska rådet tillsatte. Gruppen kommer enligt rådets slutsatser ”att behöva beakta den sannolika utvecklingen inom och utanför Europa och i synnerhet hur både unionens och de kringliggande områdenas stabilitet och välbefinnande bäst kan tryggas på lång sikt”.

Vid samrådet med EU-nämnden före mötet förra veckan hävdade statsministern att gruppen inte får diskutera EU:s utvidgning. Anser statsministern trots den av mig refererade slutsatsen att denna bedömning fortfarande gäller?

Anf. 111 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Ja, med stöd i att det finns andra skrivningar där man också negationsbestämmer gruppen. Det står vad man inte ska ägna sig åt. Det finns tre meningar kopplat till det. Det gäller bland annat att man inte får sätta i fråga ingångna överenskommelser. Det tolkar vi som att det också inbegriper bland annat utställda löften kring fortsatt utvidgning.

Vi kopplade reflexionsgruppens tillkomst till de diskussioner som förekommit med Frankrike när det gällde synen på ytterligare kapitelöppning i förhandlingar med Turkiet. Det är vår förhoppning att det ska innebära att ytterligare ett par kapitel nu kan öppnas sedan denna reflexionsgrupp har fått sitt mandat och kommer på plats.

Ingen ska tro annat än att det inte kommer att hindra länder i Europa som är skeptiska mot utvidgningen att ta upp det i olika sammanhang. Det är mindre troligt i reflexionsgruppen av det enkla skälet att vi nådde framgång i att hävda att den skulle vara liten till antalet och att det inte skulle bygga på nationella mandat där alla finns representerade.

Därmed har den inte det politiska mandatet att ta upp den typen av frågor. Diskussionen kommer att fortsätta men i andra forum.

Anf. 112 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Man måste nog konstatera att bedömningarna är skiftande från olika regeringschefer i EU. Enligt massmediernas rapportering har Frankrikes president Sarkozy sagt att gruppen visserligen inte specifikt ska diskutera Turkietfrågan men att det blir oundvikligt att titta på EU:s framtida gränser.

Man har vidare varit väldigt nöjd med valet av ordförande, nämligen den före detta spanske premiärministern Felipe González. Enligt spanska medier har han tidigare sagt att det finns gränser för Europas utvidgning och att det borde stanna vid Turkiet.

Det skulle i så fall betyda ytterligare avgränsningar vad gäller diskussioner om till exempel Ukraina. Vi från oppositionen var negativa till godkännandet av reflexionsgruppen. Jag kan bara uppmana statsministern att följa gruppens arbete noggrant. Det gäller inte minst i samband med den fransk-tjeckisk-svenska trojkaperioden så att processen med det turkiska medlemskapet kan fortsätta.

Anf. 113 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Den som följer franska medier, franska presidentvalrörelser och vad Nicolas Sarkozy säger vet att han har en väldigt tydlig uppfattning. Han, hans regering och också som det verkar franska folket anser inte att Turkiet ska vara medlem av Europeiska unionen. Det är ingen hemlighet. Det märks vid våra möten, och det märks i deras agerande.

Det förhindrar inte det faktum att flera länder, och inte minst Sverige, verkade för att föra bort det mandatet just när det gäller reflexionsgruppen. Det förhindrar inte att Nicolas Sarkozy kommer att säga detta. Han har som han uppfattar det ett stort folkligt stöd hemma i Frankrike för att hävda denna ståndpunkt.

Jag är av uppfattningen att vi ska fortsätta att hedra ingångna avtal och fortsätta att föra förhandlingarna. Det är för övrigt inte bara Turkiet som har haft synpunkter på det. Jag hörde även att den kroatiska premiärministern Ivo Sanader påpekade detta. Om man inte öppnar nya kapitel och inte avslutar kapitel är det inte som att det är en förhandling. Då står det still.

Därför är det viktigt att förhandlingarna får fortsätta. Själv avgörandet huruvida Turkiet ska vara medlem i Europeiska unionen eller inte är i en avlägsen framtid när förhandlingarna är klara. Då kommer Turkiet att vara en annan typ av land.

Anf. 114 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Varje gång man flyttar makten till EU flyttar man makten längre bort från Sveriges folk. Vanliga människor här i Sverige får svårare att påverka. Varje gång EU får mer makt får också Sveriges riksdag mindre makt och mindre att säga till om. Politiken flyttar inte bara bort från oss utan, vilket är allra viktigast, bort från väljarna.

Det nya fördrag som statsministern undertecknade förra veckan flyttar makten på 62 nya områden. Det flyttar makten inom EU från små medlemsstater som Sverige till de stora. Det är en mycket stor förändring. Det var väldigt många länder som skulle ha en folkomröstning om detta.

Man genomförde folkomröstningar i Frankrike och Holland, och där röstade folken fel. Nu har man döpt om fördraget och kommer tillbaka med samma fördrag en gång till, men nu vill man inte folkomrösta.

Jag undrar: Beror det på, statsministern, att EU:s ledare är rädda för sina väljare? Beror det på att man inte tror att folken skulle rösta för det nya Europa om de fick en chans att välja om de vill ha det?

Jag har en annan fråga. Det nya fördraget innehåller specifikt en förändring som säger att den gemensamma försvarspolitikerna kommer att leda till ett gemensamt försvar.

Inom EU är det väldigt viktigt att man står fast vid ingångna överenskommelser. Det är väldigt viktigt att man noga läser vad som undertecknas.

Den här förändringen är så stor att den ensam borde vara tillräcklig för att ge svenska folket rätt att rösta om fördraget. Varför vågar inte statsministern låta folket bestämma?

Anf. 115 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är en rätt intressant diskussion om makt. Det verkar vara bipolärt i det miljöpartistiska tänkandet. Antingen finns den därute i Europa eller också hemma hos oss, fastän då blir oss i riksdagen.

Jag är ägnat mitt politiska liv till att försöka fundera på hur vanligt folk ska få bestämma mer. Det verkar inte bekymra miljöpartister så mycket.

Det handlar just om att man själv har makt över sitt eget liv och får fatta sina egna beslut.

Men det tycker man ofta är helt riktigt, bara politikerna sitter på rätt ställe. Bara de sitter i rätt stol är man inte så bekymrad i Miljöpartiet. Sedan händer något märkligt när man lämnar Sveriges gränser. Då blir det konstiga och illavarslande beslut.

Man får vara lite försiktig med den typen av attityder, tycker jag. Det finns faktiskt kloka människor också i andra länder. De ser det vi ser, nämligen att vi har en lång rad gränsöverskridande problem som vi försöker fånga med hjälp av internationellt beslutsfattande.

Jag tycker faktiskt att det är omodernt att inte se detta. Det är omodernt att inte vara med och släppa fram den typen av beslutsfattande.

Jag har tidigare redogjort för att vi på intet sätt är rädda för väljarna. Det finns en lång rad möjligheter för dem att ha synpunkter på detta. Vi har jämfört med den typ av tilläggsfördrag som har kommit vid andra tillfällen, och detta rymms inom den representativa demokratin. Vi fattar beslut också i denna kammare som ofta är komplicerade och som påverkar människor på ett rätt påtagligt sätt i deras liv när det gäller deras ekonomi, deras hälsa och deras levnadsförutsättningar. Det anser vi oss kunna göra inom ramen för den representativa demokratin. I det hänseendet är det här ett mindre beslut än många andra beslut som denna riksdag fattar, om vi nu ska tala om hur det påverkar människor i deras vardag.

Anf. 116 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Själva poängen med folkomröstningar, herr statsminister, är att vanliga människor får chans att vara med och bestämma. Jag är miljöpartist. Vi i Miljöpartiet har ägnat enormt stor andel av vår politiska kraft till att kräva folkomröstningar just därför att folket ska ha mer att säga till om på nationell nivå och i kommunerna.

Det verkar finnas tre sorters politiker när det gäller folkomröstningar: de som alltid är emot folkomröstningar, de som alltid är för och så de som verkar låta sin inställning till folkomröstningar avgöras av ifall de är i majoritet och riskerar att förlora. Min bild är att statsministern, som har uttalat sig förkänande om folkomröstningar tidigare här i dag, tillhör dem som är emot folkomröstningar när han själv befinner sig i majoritet. Det är ynkligt.

Anf. 117 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Vi har haft en folkomröstning som var tydlig i Sverige: Ska vi köra på vänster eller höger sida? Svenska folket sade: På vänster sida. Och så gjorde vi om det till höger. Det var det enda tydliga utslag vi har fått där det verkligen var ett eller annat, och så gjorde vi tvärtom. Det kan möjligen lite sätta i fråga respekten för tydliga folkomröstningar.

Jag är mer bekymrad över folkomröstningar där man ställer en fråga som är vitt spridd över massvis med olika underfrågor och får svar på något annat. Sedan grälar det politiska systemet decennium in och decennium ut om vad folket svarade på. Hur ska vi tolka det? Och vem äger den uttolkningen?

Detta förstärker inte demokratin. Det ger grund för konspirations-teorier i demokratin som jag har sett massvis med exempel på. Nej, heder samma folkomröstningar handlar om ja eller nej till någonting som är avgränsbart – vänster- eller högertrafik. Problemet är att då verkar man inte ens ha varit villig att respektera det.

Jag bejakar till exempel att vi hade en folkomröstning både om euron – ja eller nej – och om medlemskap – ja eller nej. Det är den typen av avgränsade frågor jag tycker att man kan ställa. Annars blir det mer problematiskt att i efterhand tolka folkomröstningarna.

Anf. 118 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Det är mycket positivt att det blev en överenskommelse på Balimötet. Klimatfrågan har blivit alltmer aktuell, och numera är vi

politiskt eniga om att detta är en viktig fråga. Annat var det i valrörelsen 2006, när statsministern i princip avfärdade klimatfrågan.

Med hänvisning till att det är många åtgärder som bör vidtas vad gäller klimatförändringarna både på kort och lång sikt, i Sverige, i Europa och globalt, tycker jag att statsministern och övriga regeringschefer i EU bör diskutera Europaparlamentets flyttkarusell mellan Bryssel och Strasbourg som i princip sker varje månad och dess inverkan på miljön. Det är en fråga som regeringscheferna har möjlighet att påverka. Därför borde frågan diskuteras från miljösynpunkt och inte bara som en institutionell fråga.

Tidigare har inte flyttkarusellen mellan Bryssel och Strasbourg kunnat tas upp lika tydligt som en miljöfråga, utan mer som en fördragsfråga. Men med den utveckling som nu sker vad gäller klimatet menar jag att det är en tydlig miljöfråga. Ett stopp för flyttkarusellen mellan Bryssel och Strasbourg skulle vara en del i det klimatförändringsarbete som vi alla bör bidra till. Detta är min uppmaning till statsministern.

Anf. 119 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Låt mig först bara få en möjlighet att rätta till den inledande förvanskningen av sex sekunder av en intervju i Dagens Nyheter i juni 2006. Detta har förvanskats av många. Jag fick frågan: Tycker du inte att miljöfrågan bör bli viktigast i den kommande valrörelsen? Jag svarade i princip: Nej, jag tycker att det bör vara jobb och sysselsättning.

Detta har legat till grund för denna fantastiska konspirationsteori om allt som jag påstod att jag inte bryr mig om. Jag hävdade då att sysselsättningsfrågan var viktigast, och i mätningar efter valet gav svenska folket mig rätt i det.

När det gäller flyttkarusellen har jag, som Sonia Karlsson vet om, påpekat att regeringar före oss inte har påpekat detta. Även om man nu använder klimatargumentet är grunden för detta att vi vet vad som skulle krävas för en förändring, nämligen att alla länder är eniga. Det ska vara alla länder inklusive Frankrike, som ju slår vakt om att Strasbourgparlamentet ska vara kvar.

Vi har nu sagt oss att vi inte vill diskutera institutionella frågor efter det att fördraget är undertecknat och förhoppningsvis ratificerat – helst inte under nu levande generation av politikerns fortsatta tid i politiken. Flera har faktiskt uttryckt det så. Jag tror att tröttheten är så pass stor. Det vore lite märkligt att efter det konstaterandet börja med att diskutera en av de mest grundläggande institutionsfrågor man kan ge sig på, nämligen detta med parlamenten.

Det förändrar inte att många i denna kammare och i våra respektive partier runt om i Europa ställer sig frågan om hur lämpligt det är att ha ett parlament som har två säten. Men det jag nu har redogjort för är ändå utgångspunkten för varför vi varken diskuterar detta nu eller har fört fram det i andra sammanhang.

Anf. 120 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Nu är det julpysseltider i Sverige och runt omkring i Europa. Här i Riksdagshuset är det pusseltider. Några ledamöter är ivrigt sysselsatta med att sätta ihop de pusselbitar som varje ledamot fick från ungdomarnas miljöting. Miljötinget vill med sitt pussel uppmana oss

politiker att på allvar ta tag i miljöfrågorna, fatta snabba beslut och inte lämna över någonting till nästa generation.

Därför blir jag lite orolig när jag läser utkastet till ordförandeskapets slutsatser. Där står det om den förnyade Lissabonstrategin. Den betecknas som till för tillväxt och sysselsättning – punkt! Toppmötet har tydligen glömt bort att Lissabonstrategin vilar på tre ben: tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling.

Jag vill därför fråga statsministern om han tycker att de slutsatser på miljöområdet som man kom fram till på toppmötet verkligen lever upp till vad ungdomarna från miljötinget förväntar sig av oss politiker i dag. Och på vilket sätt ämnar statsministern ta tag i frågan så att Göteborgsöverenskommelsen verkligen hålls? Kommer hållbar utveckling med som ett naturligt inslag när vi fortsättningsvis diskuterar den förnyade Lissabonstrategin?

Anf. 121 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Även jag förärades en pusselbit som uppmanar oss alla att cykla mer. Jag har alltså också fått min pusselbit.

Låt mig säga att detta är en översyn som nu ska göras av den hållbarhetsstrategi som löper sida vid sida med den övriga Lissabonstrategin. En del har påpekat att de borde föras närmare och kanske ihop i en gemensam strategi. Det är någonting vi ska se över och som rimligen också kommer att vara aktuellt under det svenska ordförandeskapet.

Som jag påpekade i många av de diskussioner som förs om bördefördelning med förnybar energi och växthusgasutsläpp förs diskussionerna mycket närliggande. Det kommer vi också att se i takt med att man bland annat förstärker genomslaget för den utsläppsrättshandel som nu finns på plats i Europa. Då hänger frågorna samman.

Men rent strategimässigt är det precis detta som vi kommer att se över de kommande åren: Är det möjligt att lägga ihop dem, eller ska de fortsatt löpa sida vid sida? Men det är ingen som har glömt bort dem. De finns med och ska diskuteras.

Anf. 122 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag blir lite orolig när jag läser slutsatserna från toppmötet. Det gäller detta med äktenskap. Justitieministrarna har på EU-nivå diskuterat att man eventuellt skulle kunna ha gemensamma äktenskapsregler när det handlar om gränsöverskridande äktenskap. Då är det skilsmässa som är den svåra frågan.

Vi har i Sveriges riksdag tittat noga på detta och på vilka konsekvenser det skulle kunna få. Tyvärr handlar det om rätt så långtgående konsekvenser. Om en svensk kvinna gifter sig med en iransk man och sedan flyttar tillbaka till Sverige och skiljer sig kan det innebära att svensk domstol tvingas tillämpa iransk lag. Det kan få långtgående jämställdhetskonsekvenser. Det är svårt för en kvinna att skilja sig i Iran, och det sker på mannens villkor.

Även om en kvinna gifter sig med en man från ett annat EU-land kan det innebära en försämring när det gäller skilsmässa. I en del länder blandar man in privatdetektiver som tar bilder för att bevisa att den andra parten har varit otrogen, och den som har varit otrogen missgynnas och

får betala en ofta stor summa pengar. Sådant här ligger väldigt långt tillbaka i tiden för oss, och jag tycker inte att vi ska återvända dit.

Nu har vi lyckats få med Finland, som är berett att gå emot detta. Vi har dessutom vetorätt från svensk sida, så det räcker att vi är ensamma. Jag blir lite orolig när det står att rådet nu uppmanas att finna en lösning på det här området. Som jag ser det finns det ingen lösning, och jag hoppas verkligen att det är regeringens linje. Vi har också majoritet i riksdagen för det.

Anf. 123 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Låt mig vara tydlig med att det är vår avsikt att vi inte ska införa regler som innebär att möjligheten att få skilsmässa i svensk domstol inskränks för vissa grupper, vilket ju skulle kunna innebära att en del av de beskrivningar som Hillevi Larsson gav kan bli verklighet. I svensk domstol ska vi tillämpa svensk lag i skilsmässomål. Det är vår uppfattning. Det har vi nog brett stöd för i denna svenska riksdag.

Vi läser inte orden i dokumentet – på engelska ”find solutions” – som att det entydigt skulle gå emot vad Sverige vill se på plats. Snarare kan det vara ett sätt att mjuka upp och säga att man respekterar att det ser olika ut. För den händelse det inte är fallet krävs det ju, som Hillevi Larsson påpekade, enhällighet. Vi har varit mycket tydliga i de sammanhang vi har kunnat med att vi inte accepterar någon annan ordning än att svensk lag gäller lika för alla och används i svensk domstol när det gäller skilsmässa.

Anf. 124 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Vi står ständigt inför nya utmaningar. En av de stora utmaningarna är ju globaliseringen. I en alltmer globaliserad värld där allt fler blir konkurrensutsatta handlar politiken mycket om att möta de framtida utmaningarna. En av de största utmaningarna handlar om klimat och energi. Där har Sverige gått i bräschen och varit föregångare. När det gäller målen för energipolitiken och effektiviseringen inför framtiden hoppas vi från oppositionens sida att Sverige även i framtiden kommer att gå i bräschen.

När det gäller frihandel och globalisering har den svenska modellen varit en stor tillväxtfråga för Sverige och Norden. Nu efter Vaxholmsdomen kan man känna en oro för den svenska modellen och det som är kopplat till tillväxt. I det här perspektivet är det inte lönefrågorna som oron gäller, utan den gäller de avtal som inte är lagstiftade.

Inför mötet informerade statsministern oss i EU-nämnden. Det handlade exempelvis om dem som jobbade inom industrin och behövde ny utbildning. Då kan man fundera över det livslånga lärandet och om att man ska få en möjlighet till en ny chans till utbildning. Jag undrar hur mycket av detta som finns med i Lissabonstrategin, det vill säga att man hela tiden ska få nya chanser till utbildning senare i livet. I Lissabonstrategin talas om tillväxt-, social- och miljöpolitik och om att detta ska gå hand i hand.

Anf. 125 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Detta är i mycket en inhemsk diskussion. Sverige har goda erbjudanden som kanske inte alla andra har när det gäller möjlig-

heter att studera under hela livet. Mig veterligen har det inte diskuterats på detta europeiska råd, och det har kanske inte varit den stora diskussionen när det gäller Lissabonstrategin heller. Men det är klart att detta är ett perspektiv som gör sig påmint i många länder.

Jag hör att man för fram de här resonemangen, inte minst när det gäller behovet av att människor sadlar om mitt i livet. Man märker att förändringar i arbetsmarknaden gör att förutsättningarna förändras för det jobb man en gång hade på en viss ort. Det är viktigt att vi har ett system som är böjligt och flexibelt för detta och bistår med möjligheter att genom utbildning eller på annat sätt ställa om. Men detta är som sagt föremål främst för den inhemska svenska debatten. Det var ingen stor diskussion på detta toppmöte.

Anf. 126 KARL SIGFRID (m):

Fru talman! Tack, statsministern, för en bra återrapport!

Europeiska rådet har bland annat antagit slutsatsen att man ska öka det europeiska samarbetet för att bekämpa terrorism och andra former av organiserad brottslighet. Syftet med detta är nog uppenbart för alla.

Aktiviteter på Internet nämns speciellt som ett problem, och vi vet att det finns starka krafter inom EU som vill öka övervakningen av vad medborgarna gör på Internet. Det EU-direktiv som tvingar Internetoperatörer att lagra uppgifter om människors privata kommunikation är ett exempel. Ett annat exempel är EU:s sanktionsdirektiv, som i syfte att stoppa fildelning ger privata organisationer befogenheter att övervaka och identifiera fildelare. Det är en befogenhet som annars brukar ges bara till myndigheter.

Upplever statsministern att det finns ett tryck från kolleger inom EU att driva den här utvecklingen vidare mot mer övervakning och mer kontroll av medborgarna, och då i synnerhet när det gäller Internetanvändare? Vilka möjligheter har vi då i Sverige att värna om rätten till frihet och anonymitet på Internet?

Anf. 127 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det finns nog ett väldigt stöd i Europa och också här i Sverige för åtgärder som gör att vi kommer åt brottslingar, trafficking och sådana delar av Internetanvändandet som handlar om att nå fram med sexuella erbjudanden till minderåriga från personer med illasinnade avsikter. Som alltid i politiken beror det lite grann på hur man vrider verklighetsbilden.

Det är ingen som står och ropar på ökad medborgarövervakning. Det är en diskussion som alltid måste balanseras. Det handlar om vilka åtgärder som fungerar och om hur vi ska se till integritetshänsyn i användandet av dessa åtgärder. Detta har vi haft många exempel på här i Sverige det senaste året. De diskussionerna har inte förts nu, men de kommer naturligtvis upp när Europa försöker bli bättre på att komma åt den organiserade brottsligheten.

Det vi i Sverige har gjort vid användandet av tvångsmedel är att försöka markera att det ska vara mycket allvarlig brottslighet och att det ska avgränsas till de grupper som är allra mest livsstilskriminella och begår de grövsta brotten. Det är precis så man måste föra resonemangen, så att det blir minsta möjliga negativa påverkan på medborgare i allmänhet

samtidigt som man når största möjliga träffsäkerhet gentemot de grupper som står för den grövsta brottsligheten.

Anf. 128 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Tack statsministern för återrapporteringen! När man läser dokumenten från Europeiska rådet i Bryssel ser man att det är väldigt många bra ambitioner.

Vi har nu på slutet börjat komma in lite grann på brottsbekämpning, och det är en fråga just kring det som jag skulle vilja ställa.

Tittar man på de här dokumenten ser man att det pratas om att bekämpa terrorism, men det pratas inte så mycket om det som vi tidigare talade om och som statsministern precis var inne på, trafficking och människohandel. Den frågan var väldigt högt upp på EU:s agenda för några år sedan. Men när jag läser de här dokumenten känner jag att jämställdhetsfrågan och även frågan om trafficking och människohandel, framför allt då för sexuella ändamål, har hamnat lite i bakvattnet.

I Dagens Nyheter den 13 december kan man läsa att Bulgarien är en av Europas främsta exportörer av prostituerade. Omkring 20 000 bulgarer är prostituerade och jobbar i framför allt Tyskland och Nederländerna. I Nederländerna är 14 procent av de prostituerade bulgarer. Det här visar att legaliseringen av prostitution är ett problem i Europa. Handeln med sexslavar inbringar runt 15 miljarder kronor till kriminella grupper och är därmed landets, alltså Bulgariens, mest profitgivande kriminella aktivitet.

Den här kriminaliteten är ett stort hot mot unionen. Om de här kriminella kretsarna får pengar som även används i vapen- och droghandel – ofta samverkar man ju i den här brottsligheten – är det oerhört negativt för EU:s framtid och säkerhet.

Finns det enligt statsministern några strategier för att motverka människohandel, kanske speciellt då för sexuella ändamål, som jag tar upp här i dag, inom ministerrådets ram?

Anf. 129 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Den frågan hör rimligen hemma inom ramen för det särskilda RIF-rådet, alltså det råd för inrikesfrågor där justitieminister Beatrice Ask företräder Sverige och där man för den här typen av resonemang.

Sedan kan det vara sant att det i vissa dokument nämns väldigt mycket terrorism. Det präglar debatten i några av Europas länder på ett sätt som vi kanske inte riktigt känner igen i Sverige. Vi vill gärna påminna om problem kring trafficking och sexuell exploatering på det sätt som Désirée Pethrus Engström här gör sig till tolk för.

Men, som sagt, det här hör mer hemma inom ramen för RIF-rådet, som snarare nu, när väl detta fördrag är på plats, kommer att få förstärkta möjligheter att agera bland annat mot den myckna kriminalitet som är kopplad till sexuell exploatering i Europa.

Anf. 130 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag har först en reflexion. Jag tycker att det var ett väldigt kort anförande inledningsvis som vi fick höra från statsministern med tanke på vikten av mötena i Lissabon och Bryssel och med tanke på den

splittring som fanns inom regeringen inför de här toppmötena. Det är en spricka som sedan kanske sjunker tillbaka till att vara en spricka mellan regeringen och delar av den borgerliga riksdagsgruppen och som manifesterades genom att en utrikespolitisk talesman protesterade och demonstrerade mot Fredrik Reinfeldt och andra ledare på plats i Lissabon.

Jag tycker att den del som handlade om toppmötet mellan Afrika och EU har kommit bort här i dag. Jag hade behövt ha en annan föredragning från statsministerns sida. Det är så många viktiga frågor som är förknippade med det.

Statsministern berörde själv migration men utvecklade det inte. Migration är en viktig fråga. I dag vet vi att många människor drunknar på flykt från hunger och fattigdom och politiskt förtryck, på väg från Nordafrika över till Europa. Människors vilja att söka sig en bättre framtid någon annanstans ska vi respektera. Det måste vi också politiskt hantera.

Men det finns ett annat drag, alltså att man i någon kolonial anda utnyttjar länders utbildade människor för att slippa utbilda människor i sitt eget land. Det vi nu kan se i flera europeiska länder är att man minskar den egna utbildningen och kompenserar det med att rekrytera färdigutbildade människor från inte minst Afrika.

Det här är något som vi måste agera mot. Det handlar om att dränera Afrika på kompetens, på kunnande. Vi tar inte det ansvar som vi annars uttrycker att vi ska ha i förhållande till samarbetsländer. Det handlar om att man kanske inom ett handelsavtal och inom migrationspolitiken inte bara alltmer fokuserar på råvaror och på politiskt inflytande i förhållande till att Kina gör ett mer tydligt intåg i Afrika, igen eller för framtiden. Det handlar också om detta att man dränerar när det gäller de mänskliga resurserna i form av utbildad arbetskraft.

På vilket sätt har statsministern agerat? Eller har den svenska regeringen över huvud taget agerat i de här frågorna?

Anf. 131 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är väldigt ovanligt att man får höra synpunkten att man håller för korta tal, men jag ska notera det.

Jag är inte riktigt säker på var Carina Hägg landar i detta, men jag vill säga att det finns en diskussion. Den kommer vi också att ha i Sverige därför att regeringen förbereder ett förslag när det gäller arbetskraftsinvandring gentemot tredjeländ. Jag delar inte det synsätt som Carina Hägg ger uttryck för.

En av grunderna för att människor drunknar på väg till Kanarieöarna är att de är i hopp om att kunna ta sig till en bättre tillvaro men att det inte finns tillräckligt bra institutioner och regler för att möjliggöra det. Då säger vi till en del länder i Medelhavsområdet att man inte bara kan svara med att skicka fler patrullbåtar och säga att det här är en kontrollfråga. Det handlar ju i grunden om att skapa regelverk som möjliggör för människor att på legal grund välkomnas och att sörja för en bättre framtid för sig själv.

Väldigt ofta är erfarenheten att de som får komma till ett annat land och jobba skickar hem en del av de resurser som de förtjänar. Väldigt ofta återvänder de också sedan med ett kunnande som har förstärkts. Så har väldigt många länder på vår jord utvecklats, och jag tror i grunden att vi också ska bejaka att en utveckling kan möjliggöras för Afrika.

Jag skulle snarare vilja säga så här: Den svenska linjen är att ha bättre och mer ordnade regler för att man ska kunna röra sig över gränser. Man får gärna jobba men, som sagt, inte på illegal grund, och man ska inte bemötas med misstänkliggörande.

Detta kommer vi att försöka arbeta för både här i Sverige och inom ramen för Europeiska unionen. Jag tycker faktiskt också att det kommer till uttryck i slutsatserna på ett sätt som jag är väldigt nöjd med att vi lyckades påverka.

Anf. 132 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för utomordentliga svar på frågorna.

Jag återvänder till miljöfrågorna. Det är inte egendomligt att vi ledamöter i riksdagen frågar mycket kring miljön just nu. Jag tänker på toppmötet som har varit på Bali och också på Europeiska rådet, men det är också en fråga som prioriteras av alliansen.

Utifrån detta perspektiv vill jag ta upp miljöfrågan igen, och jag gör det i ett långsiktigt perspektiv.

Miljöutsläppen stannar inte vid gränserna. Det finns en diskussion om utvidgning och ett aktivt arbete från EU-hållet. Men det finns också något som heter kontinuitet.

De olika ländernas ordförandeskap prioriterar olika frågor. Sverige är med i en trojka bestående av Frankrike, Sverige och Tjeckien. Det är ett ordförandeskap som ligger framåt i tiden men inte speciellt långt. Ur detta perspektiv vill jag ta upp frågan om hur resonemanget går för att trygga att miljöfrågan kommer att finnas kvar på agendan, eftersom frågan kräver ett långsiktigt arbete från EU:s sida för att man också ska uppnå ett resultat.

Jag vill gärna höra statsministerns svar kring detta.

Anf. 133 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är alldeles korrekt. Trojkan träder till i och med det franska ordförandeskapet nästa sommar. Efter det följer sedan, som sagt, Tjeckien på våren 2009, och det svenska ordförandeskapet är hösten 2009.

I våra initiala samtal är det väldigt tydligt att samtliga tre gör bedömningen att klimat- och miljöfrågor kanske kommer att vara i toppen av agendan under hela denna period. Det beror delvis på bördefördelningsdiskussionerna när det gäller hur vi ska nå en ökad förnybar energiandel och möta EU-interna krav på att minska växthusgasutsläpp, hur det ska komma på plats. Men det handlar också om förberedelse för det FN-ledda arbetet mot att nå en klimatöverenskommelse hösten 2009. Till det kommer också – eftersom flera har frågat om det – hållbarhetsstrategin inom EU. Det är alltså ett hållbarhetstänkande där man väger in många miljöaspekter som inte bara är kopplade till vårt klimatstrategiska arbete.

Det här kommer alltså definitivt att vara på toppen av den europeiska agendan åtminstone under de två, tre år som vi nu överblickar.

Därefter, om vi nu får en överenskommelse på plats och vet hur målformuleringarna ser ut, kommer väldigt mycket att handla om vilken politik man ska ha och med vilken konsekvens styrmedel och andra åt-

gärder ska användas för att åstadkomma förändringen. Det är naturligtvis det som är viktigast för människor i deras vardag.

Sverige har redan kommit väldigt långt här. Vi kan sätta ett exempel och lära många andra. Många andra anstränger sig nu också i hög utsträckning. Men jag tycker att detta bevisar det som vi har sagt om EU hela tiden. Det är kanske det viktigaste instrument vi har i hela världen för att på internationell nivå gränsöverskridande faktiskt möta globala hot mot mänskligheten.

Anf. 134 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för den information som har givits här och först komma med en reflexion och därefter gå över till mitt frågeämne.

Jag har mycket stor förståelse för att Sveriges riksdag inte kommer att landa i en folkomröstning kring det nya fördraget. Samtidigt tror jag att europaparlamentarikern Olle Schmidt från Folkpartiet har rätt på den punkten att det skulle kunna ge fördraget en större förankring. Jag tror faktiskt – och det ska inte uppfattas som försåtligt – att det finns en mycket stor möjlighet för en ja-majoritet i en sådan folkomröstning.

Ett bekymmer är att många medborgare uppfattar att de inte är delaktiga i ett läge där de kan påverka processen, för ratificeringsskedet handlar om ett ja eller ett nej. Då upplever de att det handlar om att antingen förkasta det eller ta det som det är. Ett stort bekymmer är hur vi skapar delaktighet i en konstitutionell process både för Europa och för vårt land.

Nu, fru talman och herr statsminister, till min reflexion och min fråga. Jag har tidigare med statsministern tagit upp det nya ämbete som inrättas med fördraget med en permanent ordförande eller president i det europeiska rådet. Han eller hon kommer att sitta två och ett halvt år med möjlighet till omval för ytterligare två och ett halvt år.

Statsministern gav i den frågestunden uttryck för att han tycker att det är viktigt att det finns ett fortsatt reellt innehåll i det nationella ordförandeskapet som berör vårt land hösten 2009. Min konkreta fråga till statsministern är: Vilka strategier, vilka åtgärder och vilka politiska kontakter knyts med andra länder inom Europeiska unionen avseende att det nationella ordförandeskapet fortfarande får, som statsministern uttryckte det så värtaligt, ett reellt innehåll? Det handlar också om att Sverige fortsatt bevakar det nya ämbetets konstitutionella innehåll och politiska tyngd.

Anf. 135 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Den valde ordförande som Europeiska rådet ska få har en mycket speciell bakgrundshistoria, eftersom Sveriges riksdag till sin majoritet markerade sitt motstånd mot denna idé. Som riksdagen kan notera blev inte det utfallet. Tidigare regeringar var med och släppte fram det.

En del av de frågetecken som riksdagen hade till grund för det märker man nu kommer fram. Hur ska detta balanseras mot ett nationellt ordförandeskap? Vilken typ av roll ska denne valde ordförande ha? Ska det vara någon som verkligen leder det europeiska arbetet framåt? Eller är det mer en samordningsman eller -kvinna som försöker få ihop kompromisserna i korridorerna?

Helt ärligt kan jag säga att ingen egentligen har svaret på det. Det kommer att sättas ett exempel mycket utifrån vem den valde ordföranden

blir och hur vi, om det är på plats vid ingången av 2009, det tjeckiska och svenska ordförandeskapet, hanterar detta.

Vi kan åtminstone säga så pass mycket att vi har stor påverkan på hur det kommer att bli. Min bestämda uppfattning är att om man ska ha kvar idén med ett nationellt roterande ordförandeskap måste det innehållsligt upplevas som att Sverige och vem det nu än är har ett inflytande och att det syns. Annars kommer väldigt snabbt synpunkten att bli att det inte är någon mening med de roterande ordförandeskapen.

Tro mig, vi kommer att återkomma till den här diskussionen. Det kommer att vara väldigt tydligt just när Sverige bär ordförandeskapet hur vi försöker hitta balansen mellan den nye valde ordföranden och det nationella ordförandeskapet.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § (forts. från 9 §) Svar på interpellation 2007/08:233 om kvinnors våld mot män

Anf. 136 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Låt mig åter igen säga att våld i alla former, oavsett vem som utövar våld, aldrig kan accepteras i vårt samhälle. Det ska naturligtvis alltid beivras.

Det är ändå så att mäns våld mot kvinnor är ett större samhällsproblem än kvinnors våld mot män. Samtidigt kan vi se att kvinnors våld mot män är ett område där vi har alltför lite kunskap. Jag tror att den typ av debatt som vi har här i dag kan hjälpa till att underlätta eller få bort den stigmatisering och det tabu som interpellanten mycket riktigt visar på. En större öppenhet och ett fritt debattklimat tror jag gynnar inte bara våldsutsatta kvinnor utan också våldsutsatta män. Så det här är att välkomna.

Interpellanten reser ett antal frågor i inlägget som handlar om våld mot äldre. Jag tror att det är väldigt viktigt att fokusera på den åldersgruppen. Också där har vi en begränsad kunskap i dag. Däremot har den äldre person, kvinna som man, som utsätts för våld, inom ramen för ett äldreboende eller i en nära relation, precis som alla andra medborgare möjlighet att få hjälp av socialtjänsten. Socialtjänstens insatser är till för alla som är i behov av stöd och hjälp i en utsatt situation.

När det gäller andelen äldre finns det också förstärkta tillsynsmyndigheter i form av äldreskyddsombud som har gjort en ganska stor insats med att kartlägga och se hur äldreomsorgen fungerar. Så om det sker inom ramen för äldreomsorgen finns det ganska stora möjligheter att det upptäcks den vägen. Man kan också vända sig till äldreskyddsombudet direkt.

De äldre och inte minst de multisjuka, de som vi kan säga är de sköraste i vårt samhälle, värnar den här regeringen särskilt mycket om. Vi skriver också, exempelvis i direktiven till Världighetsutredningen, om vikten av att säkra en värdig äldreomsorg och att ha de sköraste individerna i åsyftande när vi nu försöker ta fram en lagstiftning eller ett förslag som kan stärka en trygg och säker äldreomsorg.

Till Carina Hägg skulle jag vilja säga att den tidigare regeringen har varit väldigt duktig på mycket av analys och retorik, men det har varit väldigt lite handling. Det har handlat mycket om ord, men det har handlat väldigt lite om att förstärka skyddet för kvinnor. Våldet mot kvinnor har ökat. Vi ser att det är en ökad anmälningsbenägenhet, vilket är bra. Men vi tror också att det kan finnas dolt ett ökat våld mot kvinnor. Man har inte lyckats bemästra det problemet.

Anledningen till att handlingsplanen är så konkret och innehåller så många förslag är just att vi vill gå till handling. Vi tänker inte i första hand ägna oss åt retoriska övningar. Vi tänker försöka åstadkomma skillnad i praktiken för de kvinnor som far illa i vårt land, som är våldsutsatta. Det är vår primära uppgift, för det är en sedan tidigare försummad uppgift.

Här sätter vi in våra insatser. Vi hoppas att handlingsplanen, där den del som Carina Hägg pekar på inte på något sätt finns med i själva åtgärdsplanen, är ett redskap för att åstadkomma en klar förbättring. Vi tänker gå till handling. Vi tänker göra det som tidigare mest har varit retoriska övningar.

Anf. 137 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Jag vill tacka Maria Larsson för att vi kan ha den här debatten. Det känns trygghet att det är så mycket på gång just inom äldrepolitiken.

Det är viktigt att vi har fått samtala om kvinnors våld mot män, något som knappast diskuteras annars. Naturligtvis är det så, som Maria Larsson och Carina Hägg säger, att det allra mesta våldet går i motsatt riktning.

En sökning på Google på frasen mäns våld mot kvinnor ger 195 000 träffar. Motsvarande på kvinnors våld mot män ger 988. Det är klart att relationsvåldet mot kvinnor är mer omfattande. Men det finns säkert ett stort mörkertal när det gäller kvinnors våld både fysiskt och psykiskt mot män. Vi har konstaterat att vissa brott är tabubelagda. Det här är ett exempel på detta.

Det ingår inte heller i själva mansrollen att vara ett offer, särskilt inte att bli misshandlad av en kvinna. Det är inte lätt att leva med detta, och det är naturligtvis inte lätt att anmäla det och bli trodd. Vi vet att stödet för misshandlade kvinnor finns på många håll, och det är bra. Det kommer att bli ännu bättre med handlingsplanen. Men frågan om stödet för misshandlade män hänger ändå lite i luften. Kan mansjourerna förvänta sig samma uppmärksamhet verbalt och ekonomiskt som kvinnojourerna får? Kanske vi rent av kan förvänta oss en handlingsplan för att hantera kvinnors våld mot män.

Anf. 138 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Interpellanten har googlat och fått fram vissa jämförande siffror. Det var 8 787 personer totalt som dömdes för misshandelsbrott förra året. Av dem var 910 kvinnor. Det är ett annat sätt att visa proportionerna. Vi vet inte heller hur många domar som handlade om våld i nära relationer. Det är ytterligare en dimension.

Jag skulle vilja tacka interpellanten för att ha ställt frågan och därmed ha fokuserat på detta problem. Även om vi är överens om att det här

problemet inte är lika stort som problemet med mäns våld mot kvinnor finns det ett problem som mycket väl kan ha ett större mått av stigmatisering och vara belagt med tabu, vilket gör att det behöver bli synliggjort och komma upp i ljuset.

Att regeringen har valt att ta ett helhetsgrepp om mäns våld mot kvinnor betyder inte att vi tycker att det finns ett motsatsförhållande mellan den frågan och frågan om kvinnors våld mot män. Jag välkomnar diskussionen om våld i nära relationer och att vi för debatten utifrån olika perspektiv. Jag tycker att dagens debatt har varit bra även i det syftet.

Med detta vill jag önska interpellanten en god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:277 om inbjudan av delegation från Iran

Anf. 139 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Maryam Yzdanfar har frågat socialministern varför Socialdepartementet valde att bjuda in den iranska delegationen och om han avser att verka för ett fortsatt samarbete med den iranska regimen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det iranska besöket tillkom efter en förfrågan från UNODC som är FN:s organ för insatser mot narkotika och organiserad brottslighet. Sverige har sedan länge ett väl utvecklat samarbete med UNODC som spelar en central roll för insatserna att motverka narkotikaproduktionen i och smugglingen från Afghanistan. Smuggling och missbruk av narkotika är ett stort problem i Iran liksom i Europa. En stor del av narkotikan som tillverkas i Afghanistan har Europa som slutdestination och smugglas bland annat via Iran. Ett fungerande multilateralt samarbete på området är av stor vikt för såväl Sverige, EU som för länderna i regionen. Det är ett svenskt och europeiskt intresse att verka för att staterna i regionen, framför allt Afghanistan, Pakistan och Iran, hanterar narkotikaproblematiken på ett ansvarsfullt sätt. Vi försöker därför uppmuntra till regionalt samarbete och dialog, som är ett av de mest verkningsfulla sätten att långsiktigt motarbeta spridningen av narkotikasmuggling och missbruk.

Sveriges narkotikarelaterade bistånd kanaliseras i huvudsak via FN, och där har UNODC en genomförande roll. I det nu aktuella fallet kom en förfrågan från UNODC:s representant i Iran om vi kunde hjälpa till genom att ta emot en iransk delegation som ville studera svenska narkotikainsatser, framför allt vård och behandling men också kontrollinsatser.

Mötet genomfördes som ett arbetsbesök på tjänstemannanivå. Urvalet av delegationen hade gjorts av UNODC, och UD hade vid tillfället för inbjudan ingen anledning att ifrågasätta vare sig det iranska besöket eller deltagandet av enskilda deltagare.

Som jag nämnde tidigare är det viktigt att stödja utvecklingen av insatser mot narkotika i regionen. Vi ser det som mest funktionellt att ge detta stöd via FN, och det kommer vi att fortsätta med. Det finns i dag inga planer på att utveckla ett bilateralt samarbete med Iran utifrån detta besök.

Anf. 140 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Tack, statsrådet Maria Larsson.

Jag kan börja med att säga att statsrådet har stavat fel på mitt namn, och det är därför det är svårt att uttala. Jag heter Maryam Yazdanfar.

Jag ska börja med att understryka en sak. Jag och statsrådet har samma hållning i fråga om vikten av att bekämpa smuggling, spridning och tillverkning av narkotika. Men min interpellation handlar inte om det. Min interpellation handlar om respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättssäkerhet. Den iranska delegationens besök i Sverige är inte en förutsättning för narkotikabekämpning från det aktuella området. Det kan ske på andra sätt.

Fru talman! Statsrådet hänvisade i sitt svar till följande: ”Mötet genomfördes som ett arbetsbesök på tjänstemannanivå. Urvalet av delegationen hade gjorts av UNODC, och UD hade vid tillfället för inbjudningen ingen anledning att ifrågasätta vare sig det iranska besöket eller deltagandet av enskilda deltagare.”

Men därmed viftar Maria Larsson bort min fråga, och jag vill fortfarande ha ett svar på den. Jag undrar hur det kommer sig att den svenska regeringen med öppna armar tar emot representanter från ett av världens mest brutala rättssystem?

Fru talman! Jag kan för statsrådet och kammaren berätta om en av medlemmarna i delegationen, Ahmad-Reza Radan. Han är polismästare i Teheran. Om man går in på www.youtube.com och söker på Teheranpolisen har man svart på vitt på vad Teheranpolisen sysslar med. Det finns klipp där polisen i uniform går fram till människor som man hävdar bryter mot den islamiska republikens lagar och misshandlar dem offentligt. Teheranpolisen filmar själv misshandeln och sänder i iransk tv som avskräckande exempel. Radan har personligen gett sådana instruktioner till sin egen polisstyrka.

Jag tycker inte att frågan kan viftas bort. Är det regeringens uppfattning att han ska tas emot i Sverige med öppna armar? Verkar en person som stolt visar upp dessa arbetsmetoder som tydligt strider mot alla principer om demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet vara intresserad av att fördjupa sitt engagemang i missbrukarvård? Det känns inte som det. Tvärtom använder han besöket för att legitimera sina egna arbetsätt i Iran.

Fru talman! Jag måste säga att jag inte är speciellt förvånad. Den här regeringen har haft en hög svansföring i frågor om demokrati och mänskliga rättigheter internationellt. Man har till och med utsett före detta folkpartiledaren Maria Leissner till den nyinrättade tjänsten som demokratiambassadör på UD. Men gång på gång visar man att vurmen för demokrati och mänskliga rättigheter bara är en pappersprodukt, eller som Maria Larsson själv sade i den förra interpellationsdebatten: Det är bara retorik. När man har chansen att sätta ned foten och manifesteras sin ståndpunkt verkar det som att man fegar ur.

Reinfeldt har inte vågat ta upp frågan om Dawit Isaak, Bildt har inte vågat kritisera Putin för hans bristande demokratisyn och Maria Larsson menar att UD inte har haft någon anledning att ifrågasätta det iranska besöket eller vilka som har valt att komma till Sverige. Jag återkommer till min fråga: Är det här önskvärt? Finns det några som helst konkreta

*Svar på
interpellationer*

planer på att gå från tomma ord om mänskliga rättigheter och demokrati till faktisk konkret handling och internationellt visa vad Sverige står för?

Anf. 141 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det var i slutet av augusti som det kom ett pm från den svenska ambassaden i Iran. De ville ha ett möte med representanter och planera ett studiebesök i Sverige av en grupp från Iran. Det var inte bara Sverige som det här gällde. FN:s organisation UNODC hade också möte med representanter från brittiska, schweiziska och svenska ambassaderna för att informera om detta.

Det gick till på följande sätt. Ambassadens pm sändes för synpunkter till ambassaden i Wien, till UD:s Asiienhet, till Justitiedepartementets polisenhet och till folkhälsoenheten på Socialdepartementet. Ingen hade några invändningar, utan bedömningen var att det här var ett område där vi hade ett gemensamt intresse med Iran och där vi borde uppmuntra till ett fortsatt engagemang.

Det är viktigt att skilja på det narkotikapolitiska samarbetet eller informationsutbytet för att kunna stävja narkotikasmugglingen från det området till Sverige och arbetet med mänskliga rättigheter. Jag ska be att få återkomma till arbetet med mänskliga rättigheter alldeles strax.

Det som hände sedan var att en tjänsteman på Socialdepartementet åtog sig att hjälpa till att göra ett program för gruppen och skickade då ett inbjudningsbrev till ambassaden i Teheran, vilket var nödvändigt för att UD skulle kunna utfärda visum.

Men återigen: Urvalet av delegationen gjordes av UNODC i Teheran. På Socialdepartementet har vi inte gjort någon egen bedömning av de personer som ingick i delegationen. Men på en förfrågan från FN brukar Sverige svara ja. Det har alltså varit en gemensam bedömning mellan Socialdepartementet och UD. Det var ett rent tjänstemannautbyte, varför det inte har förekommit någon kontakt vare sig med den politiska ledningen i departementet eller med någon annan svensk politiker. Det skedde helt på tjänstemannanivå. Någon information har inte heller skett till den politiska ledningen inför att besöket skulle äga rum.

Det är precis så här det brukar skötas. Det är ett brukligt förfarandesätt vid utländska studiebesök, vilket är värt att notera. Programmet har tagits fram i samråd mellan ambassaden i Teheran och UNODC:s representant.

Man kan också säga att såväl FN som EU tycker att samarbetet är viktigt på det narkotikapolitiska området med länderna kring Afghanistan. Med Afghanistan är det självklart, där vi vet att så mycket av den narkotika som kommer till Sverige och till EU har sitt ursprung. Såväl FN som EU har tydligt uttalat att samarbete bör ske för att man ska kunna stävja narkotikaspridningen i EU men naturligtvis också i den region i Asien som är direkt berörd.

Sedan är det naturligtvis så – det finns inga som helst tvivel om det – att Sverige vid varje politiskt sammanträffande med politiker i Iran alltid tar upp MR-frågan. Något annat vore omöjligt, speciellt med tanke på att situationen i Iran har skärpts. Vi får tyvärr negativa rapporter om att mänskliga rättigheter kränks kanske i ökande omfattning, vilket innebär en stor anledning till oro. Det innebär också att vid varje politiskt möte, vid varje politiskt sammanträffande, finns alltid MR-frågorna på dagord-

ningen. Om det råder inget tvivel. Det här är en regering som står upp för MR-frågorna i varje del vid varje sammanträffande på politisk nivå. Men det här handlade om ett tjänstemannamöte som enbart låg på den nivån.

Prot. 2007/08:46
18 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 142 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag trodde att vi hade en regering med en likartad policy, alltså att regeringen ska syssla med det som regeringen bestämmer att regeringen ska syssla med. När Maria Larsson står här och politiskt säger att man fördömer de brott mot mänskliga rättigheter som sker dagligdags i Iran är det den politiska handen i hennes departement, och sedan gör tjänstemannahanden i departementet en annan sak.

Då kan man undra: Handlar det om okunskap från det politiska styret? Har ni inte vetat om att det här besöket ska äga rum? Uppenbarligen inte, eftersom det verkade som att informationen inte hade gått fram.

Men grejen är ju att du som statsråd har ansvar för vad dina tjänstemän gör. Och det här är inte ett studiebesök vilket som helst. Det här handlar inte om att bjuda in en dansk eller en italiensk delegation till Sverige. Det är inte som när man kommer från demokratiska länder och utbyter erfarenheter.

Man kan inte säga så här: Ja, okej, ni torterar och avrättar människor och har ett rättssystem som är ett könsapartheidsystem – det kan man kalla det, eftersom helt olika lagar gäller beroende på vilket kön du har – men narkotikabekämpning är så pass viktigt att vi väljer att bortse från de flagranta och allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna som sker varje dag.

Det är inte trovärdigt, och jag tycker inte att det är seriöst.

Precis som det ska gälla alla länder med det här systemet tycker jag att det ska gälla förfrågningar om studiebesök och samarbete kring vilket politiskt område som helst. Det kan handla om vädermätning, där SMHI kanske vill ha något samarbete med Iran. Det är väl det mest opolitiska man kan ha, men jag tycker inte att man ska ha ett sådant samarbete, därför att det ger legitimitet åt en regim som inte respekterar demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet.

Ponera att den svenska regeringen på 80-talet hade bjudit in Johannesburgs polischef, som dagligen torterade och slog svarta människor mitt i det öppna gaturummet, till Sverige för att diskutera narkotikapolitik. Det hade inte heller varit trovärdigt. Det här är inte trovärdigt.

Jag tycker att Maria Larsson ska erkänna att det här besöket inte var önskvärt, att det var fel, att det inte var rätt. Jag tror nog att Maria Larsson håller med mig om att principen om demokrati och mänskliga rättigheter ska gälla. Därför tycker jag att det skulle vara skönt om du ville säga att det här inte var rätt och att ni i fortsättningen kommer att ha en mycket mer fast och stark dialog, vare sig det handlar om Iran, FN eller EU, när man vill ha sådant här samarbete därför att ni inte vill ha den här relationen med en sådan stat.

Anf. 143 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Regeringen ska syssla med det regeringen ska syssla med, säger interpellanten. Ja, det är precis det vi gör.

Även om det här skedde på tjänstemannanivå är det naturligtvis någonting som vi från den politiska ledningen kan supporta, därför att vi

tycker att det är viktigt att vi fullföljer de intentioner som vi har bestämt oss för gemensamt inom EU och inom FN.

Det är precis via FN och genom EU som vi gör det här arbetet. Det är till och med så att EU har gjort stora ansträngningar för att få till stånd möten med iranska företrädare när det gäller just narkotikafrågan, där vi ser det som så centralt för att kunna hejda de stora flöden av narkotika som kommer till vårt land.

Det här är en socialpolitisk fråga, och det är av största vikt att Sverige kan hitta ingångar och att Sverige kan hitta sätt att stävja de kanaler som narkotikan förs hit på. Då är det avgörande att få till stånd ett samarbete med länderna i regionen, inte minst Afghanistans grannländer. Det är därför vi gör det här arbetet. Det är en bedömning inte bara av Sverige utan också av EU gemensamt och av FN, som kom med förfrågan om besöket.

Jag förstår att interpellanten kan ha andra bevekelsegrunder, men det är viktigt att vi arbetar på ett trovärdigt sätt genom de internationella organisationer där vi är medlemmar och där vi gör gemensamma bedömningar samt att vi står upp för det som är gemensamt överenskommet.

Återigen: Sverige är synnerligen aktivt när det gäller att påtala brister i fråga om mänskliga rättigheter i Iran. Irans utrikesminister Mottaki besökte Sverige i maj, och han tog emot Sveriges nyanlände ambassadör i november i Iran. Utrikesminister Carl Bildt kritiserade den 7 december Irans senaste avrättning av en person som dömts för brott som han ska ha begått som minderårig.

Det är självklart att varje kränkning åstadkommer ett uttalande från svensk sida. De tillfällena tas på största möjliga allvar. Sverige är en röst för ökade mänskliga rättigheter i Iran, en garanterad rättsstat i Iran. Det är i den riktningen vi arbetar. Men det vore naivt att tro att vi kan avsäga oss allt samarbete, därför att genom att narkotikan kommer hit skadas väldigt många människor i Sverige och skadas väldigt många människor i EU. Då måste vi hitta vägar att skära av de narkotikaflöden som tar sin väg från Afghanistan via Iran och via andra grannländer till ett Europa och till ett Sverige där människor går under av narkotikamissbruk.

Jag tycker att interpellanten borde ha också det perspektivet med sig i den här debatten. Att vi ska upprätthålla mänskliga rättigheter är en självklarhet, men vi kan inte heller glömma eller blunda för hur narkotikan förs till vårt land. Vi ska försöka ingripa och förbättra situationen när det gäller att stänga av de kanalerna på ett tydligt sätt.

Anf. 144 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag är helt övertygad om att det finns andra metoder att samverka internationellt mot narkotika än att bjuda in Teherans ökande polismästare, och därmed legitimera hans syn på demokrati och mänskliga rättigheter och hans arbetsmetoder i förtrycket av den egna befolkningen, och välkomna honom med öppna armar i Sverige. Jag tror det. Demokrati kommer inte att införas i Iran över en natt. Det krävs små, små steg. Men förtrycket i Iran kan också gå små, små steg framåt genom att få legitimitet utomlands. Genom det sätt som den här delegationen togs emot i Sverige har de fått legitimitet i Iran, och det tycker jag är fel.

Jag tycker att det är bra att Carl Bildt har poängterat Sveriges strävan och Sveriges ambitioner på det här området gentemot Iran. Det är precis så det ska vara. Jag tycker att kontakter ska ske på hög nivå, på politisk nivå, där man förklarar Sveriges syn på mänskliga rättigheter och demokrati.

Det blir närmast artighetsvisiter när det kommer människor hit från en antidemokratisk stat utan att det finns en demokratisk insyn. Det finns ingen dagordning. Hur ska vi kunna engagera oss i vad de pratar om, hur besöket går till och så vidare? Jag tycker att det är ett problem. Det är tråkigt att Maria Larsson inte vill se det och erkänna att det här besöket inte var helt klockrent.

Anf. 145 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Interpellanten säger att det finns andra metoder men nämnde inga sådana. Nej, det kanske inte finns så många andra metoder. Det är därför vi väljer att arbeta genom de organisationer som finns och som har ett förtroende i världen. Vi arbetar via FN. Låt oss inte glömma att FN har ganska många olika organ som är verksamma i Iran, fem, sex eller sju stycken till och med. Flera av dem stöder också MR-relaterade projekt i Iran. Det finns ett samarbete med den juridiska fakulteten vid Irans universitet. Det finns kvinnoprogram på landsbygden. Det kanske är ett sätt att ta de där små, små stegen mot en ökad demokratisering. Det är det sätt som vi har valt att använda oss av för att kunna komma någonsans.

Tyvär ser vi inga framsteg. Tyvärr går utvecklingen åt fel håll när det gäller mänskliga rättigheter. Därför krävs det att vi i tid och otid träder fram och beklagar det som händer och uttalar ett tydligt misstroende mot den regim som understöder den här utvecklingen.

Men låt oss inte vara så naiva att vi inte ser att vi måste använda oss av samarbetsformen för att också komma framåt inte bara när det gäller mänskliga rättigheter utan också när det gäller bekämpandet av narkotikan i Europa och i Sverige. Det var anledningen till besöket som skedde på tjänstemannanivå. På den politiska nivån använder vi varje tillfälle att tydligt påtala bristen på mänskliga rättigheter i Iran.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:246 om driftersättning till Gunnarns flygplats

Anf. 146 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Britta Rådström har frågat mig om jag avser att medverka till att Gunnarns flygplats också i fortsättningen kommer att få statlig driftersättning som garanti för sin framtida existens.

Inledningsvis vill jag understryka att jag allmänt har uppfattningen att flyget i många fall har en betydelsefull uppgift i transportpolitiken och för den regionala utvecklingen. Många flygplatser runt om i landet spelar därför en viktig roll för regionernas förutsättningar vad gäller näringsli-

vets möjligheter till etableringar och utveckling men också för att erbjuda medborgarna goda transportalternativ.

Frågan om driftbidrag till kommunala och privata trafikflygplatser har, precis som Britta Rådström nämner, nyligen utretts inom ramen för Flygplatsutredningen. Utredningen har varit på remiss fram till den 14 december. Just nu pågår en sammanställning av remissinstansernas synpunkter. Därefter är det min ambition att Flygplatsutredningen ska behandlas inom ramen för den kommande infrastrukturpropositionen nästa år. Syftet med det är att jag vill behandla alla trafikslag samlat och inte var för sig som tidigare varit fallet. Det handlar om att skapa ett effektivt transportsystem som helhet, inte om att subventionera enskilda trafikslag. Därför måste både infrastrukturen och trafiken för väg, järnväg, sjö- och luftfart ses i ett sammanhang.

Med denna ansats kommer jag att ta fram förslag för flygplatserna som även behandlar frågan om fortsatt statligt driftbidrag till kommunala och privata trafikflygplatser. Det är alltså i dag lite för tidigt för mig att uttala mig om enskilda flygplatser.

Jag vill avslutningsvis göra ett medskick i den här frågan. Jag tycker att en viktig utgångspunkt för det vidare arbetet med flygplatsfrågan är att det finns ett regionalt engagemang ute i landet för att kunna visa flygplatsernas betydelse och på vilket sätt flygplatserna kan vara en integrerad och samordnad del i arbetet med regionernas långsiktiga utveckling. Jag menar att det bör finnas ett tydligt delat ansvar för de icke-statliga flygplatserna där staten kan ha en viss roll men där huvudansvaret i större utsträckning än vad som nu är fallet bör ligga på regionerna själva. Jag är övertygad om att ett sådant engagemang och ansvar från regionernas sida på ett effektivt sätt kan öka flygplatsernas bidrag till långsiktigt stabila och goda villkor för transportförsörjningen runt om i landet.

Anf. 147 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Fru talman! Tack för svaret, ministern, även om det är ett icke-svar eftersom det hänvisas till infrastrukturpropositionen som kommer nästa år. Den riktiga benämningen på interpellationen borde egentligen ha varit Storumans flygplats i Gunnarn. Det är så den kallas. Det var slarvigt av mig att inte ha med det.

Det här kanske verkar vara en futtig fråga, men det är det inte. Det är en jätteviktig fråga för Storumans kommun och för det växande näringslivet i området.

Jag skulle vilja peka på en del bärande argument som det kan vara av värde för ministern att känna till. Sedan 1945 har runt 1 miljard skattekronor satsats på flygfältet. Mellan 1993 och 2002 har Storumans kommun satsat ca 64 miljoner kronor på flygfältet. Som en gammal militär-flygplats är flygfältet ett av Sveriges största med en 2 300 meter lång bana och en mycket hög bärighet. Den är färdig att användas som inlandscharter- och fraktflygplats. Den har tre asfalterade sidobanor, nätverk av vägar, hangarer och verkstäder för test och övning.

Så sent som förra veckan gick de fyra borgerliga riksdagsledamöterna från Västerbotten ut i en av länsstidningarna och uttryckte sitt stöd för att flygtrafiken ska finnas kvar. Man sade bland annat att flygplatsen har unika förutsättningar eftersom den byggdes för försvarets behov och kan ta emot stora fraktplan. Därför har den en mycket lång både start- och landningsbana.

En liten och tämligen fattig kommun, liten till befolkningen men stor till ytan, som Storuman har inte egna medel för att kunna stödja flyget. Det är absolut nödvändigt med det statliga stöd som det innebär om Rikstrafiken upphandlar trafik där.

Men låt mig nu gå över till det märkliga i den här historien med upphandlingen. Rikstrafiken beslutade den 22 oktober 2007 vilka flygsträckor som ska upphandlas under perioden 2008–2011. Det var en mycket oenig styrelse som, med röstsiffrorna 4–3, beslutade att inte upphandla trafik på Storumans flygplats. Det är ett mycket märkligt agerande eftersom remisstiden gick ut den 14 december. Kan Rikstrafiken besluta innan remisstiden har gått ut? Jag vill fråga ministern om ministern anser att det var rätt av Rikstrafiken att, innan remisstiden gick ut, besluta om att upphandling inte skulle ske. I svaret sägs bland annat att ambitionen är att Flygplatsutredningen ska behandlas inom ramen för den kommande infrastrukturpropositionen nästa år. Detta är en viktig fråga. Anser ministern att det var rätt av Rikstrafiken att agera på det sättet?

Anf. 148 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Först och främst vill jag återkoppla med att ta den sista frågan först. Rikstrafiken fick just i uppdrag att innan man själv fattade beslut mycket noga ta till sig utredarens förslag. Det är ett självständigt beslut som Rikstrafiken fattar.

Jag vill ändå ge en bild av flyget och flygplatserna i Västerbotten som jag tror hör hemma här. Naturligtvis är interpellanten Britta Rådström fullt på det klara med det, men jag vill ändå visa på att Västerbotten i sig har en hög flygplatstäthet. I länet finns sex flygplatser där det bedrivs linjetrafik i dag, dels två statliga flygplatser, i Skellefteå och Umeå, dels de två icke-statliga flygplatserna i Storuman, där alltså både Gunnarn och Hemavan ligger. Därtill finns flygplatser i Vilhelmina och Lycksele. Från Skellefteå och Umeå bedrivs kommersiell trafik till Stockholm, och från de kommunala platserna bedrivs en av Rikstrafiken upphandlad flygtrafik till och från Arlanda enligt de bestämmelser som följer den allmänna trafikplikten.

Utredaren drar alltså slutsatsen att Västerbotten i dag har en flygplatstäthet som överstiger behovet sett ur ett transportpolitiskt perspektiv. Det är det som utredaren har svarat på. Om man tittar på de flygplatser som berörs ser man att Storuman, Vilhelmina och Lycksele geografiskt ligger ganska nära varandra. Storuman har minst antal personer som har flygplatsen som närmaste flygplats och minst antal arbetsplatser inom upptagningsområdet. Det är det som utredaren hänvisar till.

Om man tittar på trenden resande ser man att från 2001 till 2006 har antalet resenärer just från Gunnarns flygplats minskat från 20 690 resenärer till 12 864 resenärer. Det är också en del av det som flygplatsutredaren tar med i sin rapport.

Jag tror att det är viktigt att också se att Storuman som kommun i dag har två flygplatser, vilka är föremål för statligt stöd, Gunnarns flygplats utanför Storuman och flygplatsen i Hemavan. Statens stöd utgår dels i form av driftbidrag, dels upphandlar Rikstrafiken flygtrafik från båda flygplatserna till och från Arlanda. Av den totala kostnaden för flygtrafikupphandling utgör 76 miljoner kronor flygtrafikupphandlingen och 102 miljoner kronor driftbidraget, alltså totalt 178 miljoner. Av de medlen går 28 miljoner till Storumans kommun. Det är bortåt 16 procent som tillfaller Storumans kommun. Det är Storuman som får väldigt mycket av resurserna, avsevärt mer än andra kommuner i det hänseendet.

Anf. 149 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag fick likafullt inget svar. Anser ministern att det var rätt av Rikstrafiken att fatta det beslut som man faktiskt fattade innan remisstiden hade gått ut? Det är riktigt att det finns flera flygplatser i länet. Om Storumans flygplats läggs ned innebär det att det blir 10–12 mil till närmaste flygplats med reguljärtrafik. Det är Lycksele. Då ska man också betänka att vi har ytterligare en kommun uppe i norr, Sorsele, som anlitar Storumans flygplats och som har oerhört mycket längre väg. Då handlar det om 20–22 mil enkel resa.

Storuman upplever i dag en mycket positiv utveckling av näringslivet. Biostors etablering av pelletsproduktion i Stensele med en investering på närmare 500 miljoner kronor, gruvdriften expanderar hela tiden och nya gruvor hittas, kommande planerade vindkraftsetableringar, biltestverksamhet, turism och biodrivmedelsproduktion ger tydliga förutsättningar för att skapa ett resande till Storumans flygplats. Även annan industri som servar de här stora industrierna påverkas.

Utvecklingen går mot att Storuman kommer att bli ett logistiskt centrum där vägarna E 12 och E 45 går samman och Inlandsbanan och Tvärbanan möts. Storuman har som sagt var inlandets längsta rullbana och unika förutsättningar att ta emot stora flygplan. Det visar sig vara betydelsefullt speciellt för gruvnäringen.

För närvarande pågår en diskussion om start av flygfrakt i stor omfattning, främst norsk fiskfrakt till Asien med uppemot hundra ton per vecka. Då krävs det en flygplats som klarar detta.

En nedläggning av flygtrafiken innebär med stor sannolikhet att flygplatsen måste stängas helt. Därmed skulle de här viktiga funktionerna omintetgöras. Då blir frågan: När nya näringar utvecklas och växer, ska inte regeringen och samhället stödja deras möjligheter till utveckling och tillväxt genom en bra infrastruktur? Ligger inte det i det ansvaret?

Länsstyrelsen har gjort en hemställan till regeringen där man menar att Rikstrafiken med sitt beslut inte tillräckligt beaktat motiven för en fortsatt flygtrafik på Storumans flygplats. Man har i för hög grad fokuserat på antalet inlandsflygplatser i stället för att beakta deras unika betydelse och antalet i relation till det oerhörda område som de försörjer. Om man tittar på Västerbotten som helhet kan man se att bara Skellefteå kommun, där jag själv bor, är lika stort som hela Skåne. Lägg därtill ett

antal kommuner till i samma storlek så kan man förstå vilka oerhörda avstånd vi pratar om.

Kan ministern hålla med länsstyrelsen om den här synen och de här påståendena? Skulle ministern vara beredd att ta upp frågan i regeringen om att ompröva Rikstrafikens beslut och ge myndigheten i uppdrag att även fortsatt upphandla flygtrafik på Storumans flygplats 2008–2011?

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 150 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag ska börja med att säga att jag också naturligtvis har fått direktinformation från ledningen för Storumans kommun med anledning av den beskrivning som Britta Rådström gör av näringslivets utveckling, de positiva trenderna på arbetsmarknaden, för företagande och näringsliv. Det är oerhört positivt att det går bra för hela landet och att det får en sådan tydlig effekt att det visar på tillväxt och utveckling också i och kring Storuman.

Det är därför som remissarbetet de facto är så viktigt. Precis som jag svarade är det viktigt att ha ett regionalt perspektiv. Inte desto mindre får jag upprepa att Storuman som kommun har två flygplatser som dessutom har statligt stöd. Det i sig är unikt. Det utgår jag också från att Britta Rådström håller med om.

Utredaren lämnar ett sådant här underlag eftersom uppdraget var att också se över flygplatsernas roll i ett transportpolitiskt nätverk. Då lämnar utredaren detta underlag. Det är utifrån det remissunderlag som har lämnats som vi nu har att arbeta. Där utgår jag från att länsstyrelsen mycket tydligt har lämnat den regionala aspekten.

Inte desto mindre är kommunen Storumans roll i regionen också viktig att identifiera och visa på samspelet med de andra kommunerna. Precis som utredaren har visat vad gäller hur flygplatserna utifrån ett nätverk ska binda samman det nationella, regionala och lokala ansvaret, för vi motsvarande diskussioner om att hitta viktiga noder för transportsystem både vad gäller hamnar och kombiterminaler. Det handlar alltså om ungefär samma arbetsmetoder. De olika utredarna har fått i uppdrag att hitta ett effektivt transportsystem över hela landet.

Jag har redan svarat på frågan om Rikstrafiken. Rikstrafiken hade till uppgift att innan de fattade beslut mycket tydligt ta del av det som utredaren lämnat i fråga om en framtida flygplatsutredning.

Anf. 151 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Det är sant att utvecklingen i både Norrbotten och Västerbotten är oerhört positiv. Inte minst gäller det inlandet. De är de mest expansiva delarna av landet i dag vad gäller tillväxt av näringar.

Jag vill återigen fråga: När kommer infrastrukturpropositionen? Kommer den i vår eller kommer den till hösten?

Det är också sant att det finns två flygplatser i Storuman, men mig verkar flyger man till Hemavan bara ungefär halva året. Flygplatsen används bara under den tiden. Framför allt är det ett stort slöseri att låta en flygplats, med den bärighet och den bana som nu finns, bara försvinna eller läggas ned.

I sitt svar säger ministern att detta ska vävas in i infrastrukturpropositionen. Därför undrar jag hur man kan låta Rikstrafiken redan nu, oav-

sett om utredarens förslag finns eller inte, avgöra om detta ska ingå i en helhet i infrastrukturpropositionen. Och när kommer propositionen?

Anf. 152 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Vad gäller infrastrukturpropositionen vill jag säga att det arbetet pågår utifrån de utredningar vi har att tillgå och de remissunderlag som nu kommer in. Dessutom har vi den revidering som framför allt Vägverket och Banverket visat på, det vill säga de stora brister som finns i de befintliga planerna för 2004–2015, dem som Britta Rådström och Socialdemokraterna varit ansvariga för. Det pågår nu ett arbete där hänsyn tas till dessa stora brister som naturligtvis kommer att påverka den kommande infrastrukturpropositionen. Jag återkommer till detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2007/08:247 om Förbifart Stockholm

Anf. 153 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Karin Svensson Smith har ställt följande frågor till mig:

- Hur ämnar jag agera för att säkerställa att Vägverket och andra myndigheter inte driver kostsamma infrastrukturprojekt såsom Förbifart Stockholm som ett egenvärde?
- Hur ämnar jag agera för att öka andelen resor som sker med kollektivtrafik i den region som berörs av Förbifart Stockholm, i enlighet med regeringens satsning på hållbara städer?
- Vad ämnar jag göra för att bromsa biltrafikens tillväxt i Sveriges storstadsområden?

Vad gäller frågan hur jag ämnar agera för att säkerställa att Vägverket och andra myndigheter inte driver kostsamma infrastrukturprojekt såsom Förbifart Stockholm som ett egenvärde vill jag påminna om att det är de nationella planerna för vägtransportsystemet som är styrande för vilka projekt Vägverket bedriver fysisk planering för. Förbifart Stockholm finns med i den nu gällande planen för perioden 2004–2015 som fastställdes av den tidigare regeringen under tiden för dess samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Innan Vägverket får påbörja den närmare planeringen av leden kommer regeringen också att pröva tillåtligheten av Förbifart Stockholm enligt 17 kap. miljöbalken.

Jag vill i sammanhanget nämna att regeringen i november 2006 gav Vägverket och Banverket i uppdrag att ta fram revideringsförslag för såväl den nu gällande nationella väghållningsplanen som banhållningsplanen för perioden 2004–2015 eftersom det fanns brister i de planer som den tidigare regeringen fastställt. Bristerna gäller främst tidsplaner och kostnadsberäkningar för olika projekt. Remissbehandlade förslag överlämnades till regeringen under sommaren. Förslagen bereds för närvarande, och regeringen har för avsikt att under 2008 fastställa reviderade väg- och banhållningsplaner för 2004–2015.

För att återgå till motorleden har själva byggandet inte något sådant egenvärde för Vägverket som interpellanten gör gällande, utan det är effekterna av investeringen som är det viktiga. Regionen växer och har behov av att lösa de transportbehov som uppstår. Förbifart Stockholm är utredd bland annat med utgångspunkt i den regionala planeringen för Stockholms län. I Stockholm ökar befolkningen med ca 1 procent per år vilket motsvarar ett nytt Malmö på 15–20 år. Över Saltsjö–Mälarsnittet har endast tillkommit en ny förbindelse, snabbspårvägen, sedan 1968 då Essingeleden byggdes. Sedan dess har befolkningen ökat med 400 000 människor.

I Vägutredningen har olika alternativ prövats ingående: åtgärder i befintligt system, vägutbyggnader och ett alternativ med mycket kollektivtrafik. Resultatet av Vägutredningen visar att de enda alternativ som klarar arbetsuppgiften och som bäst uppfyller målen är en vägutbyggnad över Saltsjö–Mälarsnittet. Region Stockholm har därför rekommenderat Förbifart Stockholm.

Liksom interpellanten är jag mycket angelägen om att en större andel av resandet sker med miljövänliga färdmedel, som kollektivtrafik på väg och järnväg. En sådan förändring tar dock tid att åstadkomma. En ökad andel resande med kollektivtrafik kräver till att börja med att det finns kapacitet i kollektivtrafiken att ta emot fler resenärer. Det kräver investeringar i infrastruktur och fordon. Sådana satsningar görs, men det tar ett antal år innan dessa investeringar är klara och får effekt.

Jag vill framför allt nämna Citybanan för pendeltågstrafiken genom Stockholm. Det är det enskilt viktigaste och största kollektivtrafikprojektet för Stockholmsregionen och Mälardalen. Investeringen är av avgörande betydelse för Stockholmsregionens utveckling och hållbara tillväxt. Väl utformad och integrerad med den övriga kollektivtrafiken i regionen kommer kapaciteten, effektiviteten, pålitligheten och attraktiviteten i kollektivtrafiken att öka. Det kommer att leda till ett ökat kollektivt resande.

När det gäller investeringar i fordon har Stockholmsregionen inte heller varit lottlös. Inom ramen för Banverkets fördelning av statsbidrag till inköp av regionaltåg, totalt 4,5 miljarder kronor, har SL beviljats hela 1,8 miljarder kronor. Det kommer att öka resandet ytterligare.

Underhåll av infrastruktur och fordon är också viktigt. Pålitlighet och färre störningar är A och O för resenärernas kvalitetsupplevelse. För att öka pålitligheten och minska störningarna i tågtrafiken har regeringen gjort stora satsningar på drift- och underhåll i bland annat järnvägsnätet i Stockholm. Väl underhållna fordon är också viktigt. Detta är primärt SL:s och operatörernas ansvar, likväl som själva driften av kollektivtrafiken. Man får inte glömma att huvudansvaret för kollektivtrafiken i Stockholmsregionen ligger på regional nivå, det vill säga landstinget. Jag utgår från att landstinget arbetar medvetet för att uppnå en långsiktigt hållbar stadsutveckling och regional utveckling. En väl utvecklad kollektivtrafik är en nödvändig pusselbit i en sådan utveckling.

Transportsektorn måste bli mer miljövänlig. För att förändra beteenden och skapa en vilja att investera i ny teknik behövs ekonomiska styrmedel som ger incitament att agera miljövänligt.

Helt nyligen beslutade riksdagen på förslag från regeringen att den generella koldioxidskattenivån höjs med 6 öre per kilogram koldioxid

samt att energiskatten på diesel höjs med 20 öre per liter från den 1 januari 2008.

Samtidigt fortsätter skattelättnader för koldioxidneutrala drivmedel. I budgetpropositionen för 2008 gjorde regeringen bedömningen att en lagstiftning om generell skattebefrielse för koldioxidneutrala drivmedel bör införas i lagen om skatt på energi och träda i kraft senast den 1 januari 2009. Den generella skattebefrielsen bör gälla längst till och med 2013.

När det gäller åtgärder för att bromsa biltrafikens tillväxt i Sveriges storstadsområden vill jag avslutningsvis lyfta fram införandet av trängselskatten i Stockholm som bland annat syftar till att förbättra framkomligheten och miljön i Stockholm.

Anf. 154 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Det var en intressant redogörelse på kort tid.

När det gäller transportbehovet föreslår regeringen att man ska lösa det genom att bygga nya vägar. Därför undrar jag om ministern kan ge ett enda exempel på en stad där man verkligen löst trängselproblemet genom att bygga nya vägar. Erfarenhetsmässigt alstrar nya och bredare vägar mer trafik. Det enda som händer är att man flyttar problemet i tid och rum. Man löser det inte. Ett näraliggande bevis för detta är Södra länken, som knappt en månad efter dess öppnande var fylld. Det innebär att byggandet av nya vägar inte är ett samhällsekonomiskt effektivt sätt att lösa transportbehoven i Stockholm.

Jag undrar också om ministern har några synpunkter på att transportbehovet på ett bättre sätt skulle lösas genom en utbyggd väginfrastruktur jämfört med alternativet att bygga ut kollektivtrafiken. Jag tror vi kan vara överens om att det finns ett behov av bättre framkomlighet i Stockholm. Varför då inte välja ett klimatvänligt transportmedel som kollektivtrafiken i stället för förbifarten som genom sin ökade kapacitet inbjuder till ännu mer av den verksamhet som förstör klimatet?

Jag har frågat om hur man ska göra för att öka kollektivtrafikandelen, och regeringen instämmer glädjande nog i att man vill öka den. Men vissa av statsrådets kollegers uttalanden gör mig fundersam. Anders Borg menar att man borde öka vägbudgeten tre fyra gånger genom att dra ned på motsvarande järnvägsinvesteringar. Hur ska man kunna göra troligt att kollektivtrafikresandet ökar om man tar investeringsmedel från järnvägen och flyttar över dem på vägsidan?

Det är inte bara fråga om trivsel och klimat. Man kan diskutera om det verkligen är önskvärt att Stockholm ska växa med motsvarande ett Göteborg. Men om man tänker sig att Stockholm växer mycket, klarar man då rent ytmässigt av att se till att människor fraktar sig till och från sina arbeten om alla ska sitta i var sin bil? Jag hävdar att alldeles oavsett klimataspekterna går det inte att på ett smidigt sätt ordna med människors transportlösningar med mindre än att man kraftigt bygger ut pendeltåg, tunnelbana och spårvagnsnät i Stockholm. Om man jämför med andra städer av den storleken är det så framtiden ser ut i såväl europeiska som amerikanska städer, där man försöker lösa transportbehoven på ett rationellt sätt.

Jag frågar efter transportslagsövergripande synsätt. Här har man utrett ett alternativ, det vill säga förbifarten. Vägverket konstaterar i sin utredning att man inte har kompetens till utbyggnad av spårnätet utan bara till vägbyggen. Jag har hört framskynta att regeringen har ett önskemål om att det hela ska bli mer transportslagsövergripande. Vore det då inte en god idé att be Cederschiöld börja om från början och på allvar beakta utbyggnaden av kollektivtrafiken som ett alternativ till en ensidig satsning på ett stort motorvägsprojekt som leder till mer klimatstörande verksamhet, det vill säga Förbifart Stockholm.

Jag blir lite brydd när jag i svaret ser att Cederschiöld redan har överlämnat sitt paket. Såvitt jag vet är inte det gjort. Det var åtminstone inte gjort när svaret skrevs.

Anf. 155 MATS EINARSSON (v):

Herr talman! Vänsterpartiet har precis som Miljöpartiet, Naturvårdsverket och Sika avstyrkt planerna på en så kallad Förbifart Stockholm.

Jag skulle vilja lyfta fram en aspekt som också tas upp i Karin Svensson Smiths interpellation, nämligen att vägprojekt som Förbifart Stockholm medverkar till en utglesning av bebyggelse och arbetsplatser i storstadsområden. Det leder till ökade transportbehov och försvårar en effektiv kollektivtrafik, vilket i sin tur leder till ytterligare behov av vägtransporter och krav på fler vägar.

Utglesningen av storstadsområdena är oförenlig med en långsiktigt hållbar stadsplanering. Vi måste börja bygga tätare och transporteffektiva om vi ska klara klimatmålen. Förbifart Stockholm inte bara bidrar till en ohållbar stadsutveckling. Den saboterar också direkt de försök som görs till en mer hållbar tätortsnära stadsplanering.

Jag ska inte ägna mig åt någon bypolitik, men låt mig ta ett konkret exempel som illustration.

I Botkyrka, där jag bor, bygger och planerar vi nu friluftsstaden Riksten, ett nytt bostadsområde på den gamla F 18-flygplatsen. Det är hållbart och miljövänligt, och det finns goda förutsättningar för kollektivtrafik. Men för att projektet ska kunna fullföljas krävs dels en vägstump som kallas Förbifart Tullinge, av betydligt mindre omfattning än den förbifart som tas upp i interpellationen, dels en förlängning av den planerade spårvägen från Flemingsberg, den regionala kärna som nu växer fram kring Huddinge sjukhus och Södertörns högskola.

Båda dessa begränsade men helt nödvändiga infrastruktursatsningar ligger i de senaste Cederschiöldska planerna någonstans bortom 2019. Varför är det så? Jo, enkelt uttryckt: Förbifart Stockholm kostar minst 25 miljarder kronor. Det finns inte utrymme för infrastruktursatsningar i Stockholmsområdet som skulle möjliggöra en långsiktigt hållbar stadsbyggnadsplanering.

Min fråga till statsrådet blir naturligtvis: Vad tänker statsrådet göra för att samhällets infrastruktur och investeringar ska gynna och inte motverka en stadsutveckling som är förenlig med klimatmål och en långsiktigt hållbar utveckling?

Anf. 156 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Först och främst: Om det står någonstans att Carl Cederschiöld redan har lämnat sitt paket kan jag säga att han gör det under morgondagen. Det har väl alla kunnat läsa i medierna.

Vad gäller ökningen av kollektivtrafiken och satsningen för att människor ska använda spårbundna färdmedel är det viktiga att vi har prioriterat Citybanan, som kommer att vara den avgjort viktigaste långsiktiga åtgärden.

Därtill är det klart att både Karin Svensson Smith och Mats Einarsson till stor del är skyldiga till att vi i dag måste se till att det läggs resurser på järnvägen och järnvägsinfrastrukturen här och nu på grund av de stora bristerna på underhållssidan. Dessa gör att människor är frustrerade över att tågen inte kommer i tid och att man därmed i en större region väljer att ta bilen i stället. Det här har i allra högsta grad samband, vilket gör att vi redan i innevarande budget och i den kommande budgeten ger ytterligare resurser till Banverket för att ta sig an det vi kan göra kortsiktigt och snabbt.

Därtill kommer vi, kopplat till infrastrukturpropositionens arbete, vid årsskiftet att erhålla Banverkets och Vägverkets gemensamma uppdrag. När det gäller kollektivtrafik och transportslagsövergripande lösningar tror jag att det är avgörande att den största delen av kollektivtrafiken är beroende av väg i dag. Sambandet mellan väg och järnväg är avgörande för att det ska vara smidigt för människor att välja kollektivtrafiken. Detta kommer vid årsskiftet.

Vi ska hitta en nationell handlingsplan för att göra bra kollektivtrafik ännu bättre och ha en långsiktig utveckling på kollektivtrafiken, som naturligtvis kommer att vara en avgörande del i infrastrukturarbetet och infrastrukturpropositionens arbete. Vi betonar vikten av att hitta de långsiktiga prioriteringarna för att möta klimatutmaningarna. Det är egentligen precis det som interpellanten efterfrågar.

Ni har själva varit med och prioriterat Förbifart Stockholm, och framför allt har Stockholmsregionen prioriterat den, av den anledningen att Stockholm har växt och växer. Essingeleden som är byggd för 80 000 fordon per dygn har i dag som mest 190 000 fordon. Det påverkar naturligtvis. Det är en mycket sårbar länk i sig.

Jag tycker att det blir en snedbelastning i diskussionen om att välja väg och att ha bra vägstandard i landet. Det sägs att vi inte pratar om kollektivtrafiken. Men det gör vi ju! Vi pratar om bussar på väg, och vägar har i allra högsta grad den delen av kollektivtrafiken ett stort behov av.

Anf. 157 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag noterade att statsrådet inte gav mig något svar på vilken stad i världen som har lyckats lösa trängselproblematiken genom att bygga ut kapaciteten för vägarna. Men det finns tillfälle att nämna det i nästa inlägg i så fall.

Det som framför allt står och klappar på dörren nu är klimathotet. Jag vet inte om statsrådet hade möjlighet att lyssna på Al Gore och representanten för IPCC när de pratade om att ökningen av växthusgaser aktivt måste hejdas och att vi faktiskt inte har många år på oss. Jag har inte

förstått hur regeringen kan göra för troligt att utbyggnad av en väg är ett sätt att möta klimathotet.

Busstrafik i all ära, och jag är en varm tillskyndare av den, men Stockholm är en stor stad. Man kan inte lösa människors transportproblem enkom med buss, utan det krävs spårbundna, effektiva kommunikationer med stor kapacitet. Problemet med det är att det kostar. Det kostar ganska mycket. Om man ska möta de behoven är det inte förenligt med att samtidigt bygga ut en motorväg som kostar minst 25 miljarder kronor.

Det är klart att man ska avhjälpa underhållsproblemen kortsiktigt. Men regeringen har ansvaret för det långsiktiga målet – och jag hävdar att också riksdagen har det – att förena lösningen av transportbehovet med de krav som klimathotet ställer. Då behöver vi antagligen varenda krona för att bygga ut de transportslag som inte påverkar kollektivtrafiken negativt.

Under den förra infrastrukturplaneringen handlade det om att Stockholmsregionen, kringliggande län och hela Mälardalenregionen enade sig om att deras viktigaste projekt var Citybanan. I den såg man från de kringliggande länen att man hade förlängning av Citybanan som gjorde att man kunde nyttiggöra en ökad spårkapacitet inte bara i själva Stockholms stad utan i en stor region därutöver.

När vi frågade Carl Cederschiöld när han var på besök i trafikutskottet hur man skulle kunna få råd med både Citybanans förlängningar och utbyggnaden av förbifarten samtidigt fick vi inte något bra svar. Statsrådet har möjlighet att förklara här i kammaren hur dessa stora behov ska kunna mötas.

När man sitter i opposition är det lätt att tro att man kan trola. Men nu när ni har ansvar för det hela är det lite svårare att lova saker som inte går att genomföra. Man skulle behöva öka infrastrukturbudgeten med långt utöver vad jag skulle gissa att regeringen är beredd till för att klara båda dessa uppgifter. Det känns som någon sorts luftslott. Med det löser man inga transportproblem.

Jag vill återkomma till frågan. I vilken stad har man lyckats lösa trängselproblemen genom att bygga ut vägtrafiken? Hur ska man kunna möta det faktum att 45 procent av klimatpåverkan i Sverige kommer från transporterna genom att ytterligare vidga kapaciteten för transporter som påverkar klimatet negativt?

Anf. 158 MATS EINARSSON (v):

Herr talman! Även om det inte är jag som är interpellanten ska även jag tacka för det svar som har givits. Det är möjligt att jag är lite ringrostig, men jag har lite svårt att följa statsrådets resonemang.

Det är inte alltid så lätt att på volley svara på frågor som ställs i interpellationsdebatter. Men själva interpellationen har statsrådet haft tillgång till under ganska lång tid. Det är synd att statsrådet har skrivit eller låtit skriva ett svar som förefaller ge bilden av att statsrådet inte har förstått de här problemen.

Det finns mycket att säga om Förbifart Stockholm. Jag ska bara göra några noteringar. Först och främst är Förbifart Stockholm inte en förbifart. Utredningarna visar att det bara är en mycket liten del av trafiken

som inte är regional. Det allra mesta av trafiken ska in till Stockholms city.

De samhällsekonomiska kalkylerna bygger som jag har förstått det på helt verklighetsfrämmande kalkyler om medelhastigheter på 97 kilometer i timmen i tunnlarna och sådana saker.

Utredningar visar inte att förbifarten löser tillgänglighets- och framkomlighetsproblemen i Stockholmområdet. Till detta kommer allt annat som kan sägas om hållbar utveckling och klimatmål.

Jag kan bara hoppas att statsrådet tar med sig de synpunkter som har kommit fram här från Karin Svensson Smith och i viss utsträckning kanske möjligtvis från mig också in i regeringen och regeringsarbetet.

Det vore ett stort misstag att nu följa de planer som har skisserats om en satsning på Förbifart Stockholm. Det kommer att försvåra och kanske till och med omöjliggöra en transportinfrastruktur i Stockholmsområdet som är förenlig med en hållbar utveckling.

Anf. 159 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag blir något förvånad när jag lyssnar på både Karin Svensson Smith och Mats Einarsson. Jag kanske ska upprepa det jag har sagt. Förbifart Stockholm ligger i den befintliga nationella väghållningsplanen, och både Vänsterpartiet och Miljöpartiet var en del av underlaget vid dess fastställande. De frågeställningar som ni uppenbarligen har i dag har ni avstått från att lyfta upp tidigare.

Varken Karin Svensson Smith eller Mats Einarsson har tagit ansvar för att det i dag inte finns resurser för den underhållssatsning som skulle behöva göras för att järnvägen i dagsläget ska fungera. Det är mycket riktigt så som Karin Svensson Smith säger. Det är lätt att bygga luftslott. Det är vad befintlig plan till år 2015 är. Det är ett luftslott där det i dag saknas 50–60 miljarder för järnvägsdelen i den befintliga planen.

Jag tänker inte fortsätta att bygga luftslott. Det är precis detta underlag som är väldigt avgörande för att nästa inriktning över huvud taget ska kunna ha den långsiktighet som krävs för att kunna vidta åtgärder.

I dag diskuteras Förbifart Stockholm. Det är en fråga där båda debattörerna i interpellationsdebatten varit aktiva och ansvariga för att den finns med i planen till år 2015. Den är starkt förankrad i regionen.

Syftet är att minska trycket på centrala staden och sårbarheten. Det är därför regionen är aktiv förespråkare för Förbifart Stockholm. Vad gäller regeringens ställningstagande till Förbifart Stockholm är det i nuläget för tidigt att säga något.

Först kommer Carl Cederschiöld med ett underlag. Därtill kommer objektet att tillåtlighetsprövas, som jag tidigare sagt, enligt 17 kap. i miljöbalken. Enligt Vägverket kommer man att pröva det inom kort genom en ansökan om just tillåtlighet.

Anf. 160 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag noterar nu för tredje gången att det fortfarande inte finns något exempel på någon stad där man har löst trängselp Problemen genom att man har byggt ut vägsystemen.

Har Åsa Torstensson tid att åka runt lite grann i Europa kan hon se att många storstäder bygger ut spårvagnsnäten. De är relativt enkla och billiga, och det är ett klimatvänligt sätt att tillgodose människors transportbehov.

Detta i kombination med trängselskatter och andra system som begränsar bilens framkomlighet kan leda till att man såväl når klimatmål som löser transportproblemen.

Vi ska ha sammanträde i Klimatberedningen i övermorgon. Det är ganska bekymmersamt att få ihop de åtgärder som leder till att man har en politik som gör för troligt att man inte överstiger tvågradersmålet. I underlaget talar vi om järnvägsinvesteringar som klimatinvesteringar och ett sätt att minska utsläppen.

Jag har fått ett svar på hur ministern ämnar bromsa biltrafikens tillväxt i Sveriges storstadsområden. Ingen av de rapporter vi får från Vägverket, Miljömålsrådet, Naturvårdsverket eller någon annan myndighet visar att man har någon avmattning i ökningen av biltrafiken.

Det räcker inte med trängselskatten och den lilla futtiga ökningen av koldioxidskatten. Det räcker kanske möjligtvis för att minska ökningen men inte för att vända det till någonting som ens närmar sig de klimatmål vi har i Sverige.

Man kan inte påstå att en överflyttning av pengar från järnväg till väg leder till att man ökar andelen kollektivtrafik i en storstadsregion som är rätt så beroende av spårburna lösningar.

Anf. 161 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Regeringen har valt att satsa på kollektivtrafik och nya resurser till järnvägen i Stockholm och Stockholmsregionen av den anledningen att den tidigare regeringen inte har prioriterat detta. Därför finns det i dag många pendlare som är väldigt frustrerade över att de varken kommer i tid eller kan lita på att pendeln över huvud taget är möjlig att använda. Det är grunden till att det är starkt prioriterat för den här regeringen.

Vi kommer också att påbörja en översyn av lagstiftningen på kollektivtrafikområdet precis som Karin Svensson Smith själv har föreslagit. Vi kommer att inleda detta med samtal med branschens aktörer.

Trängselskatten har nämnts här. Den är också en prioritering av alliansregeringen. Därtill har vi, precis som Karin Svensson Smith sade, en klimatberedning som också är en del av arbetet för att hitta de rätta prioriteringarna för att möta klimatsmarta lösningar. Det är precis det som är ingången för arbetet med infrastrukturpropositionen och en del i att både klara av godsflöden i det här landet och att mycket tydligt möta storstadsregionernas positiva utveckling vad gäller en större regionalisering.

Därtill ska vi möta människornas vilja att bo någon annanstans än i själva storstaden. Då krävs bra kollektivtrafik. Här har vi stora möjligheter att skapa goda förutsättningar. Då krävs vägar och bra järnvägar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 162 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Marie Nordén har frågat vad jag har gjort för att öka trafiksäkerheten detta år och vad jag tänker göra för att vända trenden vad gäller det ökade antalet dödsolyckor i trafiken. Marie Nordén har också frågat hur jag avser att gå vidare med nollvisionsarbetet samt vilka åtgärder jag ser som nödvändiga i det framtida trafiksäkerhetsarbetet. Även Eva-Lena Jansson har frågat mig vad jag tänker göra för att vända trenden med dödsolyckor men också frågat om jag kommer att ta initiativ för att säkerställa det frivilliga trafiksäkerhetsarbetet samt vilka marknadslösningar jag avser att öppna upp för att åstadkomma ökad trafiksäkerhet.

Sverige är i dag ett av världens trafiksäkraste länder. Trenden är långsamt sjunkande dödstal i vägtrafiken även om vi under senare tid har sett en ökning. Vi måste därför enträget fortsätta vårt gemensamma arbete med trafiksäkerheten, med nollvisionen som grund. Jag vill dock påpeka att ökningen av antalet trafikdödade under 2007 inte betyder att vi har misslyckats med de åtgärder som vidtagits. Den utomordentligt starka ekonomiska utvecklingen i Sverige de senaste åren förklarar delvis varför antalet omkomna just nu ökar i trafiken. Samtidigt finns områden där någon väsentlig förändring, trots insatser, inte har skett.

Ett område är hastigheterna på våra vägar. Ett viktigt bidrag till säkrare hastigheter är den proposition om nya kompletterande hastighetsgränser som behandlades av riksdagen i maj. Bättre anpassade hastigheter bedöms kunna rädda liv och samtidigt ge positiva bidrag till koldioxidmålet. Ambitionen är att Vägverket och kommunerna under våren 2008 ska kunna börja använda de nya hastighetsgränserna.

Förare påverkade av alkohol, andra droger och trötthet orsakar en stor och ökande andel av trafikolyckorna. Regeringen vill därför skärpa reglerna för den som kör rattfull och kommer att vidta ytterligare åtgärder för att minska problemen med påverkade förare. Införandet av en utvidgad riskutbildning i körkortsutbildningen för att öka körkortstagarnas riskmedvetenhet är en del av detta. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna del.

Regeringen överväger också åtgärder för införande av alkohol och annan teknik som förhindrar påverkade förare i såväl yrkesmässig trafik som privatbilar. Regeringen tillsätter i dagarna en utredning om att alkohol ska vara en förutsättning för att få köra bil för dömda rattfyllerister. Sverige arbetar för att alkohol ska bli obligatoriskt i nya bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik inom EU. Som ett led i detta kan Sverige söka godkännande för ett tillfälligt undantag från dessa regler i syfte att påskynda en gemensam reglering.

Mitt mål är också att alkohol successivt införs i statens och det offentliga Sveriges transporter genom upphandlingskrav vid inköp av fordon eller transporter. Regeringen överväger att införa krav på statliga myndigheter och statligt ägda företag att införa alkohol i sina egna och upphandlade transporter. Vad gäller kvalitetssäkring hos företag ska främjandet av en frivillig ökning av användandet i egna fordon och i upphandlade transporter intensifieras. Sverige ska också arbeta för att ny

teknik som upptäcker och varnar för om föraren är påverkad av alkohol, droger, trötthet eller sjukdom blir standard i alla nya fordon.

Jag vill även nämna att propositionen om kompetens hos yrkesförare helt nyligen behandlades av riksdagen. Dessutom förbereds ny lagstiftning kring mopederna i syfte att öka trafiksäkerheten.

Viktigt är att andra aktörer, lokala och regionala – ofta ideella – kompletterar det som staten gör för att öka trafiksäkerheten. Under året har bland annat ett viktigt samarbete mellan Vägverket och Sveriges Motorcyklisters Centralförbund intensifierats för att gemensamt komma till rätta med det ökade antalet döda och svårt skadade motorcykelförare.

Sist men inte minst är det avgörande att individen tar sitt ansvar att följa det regelverk som är uppsatt. Om alla använde bälte, körde nyktert och höll rätt hastighet skulle hälften så många dödas i trafiken. Ett viktigt inslag under trafiksäkerhetsåret 2007 har varit speciella insatsveckor då polisen med flera har arbetat med fokuserad övervakning och kommunikation. Vecka 50 var för övrigt en sådan insatsvecka med fokus på nykterhet. Här har också NTF och andra frivilligorganisationer en mycket viktig roll – inte minst genom att öka människors medvetenhet om sin egen roll och egna ansvar i arbetet med ökad trafiksäkerhet.

Det är dock viktigt att NTF får en mer fristående roll. Min utgångspunkt är att statens finansiering av NTF och liknande frivilligorganisationer bör ske med öppenhet, i konkurrens och utifrån tydliga kriterier. Vidare bör fördelning av medel hanteras av ansvarig myndighet och inte av regeringen. Riksrevisionsverket föreslog redan 1999 att man av effektivitetsskäl och formella skäl bör välja en renodlad projektbidragsmodell för NTF:s finansiering. NTF:s organisationsstöd från regeringen kommer nu därför att avvecklas samtidigt som Vägverket ges ökade möjligheter att genom projektbidrag stödja det arbete för ökad trafiksäkerhet som görs av många aktörer, såväl lokala som regionala och nationella. Som direkt respons på interpellanternas påståenden vill jag betona att denna omläggning av stödet alltså innebär att varken ambitions- eller anslagsnivån för trafiksäkerhetsarbetet sänks.

När det gäller frågan om vilka marknadslösningar jag avser att öppna upp för att åstadkomma ökad trafiksäkerhet så menar jag att marknaden bör kunna spela en större roll, exempelvis genom att marknads aktörer tar ansvar för trafiksäkerheten i sin tjänster och produkter. Ett exempel är fordonsindustrins utvecklingsarbete när det gäller teknik för att förhindra trötthet. Ett annat exempel är möjligheterna att lämna över hela eller delar av körkortsprovsverksamheten till privata aktörer, vilket nu regeringen överväger.

Avslutningsvis vill jag berätta att regeringen nu har gett Vägverket i uppdrag att föreslå ett nytt etappmål för trafiksäkerhetsutvecklingen efter år 2007. I detta ingår att utvärdera hur arbetet med att nå nollvisionen och etappmålet för 2007 har utvecklats samt att presentera ett underlag för det fortsatta trafiksäkerhetsarbetet. På basis av Vägverkets redovisning vid årsskiftet kommer jag under 2008 att återkomma till riksdagen med en redovisning av hur regeringen avser att gå vidare med trafiksäkerhetsarbetet.

Anf. 163 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Jag börjar med att tacka ministern för hennes svar. Jag har nog aldrig hört någon läsa ett svar så snabbt.

Nu har det gått lite drygt tio år sedan riksdagen fattade beslutet om nollvision i trafiken. Det är ett beslut som inte bara har varit avgörande för vårt arbete i Sverige utan även i Europa och länder som Australien. De har tittat på Sverige som modell och förebild i sitt trafiksäkerhetsarbete. Vi har all anledning att vara stolta över de här tio åren. Men vi får inte på något sätt känna oss nöjda.

Det senaste årets siffror visar med all kraft att det finns mycket kvar att göra. Jag tycker också att de visar att vi måste fundera över hur vi ska ta ett större grepp i nollvisionsarbetet.

Om vi tittar tillbaka på trafiksäkerhetsåret 2007 känns det allt annat än upplyftande. Det var det året då fler än på många år blev dödade i trafiken. Så många som 461 personer har hittills dödats i trafiken i år. Allt fler valde också att sätta sig i bilen och köra alkoholpåverkade.

Regeringen tog ett stort steg tillbaka i ambitionerna vad gäller alkohol och meddelade i somras att man inte avsåg att driva frågan om undantag för Sverige när det gäller att införa alkohol i nya personbilar vidare till EU.

Året avslutades med besked till en av de viktigaste aktörerna i trafiksäkerhetsarbetet, NTF, om att deras organisationsstöd på 25 miljoner kronor ska dras in – dessutom i en takt som vi och NTF anser är helt orimlig.

För mig är det helt obegripligt att regeringen väljer att dra in bidraget till NTF då vi så tydligt kan se att vi måste arbeta mer för att ändra människors beteende och attityder och öka kunskapen och förståelsen för vårt trafiksäkerhetsarbete.

Ministern hävdar i sitt svar att det inte handlar om sänkta ambitioner i trafiksäkerhetsarbete, men jag menar att det är precis det som det handlar om. Jag är mycket bekymrad över att regeringen inte inser att indragningen av organisationsstödet till NTF kommer att få direkt märkbara negativa konsekvenser för säkerhetsarbetet i framtiden, och framför allt också för det ideella trafiksäkerhetsarbetet i hela landet.

NTF är den organisation som har det mest välutvecklade nätverket för trafiksäkerhetsinsatser av olika slag. En mycket stor del av den verksamheten bedrivs med frivilliga krafter. Ca 100 000 timmar varje år satsas i frivilligt arbete för trafiksäkerhet och lika många timmar när det gäller utbildning i trafiksäkerhet för olika trafikantgrupper, bland annat genom studiecirklar och annan verksamhet. Skulle den verksamheten skötas av en myndighet eller ett företag skulle kostnaden bli många gånger högre.

Vi kommer att förlora mycket värdefull kompetens genom att NTF nu måste avveckla stora delar av sin verksamhet. Då undrar jag: Varför vill ministern skära ned stödet till en väl fungerande verksamhet? Det räcker inte med uppmuntrande ord och uppvaktningar. Det måste också följas upp med ekonomiskt stöd där man visar att man tror på deras arbete.

Anf. 164 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det är ett långt svar vi har fått av Åsa Torstensson, men dessvärre innehåller det mest ord och väldigt lite handling.

Det är väl ganska säkert nu att NTF:s 100 000 timmar i frivilligt arbete kommer att försvinna när man drar in verksamhetsstödet, som regeringen planerar. Flera protesterar nu mot det indragna verksamhetsstödet, och jag är förvånad över att inte infrastrukturminister Åsa Torstensson själv är bekymrad över de signaler som kommer.

I svaret pekar hon på att den utomordentligt starka ekonomiska utvecklingen i Sverige de senaste åren delvis förklarar varför antalet omkomna just nu ökar i trafiken. Nästan hela svaret är sedan inriktat på dem som befinner sig i bilar, på motorcyklar, i lastbilar eller liknande. Väldigt lite säger något om de oskyddade trafikanterna. Där har NTF en väldigt stor roll som opinionsbildare.

I svaret pekar hon heller inte på vem som ska företräda dessa trafikanter i trafiksäkerhetsdebatten om man drar bort verksamhetsstödet från NTF. Svaret innehåller inte heller något om vem som ska bedriva opinionsbildning för en säker vägtrafik. Vem ska granska väghållarna, Åsa Torstensson?

Går det att göra NTF mer oberoende, som Åsa Torstensson hävdar, genom att Vägverket i projektform ska upphandla samma tjänster av NTF? Då får NTF stå med mössan i hand hos Vägverket för att sedan få utföra tjänster samtidigt som man kritiskt ska granska och kanske till och med opinionsbilda mot samma vägverk som man ska få projektpengar av. Detta är obegripligt!

Jag vet att den förra borgerliga regeringen hade samma inställning till NTF som den nuvarande, men jag blir i alla fall förvånad över att det nu är ett tidigare folkrörelseparti som Centerpartiet som bedriver den här verksamheten. Att Kristdemokraterna gör det är en sak, men Centerpartiet är något helt annat. Det visar att man går åt ett håll: Stureplanscentern är här!

Avslutningsvis vill jag läsa upp ett brev från de fem pensionärsorganisationerna till infrastrukturminister Åsa Torstensson. Jag tänkte också göra det tillgängligt för kammaren.

”Indraget verksamhetsstöd – ett angrepp på trafiksäkerhetsarbetet!” skriver man. ”Vi fem pensionärsorganisationer i Regeringens pensionärskommitté protesterar mot Näringsdepartementets förslag att det verksamhetsstöd på 25 miljoner som årligen lämnas till NTF för att stödja frivilligorganisationen i deras trafiksäkerhetsarbete ska dras in. Vi ser detta, ur ett trafiksäkerhetspolitiskt perspektiv, som ett ogenomtänkt och ekonomiskt kortsiktigt förslag.

I pensionärsorganisationernas arbete är trafiksäkerhet ett viktigt arbete som vi lägger ned mycket arbete på. Årligen genomförs ett stort antal studiecirklar, informationstillfällen, undersökningar av trafiksäkerhet vid övergångsställen, bältesmätningar, aktiviteter kring cykelhjälm m.m. Ett frivilligt utfört arbete som har stor betydelse för de äldres trafiksäkerhet och där verksamhetsstödet fyller en viktig funktion.”

Brevet är underskrivet av Lars Wettergren från PRO, Mats Bergström från SPF, Birgit Karlsson, RTG, Lisbeth Eklund från SPRF och Sam Sandberg från SKPF. Min fråga till Åsa Torstensson är: Betyder det inte något att dessa äldre personer, som har ett livs erfarenhet, pekar på att detta är ett angrepp på trafiksäkerhetsarbetet?

Anf. 165 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag kan instämma i vad alla mina kolleger har anfört här före mig. Jag vill understryka att nu när vi går mot helgerna är trafiksäkerheten också något som står i fokus. Människor reser och besöker varandra. Många anhöriga kommer oroligt att sitta och vänta på besked om resan gick bra, om man kom fram säkert. I några familjer kommer man att få besked om att det har skett en olycka, kanske också en allvarlig olycka. Därmed kommer trafiksäkerheten också att stå i fokus, utöver de känslor som kommer fram.

Jag ska lägga ytterligare ett perspektiv utöver de som har framkommit. Jag hoppas att statsrådet också tar del av olika vetenskapliga dokument. Jag har fått del av ett från Stockholms universitet som heter *Könsperspektiv på enskild väg: Trafiksäkerhet och mäns (o)synliga praktiker*. Jag tycker att det är viktigt att man också tittar på maskulinitet och hur man adresserar mäns beteende i trafiken också i fråga om trafiksäkerhet.

Regeringen bestämde 2001 att transportsektorn skulle bli mer jämställd. Det har skett en del arbete på det hållet. Det är tankar om ett jämställt transportsystem. Vi har haft betänkanden här i kammaren som har inkluderat det. Därför känns det dystert att titta på svaret från Åsa Torstensson. Regeringen har inte på något sätt lyft in det perspektivet i sitt arbete.

Till det yttre kan det framstå som könsneutralt, men man har tvärtom lagt fokus på ett sätt som osynliggör att det är fler män som tar risker i trafiken och att man behöver jobba med könsmedvetenhet också för att inte förvärra situationen och för att förebygga att människor ska dö eller skadas i trafiken på grund av att vi har bristande könsglasögon.

Vad som är problemets lösning är vi inte lika överens om även om vi kan definiera problemet, nämligen att trafiksäkerheten fortfarande inte är tillräckligt stor. Att köra eget motorfordon är på grund av dess maskulina symbolik ett lättillgängligt medel för män i allmänhet att producera maskulinitet och bli som en riktig man. Kön och bilar är dock en farlig kombination, vilket man bör kunna tala om som ett problem. Det borde inte vara besvärligt för regeringen att nämna detta och se det som är belagt i forskningen. Att alltför många unga män dör i trafiken är ett problem som det går att tala om både i jämställdhetsdiskussionen och i trafiksäkerhetsdiskussionen. Man borde kunna föra ihop dessa båda.

Man talar inte om maskulinitet, om mäns praktik och makt som något problem. Då lägger man den frågan i skuggan, och då tappar den fokus när det gäller att integrera perspektiven för att öka trafiksäkerheten och medvetenheten. Nu drar man också in pengar från en organisation som skulle kunna hjälpa till att opinionsbilda på det här området.

Den manliga normen som präglar trafiksäkerheten gör att vi får det svårare att jobba med jämställdhetsmålen som lades fast under förra mandatperioden, som jag hade hoppats att man skulle föra vidare under denna mandatperiod.

Det borde inte längre vara möjligt att marginalisera betydelsen av maskulinitet i förhållande till trafiksäkerhet. Dessvärre lyser detta med sin frånvaro i svaret, men det går ju att återkomma i nästa inlägg från Åsa Torstenssons sida.

Anf. 166 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Julen är, tillsammans med midsommar och påsk, årets värsta trafikolyckshelg. Den vanligaste dödsorsaken vid midsommar är fyllekörning på morgonkröken av en ensam bälteslös ung man. Under julhelgen är den värsta kombinationen tillfällig blixthalka och julstress.

Enligt NTF omkom elva personer under julen förra året. Året dessförinnan miste 17 personer livet. NTF hoppas att folk i år ska tänka på att ha bilen i bra skick innan de ger sig ut i jultrafiken och ha god tid på sig för resan.

Vintertrafiken är svår. Förutsättningarna för att köra bil i trafiken är annorlunda på vintern jämfört med sommaren. Just i dag har det sett lugnt ut på vägarna, i alla fall här i huvudstaden. Enligt Trafik Stockholm har trafiken flutit på hela dagen. Några svåra incidenter har inte rapporterats.

Det var ett helt annat läge för en dryg månad sedan. Då drabbades Sverige av årets första riktiga vinterväder med tungt snöfall och blixthalka. Med vintervädet kom trafikchaos som ett brev på posten. Riksväg 73 drabbades hårt. Tusentals människor satt fast i timmar i bilar och bussar, utan varken mat eller vatten. En stor del av skulden till dramat läggs på tunga fordon med slitna sommardäck som fastnade i snödri-
vorna.

Det är angeläget att svenska och utländska lastbilar och andra tyngre fordon som kör på våra vägar utrustas ordentligt för svensk vinter. Många andra länder med ett klimat som liknar vårt kräver till exempel snökedjor och vinterdäck. Kan det vara en idé att Sverige också kräver vinterutrustning för tung trafik, så att folk slipper sitta och frysa i timmar i sina bilar?

Anf. 167 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag måste säga att jag är mycket förvånad över Socialdemokraternas agerande, återigen, gentemot NTF. Jag är förvånad över bristen på förmåga att ta till sig RRV:s kritik från 1999, där man mycket tydligt beskriver att det varken är effektivt eller formellt lämpligt att reglera organisationsstöd direkt via Vägverkets regleringsbrev.

Återigen förklarar man att NTF uppenbarligen inte kommer att klara av att vara den aktör som får resurser från Vägverket på grund av bra verksamhet.

25 miljoner i organisationsstöd och 27 miljoner i direkta centrala stöd får man redan i dag utifrån att man med bra projekt söker och erhåller detta.

Det är precis det som RRV hänvisar till. Någon ställde frågan: Hur ska de kunna vara självständiga om de måste söka bidrag hos Vägverket? Det är precis så det är i dag, och det var precis det som Riksrevisionsverket hänvisade till. Det är lämpligt att NTF har en mer självständig roll. Därför är projektmedel via Vägverket att föredra. Då kan man just lyfta in fler som har en bredare syn, och andra kan vara involverade och kon-

kurrera med bra projekt för att man ska erhålla nya viktiga trafiksäkerhetsåtgärder.

Jag håller med Carina Hägg om vikten av att också ha ett könsperspektiv på trafiksäkerheten. Det är därför som jag har varit väldigt tydlig med detta, och det är därför som vi också går före och lägger in ett utvidgat riskkunnande i teorin, eftersom män, unga killar, är mycket mer riskbenägna än vad tjejer är. Det handlar om just det som Carina Hägg efterlyser, attityder till alkohol, till övriga droger, till att använda bilbälte och till att köra för fort. Därför lägger vi fram förslag på ökad riskutbildning. Det gör vi av den anledningen att vi vill att fler ska köra som kvinnor.

De dödsolyckor som har inträffat i år visar vikten av att man i nollvisionsarbetet ständigt analyserar vad det är för dödsolyckor. Nu har vi nämligen, tyvärr, fått ett ökat antal oskyddade trafikanter som har omkommit. Det är gående, cyklister, mopedister och motorcyklister, och det sker i tätbebyggelse, vilket gör att vi naturligtvis ständigt måste se över vilket fokus det är och ständigt måste möta nya beteenden och unga människors förändrade attityder till riskerna i trafiken.

Anf. 168 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Det finns ett brett stöd och en bred politisk enighet kring nollvisionen och trafiksäkerhetsarbetet. Jag är glad åt att regeringen har anammat den socialdemokratiska ambitionen i sitt arbete.

Precis som ministern sade måste vi hitta nya lösningar och se vad det är som har gått fel just i den olyckan. Nollvisionsarbetet har hittills fokuserat främst på fysisk utformning och teknisk utveckling. Självklart ska vi fortsätta att försöka hitta nya tekniska lösningar för att få säkrare vägar men också för att vi ska kunna få hastighetsbegränsningar som är anpassade efter väglaget, framkomligheten och hur situationen ser ut.

Men man har inte lagt så mycket fokus på just trafikanternas beteende när det gäller deras del i det delade ansvaret. Hur betar man sig i trafiken? Det handlar om aktiviteter som utbildning för och information till trafikanter för att de ska få en ökad insikt om trafikens faror. Det handlar om en acceptans för trafiksäkerhetsfrågor i samhället i stort och om motivation för att man själv ska bidra till att öka trafiksäkerheten och ändra sitt beteende. Det måste prioriteras i större utsträckning.

NTF borde ha en stor roll i det här. Jag känner en stor oro över att regeringen är beredd att montera ned den organisation som faktiskt skulle kunna spela en väldigt stor roll i nollvisionens steg två, som man skulle kunna kalla det. Jag kan inte heller förstå varför regeringen är ovillig att ge NTF respit och möjlighet att söka nya finansieringsformer innan man börjar dra in stödet. Det har gått väldigt snabbt från besked till att det ska sättas i sjön. Jag tycker faktiskt inte att det räcker att man säger: Ja, men ni får tre år på er.

Den dialog som ministern har utlovat i anföranden tidigare i samband med till exempel NTF:s kongress har uteblivit, precis som NTF:s ordförande säger i veckan i en artikel.

Jag undrar om regeringen är beredd att ta konsekvenserna av att NTF måste sänka sina ambitioner på flera viktiga områden. Det kommer att innebära att fler barn kommer att bli utan trafikundervisning i skolan. Det kommer att bli fler allvarliga olyckor med tunga fordon. Mopedtrimningen kommer att öka, och fler ungdomar kommer att skadas och dödas i

trafiken. Bilbältesanvändningen kommer att minska, och antalet äldre som skadas och dödas som oskyddade trafikanter kommer också att öka. Precis som Eva-Lena Jansson nämnde här tidigare är man orolig inom pensionärsorganisationerna.

Inom alla de här områdena har NTF en väldigt central roll och bedriver ett väldigt värdefullt arbete. NTF är en stark och viktig folkrörelse som regeringen av rent ideologiska skäl – vi kan inte tolka det på något annat sätt – väljer att strypa. Det är precis det man gör när man säger: Vi tar 25 miljoner ur er ficka. Vi tycker inte att ni ska ha de här pengarna. De ska ut på konkurrensutsättning i stället.

Man är inte heller beredd att säga hur deras arbete ska ersättas. Man ska inte inbilla sig att det inte blir ett kompetenstapp när man skär ned deras verksamhet. Då undrar jag: Tycker Åsa Torstensson att NTF bedriver ett bra och viktigt arbete? Varför vill ministern skära i en väl fungerande verksamhet?

Anf. 169 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag fick inget svar på mina frågor som jag ställde. Hur säkerställa allt det folkrörelsearbete som frivilliga i dag lägger ned? Hur tänker Åsa Torstensson säkerställa att de hundratusentals timmar som läggs ned i dag av frivilligorganisationer ska fortlöpa när man drar ned i verksamhetsstödet till NTF?

Jag fick inget svar. I stället kommer Åsa Torstensson med nya frågor till oss. När det gäller interpellation vet jag att det är en debatt. Jag hoppas i alla fall få svar på frågorna som vi ställer här.

Hur kan NTF fortsätta att vara en oberoende aktör och opinionsbildare om man samtidigt varje år ska få gå till Vägverket, en av de organisationer man ska granska, och söka pengar? Hur oberoende är man då, Åsa Torstensson? Det skulle jag vilja veta.

Jag har uppfattat att NTF kommer att få stå med mössan i handen hos Vägverket för att få pengar till att kritiskt granska Vägverket. Det är väldigt svårt att vara oberoende då.

När det gäller marknadslösningen och privatiseringen som den här regeringen präglas av på alla politikområden förstår inte jag hur det ska kunna lösa frivilligarbetet. Du är inne lite på det i svaret på slutet, men jag förstår inte hur man skulle kunna lösa frivilligarbetet.

Precis som Marie Nordén tidigare har nämnt finns det saker som NTF pekar på att man inte kommer att kunna göra under 2008. Man måste minska på sina ambitioner när det gäller bättre trafiksäkerhetsundervisning i skolan. Har statsrådet informerat även skolminister Jan Björklund om att den undervisningen kommer att försvinna?

Att det är ett trafiksystem som är bättre anpassat för äldres förutsättningar, har statsrådet gett det svaret till de pensionärsorganisationer som har skrivit till Åsa Torstensson? Man uppmanar henne att tänka om och återta förslaget om indragning av verksamhetsstödet till NTF. Det är frågor som jag skulle vilja ha svar på.

När det gäller att förbättra hastighetsefterlevnaden inom yrkestrafiken pekar du på nya hastighetsbegränsningar, men du talar inte om ifall det blir nya hastighetskontroller. Det finns i dag ett arbete med NTF där man samarbetar med organisationer, bland annat Seko och Transport, där man har information för de medlemmarna när det gäller att förbättra trafiksä-

kerheten. Hur har statsrådet tänkt att se till att det efterlevs när man drar in pengarna till NTF?

När det gäller minskad mopedtrimning är det de privata aktörer som nu ska komma in och på något sätt ta över NTF:s opinionsroll som säljer mopederna i affärerna och samtidigt frågar om de ska borra hål i cylindern så att man kan köra snabbare med dem? Är det de privata aktörerna som statsrådet tänker sig ska minska mopedtrimningen i stället för NTF som opinionsbildare som lokalt på många ställen tar en diskussion med de lokala mopedförsäljarna för att få bort mopedtrimningen?

Det framgår inte av svaret vilka det är som ska ta över de 100 000 frivilligtimmarna som nu den borgerliga regeringen faktiskt vill få bort. Och åter igen: Investering på 25 miljoner i NTF:s verksamhet är en lönsam affär. Det ska ses i ljuset av att beloppet motsvarar 750 meter ny motorväg. Så visst är det lönsamt med trafiksäkerhet. Varför inser inte regeringen det, Åsa Torstensson?

Anf. 170 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag tackar för att Åsa Torstensson i sitt svar lyfter fram att hon har ambitioner när det gäller jämställdheten inom den här sektorn som hon är ansvarig för. Men dessvärre finns det ingenting i det skriftliga svaret som antyder det. Det finns ingenting som bekräftar det vi hörde från talarstolen. Men vi får hoppas att vi får se mer av det framdeles.

Det finns väldigt mycket av floskler inom trafiksektorn som att alla har tillgång till frihet genom rörlighet. Alla har inte det. Det är fortfarande könsskillnader när det gäller vilka som har bil, vilka som kör bilen och i vilken ålder man slutar köra bil. Här finns klara könsskillnader som också har bäring på hur man betraktar riskfaktorer.

Problem som risktagande måste diskuteras som beköndade i trafiksäkerhetspolitiken. Jag vill ta något från *Res jämt* för att understryka det:

”Mäns risktagande hänger samman med synen på sig själva som självständiga individer som bara inordnar sig när de själva vill medan kvinnor har en större förmåga att tänka kollektivt och inordna sig”.

Vidare står det i samma dokument *Res jämt*: ”Mäns trafikbeteende har ofta varit skadligt för transportsystemet och samhället. Trafik är ett socialt system, vi ska dela på en yta, utan att hota varandra och viktiga värden i samhället. För att det ska fungera måste alla inordna sig och främja ett långsiktigt hållbart system”.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att ha med det här. Det är klart att utvecklingsoptimism, framtidstro och tekniska lösningar är sådant som man måste titta på. Jag välkomnar det som vi har sett i den vägen så här långt. Men vi kan inte sätta hela hoppet till tekniska uppfinningar, att det i framtiden ska kunna lösa de problem vi ser i dag. Vi ska ha dem också, och tekniken ska underlätta den individens frihet genom rörlighet oavsett kön. Förbättrade vägar i kombination med tekniska innovationer ska minska dödligheten på vägarna och riskerna med förarna.

Men vi måste lyfta in de sociala maktordningarna, inte minst könsskillnaderna, och våga utmana dem också inom trafikområdet. Är statsrådet beredd att utmana könsskillnaderna inom trafikområdet i syfte att minska olyckorna?

Anf. 171 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Precis som jag nämnde i mitt förra inlägg är det viktigt att trafiken på svenska vägar är utrustad för svenskt klimat. Jag pratade om tunga fordon. Nu vill jag gå över till vanliga bilar.

Man kan till exempel fråga sig vilken typ av däck vanliga bilar ska utrustas med på vintervägarna för att vara trafiksäkra. Talar vi om dubbdäck eller friktionsfria däck?

Jag tycker att det är en viktig fråga, för den handlar om både trafiksäkerhet och om miljö. Vägverket anser att man som bilist bör överväga att använda friktionsdäck och inte dubbdäck om man huvudsakligen kör inne i städer. Skälet är att dubbdäck ger upphov till cancerframkallande partiklar. Det är självklart att vi inte minst av omtanke om våra barn och barnbarn måste vidta åtgärder också mot detta miljöproblem.

Om man har en bil med antisladdsystem och kör med friktionsdäck av god kvalitet med ett bra mönsterdjup har man ett trafiksäkert fordon också för de flesta vinterförhållanden. Men varje bilist måste själv bedöma vilka däck som är säkrast för de vägar där han eller hon kör.

Det är tyvärr så, herr talman, att alla däck inte håller måttet. De hårdnar efter en tid och ger ett mycket dåligt fäste. Det förekommer direktimporterade däck som blir stenhårda vid kyla och därför är direkt olämpliga i vårt klimat.

Det stora problemet när det gäller vinterkörning är att alltför många väntar för länge med att byta till vinterdäck. Jag anser att det ska vara krav på vinterdäck vid vinterväglag redan från den första november. Delar ministern min uppfattning?

Anf. 172 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Frågan var uppe när vi hade trafikutskottets budgetdebatt på lucia. Jag vill påminna ministern om vad ministern då svarade. Då var det tal om rapporten från dåvarande Riksrevisionsverket. Den hade då legat på regeringens bord sedan 1999. Ministern sade då att den socialdemokratiska regeringen borde ha tagit tag i rapporten då, om man i dag vill säga att man värnar om NTF:s fortsatta verksamhet.

Jag var då tvungen att ta mig an rapporten och titta på vad den innehöll. Minnet är bra men kort, brukar jag säga. Jag kommer inte ihåg alla rapporter som har delgivits ända tillbaka till 1999.

Av sammanfattningen framgår att en målmedveten fortsatt satsning på NTF:s nätverk och opinionsgrupper på sikt kan påverka trafikanternas värderingar av trafiksäkerhetsfrågor så att alla omfattar nollvisionen. I sammanfattningen framgår också att medierna och NTF har en viktig uppgift att fylla då det gäller att påverka dels myndigheterna, dels trafikanterna för att förverkliga nollvisionens grundidé. Jag tror att ministern håller med mig om att det står så där eftersom jag har tagit det direkt ur rapporten.

Men vad har då den socialdemokratiska regeringen gjort som inte har gjort så mycket enligt statsrådet Åsa Torstensson? Jag vill upplysningsvis berätta att rapporten har hanterats under år 2000. Det förstår jag eftersom rapporten lades fram den 15 december 1999. Sedan var det 14 dagar runt jultid. Vägverket gavs i uppdrag att se över och genomföra eventuella förändringar. När rapporten skrevs hade man tittat bakåt. Det var vad Riksrevisionsverket hade gjort. År 1998 fick NTF 65 miljoner från rege-

ringen. Då gjordes detta om. I oktober 2000 lämnade Vägverket ett finansieringsförslag till regeringen, och det innebar dels ett verksamhetsstöd till NTF via regleringsbrev till Vägverket, dels ett projektbidrag som förhandlades fram mellan Vägverket och NTF. Efter beslut av regeringen i enlighet med Vägverkets förslag har finansieringssituationen funnits sedan 2001.

Jag vill därför här ge ministern chansen till att revidera uppfattningen att den socialdemokratiska regeringen inte har gjort något åt detta och att vi borde ha tänkt på det för åtta år sedan. Det gjorde vi. Vi tänkte på det för åtta år sedan. Det vi tänkte är det som fortfarande gäller i dag. Är det inte lite egensinnigt, Åsa Torstensson, att konkurrensutsätta NTF med tanke på trafiksäkerheten?

Anf. 173 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! I mitt tidigare värv i Borlänge kommun var jag inblandad i nollvisionsarbetet. Det gällde användande av cykelhjälm, trafikundervisning i skolan, bra samarbete med NTF, bra samarbete med Seko och ansvariga tjänstemän på Vägverket.

Det här är viktig verksamhet. Den förebygger många skador och krockar, och det leder till bättre trafikkunnande samt bättre vett och betende i trafiken. Det gäller framför allt cykelhjälm.

Trafiksäkerhetsfrågor är viktiga och måste hela tiden jobbas med i kampanjmässiga former med nya uppslag, idéer och nya varianter på det mesta. En av de mer uppmärksammade trafik kampanjerna i svensk historia, som kanske inte alla kommer ihåg nu, var med Anita och Televinken. Det var NTF som låg bakom det hela. NTF hade programtid i Sveriges Television på den tiden.

NTF har funnits sedan 1934 och kom till på initiativ av dåvarande kommunikationsministern. NTF har alltid haft ett statligt grundstöd. Det är ingen stor post i regeringens budget – jag tror att det handlar om 25 miljoner kronor i dag – men den betyder mycket i NTF:s olika länsförbund och deras möjligheter att driva igenom olika typer av aktiviteter i verksamheten. Det är en så liten summa i statens budget att den är i stort sett marginell, men den har ändå stor betydelse. Denna lilla summa, som är något slags grundfinansiering i verksamheten, blir föremål för någon sorts hantering som plötsligt får djupgående ideologiska dimensioner i sammanhanget. Ministerns svar började högrävande om marknadens aktörers ansvar för trafiksäkerheten och så vidare. Den typen av perspektiv, dimensioner, ideologiska funderingar och eventuella djupsinnigheter blir plötsligt viktigare än det lilla grundstödet som har så pass stor betydelse. På någon sorts ideologiskt altare offras organisationen.

Det finns ingen som kan säga något om man kan lyckas få ihop finansieringen på annat sätt. Staten har ingen garanti. Jag vet inte om statsrådet kan utfästa några garantier. Det skapas nu ett nolläge, och nu ska NTF under en successiv avvecklingstid på tre år bygga upp något annat. Frågan är sedan hur attraktivt det är att ge sig in i trafiksäkerhetsarbetet eftersom marknadens aktörer kanske har helt andra infallsvinklar, dimensioner och sätt att betrakta hur trafiksäkerhetsjobbet ska gå till. De vill gärna knyta det till sina egna produkter. NTF har en mer fristående, öppen och folkrörelsemässig roll och står i sammanhanget för det opinionsbildande arbetet. Det var en uppdelning som en gång gjordes mellan

dåvarande Trafiksäkerhetsverket och NTF. NTF skulle då stå för den pläderande informationen, och TSV skulle stå för sakinformationen. Sedan dess har naturligtvis mycket hänt och utvecklats.

Det här kommer att få negativa effekter för undervisningen i skolan. Det kommer att få negativa effekter för en rad andra saker där det drivs aktiviteter. Det kommer att komplicera förhållandena när det gäller att upprätthålla jobbet. Det är småpengar, och det är onödigt klåfingrighet. Det är fråga om någon sorts ideologi som egentligen inte skulle behöva praktiseras på området. Jag hoppas ministern gör en omprövning av allt detta. 25 miljoner kan ordnas på något sätt.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 174 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag lyssnar med spänning på Socialdemokraterna som gång efter annan vill avveckla NTF. Jag tror inte att NTF vill ha det förhållningssättet i frågan.

Jag ser själv med spänning fram emot precis det som RRV pekade på, nämligen vikten av att ha effektiva styrsystem så att staten får ut bra projektverksamhet i syfte att stärka trafiksäkerheten i landet. Det var det som var poängen med RRV:s synpunkter på olämpligheten av att ha direkt organisationsstöd. Pengarna kommer att finnas till trafiksäkerhet. Jag ser med stor tillförsikt fram emot att NTF, med just sin erfarenhet, har med sig ett engagemang som gör att man i de nya resurserna erhåller nya projektmedel. Det är precis på samma sätt som de får söka andra resurser även på den regionala nivån.

Jag ser också med spänning fram emot andra aktörer som kanske likt Carina Hägg jobbar med frågor om attityder kopplade direkt till könsperspektivet. Det gäller skillnader mellan mäns och kvinnors beteende i trafiken. Det ska vara på ett tydligt sätt, kanske på ett helt nytt sätt än vad som sker i dag.

Det intressanta arbete som Vägverket gör med SMC och motorcyklistorganisationen är oerhört intressant. Det handlar i allra högsta grad om direktattityder. Det görs tillsammans med en organisation som naturligtvis har en närhet till sina motorcykelanvändare.

Det är det som är poängen, att vara självständig från regeringens regleringsbrev. Det är mindre lämpligt men också mindre effektivt att ha styrda organisationsstöd. Syftet är att få ut bra säkerhetsarbete, bra projekt, som minskar dödsolyckorna och i arbetet riktar sig mot nollvisionen.

Till skillnad mot Socialdemokraterna har jag lyssnat på NTF och deras argument för till exempel nya hastighetsgränser i syfte att minska dödsolyckorna. Det valde Socialdemokraterna tidigare att inte lyssna på. Er kritik är lite ihålig.

Jag har mycket stark tilltro till det lokala och regionala arbetet, som är kärnan i ett frivilligarbete. Med ett bra arbete har man fortsatt möjlighet att erhålla projektresurser. Men det öppnar också för andra på ett öppet sätt att vara med och söka pengar ur dessa projektmedel.

Anf. 175 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Nej, jag tycker inte alls att våra argument klingar illa. Jag kan lova ministern att NTF inte tycker att den process som regeringen har inlett på något sätt är spännande. Jag vet att de nu känner en stor

besvikelse över det besked som man har fått från regeringen, precis på samma sätt som andra som jobbar med trafiksäkerhetsfrågor känner en stor besvikelse över den låga ambitionen och det trista beskedet om alkoholås som kom i somras, till exempel. Man känner besvikelse och rädsla. Ministern må tycka att det här är spännande, men det är hon tämligen ensam om.

Jag vill prata lite grann om det arbete vi har framför oss. Vi är alla en del i det här viktiga arbetet. I dag äger framför allt Vägverket frågan om att komma med förslag till regeringen och sedan till riksdagen om hur vi ska nå fram till nollvisionen. Samtidigt vet vi att frågan är mycket större än så.

Anser inte ministern att även utbildningssystemet, sjukvården, polisen och rättsväsendet borde involveras i arbetet i mycket större utsträckning och känna ett gemensamt ansvar när vi arbetar tillsammans med nollvisionen?

Det har under sommaren gjorts en oberoende granskning av den svenska nollvisionen och vårt arbete av tre av de främsta trafiksäkerhetsforskarna i världen tillsammans med Världsbanken. Rapporten kommer inom kort, men deras arbete presenterades på ett seminarium förra veckan. Här finns det många bra förslag, som jag hoppas att ministern är beredd att ta till sig. Ett av dem är just att vi borde ta ett större grepp om trafiksäkerhetsarbetet och att vi borde involvera fler i det här.

Jag tycker att en trafiksäkerhetskommission borde tillsättas där vi samlar aktörer som redan i dag är aktiva i arbetet men också vissa som inte är det men borde vara det. Jag hoppas att det här förslaget är ett av dem som ministern vill fundera över. Jag lovar att jag kommer tillbaka om ungefär ett år för att höra med ministern vad som har hänt och vad regeringen har gjort.

Anf. 176 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jämfört med min partikamrat Marie Nordén är jag betydligt mer avvaktande till vad jag tror att Åsa Torstensson kommer att göra. Det räcker att se sig om i det här rummet och se avsaknaden av borgerliga riksdagsledamöter för att förstå att trafiksäkerhetsfrågan inte är prioriterad. Den är inte prioriterad av den borgerliga regeringen och inte heller av de borgerliga riksdagsledamöterna. Annars hade de varit här – det är jag ganska säker på.

Åsa Torstensson höll ett tal om uppgradering av det frivilliga trafiksäkerhetsarbetet i anslutning till NTF:s kongress i april i år. Då sade hon bland annat: Jag vill vara med och uppgradera NTF:s ideella arbete. Det ni gör är oerhört viktigt, inte minst när det gäller att skapa delaktighet och medansvar hos trafikanterna.

Och så drar man in verksamhetsstödet på 25 miljoner till NTF. Det betyder att Åsa Torstensson har ändrat sig sedan april. Därför måste jag ställa frågan: Anser statsrådet nu att NTF:s verksamhet inte duger?

Jag vill hävda att det inte finns något motsatsförhållande mellan att ge verksamhetsstöd till NTF och att NTF kan jobba med genusfrågor när det gäller trafiksäkerheten. Det finns inget som helst motsatsförhållande där.

Jag har fortfarande inte fått något svar, herr talman, hur NTF skulle kunna vara fristående när man ska yrka pengar från Vägverket som man sedan ska kritiskt granska i trafiksäkerhetsförhållandet. Det har Åsa Torstensson fortfarande inte svarat på.

Jag har fortfarande inte fått reda på hur de 100 000 timmar i frivilligarbete som NTF genom nätverk eller medlemsorganisationer är med och medverkar till ska säkerställas när regeringen, utan någon som helst dialog med vare sig NTF eller dess medlemsorganisationer, nu drar in verksamhetspengarna. Jag är mycket bekymrad över trafiksäkerheten.

Anf. 177 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Jag vill för protokollet markera att jag inte har fått något svar från infrastrukturministern om hon har insett att den socialdemokratiska regeringen faktiskt tog sig an Riksrevisionsverkets rapport 1999.

Men sedan gäller det också det här med effektivitet, som ministern talar om. Jag tycker inte att NTF blir mer effektivt för att man också måste söka medel för dem som sitter och ska söka medel.

Jag undrar vilken opinionsbildning som marknaden kommer att ge. Fordonsindustrins utvecklingsarbete när det gäller teknik, säger ministern i sitt svar. Hon säger också att man kan lämna över hela eller delar av körkortsprovsverksamheten till privata aktörer. Tror ni att det gör att barnen kommer att gå på de vita strecken över gatan? Det tror inte jag.

Nej, det är inte vi socialdemokrater som lägger ned NTF, som ministern påstår. Det är den moderatledda regeringen, som vill se till att konkurrensutsätta den ideella verksamhet som finns och de organisationer som verkar inom det här området med flera. Vi ser att det här är liksom en tråd som går genom regeringens politik för de frivilligorganisationer vi har, att försöka göra det lite svårare. Man talar om bredd, men man talar inte om djup och man talar inte om spets.

Det är tråkigt, för vi har alltid vinnlagt oss om att vara överens vad gäller trafiksäkerhetsarbete. Men det är tydligen slut nu, med den moderatledda regeringen.

Anf. 178 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag förstod på ministern att lösningen på problemet var, förutom förhandlingarna och avtalen med Vägverket, att man skulle söka resurser på den regionala nivån. Sedan var det andra aktörer, som man trodde fanns. Det är klart att de finns – de finns redan: Seko, Transport, mc-klubbar och alla möjliga som har samarbete med NTF redan i dag.

Men är det inte bättre att NTF får behålla sitt grundstöd än att förvänta sig att de som man samarbetar med traditionellt sett, och förmodligen samarbetar med i framtiden om det finns någon överlevnad, ska gå in och kompensera regeringens bortdragna pengar? Det är egentligen det du säger i praktiken. Det som du säger är en mer komplicerad väg till att försöka klara trafiksäkerhetsarbetet än den man har i dag.

Hur det än är och hur man än vrider på saker och ting är pengar fundamentet för att man ska kunna genomföra saker och ting, framför allt när det handlar om kampanjer och attitydpåverkan.

NTF har inga problem med självständighet. Det skulle vara oerhört intressant att höra hur den osjälvständigheten i så fall ser ut. Jag tror inte att man upplever det så inom NTF.

Det är möjligt att du har lyssnat på NTF i vissa avseenden, men de har inte bett om att få det här bidraget borttaget eller nedtrappat och avvecklat på tre år. Det är pengarna som är den viktiga frågan i dag. Där finns det inte något om att en regering har lyssnat på NTF. Detta är inte ett dugg spännande. Det här är egentligen bara något som leder till ökat krångel och mer komplicerade turer för att få ihop pengar. Andra organisationer ska kompensera regeringens nedskärningar. Det här slår negativt mot trafiksäkerhetsarbetet. Det är bättre att tänka om och inse att det här blev fel.

Anf. 179 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Marie Nordén efterlyste fler aktiva inom trafiksäkerhetsarbetet. Äntligen, säger jag. Det är precis det som är syftet med att skapa ökade möjligheter för fler att på ett öppet, konkurrerande sätt ta del av de projektmedel som finns till trafiksäkerhetsarbetet.

Riksrevisionsverket sade inte någonting om NTF:s effektivitet och att NTF skulle bli effektivare. Det var de statliga resurserna till trafiksäkerhet som skulle användas på ett effektivare sätt. Därför är det mindre lämpligt att formellt ha riktade organisationsstöd. Det är inte en styrka för en frivilligorganisation. Frivillighet innebär att man har ökad självständighet.

Jag förstår att de debattörer som har varit uppe inte diskuterar trafiksäkerhet i sig. Det är uppenbarligen inte det som är poängen, utan det är NTF:s organisationsstöd. NTF har över 60 miljoner kronor i offentliga statliga resurser i dag. 25 miljoner av dessa är ett direkt riktat organisationsstöd. Det tillkommer den som har bra trafiksäkerhetsprojekt att skapa möjligheter att än tydligare jobba med trafiksäkerhetsfrågor.

Riksrevisionsverket kritiserade att detta inte används på ett effektivt sätt, men det gör den här regeringen. Till skillnad mot de debattörer som har varit uppe har jag en stor tilltro till kärnan i NTF, det lokala och regionala frivilligarbetet. Jag tror att de kommer att vara vinnare i projektsökningar för bra trafiksäkerhetsprojekt.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2007/08:258 om överkapacitet och ohållbar trängsel på västra stambanan

Anf. 180 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin kunde nyligen lämna svar på den hundra frågan till Arbetsmarknadsdepartementet under denna mandatperiod, vilket visar att arbetsmarknadsfrågor har stort fokus i riksdagen. Det visar sig att ett ännu större fokus ligger på infrastrukturfrågorna. I förra veckan kunde infrastrukturenheten, en av enheterna på Näringsdepartementet, notera sin hundra fråga eller interpellation, och detta bara under nuvarande kalenderår. Min ambition är att

efter helgerna bjuda in frågeställarna och andra intresserade ledamöter till departementet för en dialog kring infrastrukturfrågorna. Vi får se hur stora tårtorna kan bli vid den träffen.

Monica Green har frågat mig hur länge regeringen ska låta Lerums kommun hejda tillväxten i Västra Götaland och i resten av landet och om jag avser att ta några initiativ i saken.

Jag kan till en början konstatera att jag delar den bedömning som Monica Green gör i den meningen att trafiktillväxten på Västra stambanan är hög, vilket orsakar problem med kapacitet och tillgänglighet. Det bekräftas också av underlag som Lerums kommun och Banverket lämnat.

Banverket har under en lång period planerat för en fyrspårsutbyggnad på en nio kilometer lång sträcka mellan Floda och Aspen. En järnvägsutredning med två alternativa sträckningar har funnits sedan 2005. Lerums kommun har medverkat i eller varit informerad om arbetet under hela perioden. Lerums kommun har förordat ett av alternativen och Banverket det andra. Banverkets förordade förslag innebär en lägre investeringskostnad. Lerums kommun anser dock att Banverkets förslag har en negativ inverkan på bebyggelse och natur- och kulturmiljö.

Lerums kommun har i en skrivelse till mig begärt att regeringen ska utse en opartisk utredare som ska avdöma vilket alternativ som ska väljas. Min bestämda uppfattning är att en utredare utsedd av regeringen är en funktion som ska användas med urskiljning, och det är enligt min mening inte aktuellt i detta fall. Regeringen har utsett Banverket till att ansvara för banhållning och investeringar. Det är hos Banverket ansvaret ligger att avgöra vilka investeringar som behöver göras i det nationella järnvägsnätet med stöd av gällande lagstiftning och utifrån de investeringsramar som fastställs av riksdagen. På samma sätt har en enskild kommun, i det här fallet Lerums kommun, en skyldighet att tillämpa relevant lagstiftning i sitt arbete. En kommun har då möjlighet att stoppa byggprojekt som man anser inte är förenligt med kommunens planer. Samtidigt har en kommun också ett ansvar att i sina bedömningar också ta intryck av regionala behov och också vilka behov som finns på nationell nivå. Det är därför min förhoppning att Lerums kommun och Banverket fortsätter dialogen med varandra för att finna en lösning som kan gynna kommunen, regionen och Sverige.

Anf. 181 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack för svaret! Jag är mycket orolig för att Lerums kommun kan stoppa tillväxten, stoppa pendlare, gods och det flöde som behövs för Västra Götaland och för hela landet eftersom Västsverige är en sådan motor med allt vad det innebär med motortillverkning, biltillverkning och allt annat som sker i Västsverige. Åsa Torstensson är mycket medveten om detta.

För ett år sedan interPELLERADE jag Åsa Torstensson i samma fråga eftersom jag redan då var orolig och eftersom det även då stod still. Trots att Västra stambanan finns med i planen kommer ingenting att hända därför att Lerums kommun stoppar hela bygget. Det är mycket oroande.

I dag har man diskuterat frågan i en regional utvecklingsnämnd i västra Sverige. Man har, precis som Åsa Torstensson, konstaterat att det skulle vara onödigt med ytterligare en utredning eftersom detta redan är utrett. Men frågan kvarstår: Vad ska Åsa Torstensson göra för att det

*Svar på
interpellationer*

verkligen ska bli av och att man kan komma till skott? Det finns redan i plan, och det finns pengar avsatta, men Lerums kommun ser inte att alla andra behöver den här utbyggnaden av Västra stambanan.

Vi andra som bor efter Västra stambanan har lärt oss leva med järnvägen och att den skär genom städer. Vi får acceptera det. Vi vet vad det innebär. Vi får använda oss av bullerplank och andra lösningar.

Jag tycker inte att jag har fått något svar av statsrådet i interpellationssvaret här i dag. Jag hoppas att jag får det i nästa inlägg.

Tack för tårtorna! Jag är i och för sig inte helt säker på att det är något fira att man har svarat på 100 interpellationer. Människor ställer interpellationer därför att de känner oro. Åsa Torstensson hänvisade till Sven Otto Littorin, och det är precis samma sak där med den slakt som har skett av arbetsmarknadsförsäkringen, program och utbildningar. Det är därför som han har fått svara på många interpellationer. Men jag kan förstå om regeringen griper varje halmstrå att försöka fira eftersom det annars ser ganska dystert ut, åtminstone när det gäller opinionen.

I den förra interpellationsdebatten hade vi en diskussion om satsningar på vägar och järnvägar i Västsverige. Det var en av anledningarna till att Åsa Torstensson nu har kunnat svara på 100 interpellationer. Då var jag orolig för att det spreds rykte om att Västsverige har fått för mycket av satsningarna i förhållande till resten av landet. Då sade Åsa Torstensson att det inte fanns något sådant rykte. Statsrådet påstod till och med att det var jag som spred ryktet.

Jag kan läsa från två protokoll vad som sagts sedan dess här i kammaren. Vice statsministern sade den 30 november: Trollhättepaketet tillkom på bekostnad av 14 andra viktiga vägprojekt i landet.

Den 6 december sade statsministern: Problemet med paketet var att det togs från skåningar och andra som vill se infrastruktur.

Både statsministern och vice statsministern tycker att Västsverige har fått för mycket i förhållande till resten av landet.

Vad kommer Åsa Torstensson att säga för att hävda Västsverige när infrastrukturpropositionen kommer? Och när kommer propositionen?

Anf. 182 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Monica Green har frågat mig specifikt det som berör Lerums kommun, och jag har svarat Monica Green att uppdraget ligger hos Banverket. Det åligger statens företrädare att ansvara för banhållning och investeringar. Det är därmed också Banverket som tillsammans med Lerums kommun ska fortsätta dialogen och finna en väg för att hitta en lösning på den uppkomna situationen som gynnar kommun, region och Sverige. Jag har inget mer att hänvisa till. Det är ett svar på precis det Monica Green efterfrågar.

Vad gäller det framtida arbetet vet Monica Green också att när det gäller inriktningen har Västra Götalandsregionen fått ett mycket större ansvar vad gäller inriktningsmålen till 2019 på grund av den regionala nivåns förmåga att både planera horisontellt och se smarta lösningar och övergångar mellan olika transportslag. Det har varit ett väldigt intressant arbete att följa.

Nu pågår arbetet med den kommande infrastrukturpropositionen. Parallellt med det här arbetet pågår en revidering som jag tyckte det var väldigt avgörande att jag fick besked om från Banverket och Vägverket. I

det svaret framgår att det i den befintliga planen saknas någonstans mellan 80 och 90 miljarder. Det gör att kommande inriktningsplaner naturligtvis är starkt beroende av de luftslott som Socialdemokraterna har byggt upp i den nuvarande planen. Det arbetet pågår just nu, därför får jag återkomma i infrastrukturpropositionen.

Men tillbaka till Lerum: Monica Green har fått svaret att det åligger Banverket och Lerums kommun att fortsätta arbetet för att komma överens.

Anf. 183 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Vad jag kan läsa eller höra av svaret är att förhoppningen hos statsrådet är att Banverket och kommunen ska fortsätta för att komma överens, det vill säga att statsrådet inte tänker göra någonting åt det problem som finns i Lerum eller åt att Lerum stoppar resten av Västsverige, stoppar pendlare, stoppar gods och flöde, människor som vill komma fram. Det är ett mycket stort problem för alla oss andra. Jag hade hoppats att få ett annat svar. Naturligtvis är detta ett svar, ett så kallat icke-svar. Att man inte tänker göra någonting är naturligtvis också ett svar. Det kan jag hålla med om. Men det är inget svar som jag är nöjd med.

Moderaterna i Lerum, för det är Moderaterna som styr Lerum, har valt att stoppa hela tillväxten i Västra Götaland och därmed i resten av landet. Det blir ett problem även för regeringen. Så ser jag det. Om nu Lerums kommun vill att det ska utredas ytterligare antar jag att statsrådet också måste förhålla sig till det på något sätt.

Sedan kommer Åsa Torstensson in på att det fattas pengar. Men ni hade ju mycket pengar i era valrörelser. Det skulle satsas. Åsa Torstensson var själv i Bohuslän många gånger när Åsa Torstensson var i opposition och påpekade att det skulle satsas rejält. Det skulle tillkomma vägar och järnvägar. Det behövdes i hela landet. Även moderater och centerpartister från andra delar av landet har lovat i opposition.

Att sedan säga att det är sossarnas fel att inte ni som ny regering kan satsa tycker jag är att gömma sig bakom sossarna. Det är klart att man kan göra det ett tag, men man kan inte göra det hur länge som helst. Väljarna förväntar sig ju att det kommer en infrastrukturproposition. Ryktet säger att den kommer att läggas på is. Det kan Åsa Torstensson i dag dementera och tala om att infrastrukturpropositionen faktiskt kommer under våren så att människor ute i landet inte ska behöva vara oroliga.

Om ni hade mer pengar i opposition och tyckte att vi hade för lite pengar när vi styrde: Varsågod! Det är bara att ta fram de pengarna nu. Det är ni som styr landet. Det är upp till nuvarande regering att visa att man vill leverera i förhållande till de löften som man gav.

Det är en brinnande högkonjunktur. Det går bra för Sverige. Det är nu vi kan se till att vi kan satsa på framtiden. Om man då väljer att säga att det fattas pengar kan jag peka på att ni hade andra lösningar under er oppositionstid och hittade på alla möjliga grejer och alternativa lösningar. Det är väl bara att leverera dem nu.

Jag skulle gärna vilja ha ett annat svar om Lerum förstås men också få veta när infrastrukturpropositionen kommer. Jag skulle också vilja veta vad Åsa Torstensson säger till sina borgerliga kamrater och till statsministern och vice statsministern när de påstår att Västsverige har fått för

mycket. Det är faktiskt precis tvärtom. Västsverige är en motor. Västsverige behöver betydligt mycket mer när det gäller vägar och järnvägar framöver.

Anf. 184 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Monica Green ställde frågan vad jag ska göra för att skapa förutsättningar för en lösning i Lerums kommun vad gäller en järnvägssträckning. Jag har svarat att staten och jag via Banverket gör det som ska göras. Banverket ska fortsätta dialogen för att just komma överens med Lerums kommun. Om Monica Green inte är nöjd är inte det samma sak som att jag inte har svarat på den här frågan. Jag har inget mer att tillägga.

Anf. 185 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag är fortfarande inte nöjd, förstås. Jag märker att statsrådet inte vill ta ansvaret för att se till att vi fortsättningsvis bygger i Västra Götaland.

Dessutom svarar inte Åsa Torstensson. Här finns en ypperlig chans att dementera de oroliga rykten som går om att infrastrukturpropositionen inte ska läggas fram under våren. Det finns en mycket bra chans att berätta här i kväll att det blir så, att infrastrukturpropositionen kommer och att det kommer att vara rejäla satsningar även på Västsverige.

Anf. 186 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Uppenbarligen varken förstår eller kan Monica Green läsa mitt svar. Det känns lite onödigt att upprepa att staten tar detta ansvar via Banverket. Det är precis så det är, Monica Green.

Jag har också berättat tidigare i den här interpellationsdebatten att det Monica Green borde vara orolig för är precis det som man runt om i alla regioner signalerar, nämligen det Monica Green själv är ansvarig för, att det fattas 3 miljarder på vägsidan vad gäller befintliga planer till 2015 och att det saknas mellan 50 och 60 miljarder i befintliga järnvägsplaner. Det är det som skapar oro.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2007/08:278 om nationell Internetsäkerhet

Anf. 187 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Désirée Liljevall har frågat mig vad jag tänker göra för att skydda svenska myndigheters IT-system från Internetattacker.

Jag vill inledningsvis säga att det är viktigt att lära av Estlands och andras erfarenheter. Även Sverige hade motsvarande problem under årets första hälft. Inom EU-samarbetet diskuteras nu de politiska konsekvenserna av sådana problem som Liljevall nämner.

Vad gäller svenska förhållanden vill jag påminna om att myndigheterna har ett eget ansvar att skydda sina IT-system från attacker. Även vid krissituationer gäller ansvarsprincipen, det vill säga att den statliga myn-

dighet som i normala fall ansvarar för en verksamhet även har detta ansvar under en krissituation.

Krisberedskapsmyndigheten, KBM, har studerat nätattacker mot Estland i våras och undersökt det svenska samhällets möjligheter att motstå liknande storskaliga Internetangrepp. Resultatet presenterades för två veckor sedan i rapporten *Sveriges beredskap mot nätangrepp*.

Studien visar att det finns sårbarheter i svenska samhällsfunktioners verksamhet på Internet. Risken är emellertid liten att den svenska grenen av Internet skulle blockeras helt vid ett angrepp då stamnätinfrastrukturen har mycket hög överföringskapacitet. Däremot kan enskilda tjänster och webbplatser drabbas hårt.

Både före och efter händelserna i Estland har regeringen redan vidtagit flera åtgärder för att skydda svenska myndigheters IT-system från Internetattacker.

- Sveriges IT-incidentcentrum, Sitic, vid Post- och telestyrelsen, PTS, har fått utökade resurser för incidenthantering och stöd till myndigheterna dygnet runt alla dagar. I den nyligen ändrade instruktionen för PTS har också skrivits in att Sitic ska bistå myndigheterna i deras IT-säkerhetsarbete.
- I alliansregeringen har vi lyft upp frågan och tillsatt en statssekreterargrupp i Regeringskansliet med ansvar att ta ett mer samlat grepp om bland annat e-förvaltningen. En handlingsplan för e-förvaltning kommer att beslutas inom kort. Där tar vi gemensamma grepp för att bland annat genom god beställarkompetens upphandla och sjsätta e-tjänster, egna system och elektroniska kommunikationer som är både säkra och robusta.
- Regeringen har också fastställt en strategi för ett säkrare Internet i Sverige och har givit PTS i uppdrag att följa upp och utveckla strategins handlingsplan. Lagen om elektronisk kommunikation har anpassats så att PTS kan ställa ökade krav på Internetoperatörerna att tillhandahålla en robust och säker IT-infrastruktur.
- Det pågår just nu en utredning som syftar till att säkerställa tillgängligheten och tilliten till myndigheternas tjänster på Internet. Det är PTS som i samarbete med Verket för förvaltningsutveckling, Verva, och Krisberedskapsmyndigheten utreder hur myndigheterna ska kunna motstå attacker via Internet.
- Riksdagen antog i april regeringens förslag till ändring i bestämmelsen om dataintrång, justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU13. Som bekant gällde det vissa lagändringar för att leva upp till EU:s rambeslut om angrepp mot informationssystem.
- Verva har tagit fram en föreskrift med innebörden att myndigheterna ska införa ett ledningssystem för sitt interna informationssäkerhetsarbete.
- Krisberedskapsmyndigheten kommer att i mars redovisa en handlingsplan med konkreta åtgärder för att öka informationssäkerheten.

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

- Regeringen kommer med en proposition där ytterligare åtgärder kommer att redovisas.

Med denna lista vill jag belysa den mångfald av åtgärder som pågår för att skapa möjligheter för svenska myndigheter att skydda IT-systemen från Internetattacker.

Precis som Désirée Liljevall påpekar är problemen globala, något som också förutsätter globala åtgärder. Sverige kommer även fortsättningsvis att arbeta på den internationella arenan för ett stabilt och säkert Internet.

Anf. 188 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Jag vill tacka infrastrukturministern för svaret, men jag känner mig likväl inte trygg och lugn efter att ha hört ministerns svar. Trots försäkringar om att regeringen har läget under kontroll hyser jag mina tvivel.

Ministern hänvisar till Krisberedskapsmyndighetens senaste rapport och summerar: ”Det finns sårbarheter i svenska samhällsfunktioners verksamhet på Internet”. Där snubblade ministern över ett vitalt ord. ”Det finns *oroväckande* sårbarheter”, säger nämligen Krisberedskapsmyndigheten. Det, herr talman, är en avsevärd skillnad. Krismyndigheter konstaterar, till skillnad från ministern, att det råder stora brister inom svensk IT-säkerhet. Det är ett faktum som inte går att bortse från, trots bedyranden från vår IT-minister.

För en dryg vecka sedan ringde banken i Oskarshamn upp Anna Gustafsson. Banken berättade att någon hade försökt hacka sig in på hennes bankkonto. Men innan hackaren hade hunnit stjäla hennes pengar hade banken reagerat på att bankkontot börjat uppträda konstigt. Ungefär samtidigt förlorade ett 70-tal bankomat kunder i Stockholm sina pengar när deras kort utsattes för skimming, det vill säga informationen på kortets magnetremsa kopierades och stals.

Det är inget ovanligt att cybertjuvar gör på det viset. Just bankkonto-uppgifter, kreditkortsnummer, personliga PIN-koder och e-postadresser är högvilt för hackare. Under den första halvan av 2007 skapades enligt Symantec över 200 000 nya virus, trojaner, maskar och annan elak kod.

Flera undersökningar har under det senaste halvåret riktat strålkastarljuset mot IT-säkerhetsproblem hos svenska myndigheter och organisationer. I maj hissade Post- och telestyrelsen varningsflagg och larmade om stora brister inom den svenska Internettrafiken. Genom simulerade attacker konstaterade PTS att Internettrafiken är mycket känslig och saknar inbyggda skydd. Den kom fram till att upp emot 70 procent av den svenska Internettrafiken kan slås ut vid en attack.

I november presenterade Krisberedskapsmyndigheten och .SE, Stiftelsen för Internetinfrastruktur, sin granskning av IT-säkerheten hos svenska samhällsviktiga organisationer. Undersökningen visade att sex av tio har brister i sin IT-säkerhet och inte skulle klara en attack utifrån. Tre av fyra undersökta webbservrar skulle kunna användas för spridning av falsk information. En fjärdedel har så allvarliga fel att de måste åtgärdas akut.

Herr talman! Larmrapporterna är flera. I somras var det Riksrevisionens tur att varna för stora brister i flera svenska myndigheters IT-system.

Karin Lindell, ansvarig riksrevisor, var i en TT-intervju inte nådig i sin kritik av regeringen. Hon sade: ”Den har noll koll, på samma sätt som merparten av myndighetsledningarna.” Som svensk medborgare känns det inte bra. Sverige har en mycket dålig beredskap för att skydda sig mot ett cyberangrepp.

Hur allvarligt ser ministern på frågan kring bristande svensk IT-säkerhet? Hur ska svenska folket kunna känna sig tryggt?

Anf. 189 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Först och främst är det viktigt att förstå att arbetet med informationssäkerheten i Sverige styrs av ansvarsprincipen, vilket innebär att myndigheter, företag och organisationer, som har det normala verksamhetsansvaret, även har ansvaret för informationssäkerheten. Ansvarsprincipen i sig fråntar emellertid inte staten ansvaret att garantera att de statliga myndigheternas IT-användning uppfyller kraven på säkerhet, just det som interpellanten efterfrågar.

Det är en förtroendefråga gentemot både allmänheten och företagen. Riksrevisionen har, som redan nämnts, vid sina granskningar kommit fram till att styrning och kontroll av informationssäkerheten brister hos myndigheterna. Därför föreskriver Verva nu ett ledningssystem för informationssäkerhet; det ska dessutom vara obligatoriskt. Detta tillmötesgår det som interpellanten efterfrågar. Också Sitic, som i 2008 års budget får nya resurser, ska bistå myndigheterna med tekniskt kunnande inom sitt område.

Verva leder och samordnar i dag arbetet med säkerheten vid informationsutbyte och hantering av elektroniska dokument i statsförvaltningen. Verva lämnade i juni 2007 en delrapport från sitt uppdrag att leda och samordna statsförvaltningens utvecklingsarbete avseende säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar. En slutrapportering av Vervas arbete beräknas komma i mitten av juni nästa år.

Anf. 190 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Jag har nu lyssnat till infrastrukturministerns andra svar. Jag tycker inte det skiljer sig mycket från det första inlägget. Under ytterligare nästan fyra minuter har hon berömt sig för de åtgärder som regeringen vidtar för att skydda svenska myndigheters IT-system från nätattacker. Av dessa ord drar jag två slutsatser, nämligen att ministern greppar efter halmstrån och att ministern inte riktigt förstått hur stort problemet är.

Vi behöver bara kasta en blick över Östersjön, på vårt grannland Estland, för att se hur informationssäkerheten i ett helt land kan äventyras. Banker, medier, regeringskansli och en lång rad departement utsattes i våras för organiserade överbelastningsattacker som saknar motstycke. 20 000 kapade datorer runt om i världen användes för attacken. Även regeringarna i USA, Tyskland, Indien, Nya Zeeland och Australien har utsatts för intrångsattacker i år. Frågan om IT-brottslighet lyftes även upp på EU-toppmötet den 14 december.

Det går inte att ta en sådan här fråga lättvindigt. Inget land i världen står på undantag. Det är bara en tidsfråga innan någonting händer här.

Jag har under debatten räknat upp flera undersökningar som visar att Sverige har en mycket dålig beredskap för att skydda sig mot en Internetattack. I den senaste rapporten från Krisberedskapsmyndigheten, som både jag och ministern tagit del av, skriver myndigheten att det behövs en rejäl förstärkning av den svenska beredskapen mot ett cyberangrepp. Rutiner för att snabbt upptäcka riktade angrepp behöver tas fram.

Herr talman! Jag undrar på vilket sätt svenska myndigheter tar ett eget ansvar för att skydda sina IT-system från attacker. Vad gör regeringen för att kräva en högre IT-standard hos svenska myndigheter? Hur är det formulerat i regleringsbrev?

Anf. 191 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka Åsa Torstensson. Det här är den första interpellationsdebatt som jag har lyssnat till där infrastrukturministern inte skyller på den föregående socialdemokratiska regeringen. Hon har inte gjort det ännu i alla fall. Men hon har chansen en gång till.

Men jag blev lite orolig när jag lyssnade på den förra interpellationsdebatten, där det kom upp frågor kring regeringens infrastrukturproposition. IT-frågor och IT-säkerhet kommer självklart att ligga med också i den ack så viktiga propositionen.

Nu måste jag få fråga ministern en sak. Vi socialdemokrater vill ha ett svar, och det svaret måste vi kunna få så här dagarna före juluppehållet. Kommer verkligen inte infrastrukturpropositionen i vår som ministern har talat så mycket om, inte minst i de debatter som vi har haft tidigare. Jag vill alltså ha ett klart besked: Kommer infrastrukturpropositionen eller kommer den inte?

Anf. 192 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Nu pratar vi om nationell Internetsäkerhet. Det är naturligtvis så att interpellanterna är fria att ställa frågor om vad som helst, men det kanske inte huvudinterpellanten är intresserad av.

Det är lite olyckligt om Désirée Liljevall inte lyssnar. Det må vara att hon inte är intresserad av att vare sig läsa eller lyssna på svaret. Jag upp-
repar: Med anledning av Riksrevisionens kritik av bristen på styrning av kontrollen över informationssäkerheten har Verva nu föreskrifter om att ledningssystemet för informationssäkerheten ska införas obligatoriskt. Sitic, som får nya resurser 2008, ska bistå myndigheterna med sitt tekniska kunnande.

Det är Verva som leder och samordnar arbetet med säkert informationsutbyte och säker hantering av elektroniska dokument i statsförvaltningen. En slutrapport för utvecklingsarbetet återkommer Verva med i juni månad. Det som interpellanten efterfrågar är, om man nu ska återkoppla till Christina Axelssons efterfrågan, det som Socialdemokraterna tidigare inte har engagerat sig i, nämligen IT-säkerheten. Det vidtas åtgärder nu.

Anf. 193 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Fru talman! Jag kan upplysa ministern om att jag i högsta grad lyssnar. Men jag har inte hört någonting om regleringsbrev som jag frågade om. Det tolkar jag som att infrastrukturministern inte har formule-

ringarna i regleringsbrevet i färskt minne. Det kan jag förstå; det är mycket nu före jul.

Jag har läst några av dem och kan berätta för ministern att direktiven för hur svenska myndigheter ska skydda sig mot cyberattacker är skrala. Dessutom bygger de på 2006 års nivå, och sedan dess har det hänt mycket.

Internetbrottsligheten utvecklas kolossalt snabbt och är inte bara ett hot mot företag och privatpersoner utan också mot den nationella säkerheten och myndigheter. Till på köpet använder sig cyberbovarna av alltmer komplicerade och fräcka metoder för sina attacker. Jag förstår att departementen just nu sitter och filar på de sista skrivningarna för nästa års regleringsbrev. Det kan vara ett ypperligt läge för ministern att ta tag i IT-säkerheten på allvar.

Fru talman! Jag vill därmed tacka ministern för dagens debatt och berätta att jag kommer tillbaka till ministern längre fram och hör hur det har gått. Huruvida propositionen kommer i vår eller i höst skulle jag också gärna vilja veta.

Anf. 194 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Det är det talade ordet som gäller. Jag får för protokollets skull anföra att jag tar bort det där grattiset vad gäller att inte skylla på den tidigare socialdemokratiska regeringen. Detta har vi nu ånyo sett ett exempel på.

Men, ministern – börja nu att regera och titta framåt i stället för att sura över vad vi socialdemokrater inte gjorde när vi hade makten i hela tolv år. Ta chansen! Nu är det Åsa Torstensson som är minister. Nu är det Åsa Torstensson som står för IT, vägar, järnvägar etcetera som infrastrukturminister och har chansen att åtgärda allt det där som hon har drömt om att göra under de tolv åren, när hon fick sitta i alla fall några år i riksdagen.

Men nu vill jag komma tillbaka till min fråga. Det är ohövt av ministern att inte svara på den. Kommer infrastrukturpropositionen under våren eller kommer den inte? Jag tycker att vi i Sveriges riksdag måste få ett besked om det av ministern när frågan nu har väckts. Ministern verkar tydligen inte vilja svara på den. Men jag hoppas! Ministern har två minuter kvar att ta chansen att tala om för oss hur det blir med den till våren.

Anf. 195 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Hela interpellationssvaret beskriver de åtgärder som regeringen nu vidtar för att säkra informationssäkerheten och IT-säkerheten, Désirée Liljevall. Verva leder detta. Verva leder och är ansvarigt för arbetet och samordnar det samt föreskriver att ledningssystem för informationssäkerhet ska införas – precis det som interpellanten efterfrågar. Sitic har fått ytterligare resurser för 2008 års budget i syfte att dygnet runt kunna ha verksamhet och bistå myndigheterna med tekniskt kunnande. Detta är en åtgärd i syfte att säkra informationssamhället och informationssäkerheten.

Det Christina Axelsson frågar om vad gäller budgetdebatten var precis det jag redogjorde för. I det arbete som nu pågår med infrastrukturspropositionen ingår ett arbete som är kopplat till revideringen av befintliga planer. Jag lägger ett stort ansvar på oss, Christina Axelsson. Under-

skottet på 33 miljarder för vägar och 50 och 60 miljarder för järnvägar kommer naturligtvis att påverka inriktningen för 2019. Det är det arbete som nu pågår i Regeringskansliet.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2007/08:229 om miljöstraffavgifter för småföretag

Anf. 196 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Kent Persson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att hitta rimliga miljöstraffavgifter för små företag. Kent Persson har som en bakgrund till frågan bland annat anfört att miljöstraffavgifterna avseende producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter är desamma för alla företag, oavsett storlek och omsättning.

Miljöstraffavgifter utgör en viktig del av det miljörettsliga sanktionssystemet. Avgiftssystemet måste vara snabbt, enkelt, tydligt och förutsägbart för att på ett effektivt sätt bidra till en hög standard i miljöpåverkande verksamhet och till att miljöreglerna efterlevs och får verkligt genomslag.

Det är viktigt att sanktionssystemet är konsekvent och att en sanktion är proportionell i förhållande till överträdelsen. Sanktionen måste även vara tillräckligt kännbar för att få en styrande effekt. Avgifternas storlek övervägs noga, och genom tidigare ändringar i bilagan till förordningen om miljöstraffavgifter har avgifter för mindre allvarliga överträdelser av i första hand administrativ karaktär sänkts. Vidare har en omfattande genomgång av förordningen gjorts som en del av arbetet med ett förbättrat sanktionssystem på miljöområdet.

Producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter i syfte att minska avfallsmängden är mycket viktigt. För att ett sådant ansvar ska få verklig effekt finns en skyldighet för den som säljer elektriska och elektroniska produkter att lämna uppgifter om produkterna till Naturvårdsverket. Utan en sådan skyldighet skulle det vara omöjligt att kontrollera att ansvaret uppfylls, och uppgiftsskyldigheten är således en förutsättning för systemet. Det är om uppgiftsskyldigheten inte följs som man måste betala miljöstraffavgift.

För att få en styrande effekt måste en miljöstraffavgift vara tillräckligt hög. Kent Persson har anfört att avgiften som är kopplad till producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter är densamma för alla företag oavsett storlek och omsättning. Det är inte korrekt. Avgiften är relaterad till det omsatta värdet av de sålda produkterna och är 5 000, 20 000 eller 100 000 kronor. Avgifterna fick sin utformning efter det att en majoritet av branschens representanter förordade avgifter på denna nivå. Det har emellertid visat sig att avgifterna i flera fall blivit för höga och att relationen mellan avgiftens storlek och omsättningen inte är tillräckligt väl avvägd. Uppgifterna om hur straffavgifterna drabbat små företag är något som regeringen tar på stort allvar.

När det gäller det som Kent Persson anfört om möjligheterna för Naturvårdsverket att sätta ned eller efterskänka avgifterna skiljer sig ut-

rymmet för sådana åtgärder inte åt mellan producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter och andra överträdelser. Miljösanktionsavgift ska tas ut av den som överträtt de regler som anges i bilagan till förordningen om miljösanktionsavgift. För en enhetlig rättstillämpning och för ett effektivt system är det viktigt att utrymmet för skönsmässiga bedömningar är begränsat. Därför har möjligheterna att i det enskilda fallet befria från skyldigheten att betala miljösanktionsavgift också varit mycket begränsade. Sedan den 1 januari i år finns emellertid utökade möjligheter att medge befrielse från miljösanktionsavgift. Avgift behöver inte tas ut om det skulle vara oskäligt med hänsyn till vissa omständigheter. Det är visserligen för tidigt att utvärdera effekterna av det ökade utrymmet för avgiftsbefrielse, men regeringen följer noga utvecklingen.

Jag har särskilt blivit uppmärksam på att information om reglerna kring producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter inte har nått alla dem som omfattas av bestämmelserna och att läget i dag i det närmaste kan beskrivas som kontraproduktivt – det vill säga de som inte lämnade in sina uppgifter i rätt tid avhåller sig nu helt från att lämna uppgifter eftersom de då kommer att drabbas av en hög miljösanktionsavgift. De uppgifter som är nödvändiga för systemet med producentansvar för elektriska och elektroniska produkter kommer således inte till Naturvårdsverkets kännedom. För att snarast komma till rätta med denna olyckliga situation arbetar regeringen just nu fram ett förslag till ändrade avgifter, och då kommer bland annat situationen för mindre företag att särskilt beaktas. Regeringen avser att ha ett förslag till ändrade avgifter färdigt i början av 2008.

Då Kent Persson, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Egon Frid i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 197 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret på Kent Perssons interpellation. Jag beklagar att Kent Persson inte kan vara här och ta interpellationsdebatten med ministern. Han har med kort varsel blivit sjuk i dag och kan inte fullfölja interpellationsdebatten. Jag har inte under dagen haft möjlighet att sätta mig in i sakfrågorna och ska inte ge mig in i den intressanta debatten med miljöministern i dag. Jag får på detta sätt tacka för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2007/08:199 om ökat regelkrångel med godtyckliga regler

Anf. 198 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har med anledning av förslaget om sänkta socialavgifter för vissa delar av tjänstesektorn frågat näringsministern om hon har för avsikt att följa upp i vilken utsträckning de

nya reglerna innebär en ökad administrativ börda för småföretag med blandad verksamhet. Hon undrar även om näringsministern planerar att vidta några åtgärder för att minska småföretagens administrativa börda i samband med införandet av förslaget. Slutligen har hon frågat på vilket sätt näringsministern har för avsikt att följa upp och åtgärda förslagets konkurrensnedvridande effekter.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

I den proposition som överlämnades till riksdagen i oktober i år framgår det att regeringen åtar sig att följa upp och utvärdera nedsättningen. Utvärderingen kommer att påbörjas efter att systemet har varit i kraft i två år. Vid en sådan utvärdering kommer man givetvis både att följa upp den administrativa bördan och eventuella konkurrensnedvridande effekter. Därutöver ska man i utvärderingen bland annat undersöka åtgärdens sysselsättningseffekter och hur svartarbetet i branscherna påverkats.

Regeringens förslag har utarbetats för att i möjligaste mån minimera de administrativa kostnaderna för företagen. Dels föreslås åtgärden vara frivillig, dels innehåller förslaget vissa förenklingsregler. Dessa infördes efter önskemål från flera remissinstanser just för att minimera de administrativa kostnaderna för de minsta företagen.

Anf. 199 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Det är ett lite märkligt och förvånande svar som finansministern har avgett i det här perspektivet. Att det är finansministern som svarar beror väl på att frågan är av ekonomisk karaktär.

Att man ska utvärdera efter två år gör mig lite fundersam. Det handlar om konkurrensneutralitet. Med tanke på den oro som finns i dag ute hos många småföretag kan man inte låta bli att ställa sig frågan: Vad hinner hända på två år i fråga om konkurrensneutralitet och att det påverkar olika branscher på olika sätt? Det känns lite grann som att svaret är givet utifrån någon form av bättre vetande om marknaden och de förhållanden som småföretagen arbetar under i sin vardag.

Samma svar gäller den administrativa bördan. Det är ännu mer förvånande med tanke på att alliansen med Moderaterna i spetsen gick till val på enklare regler för företagen. Detta gör att det blir mer krångligt för företagen. Jag kan citera exempelvis Camilla Littorin, som är förbundssekreterare för Företagarförbundet. Hon säger: ”Det blir svårt för företagarna med gränsdragningarna. Säljer man en kopp kaffe får man en lägre arbetsgivaravgift men för den som säljer en bulle i en påse blir det full avgift. Sedan ska skattemyndigheten kontrollera i efterhand. Då kan det bli en del obehagliga överraskningar.” Detta är bara ett exempel.

Det finns andra, exempelvis hamburgerkedjan Max, som får högre lönekostnader. Dess lönekostnader ökar med 20 procent. Vagg i vagg med den kan kanske McDonalds ligga och få sänkningar. På vilket sätt gynnar detta företagandet och konkurrensen mellan företag?

Vi tror från oppositionens och Socialdemokraternas sida att sjysta spelregler på marknaden och för företagen är viktigt. Det är det man vill ha så att man känner att konkurrensen är på lika villkor.

Utifrån de frågor som jag har ställt både om konkurrensneutralitet och om ifall vi kan vänta oss minskat regelkrångel säger inte svaret någon-

ting. Vad har hunnit hända på två år med de olika företagen? Risken är att en del företag inte klarar den orättvisa konkurrensen. De kanske inte finns kvar om två år. Har inte själva syftet bakom det hela – att det ska bli fler företag – blivit helt förfelat?

Jag upplever att de tre frågor jag ställde kvarstår. I det svar som finansministern har gett finns det inte något som jag uppfattar är en framkomlig väg.

Anf. 200 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! I ett avseende är Carina Adolfsson Elgestams kommentar på mitt svar förvånande och märklig. Det här är ett förslag som leder till att fler människor får arbete.

EU-kommissionen har granskat det, och de skriver i sitt pressmeddelande att det kommer att uppmuntra arbetsgivarna att anställa fler arbetstagare i deklarerat vitt arbete. Det gäller framför allt arbetstagare som är särskilt sårbara – invandrare, lågutbildade, ungdomar och deltidsarbetande kvinnor inom vissa tjänstebranscher som är särskilt utsatta för skattesmitning.

Kommissionen konstaterar också att sänkningen väntas höja sysselsättningsnivån i den formella vita ekonomin på bekostnad av svartarbete och uppskattar att åtgärden kommer att skapa omkring 17 000 nya arbetstillfällen på lång sikt.

Logiken i förslaget är glasklar. Vi har i Sverige en extrem skattekil. Även för lågavlönade gör kommunalskatt, moms och arbetsgivaravgifter att skattebelastningen hamnar väl över 60 procent. Det här i kombination med att vi har en sammanpressad lönestruktur, generösa transfereringar och kollektivavtal gör att vi slår ut många jobb. Jag såg att McKinsey har beräknat att det rör sig om 580 000 jobb i servicesektorn om vi skulle ha samma servicesektor som man har i Storbritannien.

Detta är ett av de grundläggande skälen till att Sverige har haft för låg sysselsättning och till att utanförskapet bland invandrare, lågutbildade och de grupper som EU-kommissionen nämnde har varit förskräckande. Detta är alltså en viktig åtgärd för att skapa fler arbetstillfällen.

Det finns naturligtvis restriktioner. Varje finansminister har restriktioner i form av att vi måste se till att ha god ordning på våra offentliga finanser. Om vi vill komma åt skattetrycket – om man vill formulera det så att man vill kunna leva med ett någorlunda högt skattetryck som gör att vi klarar en god välfärd – måste vi hitta sätt att fila ned kanterna på skattetrycket så att inte fullt så många arbetstillfällen som i dag slås ut.

Det märkliga med Carina Adolfsson Elgestams svar är att hon hänvisar till företagen. Jag vet inte vad företagen har haft för synpunkter på Socialdemokraternas idé att reversera de 17 miljarder i sänkta arbetsgivaravgifter som regeringen föreslog. Det är arbetsgivaravgifterna för ungdomar, för äldre, för nyanlända invandrare, i nystartsjobben och för tjänstesektorn.

Vi sänker arbetsgivaravgifterna med 17 miljarder. Man kan naturligtvis argumentera för att vi borde gå vidare och göra ytterligare lättnader, som företagen vill, genom att sänka arbetsgivaravgifterna. Men det föreslår ju inte Socialdemokraterna. Ni har inte föreslagit någon bred, omfattande sänkning av arbetsgivaravgifter. Det är en dyr åtgärd. Varje procentenhet kostar någonstans mellan 7 och 9 miljarder kronor.

Jag kan inte i dagsläget förorda att vi ska genomföra stora ofinansierade skattesänkningar. De offentliga finanser vi har måste vårdas och tas ansvar för om vi ska klara välfärden. Just därför är det här ett väl avvägt förslag.

Just avgränsningen – det som gör att vi tar ansvar för de offentliga finanserna – är det som gör att det också blir gränsdragningsproblem. Här har man bara två alternativ till vår hållning. Det ena är det socialdemokratiska – att bevara högskattesamhället, massarbetslösheten och utanförskapet. Det andra är kanske företagarnas alternativ, med mycket omfattande och ofinansierade skattesänkningar.

Men ett sådant alternativ är naturligtvis inte detsamma som det socialdemokratiska, och det är inte ett alternativ som jag kan förorda eftersom jag vill att vi ska ha en generös och trygg välfärd som vi kan finansiera utan att undergräva stabiliteten i de offentliga finanserna.

Anf. 201 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Det är intressant att höra att finansministern säger att detta är ett väl avvägt förslag när det handlar om att man skapar en orättvisa mellan småföretag. Man sänker för vissa branscher och ställer vissa andra tjänstebanscher utanför. Det gäller exempelvis bemanningsföretag som jobbar inom restaurangbranschen. Ett annat exempel är Vendingföreningen, som jobbar med service till företag. Det handlar exempelvis om kaffeautomaterna vi har här. De ställs också utanför.

Det är lite svårt, åtminstone för mig som socialdemokrat, att inse att detta är ett väl avvägt förslag med tanke på att många av de arbetstillfällena och företagarna som finns hemma i Småland där jag bor, där vi har ganska mycket tillverkningsindustri, får höjd avgift. Det känns lite märkligt att det skulle vara ett väl avvägt förslag.

Finansministern talar om vad Socialdemokraterna skulle ha gjort och inte gjort. Det som skiljer oss åt just nu är att det är alliansen och Moderaterna som har ansvaret i landet. Vi är *tyvärr* i opposition, vilket också en bred majoritet av svenska folket i dag beklagar. Det ser man om man tittar på opinionsundersökningar. Det borde göra att regeringen lite grann borde fundera över vad som är rättvist och rättvis politik. Det här, som handlar om sänkning för vissa tjänsteföretag, skapar en orättvisa mellan företagen. Vi tror inte att företagarna vill ha en orättvis politik, utan man vill ha rättvisa och man vill ha tydliga regler.

Man ska komma ihåg att det handlar om att regeringen lägger fram ett förslag. Det förslaget och dess innebörd har man inte förankrat vad gäller konkurrensen i EU. Under resans gång, sedan oktober månad, har man fått ändra förslaget flera gånger.

För den lilla företagarna som nu sitter och planerar nästa års arbete känns det nog lite osäkert: Hur blir det egentligen? Vad ska jag förhålla mig till? Jag tror inte att företagen vill ha det så, allra helst inte småföretagen. De vill ha tydliga regler.

Jag kan inte låta bli att tänka på den hund, en terrier, som jag har hemma. Man kan inte det minsta lilla gå utanför tydliga regler. Då vet inte hunden hur den ska bete sig. Jag tror att det på somliga sätt känns så för en del småföretagare också nu. De vet inte hur de ska göra med sin budget och sin planering för nästa år.

Det finns också en annan fråga som man slås av. Om man har 249 anställda och behöver anställa en till i sitt företag – vad händer då? Får man då betala den förhöjda arbetsgivaravgiften för de 249 första för att anställa den 250:e? Eller vilka regler kommer att gälla då?

Anf. 202 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam konstaterar att det är alliansen som har ansvaret nu. Jag kan inte låta bli att läsa upp det TT-telegram som inkom alldeles nyligen. TT skriver: Sällan har siffrorna under ett år pekat så entydigt och kraftigt positivt på arbetsmarknaden. Rekorden har tickat in på löpande band. Och det efter ett 2006 som var ovanligt starkt. Arbetslösheten har inte varit så låg sedan krisåren i början av 1990-talet. Och aldrig har så många jobbat så mycket, visar Statistiska centralbyråns mätningar som startades 1963. Och varslen om uppsägningar ligger på en lägre nivå än på länge.

På område efter område ser vi att alliansens politik ger stora och betydande effekter som gör att människor kommer i arbete och rättvisan i samhället ökar.

En del av detta är naturligtvis det här förslaget. Det är inte någon avgörande eller bärande del, men det är ett viktigt komplement. Vi har gjort beräkningar som tyder på att det är någonstans runt 10 000 jobb.

Jag kommer ihåg att Dan Andersson, som utredde detta åt den tidigare socialdemokratiska regeringen – vi ska kanske minnas att Dan Andersson var statssekreterare på Näringsdepartementet vid sidan av att han var chefsekonom på LO – gjorde beräkningar som tydde på någonstans mellan 20 000 och 50 000 jobb.

Dan har också sagt när han har fått frågor om vilka effekter förslaget får att det antingen leder till en rätt betydande mängd nya jobb eller så leder det till stigande lönenivå. Då ska vi komma ihåg för vilka det i så fall leder till stigande lönenivå, nämligen – som EU-kommissionen konstaterade – invandrare, lågutbildade, ungdomar och deltidsarbetande kvinnor. De grupperna kan antingen få mer arbete eller en något högre lön. För min del kan jag säga att båda konsekvenserna är något som jag skulle applådera. Det kanske är lite förvånande att det står en socialdemokrat och inte kan instämma i att detta är en åtgärd som kan hjälpa grupper som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Vi måste nog också erinra om att Socialdemokraterna här gömmer sig bakom företagen utan att ställa upp sitt eget alternativ. Ert alternativ är höjda arbetsgivaravgifter. Jag är inte säker på om det handlar om 13, 14, 15 eller 16 miljarder i höjda arbetsgivaravgifter som Socialdemokraterna för närvarande förespråkar. Så tydlig är inte politiken. Men jag vet att om man lägger ihop de förslag som Socialdemokraterna har skulle det dämpa sysselsättningen med mellan 30 000 och 60 000 personer, precis som den politik som den socialdemokratiska regeringen förde dämpade sysselsättningen.

Jag ska naturligtvis ge Carina Adolfsson Elgestam rätt i att det finns ett avgränsningsproblem. I politik måste man ibland göra avvägningar mellan olika målsättningar. Vi kan ha ett enkelt skattesystem, men då har vi ett skattesystem som är så enhetligt och tungt att det slår ut många jobb. Eller också kan vi välja att fila på kanterna och kunna behålla ett någorlunda högt skattetryck som gör att vi klarar en trygg välfärd för alla

och goda offentliga finanser, men där vi filar bort en del av de negativa sysselsättningseffekter som den här enhetligheten annars leder till.

En skattebelastning på Scania på 40, 50 eller 60 procent är inte så dramatiskt. Men vi vet att det är något mycket dramatiskt för restauranger, bilreparatörer och enklare service, där man inte har samma möjlighet att pressa upp produktiviteten. Vi ska också komma ihåg att Socialdemokraterna i regeringsställning själva valt att begränsa nedsättningen av arbetsgivaravgifter. Det var en klok åtgärd som genomfördes när Socialdemokraterna avskaffade arvs- och gåvoskatten. Då ville man ha en delfinansiering genom nedsättning av arbetsgivaravgiften. Det var därför att detta ansågs, vilket konstaterades i den dåvarande propositionen, som den kanske minst effektiva åtgärden i vår arsenal för att skapa sysselsättning.

Här har vi en effektiv åtgärd. LO-ekonomerna säger att det blir 40 000–50 000 jobb. EU säger 17 000. Vi har beräkningar som säger 10 000. Siffrorna kan variera. Det är fler jobb, och det är naturligtvis tråkigt att vi inte kan vara eniga om att full sysselsättning är ett viktigt mål.

Anf. 203 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag tror visst att vi kan vara eniga om att full sysselsättning är ett viktigt mål. Det är det viktigaste målet. Det vi är oeniga om är hur vi når det. Här är det en stor avgränsning.

Jag skulle vilja börja med att säga att jag tycker att det är mycket intressant att finansministern här i kammaren läser TT-meddelanden och just framhåller året 2006 som ett väldigt bra år och tar åt sig äran för det för alliansregeringen.

Ja, det är jättebra att människor kommer ut i arbete och att vi får fler företagare och så vidare. Det kan vi också vara överens om. Men såvitt jag kan erinra mig var det väl under ungefär de första nio månaderna av 2006 inte alliansregeringens politik som gällde. Det var väl först på slutet, från oktober någon gång. Man kanske ska ha respekt för att det var vår form av politik, den svenska modellen och våra värderingar som ändå har påverkat den sysselsättningsökning som vi nu har sett.

Jag kan också konstatera att för arbete och sysselsättning för invandrare, lågutbildade och deltidsarbetande människor i Sverige ska man arbeta inom tjänstesektorn. Själv tillhör jag kategorin lågutbildade. Jag kommer från industrin. Jag och vi socialdemokrater tror att det viktigaste är att vi har en politik som är rättvis och inte skapar orättvisa, som detta förslag gör med sänkta sociala avgifter för vissa tjänsteföretag.

Det blir inte konkurrensneutralitet på marknaden för företagen. Det skapar en osäkerhet. När osäkerhet råder i ett land ökar risken för att människor inte vågar göra investeringar och byta jobb.

Jag upplever att det kommer att vara Skatteverket som kommer att få mest sysselsättning med det här förslaget.

Anf. 204 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam säger att vi kan vara överens om full sysselsättning. Det är en nyhet att Socialdemokraterna är intresserade av full sysselsättning. Jag kommer ihåg valrörelsen. Göran Persson samlade skarorna på första maj för att deklarerat att sysselsättningen inte var en fråga man behövde diskutera. Här har vi hört socialdemokrat

efter socialdemokrat deklarerar att någon förnyelse av den socialdemokratiska sysselsättningspolitiken inte behövs.

Nu säger Carina Adolfsson Elgestam att vi kanske ändå borde se över om detta med full sysselsättning inte kunde vara intressant också för socialdemokrater. Det skulle jag i så fall välkomna.

Sedan vill jag påpeka att i det TT-telegram jag citerade avsågs året 2007 som är ett rekordår även i jämförelse med det mycket starka året 2006. Här finns något som är viktigt att påpeka, nämligen att när olika bedömare och internationella organisationer värderar vad regeringen har gjort säger OECD att det är en betydande sysselsättningseffekt, KI har konstaterat det, Riksbanken har konstaterat det, IMF har konstaterat det och EU-kommissionen har konstaterat det. Alla gör en likartad bedömning: Någonstans runt 100 000–150 000 jobb skapas som en följd av regeringens åtgärder.

Jag har läst de flesta internationella ekonomrapporter de senaste decennierna. Jag har aldrig sett någon som konstaterat att de socialdemokratiska regeringarna har vidtagit åtgärder som direkt kan leda till ökad sysselsättning. Man har konstaterat att den svenska modellen har fungerat väl, men det är väldigt sällsynt att de socialdemokratiska regeringarnas åtgärder har fått en så explicit koppling till ökad sysselsättning som de åtgärder vi vidtar.

Just inom industrin är den socialdemokratiska visionen om en nedsättning av arbetsgivaravgifterna särskilt verkningslös. Huvuddelen av industrins anställda berörs inte av förslaget eftersom de jobbar i stora företag, och där överstiger lönesumman de 850 000–900 000 det är frågan om. Där är förslaget i allt väsentligt helt verkningslöst. Vill man ha industrijobb får man nog leta någon annanstans i verktygslådan.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på interpellation 2007/08:236 om nationell lagstiftning angående införselkvoter för alkohol

Anf. 205 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Egon Frid har frågat äldre- och folkhälsoministern hur hon och regeringen avser att mer kraftfullt arbeta för och medverka till att varje nation får rätt att bestämma över sina egna införselkvoter, till minskade införselkvoter av alkohol till Sverige och att införselkvoterna blir absoluta.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag delar Egon Frids uppfattning att den stora mängd billig alkohol som en person för privat bruk kan föra med sig till Sverige utan att betala skatt här i landet är ett problem för folkhälsan. Sverige arbetar därför aktivt inom EU för att en höjning av minimiskatterna på alkohol ska komma till stånd.

Enligt de regler som gäller inom EU har en privatperson rätt att ta med sig alkoholdrycker, för eget bruk, från en annan medlemsstat utan att någon ytterligare skatt ska tas ut i hemlandet. Om alkoholen tas in för kommersiella ändamål ska däremot punktskatt alltid, oavsett mängd

alkohol, betalas i hemlandet. Det innebär till exempel att skatt ska betalas om alkoholen säljs vidare till vänner eller grannar. Medlemsstaterna får använda sig av indikativa nivåer för att bedöma om alkoholen är avsedd för kommersiella eller privata ändamål. Reglerna om dessa nivåer finns i ett EG-direktiv på skatteområdet. För att Sverige ska kunna få ett nytt undantag från EU-reglerna om privat införsel av alkohol krävs att EU-kommissionen lägger fram ett direktivändringsförslag. Det krävs dessutom att medlemsstaterna enhälligt beslutar om ett sådant undantag. Att kommissionen skulle lägga fram ett sådant förslag bedömer jag tyvärr inte som realistiskt.

Det betyder emellertid inte att vi ska vara passiva i denna fråga. För Sverige är gränshandeln och den stora resandeförseln av alkohol en mycket angelägen fråga. Vi arbetar därför på att försöka skapa allianser och utveckla ett strategiskt samarbete med andra länder där gränshandel innebär problem. För att få gehör inom EU är det emellertid viktigt att först intensifiera insatserna på hemmaplan för att minska införseln och bekämpa den illegala vidareförsäljningen av alkohol.

Anf. 206 EGON FRID (v):

Fru talman! Tack så mycket, finansminister Anders Borg, för svaret!

Jag hade förra året vid den här tiden en interpellationsdebatt med folkhälsominister Maria Larsson om införselkvoterna. Jag har nu gjort en resa i Bryssel ihop med NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet. Vi var fem parlamentariker från riksdagen på en resa där för att studera europeisk alkoholpolitik och kopplingen till Sverige. Därför hade jag önskat att få diskutera införselkvoterna en gång till med folkhälsoministern här före jul. Men jag är tacksam över att få diskutera och debattera införselkvoterna också med finansminister Anders Borg, med ett skattefokus på problematiken i stället.

Jag kan samtidigt passa på att berömma Anders Borg för det uttalandet han tidigt gjorde om att det är bättre att arbeta än att supa. Det är någonting som jag till fullo delar. Jag önskar att ingen super, och alla har rätt till arbete. Där är vi hundraprocentigt överens. Sedan närmar vi oss nu en tid, julen, då folk hellre ska vara lediga och inte supa än behöva arbeta och supa. Vi hoppas att alla får en vit jul och kan vara lediga utan att supa.

Sedan måste en regering, vars uppgift är att värna folkhälsan, med kraft bekämpa och stoppa inflödet av billig alkohol till följd av dessa helt orimliga införselkvoter. Debatten handlar ju om vad regeringen säger och vad regeringen gör.

Regeringen har varit tydlig med att man är för en restriktiv alkoholpolitik och att man också verkar för en fortsatt restriktiv alkoholpolitik inom EU-politiken. När vi nu besökte EU och diskuterade europeisk alkoholpolitik och också svensk alkoholpolitik i EU hördes inte den svenska rösten i EU när det gällde att förändra införselkvoterna.

Införselkvoterna har ju en viktig bäring när det gäller att tillgängligheten ökar och konsumtionen av alkohol i Sverige ökar. Och som ministern mycket väl poängterar i sitt svar undandras skatteintäkter för svenska staten på grund av den privatinförsel som sker.

Det som gör den här frågan så orimlig och obegriplig är den här enorma mängden, 230 liter. Det finns ingen som kan påstå att den är för privat bruk. Detta är ju ett sätt för EU och EU-kommissionen att styra svensk alkoholpolitik via införselkvoterna. På så sätt sänks också den svenska alkoholskatten, via införseln som sker.

Här menar vi som är för en fortsatt restriktiv alkoholpolitik och kraftigt sänkta införselkvoter att regeringen med kraft måste fortsätta att arbeta för en restriktiv alkoholpolitik. Men man måste också med kraft arbeta för sänkta införselkvoter. Det handlar naturligtvis om att man säger det men också om att man aktivt arbetar för det inom EU. Frågan är ju faktiskt hur regeringen tänker. Ministern säger att regeringen inte är passiv i frågan. Men vad gör regeringen aktivt för att Sverige ska få sänkta införselkvoter?

Anf. 207 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag välkomnar verkligen Egon Frids initiativ, att vi får en fortsatt diskussion kring den svenska alkoholpolitiken, därför att det är ett oerhört viktigt ämne. Det är inte minst viktigt nu i jultider.

Det finns få saker som har en tydligare koppling till sociala problem än alkohol. Det handlar inte minst om det vi kommer att uppleva nu under julhelgen med familjerelaterat våld, samtal till polisstationer och människor, både kvinnor och barn, som far illa av perioder av alkoholmissbruk.

Det här är någonting som är djupt förankrat i Sverige, att vi vill ha en restriktiv alkoholpolitik. Det handlar naturligtvis till en del om detta att det är viktigare att människor arbetar än super, men det handlar också till en del om att människor ska få vara fullvärdiga människor som har kontroll och formar sina liv.

Alkoholen är ett problem. Den är inte ett problem för alla. Vi kan ha respekt för att många av oss kan dricka alkohol utan att få svåra problem av det, men vi alla måste ta ansvar för att gemensamt se till att de som inte kan hantera alkoholen får hjälp och stöd och att vi för en restriktiv linje som gör att vi gemensamt hanterar denna svåra samhällsfråga.

Det finns några saker i det vi gör i EU som jag särskilt vill understryka. Vi har ett mycket viktigt arbete för att få upp minimiskatterna. Det kommer – det kan jag säga i detta sammanhang – att vara en viktig prioritering i våra samtal med Frankrike och Tjeckien kring prioriteringarna för vårt ordförandeskap. Att Ekofin ska komma tillbaka till minimiskatterna och att de ska höjas är en viktig fråga. De har legat stilla alltför länge och undergrävt av inflationen.

Jag tror också att det vi gör i Sverige, att vi skatteväxlar till alkohol från arbete, är någonting som flera länder är beredda att följa. Jag vet att Estland och Litauen nu har höjt sina alkoholskatter. Det börjar finnas en insikt om att alkohol är ett problem. Det är därtill på det sättet en bra skattebas. Det ger intäkter till den offentliga sektorn utan att det har negativa effekter på arbete, investeringar eller sparande. Därför tror jag att vi kommer att få se att länder rör sig mot att hårdare beskatta alkoholen, särskilt de länder där alkoholen är ett stort problem.

Jag menar därför att den svenska alkoholpolitiken inte alls är omodern eller på fallrepet eller på väg ut som man ofta läser i tidningarna. Tvärtom uppfattar jag den som modern. Det är modernt att höja skatten på alkohol för att i stället kunna lätta på andra skatter eller finansiera välfärd.

Detta har också varit tydligt i den diskussion vi har haft de senaste dagarna. Systembolaget är en av de institutioner i Sverige som får högst poäng i det kvalitetsindex som presenterades här. Vi har också enligt många bedömare ett framsynt och modernt sätt att förhålla oss till alkoholen jämfört med många andra länder när det gäller vård och omsorg.

Jag vill också vara tydlig på en punkt. De myndigheter som jag har ansvar för, tullverk och skatteverk, ska prioritera den här frågan. Det ska vara en viktig del av deras arbete, nu när vi har de här införselkvoterna och när minimiskatterna ligger alltför lågt, att följa upp detta noggrant och se till att människor faktiskt betalar de skatter som ska betalas. Det ska kontrolleras vid Internethandel eller annan införsel att man faktiskt betalar och fullgör sin skatteplikt. Vi ska inte låta bra och modern teknik bli en väg bort från den restriktiva socialt orienterade svenska alkoholpolitiken.

Sedan ska vi naturligtvis också ha respekt för att människor, inte minst nu i jultider, tycker att det kan vara trevligt i familjeumgänge att nyttja alkohol. Men det får aldrig bli en ursäkt för att inte gemensamt ta ansvar för dem som drabbas av de svåra sociala problem som alkoholen medför.

Anf. 208 EGON FRID (v):

Fru talman! Nej, jag har inte hävdat att Sverige för en omodern alkoholpolitik och en omodern skattepolitik på området. Vad jag ville uppmärksamma var att det fortfarande finns brister inom den svenska alkoholpolitiken.

En av de stora brister som vi har att ta ansvar för gäller konsumtionsökningen på 30 procent sedan EU-inträdet. De kraftigt ökade införselkvoterna har bidragit till en ökad tillgänglighet och också minskat vår svenska möjlighet att vara restriktiv via prissättningen, punktskatterna och naturligtvis vårt försäljningsmonopol. Det här är hörnstenar som vi måste värna.

Ministern säger att vi naturligtvis ska ge tull, polis och skatteverk möjligheter att sköta sitt arbete när det gäller att ta in skatterna vid Internetinförsel och också att kontrollera införseln vid gränserna. Men när införselkvoten är 230 liter för en privatperson skapar det en enormt stor införsel i sig.

Det är säkert många som bedriver näringsverksamhet som är privatpersoner när de passerar gränsen med 230 liter alkohol. De skulle egentligen beläggas med punktskatt för den införda alkoholen. Tullverket har naturligtvis en viktig uppgift att begränsa näringsidkare som utnyttjar införselkvoterna som privatpersoner för att undandra skatt. Det är en viktig fråga i sig.

Jag moraliserar inte över drickandet som en del av den svenska kulturen, men vi måste värna folkhälsan. Vi vet att den svenska restriktiva alkoholpolitiken är oerhört viktig för att stärka folkhälsan och skapa förutsättningar för att färre blir beroende av alkohol, färre missbrukar

alkohol och färre drabbas av sociala problem till följd av ett ökat drickande. Vi kan konstatera att det är en konsekvens av den 30-procentiga ökningen av konsumtionen av alkohol i landet.

Det är en i sig djupt demokratisk rättighet att varje nation får fastställa och driva sin egen alkoholpolitik. Ministern nämner några saker som regeringen arbetar för inom EU, till exempel minimiskatterna. Jag kan sympatisera med att vi får höjda minimiskatter på alkohol inom EU eftersom det gynnar folkhälsan i länder där det över huvud taget saknas punktskatter på alkohol.

Men det här hjälper inte det svenska problemet med införselkvoterna. Den eventuella nivån på minimiskatter inom EU kommer inte i närheten av de svenska punktskatterna på alkohol. Den begränsar inte tillgången på alkohol i Sverige. Införselkvoterna förändrar inte i sig möjligheterna för människor att föra in den enorma mängd alkohol som 230 liter utgör. Det är en annan fråga.

Min fråga kvarstår: Vad avser regeringen att göra för att minska införselkvoterna av alkohol och därmed fortsätta att slå vakt om den restriktiva alkoholpolitiken för Sverige i EU?

Anf. 209 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt mig bara beklaga om Egon Frid uppfattade det som att jag framförde kritik mot honom i mitt inlägg. Det var inte min avsikt. Jag är övertygad om att vi är överens om att den svenska alkoholpolitiken inte är omodern. Jag hänvisade till att man ofta i den allmänna debatten får höra att den är föråldrad kvarleva av något regleringssamhälle som borde försvinna. Det är en märklig felsyn. Jag tycker det inte minst när man ser att Systembolaget får en sådan bedömning som visar att Systembolaget väl har lyckats förena sitt restriktiva uppdrag som har med samhällsansvar att göra och ändå kan erbjuda människor en rimlig service.

Jag tror också att det som vi upplever som modernt i Sverige, nämligen att vi gradvis försöker skärpa alkoholskatterna och därigenom bekämpa alkoholen, är någonting som man i andra länder så småningom och gradvis kommer att följa efter. Det är ett bra sätt att bekämpa alkoholmissbruk.

Jag vill också påpeka att jag inte kritiserade Egon Frid för att han skulle moralisera över drickandet. Jag tror att vi har samma syn på det. Jag tycker att den moraliska delen i frågan ligger i vårt gemensamma ansvar för dem som har problem och hur de problemen ska hanteras. Jag tycker inte att man ska behöva känna sig som en förbudsivrare och moralist därför att man ser frågorna. Har man sett sociala problem har man sett att det finns en koppling till alkohol. Det går inte att blunda för alkoholens roll i våld, misshandel och de sociala problem vi ofta har i det svenska samhället.

Sedan var det frågan om införselkvoterna. Svårigheten ligger i att för att vi ska återfå dem måste EU-kommissionen ta ett initiativ till att presentera ett sådant förslag. Det är vår bedömning att det är mycket osannolikt att så sker.

Det andra alternativet skulle vara att Sverige självt ensidigt inför införselkvoter. De skulle med stor sannolikhet inte få tillämpas av svenska myndigheter eftersom det då står i strid med den överordnade gemen-

skapsrätten. Jag kan ha respekt för att Egon Frid inte tycker att det ska vara så, men det är så. Det skulle göra att Tullverket, Skatteverket och Åklagarmyndigheten inte skulle kunna hantera frågorna eftersom en åklagare inte får väcka åtal om han inte bedömer det sannolikt att åtalet ska lyckas. Det är därför vi måste jobba med andra vägar för att bekämpa det myckna alkoholinflödet över gränserna.

Jag delar naturligtvis Egon Frids bedömning om införselskatter och minimiskatter. De löser inte problemet, men det är klart att de underlättar. Varje höjning vi kan göra av minimiskatterna som gör att skillnaderna blir mindre underlättar för oss som vill bevara en social alkoholpolitik.

Jag vet att detta är en svår fråga. Jag har varit den finansminister inom Ekofinkretsen som hårdast har argumenterat för höjda minimiskatter. Det är delvis för att jag har synen att det är klokt ur alkoholpolitisk synvinkel men också delvis därför att jag tycker att det är klokt statsfinansiellt att belasta just denna skattebas.

Inhemskt betyder kombinationen av oförmågan att höja minimiskatterna och att vi har det system som gäller med införselkvoterna, inte minst de domar som har kommit från EG-domstolen, att vi måste försöka att aktivt arbeta med de medel vi har. Det är inte minst Skatteverket och Tullverket som har ett stort ansvar. Jag inser att Skatteverket uppfattar det som sin primära roll att driva in skatter. Det ska vi ha respekt för. Men alkoholpolitiken är ett viktigt samhällsintresse. Därför finns det säkert anledning för oss att återkomma till frågan hur Tullverket ska få vidgade möjligheter och hur Skatteverket ska få ett tydligt uppdrag att följa frågorna.

Vi ska glädjas åt att vi nu går mot jul, men vi ska inte glömma att för många människor är julhelgen en period där alkoholmissbruk och alkoholproblem blir ännu tydligare än under andra tider på året. Det är precis det som gör att den svenska alkoholpolitiken har en så stark förankring hos svenska folket som den har.

Anf. 210 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag vet att vi är överens i många frågor som rör problemet. Jag har också stött och varit positiv till den tydlighet som regeringen har visat i frågan. Men när man sedan hör att den tydlighet som finns inom regeringen för den svenska restriktiva alkoholpolitiken inte märks på det sätt som många förväntar sig inom EU och i arbetet för en förändring av alkoholpolitiken inom EU är det värt att lyfta upp frågan ytterligare en gång.

Ministern sade i sitt svar: "För att få gehör inom EU är det emellertid viktigt att först intensifiera insatserna på hemmaplan för att minska införseln och bekämpa den illegala vidareförsäljningen av alkohol." Det här är ett sätt att försöka uppmärksamma problemet.

Vi som är för en restriktiv nationell alkoholpolitik och rätten att än en gång få fastställa införselkvoterna på nationell basis hoppas att Sverige skulle visa lite franska toner. Det kan till exempel gälla att man av folkhälsoskäl hänvisar till att fatta beslut om en folkhälsorelaterad alkoholpolitik, till exempel målet i Frankrike om alkoholreklam. Här har Frankrike utmanat EU-kommissionen i frågan och hävdar nationella folkhälsointressen. Det är där vi menar att det är viktigt att den svenska regeringen

utmanar EU-kommissionen på det alkoholpolitiska området av folkhälsoskäl. Det skulle då just gälla frågan om sänkta införselkvoter, och där skulle regeringen utmana EU-kommissionen i alkoholpolitiken.

Prot. 2007/08:46
18 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 211 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag välkomnar att Egon Frid tar upp frågan. Den är som Frid påpekar central och viktig inte minst i dessa tider. Regeringens ambition är att vara aktiv i frågan, inte minst under ordförandeskapet. Det är en av de saker som vi driver i våra diskussioner med Frankrike och Tjeckien för det 18-månadersprogram som så småningom ska presenteras. Det är väl inte självklart att öllandet Tjeckien kommer att ha riktigt samma hållning i den frågan som Sverige har.

Kommissionen har varit en av de konstruktiva krafter som har försökt att föra frågan framåt. Men det finns ett antal länder, Tjeckien, Tyskland, i någon utsträckning ett antal andra traditionella ölländer, om jag får säga så, som inte riktigt ser allvaret i frågan.

Men om man har den typen av tydliga belägg för kopplingen mellan sociala problem och alkohol, inte minst det spritmissbruk som vi har i Sverige och i flera av våra grannländer, har vi anledning att ta detta på stort allvar. Vi ska naturligtvis söka gemensamma vägar med andra EU-länder, kommissionen och inte minst med våra grannländer för att gradvis pressa upp alkoholskatterna. Därmed kan vi bevara den svenska restriktiva alkoholpolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2007/08:254 om skatteavdrag för forskning och utveckling

Anf. 212 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Marie Engström har frågat näringsministern vilka åtgärder hon är beredd att vidta för att stimulera forskningssatsningar i företag, till exempel genom skatteavdrag. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Sverige har i dag generella regler där avdrag för kostnader för forskning och utveckling ges så snart forskningen har eller kan antas få betydelse för den skattskyldiges näringsverksamhet. Praxis på området är mycket generös. Redan med befintliga skatteregler finns alltså goda förutsättningar att bedriva forskning och utveckling i Sverige. I en internationell jämförelse investerar Sverige mer i forskning och utveckling i förhållande till bnp än alla andra OECD-länder.

Jag delar Marie Engströms uppfattning att forskning och utveckling är viktigt. Men införandet av en särskild skattesubvention för forskning och utveckling innebär statsfinansiella kostnader och måste vägas mot andra projekt på skatteområdet och andra satsningar på utgiftsområdet.

Upplysningsvis vill jag också nämna att regeringen i budgetpropositionen för 2008 sagt att man som ett led i arbetet med att stärka den ideella sektorn och stimulera forskning vill stimulera donationer från privat-

personer och företag. Därför tillsätts senast 2008 en utredning för att möjliggöra avdragsrätt för sådana donationer.

Anf. 213 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag får tacka finansministern för svaret.

Jag kan konstatera att finansministern delar min uppfattning att forskning och utveckling är viktigt. Det är det ju. Inte minst för att vi ska kunna delta fullt ut i den nödvändiga klimatomställningen kanske vi måste satsa inom både miljö- och energisektorn, för att kunna gå vidare och fortsätta att vara tillräckligt ledande inom de områdena, som vi hittills har varit.

I min interpellation har jag tagit upp de satsningar och de stöd som i dag finns inom ramen för Vinnova, det som kallas Forska och väx. Vi vet att många mindre företag har sökt och att bara var tionde har kunnat få ta del av de stöd som har getts, som har gått via anslag från statsbudgeten. Detta infördes för några år sedan och har visat sig vara en succé. Det indikerar också att det finns ett ganska stort behov.

Jag vill egentligen ställa det här lite grann emot andra satsningar som regeringen gör, men kanske inte på den här typen av företag. Regeringen har ju inriktat sina skattereduktioner och subventioner mer till tjänstesektorn. Jag och mitt parti tycker kanske att det är lite mer uppseendeväckande, när vi tycker att det kan vara en annan sektor som behöver stödet just nu.

Utgångspunkten för interpellationen är också en promemoria som upprättades på Näringsdepartementet för en tid sedan – det var nog under förra mandatperioden, men den finns säkert kvar där. Det är en promemoria som handlar om skattekreditering via skattekontot. Det handlar egentligen inte om avdrag, som jag olyckligtvis skrev i interpellationen.

Här finns det en föregångare till exempel i Norge, där man använder den här typen av subventioner. Det är precis så som Anders Borg säger i svaret till mig, att det handlar om pengar som ska ges över statsbudgeten. Men då handlar det helt enkelt om att prioritera. Är det den här typen av satsningar man vill göra, eller vill man satsa på en tjänstesektor, såsom regeringen gör? Där ställer man inte några motkrav på den som är mottagare av pengarna.

Inom tjänstesektorn ställs det inga motkrav på att man ska anställa ett visst antal personer, och jag vet inte om det är skrivet att det ska göras någon speciell kontroll av de företag som får del av de sänkningar av arbetsgivaravgifterna som Anders Borg och regeringen föreslår. Inom ramen för de forskningssatsningar som vi vill lyfta fram ska företagen dels kontrolleras, dels visa fram ett hållbart projekt för att få tillgång till den här typen av stöd. Det är det som är så viktigt.

Även om finansministern instämmer i vad jag tycker angående anslag till forskning och utveckling finns det ingen indikator, i varje fall inte i finansministerns svar, på att regeringen tänker göra någonting på det här området och i synnerhet när det gäller satsning på små och medelstora företag inom miljö- och energisektorn.

Anf. 214 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Marie Engström har naturligtvis helt rätt i att forskning är av avgörande betydelse. Det hör till de offentliga utgifter som vi med betydande trovärdighet kan säga har en positiv effekt på tillväxten. Det är viktigt att vi har en god finansiering för svensk forskning. Här tillhör Sverige de ledande länderna.

Jag kan notera att när man från EU:s sida utvärderar Lissabonprocessen är Sverige det land som har högst forskningsanslag och ett av de länder där ökningen av forskningsanslagen har varit särskilt påtaglig under senare år.

Vi har naturligtvis skärpt konkurrens på det här området. Fler länder kliver in och fler länder vill vara med, och då ökar naturligtvis kraven på Sverige. Ska vi vara ett ledande välfärdsland och välfärdsland måste vi tillhöra de länder som gör stora satsningar på forskning och utveckling.

Jag vill samtidigt säga att det finns en del svårigheter med skattesubventioner eller skatteutgifter på forskningssidan. Vi har haft den typen av avdrag i Sverige mellan 1973 och 1983, och det avskaffades just därför att man gjorde bedömningen att det inte hade så stora effekter. Nu vet vi att det förmodligen skulle bli mindre effekter än vad det var då, därför att EU-medlemskapet och EES-avtalet gör att avdragsrätten måste omfatta alla forskningssatsningar som görs inom EES-området. Då finns det en betydande risk att svenska skattemedel används för att subventionera forskning som bedrivs i andra länder.

Det finns också ett norskt system, som den norska statistiska centralbyrån haft anledning att utvärdera. Där är slutsatsen att det inte går att belägga att det här har haft några stora positiva effekter.

Jag vill inte för den skull stänga några dörrar. Vi har sagt i vårt valmanifest och i andra sammanhang att vi är beredda att titta på olika vägar att skapa incitament för forskning. Det kanske allra viktigaste på det området är att vi ska återkomma under det kommande året med en forskningsproposition som måste innehålla en bred och offensiv satsning på att utveckla forskningen.

Nu tror inte jag att det i sig räcker, därför att Sverige har haft en ledande forskning under lång tid. Vårt problem har varit att företagsklimatet och entreprenörsklimatet har varit så dåligt att forskningen inte har omsatts i produktion, innovationer, produkter och nya marknader i Sverige.

Nu har regeringen avskaffat förmögenhetsskatten, och det är naturligtvis ett viktigt steg. Det förstärks av att Marie Engström var med och röstade igenom ett avskaffande av arvs- och gåvoskatten. Sammantaget innebär det att entreprenörsklimatet har förbättrats. Här finns det naturligtvis ytterligare och viktigare åtgärder som måste vidtas för att vi ska få en god utväxling på de forskningssatsningar som görs.

Jag vill, som sagt, inte stänga några dörrar i den här diskussionen, utan vi är beredda att pröva alla tänkbara alternativ som innebär att vi skapar en god grogrund för forskning i Sverige, och naturligtvis inom miljöområdet eller för den delen inom andra områden. Det är en viktig del i att Sverige ska kunna vara ett starkt välfärdsland och ett starkt välfärdsland att vi har en väl fungerande forskning.

Anf. 215 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Till frågan vad som är möjligt inom ramen för vad EU-kommissionen kan tycka finns det ju ett konkret förslag, och det är att företagen kan få stöd med högst 35 procent av kostnaderna, men med ett tak upp till 2,8 miljoner kronor. De här nivåerna indikerar att det inte handlar om stora företag utan om mindre företag.

Anders Borg pratade i sitt svar till mig nu om företagsklimatet och att det inte var så bra förra mandatperioden. Ja, men det var då man införde möjligheten inom ramen för Vinnova för mindre företag att få stöd till forskning. Eftersom intresset var så pass stort indikerar det väl att det fanns ett upparbetat behov av att stimulera mindre företag att utveckla kunskap och tekniker, kanske främst då i miljö- och energiomställningens namn. Jag förstår inte riktigt detta resonemang.

Jag vet inte om vi ska prata om borttagande av förmögenhetsskatten – den debatten hade vi förra veckan. Nu läste jag att Lars Calmfors ifrågasätter era argument där ni säger att tar vi bara bort förmögenhetsskatten kommer så mycket kapital in över landets gränser att vi kan få tillgång till nytt riskkapital och så vidare. Nej, jag tror att ni överdriver betydelsen av att ta bort förmögenhetsskatten i det hänseendet, och det gör ni ganska rejält.

Det finns ändå ett slags positivt inslag i svaret från finansministern. För några veckor sedan stod jag och finansministern här och debatterade skattefusk. Jag påtalade behovet av att Skatteverket skulle få göra oanmälda besök och att vi skulle ålägga företagen att ha personalliggare. I dag hörde jag att ni har haft en presskonferens om att precis de åtgärderna ska införas om än i en begränsad skala. Jag tycker ändå att ni är en bit på väg.

Det är naturligtvis min förhoppning att den här interpellationen och den här debatten ska leda till att finansministern efter helgerna eller i samband med att forskningspropositionen läggs fram också lägger fram förslag som gynnar forskningsinsatser för små och medelstora företag.

Anf. 216 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag tror att Marie Engström kan vara tryggt förvissad om att Lars Calmfors och regeringen gör en likartad bedömning av effekterna av de olika åtgärder som vidtas. De största jobbeffekterna av det vi gör kommer naturligtvis från jobbavdrag, förändrad arbetslöshetsförsäkring och ändrad a-kasseavgift. Det är där de stora effekterna kommer. Lars Calmfors, EU-kommissionen, OECD, IMF, Riksbanken och KI har gjort bedömningen att detta har stora och betydande effekter på sysselsättningen.

Vi har inte tillgodoräknat oss några sysselsättningseffekter av förmögenhetsskattens avskaffande när vi har bedömt utvecklingen på sysselsättnings- och arbetsmarknadssidan. Det sammanhänger med att effekterna här är mer indirekta och mer komplicerade.

Det Lars Calmfors sade i TT-telegrammet var att detta kan leda till större investeringar, och det kan i sin tur på sikt leda till fler jobb. På kort sikt gör jag nog samma bedömning som Lars Calmfors; det har inte någon stor sysselsättningseffekt vare sig 2007 eller 2008. Men jag är övertygad om att detta på lång sikt är en av de viktigaste åtgärderna som regeringen vidtar.

Marie Engström påpekar att Sverige har ett bra företagsklimat, och det är sant. Men det är också sant att OECD och andra har påpekat att entreprenörsklimatet i Sverige har varit bristande. Det har kanske blivit allra mest tydligt genom att vi inte har haft samma förmåga som en del andra länder att omsätta forskning och patent i produktion, nya produkter, nya marknader, nya säljmetoder, nya marknadsföringssätt och nya distributionsmetoder av varor och produkter som sker i en mer dynamisk och kreativ entreprenörskultur.

Jag vill gärna ge Marie Engström en eloge för att den tidigare regeringen avskaffade arvs- och gåvoskatten. Jag tror att det, precis som när det gäller förmögenhetsskatten, var en mycket viktig åtgärd för att förbättra entreprenörsklimatet och därmed också på lång sikt göra att vi får en bättre utveckling av de satsningar vi gör på forskning.

Sedan är jag en pragmatisk person. För mig är inte det centrala om vi stimulerar forskning på budgetens intäktsida eller utgiftssida. Primärt ska vi se till att vi får fram en bra forskningsproposition som ger goda förutsättningar för svenska universitet och forskningsinstitutioner att driva sin verksamhet. Sedan måste vi naturligtvis också titta på vad det finns för andra alternativ. Även på den punkten välkomnar jag att Marie Engström har en beredskap att stötta alliansregeringens viktiga uppdrag att förbättra förutsättningarna för entreprenörskap och innovationer. Det får vi säkert anledning att återkomma till.

Jag vill gärna påpeka att dagens presskonferens sammanhänger med att Skatteverket i dag har kunnat göra en första delredovisning av effekterna av personalliggare för hotell och restauranger. Där visar det sig att det som vi då diskuterade och som vi trodde var sant också har lite fastare stöd. Det föranledde Skatteverket att i dag tillskriva oss med ett förslag om att vidga systemet också till byggsektorn. Vi har sagt i dag att det är en sak som vi har beredskap att göra. Det är viktigt att vi vårdar skattesystemet så att det är tillväxt-, jobb- och framtidsorienterat samtidigt som vi ser till att vi vårdar skattesystemet så att vi får in de skatteintäkter som är nödvändiga för att finansiera en god välfärd.

Anf. 217 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Eftersom jag hörde Anders Borg ta upp vad TT skriver kan väl jag också ta upp vad TT skriver angående förmögenhetsskatten och jobben. Apropå förmögenhetsskattens påverkan på antalet jobb säger till exempel Villy Bergström: Det vetetusan.

Lars Calmfors säger ungefär som jag sade förut: Det finns inga belägg för att detta skulle ge några stora effekter.

Det är ganska intressant. Jag har sagt så här i debatten: Javisst, på marginalen kan jag tänka mig att det får effekt, men absolut inte de väldigt stora effekter som alliansföreträdarna säger.

Det är samma sak med arvs- och gåvoskatten. Jag tror att det hade betydelse för näringsidkare, framför allt när det handlade om generationsskiften och allt krångel. Det blev kanske lättare att få söner och döttrar att vilja ta över familjeföretag.

Men låt mig återgå till det vi debatterar här, nämligen forskning. Jag kan hålla med om det inte har någon betydelse om det är frågan om skatteavdrag, om det är en reduktion som tas upp och krediteras ett skattekonto eller om det är ett bidrag som går via anslag i statens budget. Det

viktiga är väl att det finns en ambition. Problemet var att det första regeringen gjorde förra året när ni tillträdde var att ta bort det här anslaget till Forska och väx som jag har pratat mig varm för. Men nu har ni rättat till den fadäsen, och det är jättebra.

Det är bara att vänta och se tills forskningspropositionen kommer om det också finns satsningar med precis den inriktning som vi har pratat om i den här interpellationsdebatten.

Anf. 218 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt mig vara tydlig med att vi har redovisat väldigt noggrant i budgetpropositionen vilka jobbeffekter vi räknar med av olika förslag. Vi har inte räknat med några kortsiktiga jobbeffekter av förmögenhetsskatten. Där gör vi exakt samma bedömning som till exempel Lars Calmfors. Lars Calmfors konstaterar också i det här TT-telegrammet att ett avskaffande av förmögenhetsskatten, precis som ett avskaffande av arvs- och gåvoskatten, bör leda till något högre investeringar och på sikt följaktligen också något fler jobb.

När vi investerar mer höjer vi produktiviteten. Då får vi en förmåga att öka efterfrågan på arbetskraft och samtidigt höja reallönerna. Det är därför den här typen av åtgärder är viktig. Det är naturligtvis både Villy Bergström och Lars Calmfors medvetna om. Man ska inte räkna hem en kortsiktig effekt av det. Det vore ungefär lika dumt som att säga att nu ska vi lägga fram en forskningsproposition så låt oss därför räkna hem vilka jobbeffekter det har på svensk ekonomi 2010 eller 2011. Det är helt centralt att vi har en bra forskningspolitik i Sverige. Det är inte centralt för jobben 2010 och 2011, men det är helt avgörande för jobben 2017, 2018 och 2019. Om vi inte lägger grund för en långsiktig tillväxtpolitik på forskningssidan har vi inte förutsättningar att skapa sysselsättning på lång sikt. Det är vi helt överens om.

Jag tror säkert också att vi kan fortsätta diskussion om vilket sätt som är mest effektivt för att uppnå stimulanser för ett bra innovationsklimat. Det finns säkert anledning att återkomma till den frågan. Vi ska noggrant bereda detta. Jag vill, som sagt, inte stänga några dörrar. Vi är beredda att titta på olika instrument för att förbättra innovationsklimatet.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på interpellation 2007/08:172 om mäns våld mot kvinnor

Anf. 219 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Carina Hägg har ställt ett antal frågor till finansminister Anders Borg som tar sikte på hur resurser för att motverka mäns våld mot kvinnor görs synliga i statsbudgeten och hur frågan om resurser för att motverka mäns våld mot kvinnor drivs internationellt. Frågorna ställs bland annat mot bakgrund av att Europarådets parlamentariska församling ställt sig bakom att länderna ska avsätta minst 1 euro per invånare till arbetet för att stoppa våld mot kvinnor.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Att bekämpa mäns våld mot kvinnor är ett prioriterat område för regeringen. Inte minst för att vi i dag vet att kostnaderna för detta våld är omfattande och påverkar stora delar av samhällsekonomin. I Socialstyrelsens rapport *Kostnader för våld mot kvinnor* beräknas våldet kosta ca 2,7–3,3 miljarder kronor per år i Sverige.

Regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor är en historisk satsning utan tidigare motsvarighet. I handlingsplanen tas ett helhetsgrepp om frågan. Regeringen presenterar 56 konkreta åtgärder som omfattar både stöd till och skydd av våldsutsatta kvinnor och förebyggande insatser såsom åtgärder riktade till våldsutövare. Sammantaget beräknas resurserna för genomförandet av handlingsplanen omfatta mer än 800 miljoner kronor under mandatperioden. Detta är en bra bit över Europarådets rekommendation på 1 euro per invånare.

Någon särskild redovisning av regeringens samlade arbete med att motverka mäns våld mot kvinnor kommer inte att göras i budgetpropositionen. Genomförandet av handlingsplanen kommer dock att följas upp. Regeringen avser att löpande informera riksdagen om handlingsplanens genomförande, och en redovisning av uppföljningens resultat kommer att lämnas till riksdagen 2010.

Frågan om jämställdhetsintegrering i budgetprocessen är en prioriterad fråga, och regeringen kommer att betona frågans vikt under 2008 års möte i FN:s Kvinnokommission, CSW, Commission on the Status of Women, där huvudtemat handlar om hur jämställdhetsarbetet finansieras i medlemsländerna.

När det gäller samarbetet inom Norden och med Baltikum avser regeringen att under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet ta upp och diskutera frågan om mäns våld mot kvinnor med såväl de nordiska som baltiska regeringarna.

Inom EU är arbetet med att bekämpa könsrelaterat våld ett av de prioriterade områdena i kommissionens färdplan för jämställdhet 2006–2010. Kommissionen stöder medlemsstaternas arbete genom att bidra med finansiering av åtgärder för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och barn och skydda och stödja offer. Sedan 1997 har fler än 420 projekt finansierats av Daphneprogrammet. Kommissionen avser att under december 2007 utlysa nya projektmedel, Daphne III. Inom ramen för det svenska ordförandeskapet i EU kommer jag också att föra upp frågan om mäns våld mot kvinnor på dagordningen.

Inom Europarådets kampanj för att bekämpa mäns våld mot kvinnor kommer Sverige att medverka i avslutningskonferensen, som hålls i maj 2008. Regeringens handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor är Sveriges bidrag i kampanjen.

Anf. 220 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det är en mycket angelägen interpellationsdebatt vi har här i dag. Även om jag uppskattar att föra en debatt med statsrådet Nyamko Sabuni beklagar jag att inte finansministern kunde dröja sig kvar i salen tills den här debatten var avslutad och att han inte heller ville delta i debatten.

Jag tror att också finansministern borde ha deltagit i den här debatten. Jag tror att det är bra att statsrådet Sabuni deltar, men vi måste inkludera fler i den här frågan. Vi måste våga utmana områden som av tradition inte har varit könsblandade, som kanske därför inte heller har tagit till sig kvinnliga perspektiv, fått en bredd i de frågor som berör dem, som inte känt att man ska ta ett ansvar.

Det här handlar om Finansdepartementet. Det handlar om Anders Borg som i dag är finansminister. Det handlar om finansutskottet, där jag förväntar mig att framdeles få se både ordförande Attefall och vice ordförande Nuder ta del i den här debatten. Det kan inte vara så att de som har hand om pengarna ska känna att de opåtalat kan stå utanför den här viktiga debatten.

Det är klart att det här handlar om mänskliga rättigheter i grunden. Men för att åstadkomma mänskliga rättigheter måste man också ta ett helhetsgrepp. Man måste titta på de samhällsekonomiska kostnaderna och ställa dem mot vad vi är beredda att tillsammans avsätta för att förebygga och beivra våldet, stötta och skydda kvinnor som är utsatta för våld och barn som drabbas indirekt eller kanske till och med ibland direkt av mäns våld mot kvinnor.

Jag tror att vi måste vara otraditionella. Nu har handlingsplanen kommit. Den är ett svar på Europarådets förväntningar under det här året och innehåller väldigt mycket som jag välkomnar. Men det statsrådet tar upp angående kostnader vill jag inte ta upp här i dag. Det får vi möjlighet att återkomma till. Jag har inte kunnat reda ut de här siffrorna på något sätt. Före debatten har man inte från departementet kunnat reda ut fördelningen av pengarna, om det är nya pengar eller om det är pengar som kommer igen i en ny sorts redovisning. Jag avstår från att gå in i den debatten tills jag får ett underlag som jag kan debattera utifrån.

Jag menar att Sverige har ett förtroende. Det finns en förväntan. Nyamko Sabuni talar om CSW. Det är bra att man där tar upp jämställdhetsarbetet och hur det finansieras. Förra året fokuserade man också på ekonomiska frågor. Men hur ska just det som gäller våldet mot kvinnor finansieras? Vad kostar detta våld samhället, och vad är det internationella samfundet berett att prioritera när det gäller de här frågorna? Vad är EU berett att göra?

Jag vet att Daphneprojektet är bra. Jag är glad att vi ser en upprepning av det. Men EU måste ju ta ett helhetsgrepp. Vad tänker då regeringen? Det är Anders Borg som finansminister som företräder Sverige i Ekofin, men vad kommer Sverige att driva i Ekofin och inom EU generellt? Vad kommer vi att ta upp med våra kolleger i Norden och Baltikum?

Jag håller själv på att titta på siffrorna på vad man i dag avsätter. Det är väldigt svårt, ska jag säga, att få klarhet i vilka ekonomiska summor som avsätts och ännu svårare att få klarhet i var kostnaderna finns i våra grannländer och då i Norden och Baltikum som helhet.

Här finns så mycket kvar att göra, så mycket kvar att belysa. Det måste finnas någon som tittar på hela arenan. Om jag tittar i Socialstyrelsens utmärkta undersökning till exempel ser jag att det finns så mycket belagt, men det är inte allt. Stora delar av samhällskostnaderna är ännu inte belysta. Det är arbetsmarknaden. Det är de privata kostnaderna och vad försäkringsbolagen indirekt drabbas av. Det finns mycket. Vi behöver helhetsbilden för att inse att vi tillsammans måste använda ekono-

miska styrmedel på ett tydligare sätt för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Prot. 2007/08:46
18 december

Anf. 221 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det finns väl inte så mycket att debattera i frågan egentligen. Det är redovisat att den satsning vi gör för att bekämpa mäns våld mot kvinnor kommer att kosta 800 miljoner under mandatperioden, det vill säga fram till 2010. Det är väldigt lätt för Carina Hägg att räkna ut hur mycket det blir per år och per person. Därmed kommer du att inse att det är mer än den euro som nämns som vägledning från kommissionen.

Vi ska diskutera med våra kolleger om vikten av att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Men det måste också vara upp till varje land att faktiskt själva avgöra hur mycket de vill satsa på de här frågorna.

Återigen: Det är mycket man ibland vill att EU ska göra. Men det här är en nationell angelägenhet. Det är jättebra att man på EU-nivå sätter upp målen och har ambitioner för hur vi ska kunna lösa de här problemen nationellt. Men jag tror inte att EU ska finansiera större delen av de åtgärder som behöver sättas in för att komma till rätta med mäns våld mot kvinnor.

Vi tar vårt ansvar. Det är 800 miljoner kronor under mandatperioden, 56 åtgärder. Mycket mer än så vet jag inte riktigt vad du vill ha redovisning av.

Anf. 222 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vet inte om det är helt nya pengar eller pengar som redan finns i budgeten och som på så sätt används och redovisas en omgång till, hur fördelningen kommer till stånd och hur fördelningen av de här pengarna kommer att se ut.

För mig var det inte det som var det viktigaste i den här interpellationsdebatten. Jag är väl medveten om och har själv lyft fram att Sverige i dag har uppnått det mål som Mendes Bota lyfte fram i sin halvårsrapport och som var 1 euro per invånare som skulle sättas av i kampen mot mäns våld mot kvinnor för förebyggande insatser. Det är klart att Sverige måste ligga på den nivå som är en miniminivå. Men ni måste ju ha ambitionen att också kliva upp från golvet, kliva upp på läktaren och upp mot taket. Så länge det behövs, så länge våldet och våldsutvecklingen ser ut som det gör måste vi ha ambitionen att öka resurserna för att kunna vända den här trenden och kunna eliminera och avskaffa mäns våld mot kvinnor.

Den finansiella delen av politiken måste också vara en del av det. Nyamko Sabuni har ett viktigt arbete och ett viktigt bidrag är handlingsplanen mot mäns våld, men det krävs också att andra delar av regeringen och av politiken engagerar sig på ett tydligare sätt.

Vi ska inte ta över något annat lands ansvar. När det handlar om mänskliga rättigheter har vi ett ansvar för den egna befolkningen, men vi har också ett ansvar som sträcker sig utanför vårt lands gränser. Det är en fråga som vi kan lyfta fram på olika sätt. Vi kan driva den.

Hur gör vi beräkningsmodeller när vi säger att Sverige säkerligen av-sätter något över 1 euro per invånare? Hur beräknar vi detta? Jag kan inte säga exakt hur mycket det blir, för det finns inga gemensamma beräk-

Svar på
interpellationer

ningsregler. Vi skulle kunna bidra med att ta fram sådana och erbjuda andra att ta del av dem så att vi kunde jämföra med varandra och avläsa resultaten. Spanien kanske lyckas väldigt väl i förhållande till vad de avsätter. På så sätt skulle vi få ett jämförelsematerial på samma sätt som det som ofta används inom kommunerna. Vi skulle också få en motivation så att fler kunde se att vi genom inledningsvisa insatser på sikt kan sänka de samhällsekonomiska utgifterna för mäns våld mot kvinnor. På samma sätt som på många andra samhällsområden borde vi använda ekonomin som en drivkraft för att upprätthålla tryggheten och säkerheten för kvinnor.

Jag anordnade tillsammans med kolleger ett tvärpolitiskt seminarium – Vad kostar mäns våld? – om just mäns våld mot kvinnor i nära relationer. En av deltagarna var Elis Envall, utredare vid Socialstyrelsens enhet för individ- och familjeomsorgen. Hon är en av dem som utarbetat rapporten *Kostnader för våld mot kvinnor: En samhällsekonomisk analys*. Den publicerades 2006 och är mycket innehållsrik. Den är dock inte heltäckande. Den kan utökas.

Vi lyssnade också på Katarina Weinehall som är filosofie doktor och universitetslektor vid pedagogiska institutionen vid Umeå universitet. För närvarande har hon dock en forskartjänst med inriktning på brottsofferforskning vid juridiska institutionen. Hon är en av författarna till studien *Räkna med kostnader: En fallstudie om mäns våld mot kvinnor*, också den från 2006. Hon beskriver fyra kvinnors utsatthet för våld från en och samma man och gör därefter fallstudier. Hon har beräknat kostnaderna för denne mans våld. Det är en mycket intressant läsning.

Det arbetet behöver föras vidare och komma in även bland dem som läser ekonomi och nationalekonomi. Det är inte förbehållet det som ofta kallas den mjuka sektorn. Det måste även in i de hårda sektorerna.

Jag vill upprepa min konkreta fråga: När kommer regeringen att ta upp denna fråga i Ekofin?

Anf. 223 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag kan tala om när jag kommer att ta upp den här frågan med mina kolleger. I alla sammanhang där jag träffar mina ministerkolleger talar vi om mäns våld mot kvinnor. Det är en prioriterad fråga både inom Europarådet och inom EU, vilket gör att frågan vid varje möte är mycket aktuell. Jag är övertygad om att flera andra statsråd också tar upp frågan i samband med att de träffar sina kolleger.

Jag kan försäkra Carina Hägg att flera ministrar, ja hela regeringen, tycker att frågan är viktig, och alla är också engagerade i den. Som du vet har jag en samordnande roll i Regeringskansliet när de gäller jämställdhetspolitiken, och den skrivelse som vi lämnade till riksdagen om kampen mot mäns våld mot kvinnor är just en sådan sak som jag samordnat. Det betyder att flera olika departement berörs vad gäller genomförandet av de åtgärder som beskrivs i handlingsplanen. Det är klart att åtgärderna inte skulle finnas där om inte sakdepartementen och de berörda statsråden tyckte att frågan var angelägen. Du kan alltså lita på att hela regeringen tycker att frågan är viktig.

Beträffande gamla eller nya pengar vill jag säga att det är pengar som ska finansiera handlingsplanens 56 åtgärder under mandatperioden. Jag

vet inte hur mycket tydligare man kan beskriva det. Under 2008, 2009 och 2010 kommer de 56 åtgärder som vi listat att kosta 800 miljoner kronor. Så ser kalkylen ut.

Jag har inte så mycket mer att säga i debatten.

Anf. 224 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag som har så mycket att säga att tiden inte räcker till. Jag hade velat ta upp många andra perspektiv. Jag beklagar att statsrådet känner att hon inte har mer att tillföra debatten, men jag respekterar hennes uppfattning.

Jag hade önskat att vi, som ytterligare ett skäl, under Europarådets år 2007, då vi fokuserar på arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hade fått ett genomslag så att vi vågat utmana den traditionella bilden av dem som har hand om de finansiella frågorna inom politiken – vad deras mandat är, vad vi förväntar oss av dem och vad de ska inkludera i sitt arbete. Tyvärr verkar vi inte få det, men året är inte slut ännu och jag avvaktar gärna till den 8 mars nästa år och hoppas att så ska ske.

Jag hoppas också att finansutskottet i riksdagen ska känna ett större ansvar för denna fråga för att på så sätt få en dialog mellan finansutskottet och statsrådets kollega Anders Borg vid Finansdepartement. Om regeringen tydligt visar att detta med pengar är viktigt kommer det att vara en förebild för landsting, kommuner och andra beslutande församlingar som tänker att de kanske kan ta in detta i sin kommunala budget eller i landstingsbudgeten för att visa vad det kostar den egna kommunen eller landstinget. Då kan de också fråga sig om det är rimligt att avsätta pengar för att därigenom minska kostnaderna. Det gäller att på ett mycket tydligt sätt få in den ekonomiska drivkraften för att minska mäns våld mot kvinnor, öka kvinnors trygghet och få fler kvinnor att känna att deras mänskliga rättigheter respekteras.

Det handlar alltså om att föra ut frågan. Våra exempel kan spela roll för Norden och Baltikum. Vi kan jobba med Finland, som har rätt mycket material. Norge är väldigt intresserat av det som pågår på denna arena. Vi kan föra ut det i Norden, Baltikum och Europa, och därefter även samverka med folk utanför Europa. Men det handlar också om det nationella anslaget.

Jag uppskattar det som gjorts så här långt. Jag har välkomnat regeringens handlingsplan, men jag vill fördjupa och bredda frågan genom att inkludera hela regeringen och alla politikområden.

Anf. 225 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Carina Hägg vill inkludera hela regeringen, men det vore en omöjlig uppgift för finansministern att ta alla dessa debatter. Han finansierar ju all politik, alla åtgärder, alla sakdepartement, all den verksamhet som bedrivs. Därför måste ett antal sakdepartement och sakkministrar ta debatterna.

Jag förstår att Carina Hägg gärna vill ha svar från Anders Borg om hur han tänker, men den debatten kan också föras utanför kammaren. Här i kammaren måste han få hantera sin del av det hela, och sedan får sakkministrarna hantera sina delar. Jag kan försäkra att han är engagerad i

frågan, och jag tror nog att han gärna möter Carina Hägg i en debatt utanför kammaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på interpellation 2007/08:211 om gömda kvinnor utsatta för våld

Anf. 226 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Eva Olofsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att främja arbetet med mänskliga rättigheter genom att ge skydd, stöd och hjälp till gömda kvinnor utsatta för våld.

Utgångspunkten måste vara att kvinnor och män som har fått sin begäran om uppehållstillstånd prövad enligt gällande regler och inte beviljats uppehållstillstånd ska rätta sig efter de avgöranden av myndigheter och domstolar som vunnit laga kraft.

De mänskliga rättigheterna gäller för alla som befinner sig i ett land, men statens metoder för att tillförsäkra gömda kvinnor deras rätt till skydd och stöd måste ställas i relation till att de befinner sig temporärt och utan tillstånd i landet.

Enligt socialtjänstlagen har socialnämnden det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får den hjälp och det stöd de behöver. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld kan vara i behov av stöd och hjälp.

När socialnämnden prövar en ansökan om bistånd ska den alltid undersöka om behovet kan tillgodoses på något annat sätt. Socialnämnden kan vid sin bedömning ta hänsyn till om personens behov kan tillgodoses i hemlandet. För en våldsutsatt kvinna som vistas olovligen i Sverige innebär det att socialnämnden kan erbjuda bistånd i form av att kvinnans resa till hemlandet ersätts. Fram till dess att återresa kan ske eller problemen kan lösas på annat sätt har dock kommunen ansvar för att personer i nödsituation tillfälligt erbjuds grundläggande stöd, till exempel i form av ett boende.

Mot bakgrund av detta avser jag inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 227 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag kan konstatera att även om jag är glad för svaret tillför det ingenting när det gäller den utsatta livssituation som flera gömda papperslösa kvinnor som lever i Sverige har. Jag skrev interpellationen när jag noterade att handlingsplanen mot mäns våld mot kvinnor inte på något sätt tagit upp deras situation.

I grunden vill Vänsterpartiet ha papper åt papperslösa. Vi har motionerat om en engångsåtgärd om amnesti från och med den 1 januari 2007 för dem som inte gjort sig skyldiga till grov brottslighet så att de fick möjlighet att stanna. Det skulle ge möjlighet till ett värdigt liv för de papperslösa kvinnorna och männen. Om detta är vi oeniga, men jag tyck-

er att vi över partigränserna borde kunna enas om att förbättra situationen för de kvinnor som lever mitt ibland oss men inte har uppehållstillstånd.

Många av dem har ett väldigt utsatt liv. De måste försörja sig på något sätt. Får de ett jobb är det ofta underbetalt. Ofta kopplas krav på sexuella tjänster till detta. Jag har träffat kvinnor som har berättat att de många gånger får byta svarta jobb när de här kraven ställs. Tyvärr måste nog en del av de här kvinnorna i stället välja att låta sig utnyttjas, då de annars inte har någonstans att bo eller någonting att leva på.

Inför interpellationen pratade jag med några av dem som jobbar med detta och träffar de här kvinnorna. Läkare utan gränser startade 2004 en sjukvårdsmottagning för gömda, eftersom man egentligen inte har tillgång till den svenska sjukvården, för man ska betala den själv. Som alla förstår har man inte så bra ekonomi om man lever gömd och får väldigt lite betalt, kanske 15–20 kronor i timmen.

Det är Röda Korset som driver mottagningen nu. Läkare i världen har också en sådan här mottagning. Röda Korset säger att man har haft 870 patienter sedan man startade, ungefär två tredjedelar kvinnor. Läkare i världen säger att en kvinna i veckan med utsatt livssituation kommer till dem.

Självklart har dessa kvinnor olika liv och olika situationer, men en sak har de gemensamt: De har det väldigt tufft. Flera av dem är utsatta för våld och övergrepp och kan inte gå till polisen, för då riskerar de att bli utvisade. Sjukvården har de inte alltid råd med.

Då ska man åka hem, säger jämställdhetsministern. Men för en ung kvinna som utsatts för sexuellt utnyttjande eller våldtäkt – vilket man kunnat konstatera på sjukvårdsmottagningarna – och kanske blivit oönskat gravid är det inte ett alternativ att åka hem till Irak, Iran eller andra liknande länder. Där blir kvinnor som har varit med om detta eller kommer ensamstående med ett barn utstötta ur både familj och samhälle och kan inte överleva. Vad ska en sådan kvinna göra?

Vilka handlingsalternativ anser jämställdhetsministern egentligen att en kvinna har som lever i en familj här, kanske med barn, och är utsatt för våld av den man hon lever med? Man har också träffat på fall där barnen bor hos mannens föräldrar i hemlandet. Vilket handlingsutrymme har kvinnan då? Hur det är att leva i en våldssituation beskrivs väldigt väl av dem som jobbar med de här kvinnorna. Det är att leva i rädsla, i förvirring, i kaos. Man har nog med att överleva dagen. Men jämställdhetsministern anser att de här kvinnorna ska ta ett livsavgörande beslut om huruvida de kan åka hem eller inte, när de har nog med nuet i den hotfulla situation de lever i.

Jag vill avsluta med att ställa en fråga till jämställdhetsministern. Jag har av henne fått höra att det är bra som det är. Är då jämställdhetsministern nöjd med det stöd och skydd som de här kvinnorna får i Sverige i dag?

Anf. 228 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Den 30 maj förra året höll jag tillsammans med Amnesty, Kvinnoforum och Fonden för mänskliga rättigheter ett seminarium här i riksdagen, där vi belyste just frågan om asylsökande kvinnor. Då hade FN-rapporten kommit som hade uppmärksammat att det finns en särskild utsatthet hos kvinnliga flyktingar. De är utsatta för våld på ett annat sätt,

och asylsökande kvinnor får inte tillräckligt skydd och stöd. Kvinnorna lever isolerade i samhället.

FN ville också särskilt uppmärksamma situationen för samiska kvinnor, och det kan jag säga att vi har försökt att hantera och lyfta fram här i riksdagen. Jag är alldeles övertygad om att också regeringen känner engagemang för detta. Jag har läst statsrådets tal till Sametinget, tror jag det var.

De två delar man lyfte fram i FN:s rapport försökte vi föra in i riksdagen genom att belysa detta och öka vår kunskap. Det handlar inom den här gruppen om våld i nära relationer, våldtäkt och sexuellt våld, våld mot asylsökande kvinnor och kvinnor med invandrarbakgrund samt våld mot prostituerade kvinnor.

I rapporten kan man läsa att samhället inte fullt ut agerar rättsligt mot övergrepp inom den här gruppen. Det kan bero på att många av dessa kvinnor enligt vad som kan utläsas ur brottsofferjourens och kvinnojourernas information lever utanför samhället, är papperslösa och har gått under jorden. Är man asylsökande har man lite mer kontakt med samhället.

Kvinnor i den här situationen är inte trygga i samhället av olika skäl. De kanske inte har ett socialt skyddsnät eller nödvändig kunskap. De kanske bär med sig rädsla och erfarenheter som gör att det blir svårare att tala om de här frågorna. Börjar man öppna sig vet man inte heller hur det tas emot och på vilket sätt det ska kunna hanteras.

Det finns många olika skäl till att det finns en särskild utsatthet för de här grupperna. Därför måste vi också från riksdagens och regeringens sida bemöta deras problem med en särskild uppmärksamhet. Det var väldigt intressant att lyssna på Halida Nasic när hon var här och talade om detta. Det är också intressant att få någon som utifrån granskar det vi gör i Sverige, ser på det med nya ögon och pekar på vad vi behöver göra.

Jag tror inte att man kan känna sig nöjd. Det tas initiativ, men jag känner mig inte nöjd. Jag befärar att situationen fortfarande är ett bekymmer. Vi måste tillsammans försöka hitta ytterligare vägar för att göra så att alla kvinnor som befinner sig inom landets gränser kan känna trygghet i att de kan söka och få hjälp. Man måste kunna överbrygga språkklyftor och kunskapsbrister i hur man förhåller sig till samhället och vilka kontaktvägar man kan ta.

Därtill kommer också en helt annan grupp. Det är kvinnor som har drabbats av trafficking och ska stanna här en period under utredningstiden och kanske längre om de får individuell prövning med positivt resultat – om de vill stanna här.

Jag hoppas att statsrådet Nyamko Sabuni har mer information om den uppmärksamhet regeringen visar de här grupperna och också gärna om åtgärder regeringen har tänkt vidta för att hantera frågan och säkra fler kvinnors vardag.

Anf. 229 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Eva Olofsson frågar om – eller påstår kanske att – jag är nöjd med situationen som den är. Det är klart att jag inte är nöjd med situationen som den är, för jag menar att lagar ska följas. Det bästa vore

om man återvände om man får ett nej. Får man ett ja blir man samhällsmedborgare.

Nu är det inte så, och jag förstår de svårigheter som finns. Det är inte alltid så att det bästa alternativet är att åka tillbaka; jag förstår det. Men det måste väl också finnas en förståelse för att en rättsstat med regelverk måste hitta en balans mellan att ge vård, omsorg och kanske utbildning för barn som är gömda och att signalera att de människor som väljer att gömma sig gör fel. Det är den balansen vi försöker hitta hela tiden.

Det finns inte en möjlighet att vi skulle lösa de här problemen. Carina Hägg läser upp en massa saker som vi ska göra för de här kvinnorna. Men det är precis de saker vi gör för samhällsmedborgarna. Låt oss diskutera fri invandring i så fall. Vi kan ta den debatten. Men vi är över partigränserna för en reglerad invandring. Vi antog en ny asyllag här 2006 som vi menar är rättssäker. Den lagen måste följas av såväl myndigheterna som de individer som söker asyl i Sverige. Om man inte gör det, vad ska vi då ha för regelverk när det gäller invandringen?

De ideella organisationerna gör ett viktigt jobb. Jag tror att de gömda människorna inte vågar ta kontakt med myndigheterna. Gör de det finns det enligt lag möjlighet att få hjälp. Men i det ingår också att man eventuellt får stöd och hjälp att flytta och lämna landet. Det är det många inte vill. Då måste det finnas andra krafter i samhället, det civila samhället till exempel, som ställer upp för de här människorna, så jag är glad att de ideella organisationerna finns.

Men jag tycker också att vi i regeringen och ni lagstiftare har ansvar för att se till att det finns en balans. De lagar vi stiftar ska också följas av dem som söker asyl och eventuellt får nej. De ska då lämna landet.

Anf. 230 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jämställdhetsministern pratar om att hitta balansen. För mig ingår i den balansen att kvinnor som är utsatta för våld, våldtäkt och sexuella övergrepp ska få skydd och stöd oavsett om de är här med eller utan uppehållstillstånd. För mig är det här en viktig fråga. Det är en mänsklig rättighet att inte behöva leva med misshandel, sexuella övergrepp eller våldtäkt utan att få hjälp och stöd. Vi kanske har olika syn på var balansgränsen går.

Visst tycker jag att det är jättebra att de ideella organisationerna ger den här hjälpen. Men när man talar med dem säger de att de känner en oerhörd vanmakt över att det är så lite de kan göra och hur illa många av dessa kvinnor far.

Vad ska man säga när det kommer en kvinna som blivit utsatt för våldtäkt när man har så lite resurser som en sjukvårdsmottagning för det man ska göra?

Vad ska man säga när man möter kvinnor som mår psykiskt dåligt över pressen att leva gömda och som för sitt liv inte vågar åka tillbaka till sitt land eftersom de inte ser att de kan överleva och klara sig där?

Man förstår att dessa kvinnor blivit utsatta för övergrepp. Men det är inte så lätt att berätta. De kanske tvingas leva under sexuellt utnyttjande för att överleva. Det är inte heller något som är lätt att berätta.

Jag talade med Läkare i världen och Röda Korset. Det fanns några saker som de tyckte var väldigt viktiga. Det var för det första rätten till

sjukvård och inte bara till akutvård man betalar själv. Man förstår att dessa människor inte har råd att göra det.

Blir jag våldtagen ska jag naturligtvis kunna få läkarhjälp. Behöver jag göra en abort ska jag inte behöva göra den illegalt i Sverige. Jag ska inte behöva betala för den själv.

Detta tycker jag inte att ideella organisationer ska göra. Det tycker jag att Sveriges hälso- och sjukvård ska göra. Vi ska ha en lagstiftning om att man inte ska behöva betala det själv.

Det andra man sade från Röda Korset var följande. Hur kan man ställa kravet att en kvinna som lever mitt i misshandel, hot och våld ska fundera och behöva fatta beslutet: Är det bäst att stanna i Sverige, eller är det bättre för mig att åka hem? I den situationen vet vi att man inte kan tänka klart.

Livet är ett kaos, livet är ett nu, och livet är att överleva. Har man dessutom barn blir det ännu svårare. Man sade på Röda Korset: De här kvinnorna skulle behöva komma till trygghet, till ett skyddat boende och till människor som kan mäns våld mot kvinnor och förstår deras speciella situation.

De behöver få vara där under bestämd tid några veckor, någon månad för att kunna landa i sig själva och få en möjlighet att i varje fall tänka. Vi vet att mäns våld mot kvinnor innebär att det är väldigt svårt att bryta sig loss från en man som misshandlar även när man lever som svensk medborgare och kvinna.

Det handlar om kontroll, att bryta ned självförtroendet, att kontrollera kvinnan och hela tiden ha hotet på gång. Jag tycker att det är ganska självklart att man inte kan ställa kravet på dessa kvinnor att de ska sitta och fundera: Kan jag åka tillbaka till Iran, eller något land i Latinamerika? De ska få chansen att göra det i lugn och ro.

De två kraven tycker jag är de minsta krav som vi borde kunna ställa upp på och bli överens om här i Sverige för att det ska bli en rimlig situation för de kvinnor som är utsatta.

Det behöver göras mycket mer för kvinnors skyddsbehov och asylskäl. Man har förstärkt de delarna, men det är fortfarande stora brister. Det är stora brister i att inte se det som ett privat familjeproblem.

Kommer man från ett land där familjen och det sociala nätverket står för hela möjligheten att existera kan man inte säga att en kvinna som är ensamstående med ett barn ska åka dit och klara sig.

Är det polisen som har våldtagit någon kan man inte säga att kvinnan ska åka tillbaka till det landet och få skydd av polisen. Här finns det också mycket mer att göra.

Jag vill avsluta med att fråga: Finns det inte något här som jämställdhetsministern tycker att vi borde kunna göra tvärsöver partigränserna?

Anf. 231 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det här är väldigt svåra frågor. Det är svårt därför att det är asylsökande kvinnor, flyktingkvinnor och gömda kvinnor. Det är kvinnor som är svåra att nå och också grupper som det kan vara svårt att ha kunskap och kännedom om.

Det ska naturligtvis vara en balans i vad staten och samhället kan göra. Det ska också vara en balans i och förväntningar på att människor som lever här ska följa lagar och förordningar. Men det kan inte exklud-

dera att vi uttalar och bejakar att alla människor har rätt att leva ett liv fritt från våld och övergrepp. Vi måste också överväga det. De här grupperna kan inte tala för sig själva.

Det finns en FN-rapport som jag refererade till, och det har varit ett seminarium. Det framkom saker vid diskussioner som var under det seminariet, och jag har lyssnat på kvinnojourer och brottsofferjouren. Det finns en dokumentation, och vi har fått kritik. Det är utifrån den som det är viktigt inte minst för mig att delta i den här debatten.

Det finns konkreta åtgärder som man kan vidta som är direkt applicerbara på den här gruppen, och det finns indirekta åtgärder. Vi har nu en tolkutredning som är tillsatt. Vi vet att det finns kritik från Rikskriminalen och från andra håll mot hur tolkningen går till. Jag tror också att Socialstyrelsen hade synpunkter på detta.

Tolkar har inte alltid den kompetens som behövs för att vidarebefordra information om samhället. De kan ibland också reproducera kulturella eller patriarkala föreställningar om förhållanden mellan män och kvinnor som kan leda till problem.

Kvinnan i sin tur kan också vara rädd att över huvud taget berätta. Hon är kanske också rädd att mannen som hör till en viss gruppering kring henne i sin tur ska sprida information om kanske sexuella övergrepp och sådant som har varit i hemlandet hon har flytt från.

Tolkfrågan är ett exempel på någonting konkret som man skulle kunna lyfta in när det gäller att förstärka kvinnors rätt i det här hänseendet.

Anf. 232 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag försöker att vara tydlig med att det finns hjälp och stöd att få. Det är lagstiftat om att det gäller också de gömda kvinnorna. Utsätts de för våld har vi skyldighet att ge dem hjälp, och den hjälpen finns att få.

Problemet är självklart att den hjälpen inte betyder att de nödvändigtvis får stanna kvar i Sverige. De kommer fortfarande att få krav på sig att lämna landet eftersom de har fått nej när de har ansökt om asyl.

Jag förstår att de här kvinnorna inte alltid vill uppsöka myndigheterna. Jag har ingen lösning på den frågan. Jag måste ställa frågan tillbaka till er deltagare i interpellationsdebatten, Carina Hägg och Eva Olofsson: Hur vill ni se våra asylregler? Ska det finnas några eller inte?

Det är bara om vi har fri invandring som vi kan slippa den här diskussionen. Så länge det är reglerad invandring kommer det alltid att finnas personer som får nej, därmed personer som kommer att gömma sig och därav denna balans som måste hittas.

Tala om för mig hur ni vill se våra asylregler. Därmed kanske denna debatt ska föras med migrationsministern snarare än med mig.

Anf. 233 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag har inte gett mig in på hela flyktingfrågan eller anmestifrågan, som jag nämnde. Då skulle jag inte ha ställt interpellationen till jämställdhetsministern.

Vi vill ha en generös flyktingpolitik där vi också kan se kvinnors skyddsbehov. Vi inser naturligtvis också att det finns människor som ska åka hem. En del av dem kommer av olika skäl att välja att inte åka hem.

En del av dem som inte får åka hem i dag har väldigt goda skäl att inte åka hem. Det finns brister både i flyktingpolitiken och inte minst i att se kvinnors asylskäl.

Det hindrar inte att man inser att de människor som lever och har valt att leva i en väldigt svår och tuff situation, kanske gömda under många år, har skäl för att göra det. Det är ingen dans på rosor att leva gömd i Sverige i dag.

De som lever här som gömda ska också ha vissa mänskliga rättigheter. Det ska självklart gälla alla i Sverige. En sådan sak är sjukvården. De ska ha rätt till sjukvård. Det finns länder där man har det.

En annan sak är att man när man blir våldsutsatt som kvinna ska ha möjlighet att få hjälp, skydd och stöd under en period där man kan vara i trygghet utan att behöva söka hjälp där man riskerar att bli utvisad.

I den situation där jag är utsatt för våld och övergrepp är det vad jag behöver ta tag i innan jag kan avgöra om jag är beredd att kontakta myndigheter som kommer att se till att jag blir utvisad eller inte och om det är ett bättre alternativ för mig eller inte.

Jag tycker att det finns inom den balans som vi ska ha i Sverige för mänskliga rättigheter att ge stöd också till dessa kvinnor. Jag hade hoppats att jämställdhetsministern också skulle ge de kvinnorna möjligheten att få skydd och hjälp med stöd från staten.

Anf. 234 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag vill återigen säga att det finns skydd och stöd att få för våldsutsatta kvinnor. Det är till och med så att de inte utvisas på en gång. Det handlar om att de självklart får tillfälliga uppehållstillstånd så att de kan få den hjälp och det stöd de behöver. Så fungerar det i dag.

Problemet är inte att det inte finns rättigheter. Problemet är att kvinnorna inte vågar söka sig till myndigheter. Jag kan förstå det. Men det löser vi inte med den debatt ni nu för.

Allt du säger att de ska ha rätt till har de redan i dag rätt till. Jag vill också ha en generös flyktingpolitik. Jag tror att alla riksdagspartier vill ha det. Men en generös flyktingpolitik och fri invandring är två skilda saker. Så länge vi inte har fri invandring kommer vi alltid att ha människor som får nej och därmed alltid människor som kommer att gömma sig.

Återigen: Vilken är er lösning? Allt det du ber mig ställa upp på finns redan i dag. Det är därför jag säger att jag inte avser att återkomma ytterligare i frågan. Det finns hjälp och stöd att få. Det finns både sjukvård, polishjälp, socialhjälp och bostad vid behov. All denna hjälp finns för de gömda kvinnorna, och jag hoppas att de söker den hjälpen. Men det betyder också att när de har återhämtat sig kommer de att utvisas. Det problemet kan varken du eller jag lösa så länge vi har reglerad invandring.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 235 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

*Svar på
interpellationer*

Fru talman! Wiwi-Anne Johansson har frågat mig hur jag avser att verka för att det strukturella könsmaktsperspektivet ska utgöra utgångspunkten för kampen mot våldet. Vidare har Wiwi-Anne Johansson frågat mig på vilket sätt jag avser att verka för förebyggande insatser och för att förändra de samhällsstrukturer som är orsaken till mäns våld mot kvinnor.

Regeringens mål är att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan könen. När män och kvinnor delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet får vi ett bättre samhälle.

Regeringen har den 15 november 2007 presenterat en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Det våld som drabbar kvinnor är den mest akuta frågan av många viktiga jämställdhetsfrågor. Handlingsplanen har sin utgångspunkt i de utsattas behov. Med 56 konkreta åtgärder som beräknas omfatta mer än 800 miljoner kronor är handlingsplanen en historisk kraftsamling mot våldet. Som Wiwi-Anne Johansson påpekar utgår regeringens arbete från bland annat FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor. Våldet har med makt att göra. Därför inkluderas också våld i samkönade relationer i planen. Handlingsplanen omfattar även hedersrelaterat våld och förtryck som, liksom mäns våld mot kvinnor generellt, har sin grund i kön, makt, sexualitet och kulturella föreställningar om dessa.

Regeringen har valt att inte använda sig av begreppet könsmaktsordning, då det finns många tolkningar av detta begrepp, utan redogör i stället konkret för de dokument och perspektiv som ligger till grund för insatserna.

I handlingsplanen finns ett särskilt insatsområde inriktat på att stärka det förebyggande arbetet. Insatserna tar sikte på att förebygga våld genom att till exempel förbättra tryggheten i stads- och tätortsmiljöer, att upptäcka våldsutsatthet inom ramen för hälso- och sjukvårdens verksamheter samt genom att inrätta en virtuell ungdomsmottagning på Internet. Ett särskilt område i handlingsplanen utgörs av insatser som riktar sig till förövarna, vilket är en viktig del i det förebyggande arbetet. Ett forskningsprogram kommer att inrättas för att öka kunskapen om våldets orsaker. Flera insatser riktar sig också till bland annat personal som jobbar med barn och ungdomar. Bland annat ska Ungdomsstyrelsen genomföra utbildningar som syftar till att förebygga dels mäns våld mot flickor och unga kvinnor, dels hedersrelaterat våld och förtryck som huvudsakligen drabbar flickor och unga kvinnor men som även kan drabba pojkar och unga män.

Anf. 236 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Tack, jämställdhetsministern, för svaret! Av svaret framgår att regeringen har valt att inte använda sig av begreppet könsmaktsordning då det, som regeringen säger, finns många tolkningar av begreppet. Det förstår jag inte. Om vi går till FN:s deklaration om avskaffandet av våld mot kvinnor ser vi att där uttrycks ett tydligt könsmaktsperspektiv som faktiskt är ganska enkelt att definiera, nämligen att historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män har lett till dominans och därför diskriminering av kvinnor.

Eftersom statsrådet säger att handlingsplanen utgår från FN-deklarationen om att avskaffa våld mot kvinnor frågar jag mig hur jämställdhetsministern får ihop den ekvationen. Eller bygger kanske inte handlingsplanen på FN-deklarationen?

Av svaret framgår att insatserna tar sikte på att förebygga våld i stads- och tätortsmiljöer och att upptäcka våldsutsatthet inom ramen för hälso- och sjukvårdens verksamheter. Så står det. Detta är naturligtvis viktigt. Men jag undrar om inte Nyamko Sabuni tycker att det är viktigt att också se folkhälsoområdet i ett genusperspektiv för att upptäcka ett strukturellt ohälsoproblem hos kvinnor. I det sammanhanget är det viktigt att titta på mäns våld mot kvinnor i ett strukturellt perspektiv. Eller ser jämställdhetsministern mäns våld mot kvinnor som vars och ens privata problem?

När män och kvinnor delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet får vi ett bättre samhälle, säger jämställdhetsministern. Javisst – så är det naturligtvis. Men så har vi det där med att hitta vägen dit. Det finns massor av forskning som visar att det finns något strukturellt eller, om man vill kalla det så, ett mönster i varför män utövar våld mot kvinnor. Det handlar om vem som har mest makt. Jag undrar om inte jämställdhetsministern ser det strukturella sambandet.

I en artikel i tidningen Expressen den 15 november skrev jämställdhetsministern att orsaken till att samkönat partnervåld har osynliggjorts är att ”man har stirrat sig blind på teorin om könsmaktsordning”. Denna grundas på ”att endast kvinnor är offer och män förövare”.

Men så är det inte. Det finns föreställningar kring kön, makt, våld och sexualitet också i samkönat partnervåld. Eller menar jämställdhetsministern att om en enda kvinna skulle bruka våld mot en annan kvinna i ett samkönat förhållande så faller hela könsmaktsperspektivet? Jag får inte ihop ekvationen, och jag vet inte heller hur jämställdhetsministern får ihop den.

Jag undrar återigen om jämställdhetsministern i enlighet med FN-konventionen verkar för att det strukturella könsmaktsperspektivet ska utgöra grund för kampen mot våldet. På vilket sätt avser jämställdhetsministern att verka för förebyggande insatser för att förändra de samhällsstrukturer som är orsaken till mäns våld mot kvinnor? Ska man använda sig av det instrumentet och de verktygen?

Anf. 237 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det är mycket i handlingsplanen som jag välkomnar. Jag ser positivt på att den har kommit. Det fattades beslut redan i regeringsförklaringen 2006 om att den skulle utarbetas. Nu är den här, och vi har möjlighet att jobba vidare med den i riksdagen. Vi kan också använda den konkret när vi kommer utanför den här kammaren.

Men jag beklagar att man inte har tittat på utsatta kvinnors ekonomiska situation. Man borde ha lyft in hur man kan trygga den ekonomiska situationen, för det har också koppling till det här med makt. Vem har pengarna? Vem har förmögenheten? Vem har störst andel i huset, bostaden och så vidare? Det är frågor man kan ställa.

Detta länkas samman med vilken analys regeringen gör av hur vi ska komma till rätta med våldet. Det är tydligt att regeringen inte har någon samlad analys av vad som ligger bakom våldet. Det finns åtgärder mot våldet, men jag saknar analysen.

Det underströks i dag när jag lyssnade på Centerpartiet som hade en interpellation här. Problemet man valde att fokusera på var kvinnors våld mot män. När man tappar analysen tappar man också perspektivet. Då får kanske inte heller redskapen i förlängningen samma verkningsgrad. Vi ska fördöma och bekämpa allt våld, men det krävs en analys för att komma åt den här problematiken. Den saknar jag.

I handlingsplanen tar man i stället upp ett individualistiskt perspektiv i skrivningarna om svenska heterosexuella mäns våld mot kvinnor. Man kan svagt skönja ett kulturellt perspektiv när det gäller frågan om hedersvåld när det beskrivs i handlingsplanen liksom när våld i samkönade relationer kommer på tal.

Har regeringen med denna handlingsplan tagit avstånd från den forskning som finns, både svensk och internationell? Det är också belagt i internationella organ som FN, Europarådet, EU och OSSE. Det finns också en erfarenhet som härrör sig från bland annat kvinnojoursrörelsen. Den finns både här i landet och utanför vårt land. Det är numera en rörelse som börjar bli världsvid, vilket jag välkomnar.

Den här maktstrukturen som finns i samhället och som kallas genusordning, könsmaktordning eller patriarkala strukturer – orden för denna är borta. Det behövs en analys som gör det möjligt för myndigheter och organisationer att arbeta konsekvent och med samma målsättning, så att det inte blir som tidigare, där man hade beskrivningar som snarare kunde härledas till Selma och Lilla Fridolf i seriernas värld. Det är väldigt viktigt att man är konsekvent.

Jag är bekymrad över att de ambitioner som både statsrådet, jag och övriga i den här kammaren delar inte ska få genomslagskraft eftersom analysen och beskrivningen inte finns. Man har lyft fram det individualistiska synsättet och kanske också det kulturella perspektivet, vilket gör att kraften i åtgärderna inte blir som vi hade önskat.

Jag läste en skrivning om kvinnor med funktionsnedsättning, där de helt plötsligt inte längre är kvinnor utan personer. Det är ett sätt att osynliggöra en problematik som vi alldeles nyligen fick upp ögonen för genom Handels viktiga rapport som beskriver kvinnor med funktionsnedsättning, deras utsatthet och behovet av att bygga upp kunskap. Man raserar detta genom att kalla dem ”personer”. Handikappade kvinnor är kvinnor. Handikappade är inte könsneutrala varelser utan män och kvinnor.

Jag hoppas att vi kan få höra lite mer om hur regeringen ser på detta med analysen. Det är inte något svenskt påfund. Det är inte någon enskild forskare som har hittat på det. Detta är etablerade sanningar utanför regeringskretsen i dag. Välkommen att ansluta dig till de vedertagna förklaringsmodellerna!

Anf. 238 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Analysen finns i det dokument ni hänvisar till. Ni vägrar bara att se det. Jag säger att vi inte använder begreppet könsmaktsordning, men vi säger att våld har med kön, makt, sexualitet och kulturella föreställningar om dessa att göra. Det är så FN beskriver detta. Jag vägrar ägna tid åt att diskutera politiska ideologier med en massa olika begrepp när vi kan se att problemen är strukturella och har historiska förklaringar som vi kan komma åt.

Låt mig ställa frågan tillbaka till er: Finns det något i denna handlingsplan som saknas och som ni tror skulle ha funnits med om man använt begreppet könsmaktsordning? Är det någon åtgärd ni saknar? Låt oss i så fall diskutera det.

Vi erkänner att det finns maktfrågor i detta. Över- och underordning finns också i samkönade relationer. Den kvinna som blir misshandlad av en annan kvinna måste också känna trygghet och kunna söka hjälp och stöd hos de myndigheter och organisationer som finns till för att hjälpa kvinnor som misshandlas. Man ska inte behöva tycka att det är pinsamt för att vi lever efter en teori och där de som inte stämmer med normen inte passar in. För mig är det viktigt att ha individen, offret, som utgångspunkt.

Det är inte bara en i en samkönad relation som misshandlar någon annan och därmed kullkatsar hela teorin. Det förekommer våld i samkönade relationer. Vi vet alldeles för lite om det. I dessa familjer finns det också barn, som vi också osynliggör genom att vi inte lyfter upp denna fråga.

För mig har det varit viktigt att ha individen i centrum och säga att det handlar om makt, sexualitet och kulturella föreställningar om dessa. Över- och underordningen gäller framför allt män gentemot kvinnor, men den finns också mellan två män eller två kvinnor. Det är viktigt för mig att se det också.

Anf. 239 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Det är inte för att vi ska stå här och bråka om olika ord som jag har ställt interpellationen. Det handlar heller inte om att åtgärderna i handlingsplanen skulle vara dåliga, även om de väl tyvärr aldrig blir tillräckliga. Merparten av dem har vi ju dessutom varit med och tagit fram tidigare. Det är bra.

Men när man ska sätta åtgärderna ska man ge direktiv och tala om hur man ska göra, och då är det väldigt bra om man har ett analysverktyg att utgå från, så att direktiven slår där de ska slå och gör nytta där det finns behov. Jag fick egentligen till svar på min fråga att det inte är något strukturellt problem eftersom det finns våld i samkönade relationer. Det säger jämställdhetsministern. Då blir det som att hela teorin faller, hela teorin om att mäns våld mot kvinnor är ett strukturellt problem som är större än om en kvinna skulle slå en man.

Jag tycker att statistiken talar sitt tydliga språk. Förra året anmäldes enligt Brås statistik – vi får naturligtvis utgå från att mörkertalet är stort – 77 fall av dödligt våld mot kvinnor, 202 fall av försök till mord eller dråp på kvinnor, 25 491 fall av misshandel av kvinnor som är 15 år eller äldre. Vidare kan man läsa, också i statistik från Brå, att under 2005 misstänk-

tes ca 5 400 personer för misshandel av kvinnor. Av dessa var 87 procent män.

Är det inte nödvändigt att man, om man ska titta på mäns våld mot kvinnor, har ett instrument där man belyser detta för att nå verklig jämställdhet och för att man ska nå ut med de bästa metoderna att komma åt det? Annars är det som att man släcker bränder. Man talar om upplysta parker och om att man ska bygga om staden så att kvinnor ska våga gå hem när det är mörkt. Det är ju det som är att släcka bränder, i stället för att se på hur det kommer sig att våldet mot kvinnor uppstår.

Det finns mycket forskning som har sett på detta ur ett så kallat könsmaktsperspektiv, och då är det synd att man slänger ut barnet med badvattnet för att man inte gillar språkbruket. Jag skulle vilja veta vilka instrument ni använder när ni i regeringen tittar på detta, och hur har man diskuterat i handlingsplanen? Har man namngett konkreta åtgärder, eller ser man det trots allt som vars och ens privatsak – som om det blir bra bara man tänder ljus i parkerna, för att tala bildligt om de andra åtgärderna. Är det detta man menar är det väldigt beklagligt.

Anf. 240 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! I förra veckan höll två kolleger till mig ett intressant seminarium om våld i samkönade relationer. Jag ska inte återge det här, för jag skulle inte göra det rättvisa, men det var väldigt intressant att få belyst hur kön formas och att homosexuella och bi- och transpersoner naturligtvis inte står utanför de könsrollsmönster som byggs upp i samhället. Jag tycker att det är självklart att detta med våld i samkönade relationer hör hemma i handlingsplanen. Det är positivt, och det skulle behöva bli föremål för en ytterligare interpellation, för jag känner att det finns kunskapsbrister. Men det finns forskning att ta del av.

Men för att vi har kommit dit vi har och över huvud taget har en handlingsplan – att vi alls har denna kunskap även om den inte är fullständig utan det finns mycket att göra på området när det gäller forskning och metodutveckling – bygger ju på att vi har börjat se på mäns våld mot kvinnor på ett annat sätt. I stället för att se det som lägenhetsbråk och privat ser man strukturer och en systematisering. Man ser att det finns begrepp och en teori. Annars hade vi inte stått här i dag och diskuterat den här frågan. Då hade vi fortfarande sett detta som något privat som man får lösa själv, där polisen har helt andra metoder och där kvinnor inte kan få hjälp av samhället.

Vi ska också erkänna att analyserna har spelat en roll för att vi är där vi är. Vi måste kunna få reda på vad maskuliniteten, mansrollen, har för betydelse. Våld mot kvinnor är inte samma slags våld som begås i krogkän, vid korvkiosken eller på någon annan plats ute. Det finns också män som systematiskt använder våld i olika situationer för att påvisa sin maskulinitet. Det är inte alla, men de finns.

Det finns fotbollsvåld, motorcykelgäng och annat gängvåld, som är uttryck för en systematisering och ett beteende. Medierna ska jag inte dra in i detta, men jag hoppas att statsrådet ändå ska erkänna att den analysmetod som är vedertagen har spelat stor roll för att man har kommit dit man har kommit i dag.

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 241 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Om jag förstår Wiwi-Anne Johansson rätt delar hon den definition som FN beskriver i sina dokument när det gäller mäns våld mot kvinnor. Det är den definitionen vi använder oss av. Det är den analys som vi har.

Jag säger det igen: Ja, det finns strukturer. Det finns historiska skäl. Det handlar om makt, och vi vet vilka som har makt i samhället. Det är framför allt män som har makt i samhället. Men denna makt, denna över- och underordning, finns också mellan två kvinnor. Den finns också mellan två män. Det vill ni inte se, men det tycker jag är viktigt att vi tittar på.

Wiwi-Anne Johansson säger att vi bara släcker bränder med de åtgärder som vi har lagt fram i handlingsplanen. Min fråga är: Vilka reformer har du i lådan som inte den förra regeringen, er samarbetspartner, ville genomföra under de tolv år som de satt vid makten? Vad finns det för åtgärder som vi har missat som inte är att släcka bränder utan som vänder upp och ned på hela paketet?

Jag lyssnar gärna.

Anf. 242 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Man kan återigen säga: Rom byggdes inte på en dag. Därmed finns det naturligtvis massor av saker kvar att göra.

Som jag sade är det inget fel på handlingsplanen i sig, utan det handlar om analysbegreppet. Det är viktigt. Det är väldigt viktigt att man ser saker och ting ur sitt rätta perspektiv.

I förra veckan var vi och pratade med forskare på Folkhälsoinstitutet. De är nu oroliga för att man inte kommer att använda det här perspektivet som är så väldigt viktigt för att förstå orsaken, hela sambandet när det gäller mäns våld mot kvinnor. Man har sett att det har varit väldigt bra som verktyg, som en verktygslåda att jobba med.

Då förstår inte jag det här. Jämställdhetsministern säger: Jo, vi använder oss av FN:s deklARATION om avskaffande av våldet, men vi vill inte använda oss av begreppet könsmaktsordning. Då undrar man ju om det är ordet könsmaktsordning som är så jobbigt. Då är det precis som med jämställdhetsministerns partiledare, som säger sig vara feminist men inte tycker om ordet för att det har vanärats eller kidnappats, tror jag det var, av folk på vänsterkanten. Är det detta som är problemet?

Det finns våld även i samkönade relationer. Då får jag ändå svaret: Om en enda kvinna skulle bruka våld mot en annan kvinna faller hela det här perspektivet. Därför förstår jag att vi inte riktigt är på samma våglängd. Vi förstår inte varandra. Jag kan i och för sig förstå hur man kan resonera. Jag gjorde så en gång för väldigt länge sedan, att jag individualiserade jämställdhetsproblemet. Men jag tror att det är att ta alldeles för enkelt på det.

Anf. 243 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Ja, det är problematiskt med orden, som ges olika definitioner beroende på vad man har för ideologisk grund att stå på. Då blir det problematiskt. Därför är det viktigt för mig att tydligt beskriva vad det är

det handlar om. Vad det handlar om är makt och sexualitet och så vidare, precis som jag har sagt tidigare.

Jag har också sagt det här: De som framför allt har makt i vårt samhälle är männen. Därmed blir det detta som är det stora problemet – mäns våld mot kvinnor. Men med det sagt vill jag ändå påpeka att det finns en över- och underordning också i samkönade relationer.

Ja, ordet är problematiskt. Du lägger en betydelse i det. Din granne lägger säkert en helt annan betydelse i det och så vidare. Då kan vi inte använda oss av sådana begrepp som inte har en definition utan som har tio olika definitioner beroende på vem du frågar. Därför är det viktigt att vara tydlig med vad det är man menar, och jag tycker att FN:s deklaration är väldigt tydlig med vad det är vi ska komma åt. Det är därför jag använder mig av den.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:46
18 december

Svar på
interpellationer

25 § Svar på interpellation 2007/08:215 om jämställdhet i folkrörelsepolitiken

Anf. 244 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! LiseLotte Olsson har frågat mig på vilket sätt jag arbetar för att Sveriges folkrörelse- och organisationstradition ska omfattas av de jämställdhetspolitiska målen. Hon frågar också om jag avser att integrera ett jämställdhets- och könsmaktsperspektiv i folkrörelsepolitiken och i den statliga bidragsgivningen.

Jag vill börja med att säga att jag håller med LiseLotte Olsson om att det är viktigt att jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män inom olika områden synliggörs.

Regeringen har i årets budgetproposition bland annat därför slagit fast att arbetet med jämställdhetsintegrering ska fördjupas och förbättras. Syftet med jämställdhetsintegrering är att kvalitetssäkra hela regeringens politik med hjälp av ett jämställdhetsperspektiv. Den kraftiga ökningen av resurser till jämställdhetspolitiken innebär samtidigt ökade möjligheter att främja särskilda insatser inom olika politikområden. Aktörerna inom den ideella sektorn finns bland såväl mottagarna som utförarna. Här vill jag särskilt nämna regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer i vilken det bland annat föreslås att ideella kvinno- och brottsofferjourer ska få ökat organisationsstöd för sitt arbete. Folkrörelserna ingår alltså som viktiga aktörer i arbetet med att implementera de jämställdhetspolitiska målen. Det i budgetpropositionen för 2008 föreslagna bidraget till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer om 15 miljoner kronor ska också ses som ett stöd i detta arbete.

Min bestämda uppfattning som folkrörelseminister är att det finns en medvetenhet hos ideella sektorn om de jämställdhetspolitiska målen och att många föreningar arbetar med jämställdhetsfrågor.

I den nyligen överlämnade Folkrörelseutredningens betänkande *Rörelser i tiden* (SOU2007:66), som nu är ute på remiss, finns det förslag som rör frågan om behovet av gemensamma principer för den statliga

bidragsgivningen till ideella organisationer. Där föreslås att den allmänt vedertagna principen om att en organisation ska vara demokratiskt uppbyggd för att kunna få bidrag bör kunna kompletteras med andra principer. Här kan man tänka sig en princip som rör jämställdhet. Men jag vill samtidigt betona att det är viktigt att beakta och värna om föreningarnas självständighet och oberoende.

Jag vill i detta sammanhang lyfta upp det arbete som Ungdomsstyrelsen gör beträffande bidragen till ungdomsorganisationerna, där redovisning görs utifrån bland annat mål om jämställdhet. Liknande utvecklingsarbete sker inom Folkbildningsrådet och Riksidrottsförbundet vad gäller stödet till folkbildningen och idrottsföreningarna. Dessa två organisationer hanterar den största delen av statens organisationsstöd till föreningslivet.

En annan viktig del i arbetet med att synliggöra villkoren för kvinnor respektive män är att få fram kunskap genom forskning och statistik. En rad sådana studier har tagits fram inom folkrörelsepolitiken. Exempelvis visar en studie från Statistiska centralbyrån att skillnaderna mellan kvinnors och mäns deltagande i föreningslivet inte är särskilt stora. Det finns dock skillnader mellan könen när det gäller aktivitetsmönster. Flera studier genomförda av Ersta Sköndal visar att kvinnor har mindre makt i föreningslivet, det vill säga de återfinns längre ned i beslutshierarkierna. Många kvinnor finns i de sociala organisationerna och ägnar sig oftast åt penninginsamling och direkta hjälpinsatser. Många män återfinns inom idrottsföreningar men ägnar sig också åt utbildning, ledarskap, styrelseuppdrag och administration inom andra organisationer.

Slutligen vill jag säga att mycket av jämställdhetsarbetet handlar om att kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och forma villkoren för beslutsfattandet. Jämställdhet kan bara nås om kvinnor och män arbetar tillsammans, mot samma mål och med samma vilja att bryta diskriminerande mönster såväl hos den enskilde som i samhället.

Anf. 245 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret trots att jag inte tycker att det var speciellt klargörande.

Precis som jag säger i min fråga finns det många brister kring bidragsgivningen. Det handlar om redovisningar och återrapporteringar när det gäller bidrag och jämställdhetsmålen. Det gäller alltså de statliga pengar som delas ut till de ideella organisationerna.

Jämställdhet är en rättvise- och demokratifråga. Jämställdhetsarbete handlar om att omfördela makt, pengar och inflytande mellan kvinnor och män. En viktig del av det befintliga jämställdhetsarbetet utgår från staten med regeringen, myndigheter och kommuner som centrala aktörer.

Jag menar att det måste ställas krav på respektive aktör att både analysarbetet och insatserna som bedrivs ska syfta till att undanröja den här könsdiskrimineringen som finns i dag.

I svaret nämnde jämställdhetsministern jämställdhetsintegrering, som om det vore målet. Jag menar att jämställdhetsintegrering, eller som det också kallas *mainstreaming*, bara är ett verktyg. Det är en metod för att få jämställdhetsperspektiv att genomsyra verksamheten. Precis som utredningen *Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspoli-*

tiken mot nya mål har kommit fram till, finns det en fara i att om inte jämställdhetsintegreringen kopplas till de övergripande jämställdhetsmålen kan konsekvenserna i stället bli brister i uppföljning och samordning mellan de olika myndigheternas insatser. Det kan även leda till en uppsplittrad bidragsgivning. Det måste följas åt tydligt.

I min interpellation tar jag även upp utredningen *Kvinnors organisering* och de brister som utredningen kommer fram till. Bland annat har man sett att flera organisationer saknar könsuppdelad statistik. Inte heller ges det riktlinjer eller ställs krav på återrapportering om jämställdhet vid bidragsgivning. Det är till och med så att där det finns könsuppdelad statistik används den inte alltid när givaren, staten, ska fördela bidragen. Vad avser ministern som ansvarig för jämställdheten att göra för att rätta till detta?

Ministern sade i sitt svar angående Folkrorelseutredningens betänkande *Rörelser i tiden*, som nu är ute på remiss, att hon kan tänka sig en princip som rör jämställdhet. Det är vagt, till och med feigt, av jämställdhetsministern att inte våga vara tydligare. Är det så att ministern inte vill vara tydligare?

Jag skulle vilja ha svar på om statsrådet tycker att det räcker att hon kan tänka sig en princip som rör jämställdhet. Borde det inte vara självklart att jämställdhetsministern argumenterar och slåss för jämställdhet, att det ska vara ett av de viktigaste kriterierna för att ge statligt stöd?

Anf. 246 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag valde att gå in i debatten eftersom jämställdhetsministern nämnde i sitt svar till LiseLotte Olsson skrivningar i årets budgetproposition och behovet av att kvalitetssäkra regeringens politik med hjälp av ett jämställdhetsperspektiv. Det är viktigt.

Jag har läst budgetpropositionen, och regeringen har kommit till slutsatsen att mäns och kvinnors ekonomiska standard påverkas lika mycket till följd av regeringens ekonomiska förslag. Det gäller både skatter och andra åtgärder. Det är en intressant slutsats. I en bilaga till budgetpropositionen kan man se effekterna av förändrade skatter och förändrade transfereringar. Det framgår klart och tydligt att skillnader mellan mäns och kvinnors ekonomiska situation – gapet – minskar när skatterna höjs och när det finns fler transfereringar. Om skatterna sänks och transfereringarna blir färre uppstår det motsatta. Det visade den gamla regeringen, och det har den nya regeringen visat.

I bil. 3 visas en jämställdhetsanalys på det ekonomiska området. Regeringen använder sig nu av ett familjebegrepp. Man tittar på hur mycket männen tjänar och på hur mycket kvinnorna tjänar. Man slår ihop detta och menar att den ekonomiska förändringen kommer familjerna till del. Sedan delar man detta rakt av och drar slutsatsen att regeringens ekonomiska politik påverkar män och kvinnor lika mycket. Eftersom jag inte har debatterat någon gång med jämställdhetsministern skulle jag vilja få jämställdhetsministerns kommentar till att använda statistiken på det sättet.

När vi från Vänsterpartiet har frågat riksdagens utredningstjänst om konsekvenserna av regeringens ekonomiska politik har vi fått en helt annan bild. De i decil 10, den tiondel av befolkningen som tjänar mest, får det absolut största utbytet av regeringens åtgärder, och det är framför

allt männen som tjänar mycket mer på regeringens ekonomiska politik jämfört med vad kvinnorna gör.

Anf. 247 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag svarar först på LiseLotte Olssons frågor om jämställdhet och folkrörelser. Som LiseLotte Olsson sade finns det betänkande som nu bereds inom Regeringskansliet. Var vi hamnar och vad det blir för resultat vet jag inte eftersom arbetet pågår. Vi får återkomma till slutresultatet.

Som jag också sade i svaret kräver de största bidragsgivarna redovisning tillbaka som innehåller jämställdhetsmål. Det är nog inte tillräckligt. Mer behöver absolut göras. Det får vi återkomma till så småningom när vi har berett klart det betänkande som nu ligger.

I budgeten, finansplanen, finns två siffror redovisade. Den ena är hushållets ekonomiska standard. Det är jätte viktigt att göra den redovisningen. I ett hushåll med en man och en kvinna där mannen tjänar mer, menar jag att kvinnans levnadsstandard i detta hushåll är definitivt mycket bättre än i ett hushåll med bara en ensamstående kvinna med barn. Den skillnaden måste visas också i de ekonomiska beräkningarna. Den andra redovisade siffran är ekonomiska standarder för enskilda uppdelade på kön. Där visar det sig också att den redovisningen faller lika ut procentuellt sett för män som för kvinnor. Men eftersom vi har de strukturella historiska fördelningarna av förmögenhet, inkomst och så vidare leder det till att i kronor och ören blir det självklart mer till mannen än till kvinnan. Men procentuellt sett faller det lika ut.

Jag kan inte kommentera om transfereringarna skulle vara bättre än inkomst utifrån utfallet. För mig är det viktigt att uppnå en ekonomisk självständighet som kvinna. Det gör jag bara med egen inkomst och inte med transfereringar. Det kan inte vara så att kvinnor ska gå från att vara beroende av männen till att vara beroende av staten. Det är orimligt. Kvinnor måste kunna vara självständiga. Det finns mycket kvar att göra på detta område också. Det handlar om företagande. Det handlar om konkurrensen om de områden där kvinnor i dag tjänstgör och där ni har skapat en monopolliknande situation så att kvinnor inte kan söka sig till någon annan arbetsgivare än de offentliga och så vidare. Det är klart att det finns mycket att göra, och vi försöker jobba med precis de frågorna.

Använd inte siffror på det sättet, Marie Engström, och påstå att vi hittar på. Den förra regeringen räknade på precis samma sätt, nämligen hushållets standard och individernas standard. Det gör också de flesta OECD-länder. Vi har inte ändrat någonting i beräkningsgrunderna sedan regeringen tillträdde.

Anf. 248 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! Jag backar tillbaka till det interpellationen handlade om. Det blev lite dubbelt plötsligt, men andemeningen är densamma.

Jag vill ta fasta på det ministern sade i sitt svar på min fråga angående Folkrörelseutredningens betänkande som ligger hos regeringen för att något ska hända. Ministern sade i sitt svar att hon kan tänka sig att i princip föra in jämställdhet som ett av kriterierna. Det är precis det jag skulle vilja veta mer om. Varför stannar det vid en princip? Kan inte jämställd-

hetsministern här lova att det kommer att bli ett av kriterierna för att få statsbidrag, att det ska skrivas in som en grundläggande sak för att ha rätt till bidragen?

Jag skulle vilja fortsätta att diskutera en av slutsatserna i den statliga utredning som jag pratade om i mitt förra inlägg. Intresset bland de ideella organisationerna för jämställdhet är begränsat, och av många ses det som en icke-fråga. Jag tror inte alls att det är så frid och fröjd som ministern vill göra gällande, det vill säga att man gör det man kan och jobbar med frågorna. Tyvärr är det inte så. Frågan är en icke-fråga.

Låt oss tänka efter hur många medlemmar som finns i organisationerna – stora idrottsföreningar, nykterhetsorganisationer, ungdomsorganisationer och så vidare. Vad kan hända när jämställdhetsfrågan inte vare sig tas på allvar eller bedöms som viktig? Det är alarmerande. Många är medlemmar i föreningarna från unga år till äldre dagar. Om inte jämställdhetsfrågan anses viktig återskapar man det ojämslilla samhället.

Om man inte ser ojämligheten mellan pojkar och flickor ser man inget konstigt med att pojkar får spela sina fotbollsmatcher på gräsplan när flickorna spelar på grusplan. Risken är också stor att man tycker att det är naturligt att pojkarna får tillgång till det stora rummet när de vill spela biljard medan flickorna får hitta något mindre rum bakom köket. Så ser det ut i samhället, och så ska det vara – lika med naturligt. Det är naturligt att det är män som sitter i idrottsklubbens styrelse, med en manlig ordförande och män som fattar besluten, och det är kvinnorna som står för markservicen och den direkta aktiviteten.

Om man tycker att det här är naturligt, och inte ser faran i att man tycker att det är naturligt, återskapar man och förstärker det ojämliga maktförhållande som råder mellan kvinnor och män. Just det vill jag råda bot på med att ställa kravet att jämställdhet ska finnas med som kriterium, att det ska vara en könsuppdelad statistik, att man ska ha en återrapportering och att det ska utvärderas väldigt tydligt för att man ska ha rätt att få bidrag.

Anf. 249 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Helt kort: Jag är fullt medveten om att tidigare regeringar har använt familjebegreppet när man har gjort statistik. Poängen i det jag tog upp var vilka slutsatser man sedan drar av de uppställningar som man gör, uppställningarna både vad gäller skatters och transfereringars betydelse och vad gäller jämställdhetsbilagan. Liknande har funnits i tidigare budgetar, innan alliansregeringen tillträdde. Men poängen är hela tiden vilka slutsatser man drar. Den här typen av slutsatser har inte dragits tidigare, och det är det som jag tycker är uppseendeväckande.

Sedan var det frågan om skatters påverkan och hur det kan jämnas ut mellan kvinnor och män. Jämställdhetsministern valde att mest fokusera på transfereringar och bidrag, som ni gärna pratar om. Men skatter och skattesystem ska ju verka utjämnande mellan hög- och låginkomsttagare. I det här fallet, om jag återigen hänvisar till de svar vi har fått från riksdagens utredningstjänst, är det trots allt männen som har tjänat mest på de skattesänkningar som den här regeringen har genomfört. Därför är det väl inte så konstigt att effekter av det också syns i de bilagor som ni själva lägger till budgetpropositionen.

*Svar på
interpellationer*

Detta ville jag säga för att förtydliga lite kring de frågeställningar som jag tog upp förut.

Anf. 250 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Till LiseLotte Olsson återigen: Jag sade inte att vi i princip ska införa jämställdhetsperspektiv i redovisningen av de folkrörelsebidrag som betalas ut. Jag menade att *en* princip kan vara jämställdhet.

Eftersom vi bereder betänkandet kan jag i dag inte säga exakt vilka olika principer som kommer att ingå i det som vi kommer att ha som grundläggande regler för föreningslivet. Men jag tycker också att det är viktigt, oavsett vilka principer det blir, att vi försöker hitta en balans mellan självständigheten för organisationerna och de principer som vi tycker är viktiga i samhället.

Just i dag kan jag inte, som sagt, ge dig ett färdigt svar eftersom vi fortfarande bereder betänkandet.

Anf. 251 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! Vi kanske inte kommer så mycket längre med att diskutera hur man ska tolka den där meningen, men jag tolkar den på ett helt annat sätt. ”Här kan man tänka sig en princip som rör jämställdhet.” Så står det i svaret. Jag skulle vilja att det var ännu tydligare, som jag har sagt tidigare.

Jag skulle vilja återgå till utredningen, SOU, som jag pratade om tidigare. Det här handlar just om hur man ska få det jämställda samhället. Man ska jobba på många olika nivåer samtidigt. Det handlar om att kvinnor ska ha lika möjligheter att delta i det som formar våra föreställningar, tankar och idéer om oss själva och vårt samhälle, och det gör man bland annat i föreningslivet.

När vi då ser att kvinnor och män har helt olika sätt att vara aktiva på – precis som ministern skriver i svaret, att ”kvinnor har mindre makt i föreningslivet” och ”återfinns längre ned i beslutshierarkierna” – borde vi vara överens om att det finns mycket vi kan göra. Det kanske vi är också – det kan nästan utläsas av vår dialog här. Jag hoppas att det som händer och sker sedan syns och att ni vill göra någonting åt det här.

Därför menar jag att man ska ställa högre krav på organisationer som ges statligt stöd. Jag hoppas att regeringen kommer att våga göra det, att ställa tydliga och specifika krav på att det här ska följas upp.

Om det får fortsätta som det gör i dag kan det betyda, precis som jag säger, att de statliga bidragen vidmakthåller och till och med förstärker den ojämlikhet som finns mellan könen.

Jag hoppas att ministern tar det gyllene tillfälle som nu finns när ni ska göra någonting av den här utredningen, Folkrörelseutredningens betänkande. Ni ska ju behandla det och så småningom besluta kring det. Då hoppas jag verkligen, som sagt, att ni gör någonting åt det här och ser till att målen i jämställdhetspolitiken även följer med i organisationerna och den ideella verksamheten.

Anf. 252 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga så här: Ja, vi kommer att ställa krav. Det handlar om 7 miljarder per år som delas ut till den ideella sektorn, till organisationer. Vi kommer att ställa krav, men de kraven kommer att vara i balans med den självständighet som organisationerna behöver. Jag kommer inte att styra så mycket som det styrs i dag.

Men: Ja, det är viktigt med jämställdhet. Och: Ja, det finns ett antal andra principer som också är viktiga. Jag återkommer så småningom med en produkt kring frågan och kommer också att ha argument för att vi väljer att lägga upp arbetet såsom vi gör. Så får vi föra debatten vidare då.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:46
18 december

*Svar på
interpellationer*

26 § Svar på interpellation 2007/08:240 om solidaritetsstöd

Anf. 253 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att hjälpa de kommuner som tar emot flyktingar.

Luciano Astudillo hänvisar till att Sverige får en betydande del av EU:s flyktingfond eftersom vi tar emot så många flyktingar från Irak och att det är bra att EU visar solidaritet. Han menar vidare att regeringen bör visa solidaritet med de kommuner som tar emot fler flyktingar än andra i landet.

Fördelning av statliga resurser till kommunerna för mottagande av flyktingar sker enligt samma solidariska princip som gäller för EU:s fördelning av medel mellan medlemsländerna. Utformningen av den statliga ersättningen fungerar så att kommunerna får ett schablonbelopp per mottagen flykting. Det innebär att de kommuner som tar emot flest flyktingar också får mest ersättning och att ersättningen står i relation till hur stort mottagandet är. Enligt det gällande systemet kan kommuner även få ersättning utöver schablonbeloppet. Det gäller till exempel om en kommun tar emot enskilda eller en grupp personer som medför särskilt kostnadskrävande insatser. Utredningen om nyanländas arbetsmarknads-etablering har i uppdrag att se över den statliga ersättningen för flyktingmottagandet (dir. 2007:52). Statens ersättning ska enligt direktiven bidra till effektivt utnyttjande av resurser på ett sätt som skapar tydliga ekonomiska incitament för olika aktörer. Utredningen ska redovisa sina förslag senast den 2 juni 2008.

Under tiden utredningen pågår och för att underlätta mottagandet av flyktingar i kommuner i regioner med god arbetsmarknad och skapa tydliga ekonomiska drivkrafter som påskyndar etableringen har kommuner möjlighet att få en extra ersättning som delvis är prestationsbaserad under åren 2007–2009.

Jag vill också i sammanhanget understryka betydelsen av regeringens åtgärder inom den generella politiken för att bryta utanförskap och öka invandrarers delaktighet på arbetsmarknaden. Politiken är inriktad på att nyanlända vuxna så snart som möjligt ska lära sig svenska och komma ut på arbetsmarknaden under det första året i Sverige. Fokus ligger på arbetslinjen, och incitamenten för den enskilde att snabbt kunna ta ett arbete, för arbetsgivare att anställa och för att stimulera en spridning i boställningen ska stärkas.

Migrationsverket och länsstyrelserna ansvarar nu för att det finns kapacitet för flyktingmottagande i landet. Länsstyrelsernas roll innebär att dialogen med kommunerna kan utgå från ett regionalt perspektiv. Länsstyrelserna har kunskap såväl om kommunerna som om bostadsmarknad, arbetsmarknad och förutsättningar för utbildning i länet. Detta utgör en plattform för att också främja en ökad spridning i nyanländas boställning.

Anf. 254 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill tacka integrationsministern för svaret. Jag är inte helt nöjd, men det kanske hör till.

Bakgrunden till den här interpellationen är det solidaritetsstöd som övriga EU gav Sverige. Det finns pengar i EU som en extraresurs för att hjälpa de länder som tar ett extra ansvar för flyktingmottagandet. Det var väldigt bra att Sverige fick hälften av den potten för en tid sedan. Både Billström och Bildt, utrikesministern, var väldigt tacksamma för detta och sade att det var ett viktigt tillskott i flyktingmottagandet även om det var symboliska summor. Jag tror att det var 30 miljoner, så det var inte mycket pengar.

Mot den bakgrunden blev jag väldigt intresserad. Om man tycker att ett sådant här system är bra på EU-nivå borde man kanske fundera på att ha ett motsvarande system i Sverige och vilja testa den idén. Sabuni säger här att schablonersättningen i sig är någon sorts solidaritetspeng. Så är det ju inte. Jag tycker att det är synd att man försöker göra schablonersättningen till något slags solidaritetspeng.

Schablonersättningen så som den fungerar är till för att kompensera kommunerna för den introduktion som de genomför och ersätta dem för det försörjningsstöd som människor behöver under den tid som de introduceras i landet. Att kalla detta för någon sorts solidaritetspeng tycker jag nästan är att fara med osanning.

Jag tycker att det här handlar om något helt annat. Det handlar om att staten nu ska ta ett ansvar för flyktingmottagandet. Vi har en situation i Sverige där det inte är Sverige som land som har en generös flyktingpolitik, utan vi har ett begränsat antal kommuner som står för flyktingmottagandet.

Både integrationsministern och jag vet att 70–90 procent av den statliga ersättningen går direkt till att finansiera försörjningsstödet. Det betyder att det är väldigt lite pengar kvar för att klara svenskundervisning, samhällsundervisningen, praktikplatser och allt det som är så himla viktigt för att klara av ett bra flyktingmottagande.

Vad gör då den borgerliga regeringen? Jo, man tillsätter utredningar. För ett och ett halvt år sedan när den borgerliga regeringen gick in i detta sade man: Vi vet och kan allt. Vi lägger ned utredningar. Vi behöver inte utreda mer om integration och flyktingmottagande.

Men bara ett och ett halvt år senare har vi inte bara en utredning utan två utredningar om den första tiden i mottagandeprocessen, dels den som Sabuni själv tillsatt som ska vara klar i mitten av juni 2008, dels den som Billström tillsatte som ska vara klar så sent som i början av 2009. Vi kan och vet allt, sade den borgerliga regeringen. Nu skjuter man frågan framför sig. Det är kanske så att vi får vänta en hel mandatperiod innan man hanterat en så här viktig fråga.

Vad gör den borgerliga regeringen konkret för att stötta Göteborg, Södertälje och Malmö? Vad gör man för att gå på Ekerö, Täby, Vaxholm och Vellinge kommuner, som faktiskt inte ställer upp i flyktingmottagandet i den utsträckning som de skulle kunna, så att vi verkligen får en flyktingmottagning som speglar att det är hela Sverige som ställer upp för den generösa flyktingpolitiken?

Anf. 255 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det som Luciano kallar solidaritetspeng fördelas efter samma principer som schablonersättningen. Jag vill bara visa dig detta, Luciano. Storleken på ersättningen beror på antalet människor man tar emot. Det är så EU har tänkt, och det också så schablonersättningen i Sverige betalas ut. Det var det ena.

Det andra är att vi inte sitter stilla. Vi har redan genomfört en massa reformer för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för nyanlända och för många som har befunnit sig i utanförskap i många år. Luciano Astudillo vet att man inte kan ändra lagar utan utredning. Ska vi se över mottagningssystemet och hur schablonersättningen betalas ut är det viktigt att det utreds.

Ni ville utreda saker som har med arbetsmarknad och skola att göra. Det visste vi redan. Skolan fungerar inte. Ordning och reda, fler lärare och fler resurspersoner i skolan behövs. Vi vet att människor inte kom ut på arbetsmarknaden. För höga skatter höjde trösklarna ut på arbetsmarknaden för människor. Att man inte fick sina utbildningar validerade i god tid var ett problem. Att arbetsförmedlingen i många år hindrade människor som inte klarade av sfi från att skriva in sig och kunna arbeta var ett stort hinder. Dessa saker visste vi redan om, och man kunde ha ändrat dem för länge sedan, Luciano Astudillo. Det har vi fått göra det första året vid makten, medan ni satt tolv år den senaste perioden utan att göra allt detta.

Luciano undrar vad vi ska göra för Göteborg, Södertälje och Malmö. I deras budgetmotion står det att vi ska införa en solidaritetsbonus där kommuner ska få ersättning. De som har tagit emot flyktingar under de senaste fem år ska få ersättning i förhållande till sin kommuns befolkningsstorlek. Vet du vilka kommuner det är som skulle vara berättigade till dessa bidrag i så fall, Luciano? Det är inte Göteborg, och det är inte Malmö i alla fall. Södertälje är den enda. De som skulle få är Sorsele, Dorotea, Hällefors, Högsby, Hallstahammar, Sävsjö och Storfors. Jag kan läsa hela vägen ned. Malmö kommer först efter 20:e plats och Göteborg ännu längre ned. Det är de små kommunerna som tar emot flest i förhållande till sin befolkningsnämnd. De lyckas väldigt bra med sitt integrationsarbete.

Jag förstår att det finns problem i storstadskommuner som Göteborg, Malmö och Södertälje. Jag delar den uppfattningen. Men då måste vi också hitta rätt lösningar på detta. Det är klart att människor ska bosätta sig där det finns en arbetsmarknad, och det är i storstäderna som arbetsmarknader finns. Men jag är övertygad om att den solidariteten nu skapas sedan länsstyrelserna fick i uppdrag att förhandla om platser i kommunerna och organisera och samordna samarbete mellan kommunerna. Redan nu börjar det ge effekter. Prata gärna med kommunalrådet i Södertälje. Redan nu ser han stora möjligheter att kunna se till att människor flyttar över kommungränserna och kan bosätta sig någon annanstans.

Den solidariteten är viktigare än att ersätta med extrapengar. Det kommer inte att finnas de pengar i världen som kommer att räcka om inte människor kommer ut på arbetsmarknaden. De reformer som har gjorts där är det viktigaste i integrationsarbetet. Sedan kan vi diskutera vidare reformer, Luciano Astudillo.

Anf. 256 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt att Nyamko Sabuni berättar om Integrationspolitiska kommittén, som hon har lagt ned, som om den skulle utreda skolan. Vet inte Sabuni vad den utredning som hon lade ned handlade om? Den handlade inte ens om det.

Att länsstyrelserna skulle skapa någon form av solidaritet i landet är ganska naivt, kan jag tycka.

Det är väldigt frestande att ge sig in och ta en generell politisk debatt om den arbetsmarknadspolitik som ni för. Hur ska man kunna bidra till att lära människor svenska när så mycket som 70–90 procent av ersättning bara går till att bekosta försörjningsstödet för de människor som man tar emot?

Det är också frestande att ifrågasätta hur det ser ut med långtidsarbetslösheten, Sabuni. Har ni sett hur siffrorna ser ut för det här året? De har ökat, inte minskat. Varför är det så att ni själva i era budgetsiffror förutspår att socialbidraget kommer att ligga på samma nivå hela nästa år? Varför är det så att redan nästa år, 2008, förutspår Ams en ökad arbetslöshet?

Den politik ni bedriver, även om den här frågan inte handlar om det, fru talman, har ju ökat klyftorna. Den har inte bara svikit utan angripit dem som är fortfarande är arbetslösa. När den borgerliga regeringen har fått prioritera har man prioriterat fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och generella skattesänkningar framför att prioritera de människor som kommer till Sverige och framför att prioritera de bostadsområden som behöver mer stöd.

Vi har ett fempunktsprogram för flyktingmottagandet. Det handlar om en solidaritetsbonus. Där ber jag integrationsministern att göra om de där beräkningarna. Jag tror att ni har missförstått hur den slår. Södertälje skulle få 30 miljoner kronor extra, Göteborg skulle få 45 miljoner kronor extra och Malmö 33 miljoner kronor extra med en solidaritetsbonus som vi föreslår i vår budgetreservation.

Södertälje har tagit emot lika många flyktingar från Irak som USA och Canada. Göteborg har en kommunstyrelseordförande som i ren desperation kommer med en del konstiga förslag om hur man ska hantera flyktingmottagandet. Malmö har i år bett om hjälp, och Nyamko har besökt Herrgården och sett hur situationen är för människor. Det är inget värdigt mottagande.

Vi har ett gemensamt ansvar. Det finns en del grejer som behöver ses över mer, EBO och introduktionsår. Men det behöver inte ta hela mandatperioden att utreda de frågorna, som ni gör. Ni tillsätter två utredningar som ska vara klara nästan vid nästa val. Så lång tid har vi inte på oss i den här frågan.

Det behövs bättre undervisning i svenska, kompletterande utbildning för dem som kommer, både akademiker och yrkesutbildade, och en rättvisare fördelning av resurserna utifrån att människor är olika och har olika behov.

Vi är beredda att träffa en uppgörelse med er om de här viktiga frågorna. De fem punkterna är vårt ingångsvärde. Det är detta vi föreslår skulle kunna förbättra situationen, inte bara för att hjälpa Göteborg, Södertälje och Malmö utan för att vi i Sverige gemensamt tar ett ansvar för den generösa flyktingpolitiken. Ta den utsträckta handen, Nyamko!

Anf. 257 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det krävs en socialdemokrat för att stå i talarstolen och påstå att arbetslösheten ökar i dag. Vilka siffror läser du? Vilka människor träffar du och umgås du med? Arbetslösheten sjunker snabbare än någonsin. Vid halvårsskiftet, när Ams gjorde sin redovisning, visade det sig att arbetslösheten sjönk snabbare bland utomeuropéer än bland de infödda.

Det är klart att man kan leka som man vill med statistik. Faktum är att vi vet att arbetslösheten är högre bland utomeuropéer. Det är väl därför som den sjunker snabbast bland dem. Men stå inte här och säg att arbetslösheten ökar och att långtidsarbetslösheten blir mer omfattande! Så är det inte, Luciano Astudillo.

Du beklagar dig över ersättningen. 70 procent går till försörjningsstöd. Fanns inte denna kunskap under de tolv åren som ditt parti regerade? Var det inte betydelsefullt då? Eller fick man inte lika mycket i försörjningsstöd som nyanländ till Sverige under introduktionstiden? Det är precis samma schablonersättning. Den ökar varje år procentuellt på samma sätt som ni gjorde. Det är precis detsamma för varje person som kommer ny till Sverige.

Återigen: Vi har tillsatt en utredning som ska se över både ersättning och flyktingmottagande i kommunerna. När du säger att det är naivt att tro att det nya, omorganiserade flyktingmottagandet ska leda till solidaritet måste jag fråga: Pratar du inte med kommunalråden? Pratar du inte med de s-märkta kommunalråden? Det fungerar bättre i regionerna sedan vi drog ned ansvaret på regional nivå i stället för att ha det på nationell nivå.

Södertälje kan faktiskt redan nu kommunicera med sina grannkommuner och komma överens om hur man ska organisera sfi-undervisningen. Kan ni ta emot ett antal personer från oss och erbjuda utbildning? Den möjligheten finns i dag. Den har funnits tidigare också, men man har inte sett att det går att lösa problemen så just därför att denna regionala samordning som vi har i dag inte har funnits.

Återigen: I er motion står det att solidaritetsbonusen innebär att de kommuner som har tagit emot flest flyktingar under de senaste fem åren i förhållande till sin kommuns befolkningsstorlek ska få detta. Då har jag en beräkning. I förhållande till sin befolkningsstorlek är det bara Södertälje som är bland topp-20, bara Södertälje.

Luciano Astudillo! Hur har ni räknat?

Anf. 258 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag ska lämna över beräkningarna. Jag har dem i bänken.

En sak som Sabuni kommer att lära sig är att utrikes föddas sysselsättningsfrekvens oftast kommer att öka snabbare i konjunkturuppgångar än inrikes föddas. Det är klart att det är så därför att arbetslösheten är högre bland dem.

Jag vill skippa det partipolitiska käbblat. Det känns inte värdigt i de här frågorna. De är viktigare än så. Jag vill bara vädja till Sabuni att ta ett samtal med Littorin. Fråga honom: Hur är det egentligen på arbetsförmedlingarna? Vilka står kvar där och väntar? Är det inte de långtidsarbetslösa som fortfarande inte får ett jobb?

Jag får inte med osanning här. Det är bara att kolla statistiken. Gå in och kolla i er budget också och se vad ni räknar med för kostnader för socialbidragen. De som står längst bort från arbetsmarknaden får inte jobb nu. Arbetslösheten går ned, men redan nästa år förutspår Ams att arbetslösheten kommer att börja öka igen. Då har ni misslyckats med det som var det viktigaste i er politik, fler jobb.

Nu är det snart jul och nyår. Jag vill ändå passa på att önska ministern god jul och gott nytt år. Använd den här tiden till eftertanke! Kanske kan ministern till och med släppa en del av prestigen. Handen är som sagt utsträckt. Vi är beredda att hjälpa er med flyktingmottagningen när ni än behöver den hjälpen. Det är en för viktig fråga att slarva med. Det vet Sabuni. Vi har de som pockar på, som vill något helt annat än det vi vill när det gäller flyktingmottagning.

Anf. 259 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det är inte prestige det handlar om. Om det skulle vara det är jag redo att släppa den den dagen du faktiskt erkänner att denna regering och det den har gjort det senaste året har varit betydelsefullt, det som ni inte lyckades göra de senaste tolv åren ni satt vid makten.

Till Luciano Astudillo kan jag säga att vi så småningom kommer att lämna en proposition när det gäller ersättningsystemet och när det gäller flyktingmottagandet. Jag välkomnar om du röstar för den.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 260 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Lars Mejern Larsson har frågat mig vilka initiativ jag ämnar ta för att säkerställa att jämställdhetslagen fullt ut ska skydda inhyrd eller inlånad personal. Bakgrunden till frågan är att inhyrd eller inlånad personal inte omfattas av jämställdhetslagens förbud mot trakasserier på grund av kön eller sexuella trakasserier.

Jag vill inledningsvis konstatera att motsvarande brist i lagstiftningen även finns i de andra lagarna mot diskriminering i arbetslivet. Således finns inte heller något diskrimineringsförbud som skyddar inhyrd och inlånad personal mot till exempel etniska trakasserier.

De nu gällande lagarna mot diskriminering, däribland jämställdhetslagen, har som Lars Mejern Larsson säkert känner till varit föremål för en översyn genom Diskrimineringskommitténs arbete. Kommitténs slutbetänkande *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning*, SOU 2006:22, bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och regeringen planerar att lämna en proposition till riksdagen under våren 2008. Regeringens avsikt är att – i likhet med vad kommittén föreslagit – jämställdhetslagen och de andra diskrimineringslagarna ska ersättas av en ny samlad diskrimineringslag.

Den nya diskrimineringslagen kommer att innebära ett starkare skydd mot diskriminering. Bland annat kommer de brister som finns i dagens lagar att rättas till och kryphålen tätas så långt det bara är möjligt. Den brist som Lars Mejern Larsson pekar på undanröjs i det förslag till lagstiftning som kommittén lämnat i sitt betänkande, och min avsikt är naturligtvis att så ska ske även i regeringens förslag till ny diskrimineringslag.

Anf. 261 LARS MEJERN LARSSON (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för det positiva svaret. Det här är en mycket viktig fråga som har stor betydelse för många som jobbar på den svenska arbetsmarknaden i dag.

Anledningen till att jag har väckt den här interpellationen är att jag har sett några skrämmande exempel på att lagstiftningen inte har hängat med i utvecklingen på arbetsmarknaden, en arbetsmarknad där allt färre har fast anställning, flera har visstidsanställningar och allt fler jobbar inom bemanningsbranschen. Det kräver förändringar i lagstiftningen för att garantera trygghet i arbetslivet.

Senast var det fackförbundet IF Metall som berättade om vad som hände den unga kvinnan Sara. Sara var inhyrd på en arbetsplats där hennes arbetsledare utsatte henne för upprepade sexuella trakasserier. Under ett helt halvår trakasserade han Sara, både fysiskt och psykiskt.

Det jobbigaste är att som man höra Sara säga att eftersom det är svårt att få jobb i dag gjorde hon så gott hon kunde och försökte stå ut. Hur många arbetstagare känner inte igen sig i den situationen?

För att slippa bli uthängt med namn i medierna gjorde företaget en uppgörelse med IF Metall. Sara fick 15 000 kronor för sveda och värk, vilket är betydligt mindre än hon skulle ha fått om hon varit anställd av

Svar på
interpellationer

det företag där hon blev trakasserad och blivit tilldömd skadestånd av Arbetsdomstolen. Jag tycker, liksom fackförbundet IF Metall, att det hela är skrämmande och orimligt.

Fru talman! Jämställdhetslagen har till syfte att främja kvinnors och mäns lika rättigheter i fråga om arbete, anställning och andra villkor och utvecklingsmöjligheter i arbetslivet. Enligt 16 a § får en arbetsgivare inte diskriminera en arbetssökande eller arbetstagare på grund av kön eller genom sexuella trakasserier. Inhyrd eller inlånad personal omfattas emellertid inte av denna paragraf. Det finns alltså en lucka i lagen.

Bemanningsbranschen växer snabbt, och den fortsätter att växa. Fler kommer att vara anställda i bemanningsbranschen under de kommande åren. Villkoren inom branschen har visserligen förbättrats, mycket tack vare det kollektivavtal som facket och branschen undertecknat, men det finns, som sagt, revor i lagstiftningen. Det är viktigt att lagstiftningen hänger med och tar hänsyn till nya anställningsförhållanden på arbetsmarknaden.

Anställda vid bemanningsföretag har, på samma sätt som alla andra på den svenska arbetsmarknaden, rätt att känna trygghet på sin arbetsplats. Ingen ska behöva känna att det finns risk för trakasserier för att man är inhyrd. Sådant skapar rädsla och otrygghet. Det som hänt Sara är ovärdigt den svenska arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag reagerar starkt mot denna diskriminering, som är en konsekvens av lagens brister. Vi socialdemokrater vill därför se en lagändring så att även inhyrd personal omfattas. Jag vill således fråga ministern: Kommer samtliga diskrimineringslagar att ändras så att den inhyrda eller inlånade kommer att ha samma skydd i lagen som den som är anställd av företaget? Delar ministern min uppfattning att det är bra att det finns en stark fackföreningsrörelse som synliggör dessa diskrimineringsfall?

Anf. 262 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Den situation som Lars Mejern Larsson beskriver är ovärdig, och ett antal personer har drabbats.

Som jag sade i mitt första inlägg är det tänkt att den nya lagen ska täppa till de brister som tidigare funnits i lagen. När du, Lars Mejern Larsson, säger att ni socialdemokrater vill att lagen ska ändras, att denna lucka ska täppas till, måste jag beklaga det faktum att detta direktiv fanns redan 2000. Det fanns alltså gott om tid för den socialdemokratiska regeringen att lägga fram en proposition till riksdagen för att täppa till de hål som finns och som drabbar en hel del inhyrd personal. Det skulle ha varit gjort senast december 2006, efter det att man begärt att få frågan uppskjuten av kommissionen. När jag tillträdde 2006 hade fortfarande ingenting gjorts. Jag beklagar det.

Sedan jag tillträdde har vi skyndsamt jobbat med frågan, och i mars kommer en proposition. Därmed hoppas jag att lagen ska finnas på plats vid halvårsskiftet 2008. Jag håller med dig, det är ovärdigt, och det är synd att ingenting gjordes tidigare.

Anf. 263 LARS MEJERN LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för det engagemang hon visar. För dem som arbetar inom bemanningsbranschen är det bra att den moderatledda regeringen uppmärksammat att det finns luckor i lagstiftningen. Ministern säger att en ny diskrimineringslagstiftning kommer att innebära ett starkare skydd mot diskriminering. Bland annat kommer de brister som finns i dagens lagstiftning att rättas till och kryphål tätas så långt det bara är möjligt.

Jag är glad att ministern tänker fylla igen luckan i lagen och fånga upp dem som hamnar utanför. Jag undrar dock om ministern tänkt på att det finns fler grupper som är drabbade. Jag är rädd för att de sexuella trakasserier som uppmärksammas bara är toppen på ett isberg. Varje dag diskrimineras människor på arbetsmarknaden på grund av deras etniska bakgrund, funktionsnedsättningar och även könstillhörighet.

En del blir inte kallade till anställningsintervju eftersom arbetsgivaren inte kan uttala deras namn. Enligt den rundringning som Sveriges Radio gjorde är fyra av sex företag beredda att sortera bort städare med invandrarbakgrund från bemanningslistan om kunden så önskar. Många sällas bort för att arbetsgivaren stirrar sig blind på vad den arbetssökande inte klarar av att göra. Jag tänker på de funktionshindrade, och vi kan se att arbetslösheten nu ökar i den gruppen. Många sällas också bort på grund av sitt kön, exempelvis för att arbetsplatsen inte rymmer fler omklädningsrum.

Min fråga, fru talman, blir därför hur statsrådet ställer sig till dessa diskrimineringsproblem och hur hon kommer att verka för att rätta till dem. Är det rätt att ett svenskt städbolag ska kunna sopa diskrimineringslagen under mattan?

Anf. 264 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Mitt besked är att vi ska skärpa lagen. Det ska kosta att diskriminera, och alla ska ha skydd av samma lag, det vill säga även den inhyrda personalen. Samma diskrimineringsgrunder som gäller för de tillsvidareanställda kommer att gälla också för dem som inhyrs. Samma diskrimineringsgrunder kommer alltså att gälla för alla.

Jag tackar för frågan. Det är alltid trevligt att kunna ge klara besked i denna typ av debatter. Det kommer en proposition i mars där vi hoppas kunna komma till rätta med dessa problem. Därefter skärps lagen så att det kommer att kosta. Det kommer visserligen inte att innebära att trakasserier och diskrimineringen upphör, men då har vi åtminstone ett redskap och kan visa dem som drabbas att här går samhället in och säger att diskriminering är oacceptabelt. Dessutom blir det alltså kostsamt för den som diskriminerar eller trakasserar.

Anf. 265 LARS MEJERN LARSSON (s):

Fru talman! I dag är det fullt tillåtet för chefer att sexuellt trakassera inhyrd personal, vilket är fruktansvärt. Nu ser vi hur bemanningsbranschen ökar, och därför är det bråttom att ändra diskrimineringslagstiftningen. Lagen ska självklart gälla alla på alla arbetsplatser.

Efter dagens debatt utgår jag från att ministern nog kommer att följa utvecklingen av olika anställningsförhållanden samt bemanningsbranschen och de anställdas rättigheter på arbetsmarknaden. Jag utgår också från att ministern är beredd att ta initiativ till ytterligare förstärkningar om det visar sig nödvändigt genom att vi upptäcker fler luckor och kryphål i lagstiftningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Svar på interpellation 2007/08:251 om pengar till jämställdhetspolitik

Anf. 266 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att de pengar som riksdagen anslagit för att öka jämställdheten faktiskt också används till detta område.

Låt mig först konstatera att jämställdhetspolitiken har genomgått en historisk förändring. Den kraftiga anslagsökningen har inneburit en strukturförändring av politikområdet. Möjligheterna att främja särskilda jämställdhetsinsatser inom andra politikområden har ökat väsentligt. Mot den bakgrunden har det varit viktigt för mig och regeringen att utforma en struktur och forma en samlad politik på området.

Utgångspunkten för arbetet har varit att utnyttja anslagna medel på ett strategiskt och ansvarsfullt sätt. Som jag tidigare sagt innebär det att hela anslaget för jämställdhetspolitiken förmodligen inte kommer att utnyttjas under innevarande år. Jag kan i dag inte säga exakt hur stor del av årets anslag som kommer att tas i anspråk.

Det är samtidigt viktigt att komma ihåg att jämställdhet omfattar hela regeringens politik. Det innebär att insatser måste samordnas och riktas mot andra politikområden, vilket understryker betydelsen av att jämställdhetspolitiken har en samordnande och pådrivande roll. Jämställdhetsintegrering utgör den strategiska grunden för arbetet, vilket innebär att jämställdhetspolitiken huvudsakligen genomförs och finansieras inom ramen för andra politikområden.

Tidigt klargjorde jag att den mest prioriterade frågan inom jämställdhetspolitiken är arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Regeringen har nu fattat beslut om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Handlingsplanen utgör en mycket kraftfull satsning och omfattar 56 åtgärder inom sex insatsområden. Regeringen avsätter drygt 800 miljoner kronor under mandatperioden för att genomföra handlingsplanen. En betydande del av insatserna i handlingsplanen finansieras med medel från jämställdhetspolitiken.

Den 6 december 2007 beslutade regeringen att stödja Sveriges Kommuner och Landstings, SKL:s, höga ambitioner på jämställdhetsområdet. Regeringen stöder SKL med 100 miljoner kronor som bland annat ska användas till ekonomiskt stöd i form av utvecklingsmedel, utbildning av jämställdhetsstrateger och vidareutveckling av befintliga ledningssystem

i kommunal verksamhet i syfte att integrera ett jämställdhetsperspektiv i dessa.

Målgruppen är kommuner, landsting, regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan där kommunstyrelsen eller motsvarande fattat beslut om att inleda eller vidareutveckla ett systematiskt arbete för att implementera jämställdhet i delar av eller hela sin verksamhet. Huvudsyftet med satsningen är att kvalitetssäkra offentligfinansierad verksamhet på kommunal och landstingskommunal nivå för att garantera att dessa svarar mot båda könen villkor och behov så att hög kvalitet och goda resultat uppnås för kvinnor respektive män, för flickor respektive pojkar.

Nyligen fattade regeringen beslut om att ge Verket för förvaltningsutveckling, Verva, i uppdrag att genomföra en förstudie med syfte att utforma ett karriärutvecklingsprogram för kvinnor i staten. Utvecklingsprogrammet ska utformas för en period av längst tre år och innehålla satsningar som vänder sig både till statliga myndigheter och till statligt anställda. Regeringen har även gett Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Fas, i uppdrag att initiera ett forskningsprogram om kvinnors hälsa. Uppdraget beräknas till 30 miljoner kronor per år i tre år med början år 2008. Vidare avser regeringen att under nästa år utarbeta en samlad strategi när det gäller jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet. Syftet är att skapa förutsättningar för analys, uppföljning och samordning av insatser.

Avslutningsvis vill jag säga att regeringen avser att ta ytterligare initiativ inom jämställdhetspolitiken, vilket innebär att anslaget till jämställdhetspolitiken kommer att tas i anspråk de kommande åren.

Anf. 267 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka statsrådet Nyamko Sabuni för svaret, även om jag måste erkänna att jag tyckte att det var lite diffust.

Bakgrunden till min interpellation är att statsrådet Sabuni i en intervju med Sveriges Radio redovisade att Jämställdhetsdepartementet skulle avstå från att använda mer än hälften av budgeten för 2007. Sabuni var i intervjun inte säker på om pengarna skulle kunna användas för jämställdhet ens i framtiden.

Vid en tidigare interpellationsdebatt den 27 november redovisade statsrådet Sabuni några åtgärder, men ingen sammanhållen jämställdhetspolitik som utgår från riksdagens jämställdhetsmål.

Min fråga var därför: Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att de pengar som riksdagen har anslagit för att öka jämställdheten faktiskt ska användas på detta område?

Fru talman! I svaret på min interpellation räknar statsrådet upp tre åtgärder för ökad jämställdhet som regeringen nu har föreslagit.

Den första är en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, presenterad i mitten av november. Denna plan redovisades också vid min förra interpellationsdebatt och var alltså känd sedan tidigare. Men den kommer förmodligen inte att bli verklighet förrän tidigast våren 2008.

Den andra är ett förslag om att anslå administrativt stöd till Sveriges Kommuner och Landsting. Detta kom den 6 december. Det är nytt, men också det får effekt tidigast våren 2008.

Den tredje är att regeringen nyligen, förmodligen torsdagen förra veckan, beslutade om en förstudie som ska göras av Verva. När detta eventuellt leder till någon praktisk handling vet vi ännu inte.

Dessutom redovisar statsrådet att regeringen gett Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Fas, i uppdrag att starta ett forskningsprogram om kvinnors hälsa, något som också redovisades i november och som förmodligen inte kommer i gång förrän nästa år.

Samtidigt som man redovisar det här forskningsprogrammet ska vi komma ihåg att samma regering har lagt ned ALI, Arbetslivsinstitutet, som forskade om mäns och kvinnors villkor och hälsa kopplat till arbetslivet.

Slutligen anger statsrådet att årets anslag kommer att tas i anspråk de kommande åren. Men det går inte att utläsa om det kommer att leda till jämställdhet.

Min fråga kvarstår. Även om Nyamko Sabuni har haft svårt att ange det skulle jag vilja veta hur stor del av årets anslag som egentligen har tagits i anspråk, fru talman. Finns det några pengar som kommer att tas i anspråk? Ur de förslag som har redovisats för mig kan jag bara utläsa att detta kommer att genomföras 2008. Alltså får 2007 anses som ett förlorat år vad gäller jämställdhetsområdet.

Kan vi inte få reda på hur mycket pengar som använts i år kommer vi inte heller att veta hur mycket som är kvar för att sedan kunna göra en ordentlig uppföljning.

Anledningen till att jag är kritisk till denna politik är att regeringen inte har tagit jämställdhetsmålen på allvar. Nyamko Sabuni säger att handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor är en av de mest prioriterade frågorna och i alla fall hennes mest prioriterade fråga inom jämställdhetspolitiken. Det är ett viktigt mål, och jag håller med henne om att det är en högt prioriterad fråga.

Men att presentera den i november och samtidigt säga att det är den mest prioriterade frågan för regeringen visar hur stort anslag man egentligen har haft i frågan. Man har väntat till näst sista månaden på året med att komma med det som man anser mest prioriterat. Då kan man börja fundera på när de andra frågorna kommer, som är lågt prioriterade.

Jag har två frågor. Vad innebär det här för årets anslag – har man tagit några pengar i anspråk? Kommer det att ha genomförts någonting under året som jämställdhetsministern egentligen har haft för avsikt att genomföra?

Anf. 268 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Vi avstår inte från att använda anslaget. Som jag har sagt tidigare fanns det inget alliansprogram på jämställdhetsområdet. Vi har fått jobba ihop ett program. Vi har fått bygga ett departement. Där ökade anslagen till jämställdhetsåtgärder tiofalt.

Jag kan tala om för Eva-Lena Jansson, som säger att 2007 är ett förlorat jämställdhetsår, att vi redan har fattat beslut som kostar 40 miljoner i år. Man kan läsa om detta på hemsidan. Det är lika mycket som anslaget som din regering använde per år under de tolv senaste år ni satt vid makten. Var de åren också förlorade jämställdhetsår? Det kan du svara på.

Vi har använt 100 miljoner, som går till SKL för arbete med jämställdhetsintegrering. Jag menar att det är viktigt att den service som samhället erbjuder medborgarna ska falla lika ut för män som för kvinnor.

Ordningen är sådan att när man råkar få anslag över, som vi har, kan man aldrig få garantier att få använda de pengarna. Men självklart försöker alla departement, eller i alla fall det här departementet, göra vad vi kan för att vi ska ha möjlighet att använda pengarna.

Men återigen: Året har gått åt till att formulera politiken och lägga fram viktiga strategiskt långsiktiga åtgärder. Redan i dag har vi använt ett anslag som är lika stort som det din regering använde.

Anf. 269 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Det svaret måste jag erkänna att jag inte blev mycket klokare av. Jag hävdar på fullaste allvar att jämställdhetspolitik är viktigt. Anslaget som man anger i regeringsförklaringen talar om huruvida man tycker att det är viktigt. Jag uppfattade att Fredrik Reinfeldt hösten 2006 stod och sade att man skulle verka för jämställdhet. Men det var tydligen inte så högt prioriterat. Man återkommer i slutet av 2007 och talar om vad man ska göra 2008.

Man har gjort av med 40 miljoner, säger Nyamko Sabuni, lika mycket som den föregående regeringen. Men vi skulle aldrig ha redovisat budgeten på det här sättet. Vi skulle ha redovisat de olika områdena. Justitiedepartementet hade redovisat vad man hade gjort där, man hade gjort en redovisning på Utbildningsdepartementet och så vidare. Det är nämligen där man genomför de största verksamheterna, med genuspedagoger i förskolorna och så vidare. Där hade vi också kunnat visa vad vår del av jämställdhetspolitiken är.

När regeringen väljer att redovisa vad man gör genom att redovisa just de här satsningarna utgår jag från att det är det här man anser är jämställdhetspolitik. Men statsrådet har också tidigare angett att till exempel avdragen för hushållsnära tjänster skulle vara någon typ av jämställdhetspolitik. Då blir min fråga: Om inte det är redovisat, är det då fortfarande statsrådets uppfattning att det är en del av jämställdhetspolitiken?

I svaret framgår också att huvudsyftet med satsningen till Sveriges Kommuner och Landsting är att kvalitetssäkra offentligfinansierad verksamhet på kommunal och landstingskommunal nivå. Innebär det att även privat verksamhet som sjukvård och friskolor kommer att omfattas? Hur tänker i så fall jämställdhetsministern säkerställa att de religiösa friskolor där man inte har jämställdhet som ett tydligt mål kommer att omfattas av dessa pengar?

Jag tycker i alla fall att det är viktigt att man om man har fått ett stort anslag som man har gjort ett stort politiskt nummer av också redovisar inför riksdagen vad man har gjort av pengarna. Jag är inte beredd att släppa det. Jag vill gärna veta hur mycket av anslaget som har tagits i anspråk i år.

Nu sade du 40 miljoner. Var det hela delen i år? Jag måste tolka det så.

Jag vill fortsätta att diskutera jämställdhetsfrågor. Jag försöker nu ta debatten på en något så när balanserad nivå. Jag hoppas att vi kan mötas för att åstadkomma någonting tillsammans.

Anf. 270 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag uppfattade att Eva-Lena Jansson skrev i sin interpellation om de särskilda jämställdhetsmedlen, det anslag som jag ansvarar för. Jag försöker nu besvara hur det anslaget har använts.

Nu ville du tydligen mer än så. Jag kan gärna redovisa det. Hela arbetsmarknadspolitiken och de reformer som genomförs där menar jag är en stor jämställdhetsfråga. Ska kvinnor bli självständiga är ekonomisk självständighet en grund för det. Grunden för jämställdhet handlar om ekonomisk självständighet.

Man sänker trösklarna in till arbetsmarknaden och gör det lättare för alla vuxna och friska att arbeta. Vi vet att en högre andel kvinnor än män är arbetslösa. Man ser till att socialförsäkringssystemet görs om. Vi vet att framför allt kvinnor är sjukskrivna.

Det handlar om att erbjuda rehabilitering så att människor kan komma tillbaka till jobbet och inte glömmas bort i sin sjukdom och pensioneras vid 35 års ålder. Det är en jämställdhetsåtgärd.

Vi genomför reformer på skolområdet där vi vet att pojkar i dag ligger efter flickor. Det är en jämställdhetsåtgärd.

Det är likadant inom vården. Om det var vad du ville att jag skulle berätta om hade jag gärna gjort om detta svar. Men din fråga gällde jämställdhetsanslaget, som är de 400 miljonerna. Självklart sker det väldigt mycket i jämställdhetsriktning på alla sakdepartement.

Året är inte slut. Vad jag kan säga är att vi har fattat beslut om 140 miljoner. Men eftersom året ännu inte är slut kan jag inte säga exakt hur mycket pengar som blir över.

Det kommer att bli en del anslag kvar för detta första år. Däremot kommer pengarna att användas för andra, tredje och fjärde året. Vi har behövt bygga upp politiken.

När man går från 40 miljoner till 400 miljoner krävs det en annan sorts politik än den som ni har kunnat bedriva. En annan sorts politik tar också tid att bygga upp. Det är just den tankegången jag försöker förmedla till dig.

Om du vill ha en seriös debatt tycker jag att du också ska försöka lyssna. Jag kan säga till dig att vi har använt 140 miljoner som årets anslag. Hur mycket det blir i slutänden totalt kan jag i dag inte ge svar på.

Anf. 271 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Anledningen till att jag gick in på hur vi hade redovisat var att jag fick frågan av jämställdhetsministern huruvida Socialdemokraterna hade haft ett anslag på 40 miljoner. Jag försökte redovisa att vi verkar för jämställdhet på de andra politikområdena.

Jag upplevde att jämställdhetsministern hävdade att det var så bra med den budget som ni hade gjort eftersom ni hade anslagit så mycket mer pengar än den socialdemokratiska hade gjort tidigare. Då ville jag gärna veta hur mycket pengar man hade använt.

Nu kommer det siffror om 40, 400 och 140 miljoner. Jag är fortfarande inte riktigt säker på hur mycket som har gått åt. Vad har i så fall pengarna gått till?

Handlingsplanen kommer i varje fall inte att genomföras förrän nästa år. Den 6 december beslutade regeringen att stödja SKL. Jag vet inte om de pengarna har överförts. I så fall är det de 100 miljoner som kommer att gå åt för nästa års verksamhet.

Det nyligen fattade beslutet blir förmodligen också genomfört nästa år. Det gäller likaså pengarna för forskningen. Det blir också nästa år.

Jag uppfattade inte att det finns någonting redovisat i svaret till mig om vad man har gjort i år. Det var därför jag ställde frågan. Hur mycket pengar är det kvar? Vad har man gjort i år? Jag upplever inte att jag har fått något riktigt svar på vad man har gjort i år.

Jag förstår också att jämställdhetspolitiken är mycket större än så. Problemet är att jag inte ser att ni har bedrivit jämställdhetspolitik vare sig inom skolan, inom arbetsmarknaden eller inom socialpolitiken.

Jag tycker att hushållsnära tjänster är ett slag mot kvinnor. Det är bara för de välsituerade i samhället. Jag tycker inte att sänkt a-kassa för deltidarbetslösa kvinnor är ett bra förslag, tvärtom. Rätten till heltid skulle vara ett bättre förslag.

Anf. 272 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag ska försöka att vara tydlig. Innan året är slut kan du inte få en exakt siffra. Du kan redan på hemsidan se att det är 40 miljoner. Sedan är det de 100 miljoner som vi har överfört från årets anslag till att använda när åtgärderna för jämställdhetsintegrering sätter i gång. Vi har använt årets anslag för att finansiera det.

Vi har finansierat ett antal åtgärder som vi har fattat beslut om på området mäns våld mot kvinnor. Det gäller bland annat ett uppdrag som vi har gett till Socialstyrelsen att arbeta med.

Vi har finansierat en virtuell ungdomsmottagning som ska byggas upp av landstingen för att unga människor ska kunna få kontakt med sakkunniga om de inte vågar gå till de verkliga ungdomsmottagningarna.

Det finns beslut att läsa om på hemsidan, och det går att se exakt vad vi gör för pengarna.

Vad jag ville få dig att förstå är att från årets anslag vet jag i dag att det är 140 miljoner som kommer att användas. Men jag kan inte ge dig slutsiffran, eftersom året inte är slut. Vi har inte beräknat allting vi har fattat beslut om.

Den siffran jag kan ge dig direkt nu är 140 miljoner. Det finns pengar som kommer att användas för åtgärder som sätter i gång nästa år. Men det viktiga var väl i varje fall att dessa pengar används till jämställdhet så långt som möjligt.

Det är vad vi försöker att föra diskussion om. Hur kan vi få möjlighet att använda dessa pengar även om åtgärderna inte genomförs i år?

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 273 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Monica Green har frågat statsministern om han avser att verka för att kvinnor och män får samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattande. Monica Green frågar även om det är statsministerns bedömning att det ställs hårdare krav på kvinnor i regeringen, som statssekreterare och i samhällslivet i övrigt, och om statsministern avser att ta något initiativ i sammanhanget. Slutligen frågar Monica Green om statsministern har någon uppfattning om vilka strukturella hinder det finns i samhället som gör att det blir hårdare tryck på kvinnor i ledande positioner och om statsministern avser att vidta några åtgärder.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag håller med Monica Green om att det ställs hårdare krav på kvinnor i framträdande positioner än på män.

Regeringens politik inriktas på att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan könen. När män och kvinnor delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet får vi ett bättre samhälle.

Sedan den nya regeringen tillträdde har jämställdhetspolitikens resurser förstärkts kraftigt, och en rad åtgärder har redan genomförts bland annat för att skapa förutsättningar för att fördelningen av makt och resurser mellan kvinnor och män ska bli mera jämställd. Låt mig nämna några av dessa insatser som regeringen fattat beslut om under senare tid.

För att öka andelen kvinnor på ledande poster i samhället är det angeläget att rikta insatser mot såväl individuella som strukturella hinder. Regeringen har därför den 6 december i år beslutat att ge Verket för förvaltningsutveckling, Verva, i uppdrag att genomföra en förstudie med syfte att utforma ett karriärutvecklingsprogram för kvinnor i staten. Syftet är att stödja kvinnors karriärutveckling i staten och därigenom också minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten.

Regeringen har beslutat att stödja Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, med 100 miljoner kronor för en stor satsning på jämställdhet i kommuner och landsting. Huvudsyftet är att kvalitetssäkra offentligfinansierad verksamhet på kommunal och landstingskommunal nivå för att garantera att dessa svarar mot båda könen villkor och behov så att hög kvalitet och goda resultat uppnås för kvinnor respektive män och för flickor respektive pojkar. Medlen ska bland annat användas till ekonomiskt stöd i form av utvecklingsmedel, utbildning av jämställdhetsstrateger och vidareutveckling av befintliga ledningssystem i kommunal verksamhet i syfte att integrera ett jämställdhetsperspektiv i dessa. Målgruppen är kommuner, landsting, regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan.

Ett skäl till att kvinnor utsätts för större press än män är att de ofta får bära ett större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Möjligheten att få skattereduktion vid köp av hushållstjänster bidrar till att underlätta vardagslivet för kvinnor och män och motverkar skillnader i kvinnors och mäns villkor.

Jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen bidrar också till att förbättra förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män i ansvaret för hem och barn. Genom att öka familjernas ekonomiska möjligheter att fördela föräldraledigheten mer jämlikt förstärks barnens relation med bägge föräldrarna samtidigt som osakliga löneskillnader motverkas.

Anf. 274 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag uppskattar att Nyamko Sabuni ville komma och svara på min fråga eftersom statsministern inte vill svara på jämställdhetsfrågor. Han tycker väl att det är oviktiga frågor. Han prioriterar inte jämställdhetsfrågorna, och överlämnar dem till en kvinna därför att han inte tycker att de är viktiga. Det beklagar jag, men jag uppskattar att Nyamko Sabuni ville svara i stället.

Jag beklagar också att vi inte har någon jämställd regering. Det blev inte hälften kvinnor i regeringen, utan det blev hälften moderater i stället. Vi ser det här tydligt, särskilt med tanke på att Fredrik Reinfeldt inte heller tidigare har besvarat sådana här interpellationer om hur han ser på jämställdheten i samhället och hur han ser på att det ställs hårdare krav på kvinnor i ledande positioner. Han har överlämnat de interpellationerna även tidigare. Han tycker med andra ord inte att jämställdhetsfrågorna är viktiga.

Det kan i alla fall vara bra att föra en diskussion om dem, och det kan ju hända att jämställdhetsministern kan ta med sig frågorna tillbaka till Reinfeldt.

Jag frågade om han delade den bedömning som en forskare från Örebro, Åsa Kroon, har kommit fram till. Hon forskar i medie- och kommunikationsvetenskap, och hon har kommit fram till att om Ulrica Schenström hade varit man hade hon kanske inte behövt avgå. Jag hade velat höra om det var så. Det är viktigt att veta med tanke på att det har varit kvinnliga statsråd som har fått avgå under året som har gått. Visserligen finns det en manlig minister bland alla dem som har avgått, men det är flest kvinnor.

Då kommer frågan upp: Ställs det hårdare krav? Och på vilket sätt ska man göra för att bryta det mönstret? Det verkar som om det finns ett mönster där det ställs hårdare krav på kvinnor.

Ett av svaren som jag får här är att eftersom det sätts större press på kvinnor att även ta ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet ska det bli skattereduktion för köp av hushållsnära tjänster. De kvinnor som vi talar om här, som har fått avgå, tjänar ungefär mellan 80 000 och 100 000 i månaden. Har de inte råd att anlita hjälp i hemmet? Det förvånar mig. Om de nu inte vågar fråga sina män om avlastning – har de då inte råd när de tjänar 80 000–100 000?

Jag tror faktiskt att de gör en felbedömning. Min bedömning är att de har råd att köpa tjänster och att andra skattebetalare inte ska vara med och subventionera för dem som tjänar så mycket pengar. Jag tycker inte att detta är något svar när det gäller kvinnorna i de här ledande positionerna. Jag vet att Nyamko Sabuni tidigare har svarat att för kvinnor i andra yrken, som tjänar mindre, kan detta vara ett svar. De ska få avlastning i hemmet genom att andra skattebetalare subventionerar de hushållsnära tjänsterna.

Det är många som tycker att det här är en felsatsning. Jag är en av dem. Jag tycker att det är fel att bland andra plusjobbarna får sluta sina arbeten nu och får allt lägre ersättning. Då blir det stora svaret: De kan ju bli hushållsarbetare hos någon minister i stället! Jag tycker inte att det är något bra svar till dem.

Anf. 275 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Hushållsnära tjänster är en bra reform för alla hushåll, och jag önskar verkligen att alla hade möjlighet att köpa sådana.

Hushållstjänster är inte en reform som bara används av dem som har statsrådslön. Jag känner många familjer som inte kommer i närheten av det arvode som jag har och som ändå köper hushållstjänster. Det kan vara värt de hundralapparna om det ger möjlighet till umgänge med barnen i stället. Det kan ge möjlighet att använda tiden till annan kvalitetsverksamhet än att städa, stryka och tvätta. Jag önskar verkligen att det kunde komma alla till del, men det kan ändå komma många till del.

Sedan kan folk, både de som har höga inkomster och de som har lägre inkomster, välja att inte köpa hushållstjänster. Men det viktiga måste väl ändå vara att det finns möjligheter och förutsättningar för att avlasta sig på olika sätt. Hushållsnära tjänster är en bra reform, och den kommer att vara bra när det gäller att hjälpa många familjer och många hushåll.

Jag kan beklaga att vi inte har jämn könsfördelning i regeringen. Men det är inte samma sak som att inte ha en jämställd regering. Vi har en jämställd regering.

Du ställer frågan om ifall en man skulle avgå eller inte. Det kan bara journalister, forskare och andra spekulera om. Den enda som skulle kunna svara på den fråga är Ulrica, om hon vore man. Men hon kommer aldrig att bli en man. Det är ingen som vet hur någon skulle agera i den positionen. Det måste utgå från individen själv och vad hon eller han anser om det man har gjort, om det drev man utsätts för och det tryck som kommer utifrån. Det kan inte Fredrik, jag eller någon annan svara på. Det är väldigt svårt.

Men vi kan konstatera att det oftast är kvinnor som avgår. Då kanske det handlar om någonting annat. Det låter som om statsministern sparkar ut kvinnorna. Men varför spekulera i det? Ulrica har valt att avgå därför att hon inte pallar med det tryck hon utsattes för. Vi kan inte svara på hur en man hade reagerat, om han hade reagerat annorlunda eller om han också hade velat lämna eller valt att göra det. Frågorna är mycket av spekulationer, och jag tror inte att det går att få tillfredsställande svar på dem. Det vill jag påpeka, herr talman.

Anf. 276 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag menar nog att det inte är en jämställd regering. Det är just kvinnor i allt större utsträckning som avgår. Alltså finns det en strukturell skillnad i det här samhället. Det sätts ett hårdare tryck på kvinnor både i ledande och i andra positioner.

Nyamko Sabuni menar att de som använder sig av hushållsnära tjänster är med sina barn i stället. Jag tror att det är bra för barn att göra saker tillsammans med sina föräldrar, till exempel att laga mat, tvätta och städa. Det är mycket fostrande. Det är bra och roligt att göra saker tillsammans med sina barn. Det blir en konstlad miljö för barnen om man anlitar någon som gör något i hemmet för att man ska göra något helt annat med barnen. Då tror de att det alltid är någon annan som ska städa upp åt dem. Jag tror till och med att det är nyttigt för barn att städa, laga mat, tvätta och göra andra hushållssysslor tillsammans med sina föräldrar. Det ska inte vara någon annan som städar upp efter barnen. Jag tror att de får en skev bild av samhället då. Det är nyttigt för dem att lära sig detta i tidig ålder. Det vore synd om de barnen, i så fall.

Jag återgår till Ulrica Schenström. Jag har inte påstått att Fredrik Reinfeldt har sparkat henne för att hon har kysst en journalist och varit full på krogen. Jag ställde bara frågorna. Skulle hon ha stannat om hon hade varit man? Man kan ju tänka sig det omvända – om till exempel Anders Borg hade kysst Anders Pihlblad eller någon kvinnlig journalist. Hade han fått avgå då? Det hade han antagligen inte. Han hade nog haft något slags pondus som hade gjort att han hade förklarat bort det eller att folk hade uppfattat det som att det nog var okej. Inte vet jag; det kan vi nog spekulera i.

Men forskaren i Örebro har åtminstone kommit fram till att Ulrica Schenström nog inte hade varit utsatt för samma tryck om hon hade varit man. Det hade varit intressant att veta vad Fredrik Reinfeldt tycker om det.

Nyamko Sabuni tog upp det här med att sparka ut kvinnorna. Det var inte mina ord. Jag har inte heller antytt det. Men dem som man sparkar ger man väl oftast inte 2 miljoner i avgångsvederlag, som Ulrica Schenström har fått?

Jag började i mitt första inlägg, som jag inte hann avsluta, att berätta att det ringde en kvinna till mig som är just plusjobbare. Hon kommer att få sluta sitt jobb och få lägre och lägre ersättning. Hon drog parallellen mellan sig själv och Ulrica Schenström. Ulrica Schenström får 2 miljoner för att inte göra någonting, medan den här kvinnan i Tibro ska få 65 procent av lönen i ersättning eller kanske vara hushållsnära tjänst hos någon som kan anlita sådant, till en mycket lägre ersättning än 2 miljoner.

Ulrica Schenström får 2 miljoner för att vara hemma och inte göra någonting. Jag tror inte att Fredrik Reinfeldt ville Schenström illa. Jag tror tvärtom att han håller sina egna om ryggen. Det visar politiken tydligt. Man ser till att de egna får välbetalda ersättningar, och de som har det allra sämst uppfattar det som att man sparkar på dem. Det är de kvinnor som har det sämst ställt, är arbetslösa, deltidsarbetslösa eller jobbar inom handel, hotell eller restaurang där man har låga löner som blir utsatta för regeringens tryck just nu.

Anf. 277 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag beklagar att Monica Green försöker göra politik av en enskild persons elände. Jag är övertygad om att om Ulrica hade kunnat hade hon säkert föredragit att jobba kvar i stället för att få det avgångsvederlag hon fick. Framför allt vet både Monica Green, jag och alla andra att det inte hade spelat någon roll vilken regering det var, det skulle ha varit precis samma regler under en socialdemokratisk regering. Alla de socialdemokrater som har avgått från olika poster – generaldirektörer, ministrar eller vilka det nu kan vara – har också fått avgångsvederlag. Det här är inga regler som är uppsatta för moderata statsråd som avgår, utan dessa regler finns sedan tidigare.

Jag utgår från att Monica Green har barn. I så fall vet både du och jag, för jag har också barn, att man aldrig kan köpa sig fri från hushållsarbetet. Att plocka, städa, laga mat och diska gör man varje dag. Men om man hade möjlighet att få hjälp med städning en gång varannan vecka eller till och med en gång per månad, vilken lycka det är för den som har möjlighet att köpa dessa tjänster! Vi har gjort detta möjligt för fler genom att göra en skattereduktion på de här tjänsterna.

Det är ingen som kan köpa sig fri, varken män, kvinnor eller barn, men man kan köpa sig lite kvalitetstid med varandra. Det är det som de här tjänsterna är till för.

Anf. 278 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Nyamko Sabuni säger att jag gör politik av en utsatt kvinna. Hon har ju faktiskt sagt upp sig själv. Det är faktiskt det hon har gjort. Och om man säger upp sig själv ska man med reglerna inte ha sådana avgångsvederlag. Det är alltså ett undantag som regeringen har gjort. Det är inget som har gällt för alla andra.

Sedan säger Nyamko Sabuni att det är så synd om Ulrica Schenström. Ja, det är naturligtvis synd om henne, men det finns tusentals kvinnor ute i Sveriges land som jobbar för svältlön. De har kanske jobbat deltid och blir nu förbjudna att stämpla upp till heltid eller tvingas flytta hundra mil från sin familj för att de ska ta ett jobb där det erbjuds. Det är ju ni som har skapat den politiken.

Politiken med de större skillnaderna – klyftornas politik – är det den borgerliga regeringen som har genomfört, inte jag.

Jag ställde mina frågor för att jag tycker att det är intressant att detta har kommit upp. Det var till och med på ett frukostmöte här i riksdagen som den här forskaren, Åsa Kroon, påstod att Ulrica Schenström kanske inte hade behövt avgå om hon hade varit en man.

Eftersom det har varit många kvinnliga statsråd som har fått avgå under året – betydligt fler än män under det här året – är det intressant att se strukturen i denna ojämslida regering. Det är inte hälften kvinnor i regeringen, utan det är hälften moderater. Det hade varit intressant att få diskutera detta med statministern, men han har ju valt att inte diskutera jämställdhetsfrågorna, och jag beklagar det.

Herr talman! Monica Green behöver inte diskutera detta med statsministern, för hon har själv redan gett svaret: Ulrica Schenström har sagt upp sig själv! Du säger att hon har valt att säga upp sig själv. Därmed behöver du inte fråga om det skulle ha varit annorlunda om det hade varit en man. Det är upp till var och en att göra valet att säga upp sig.

Du motsäger dig själv hela tiden. Jag menar att det var ett elände som Ulrica Schenström utsattes för. Det medietryck som var och det tryck som kom utifrån tvingade henne att lämna sin tjänst. Det tycker jag inte att vi ska känna skadeglädje för eller göra politik av. Men när du nu säger att hon sade upp sig själv har du ju fått svar på din fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

30 § Svar på interpellation 2007/08:226 om nedskärningar i exportfrämjandet och konsekvenser för småföretagen

Anf. 280 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig om bidraget till exportfrämjande insatser för att främja små och medelstora företags internationalisering.

Det är glädjande med Carina Adolfsson Elgestams engagemang i frågan.

Regeringen vill förbättra förutsättningarna för små och medelstora företag att ta sig ut på exportmarknaden. Dessa företag har en viktig roll för att skapa tillväxt och sysselsättning.

Regeringen vill därför stärka de mindre företagens förmåga till internationalisering som ett led i regeringens åtgärder för att öka den svenska konkurrenskraften, skapa fler och växande företag och bryta utanförskapet.

Viktiga delar i detta arbete är internationell närvaro genom Exportrådets utlandskontor och den svenska utlandsrepresentationen, tillgänglighet till exportrådgivning i Sverige och skräddarsydda lösningar till mindre företag. Möjligheterna för små och medelstora företag att få tillgång till finansiering i samband med en exportsatsning är likaså en angelägen fråga.

En prioriterad uppgift för regeringen är att skaffa ett förbättrat kunskapsunderlag om de handels- och investeringsfrämjande insatserna och om vad som kan göras för att öka exporten.

Under våren har en översyn gjorts av det statligt finansierade export- och investeringsfrämjandet i enlighet med budgetpropositionen för 2007. De slutsatser som utredarna drar ger vid hand att verksamheten bedrivs på ett professionellt sätt och är värdefull för användarna. En annan slutsats är att det är av vikt med en långsiktig och stabil finansiering för att kunna planera verksamheten.

Inom exportfrämjandet prioriterar regeringen insatser som bidrar till bättre kunskap om marknader och affärsmöjligheter för små och medelstora företag. Under hösten har Exportrådet redovisat analyser av potentiella affärsmöjligheter i Brasilien, Indien, Kina, Polen, Sydafrika och Storbritannien. Analyserna identifierar sektorer där svenska företag bör ha särskilda förutsättningar att vinna nya marknadsandelar och där exportfrämjande insatser kan ge en märkbar effekt. På förslag av Exportrådet har rådet beviljats medel för att genomföra analyser på ytterligare marknader, bland annat USA, Tyskland, Ryssland, Frankrike, Italien och Spanien.

Min förhoppning är att dessa analyser leder till ett effektivare och mer fokuserat exportfrämjande.

Sommaren 2007 infördes exportlånet som är ett konkret resultat av samarbete mellan myndigheter och organisationer – AB Svensk Exportkredit, Exportkreditnämnden, Almi, Exportrådet samt Swedfund International AB. Lånet är en hjälp för små och medelstora företags internationalisering.

Jag har nyligen gett Exportrådet i uppdrag att i samarbete med olika myndigheter och organisationer genomföra insatser med syfte att ta vara på den kompetens och erfarenhet av marknader som företagare med utländsk bakgrund besitter. Verksamheten är tänkt att utvecklas till ett nätverk bestående av företagare med personlig erfarenhet av marknader, primärt i det tidigare hemlandet.

Vidare har Exportrådet fått anslag för att ge utökad service till det ökande antalet företag som vänder sig till Exportrådet med frågor om export och affärsutveckling i regioner och länder som i dag är små exportmarknader för Sverige men med hög potential – västra Balkan, Ukraina, Kazakstan och länder i södra Afrika.

Utöver detta har Exportrådet under hösten fått i uppdrag att stödja internationaliseringen och därmed nya exportaffärer för svenska miljöteknikföretag med fokus på små och medelstora företag. Regeringen har avsatt 30 miljoner kronor under perioden 2007–2009 för ändamålet.

För snart tre år sedan larmade Kommerskollegium om att Sverige och svenska företag förlorade marknadsandelar i högre utsträckning än motsvarande länder, detta trots att exporten ökat kraftigt både i relation till bnp och i faktiska termer. Något år senare presenterade Exportrådet liknande uppgifter.

En av regeringens första åtgärder var därför att se över denna mycket viktiga fråga, och i början av hösten tillsattes en särskild utredare med uppgift att analysera svensk exportutveckling, om och i så fall varför Sverige tappar marknadsandelar i varuexporten jämfört med våra konkurrentländer. En sådan utveckling har främst kunnat observeras på Europamarknaden. Utredaren kommer i september 2008 att lämna sina förslag om vad som kan göras för att förbättra svensk export.

Ett välfungerande exportfrämjande måste utgå från och kombineras med en aktiv politik för att stärka näringslivet. Regeringen har sedan den tillträdde genomfört en rad åtgärder för att förbättra även för företagare. Det inkluderar bland annat åtgärder för att minska regelbördan, minskade kostnader för att anställa personal och insatser som ska göra det lättare att starta och driva företag.

Anf. 281 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Jag tackar handelsministern för svaret. Jag upplever att svaret bygger på ett mycket seriöst arbete från handelsministrarnas sida. Utifrån de medel som man har fått sig tilldelad, om än mindre än vad det var tidigare, försöker man i mångt och mycket för exportens del att göra så gott det går.

Men det finns några saker. Jag ska börja med det som jag tycker är mycket bra. Det är det som handlar om exportlånet. Det är positivt. Det är också ett arbete som påbörjades av den förra näringsministern. Det är väldigt bra att regeringen har anammat detta, utvecklat det och gått vidare med det.

Det arbete som har gjorts under hösten är också bra. Exportrådet har presenterat vad det handlar om, att göra analyser av affärsmöjligheter i fråga om länder som Brasilien, Indien, Kina, Polen och så vidare. Och man ska gå vidare med det.

Men på något sätt känns det ändå som att det här inte räcker. Vi kan ju konstatera – och där är vi väl också överens – att Sverige tappar marknadsandelar just vad gäller exporten. Då kan man känna en stark oro på flera olika sätt, bland annat utifrån att den utredning som är tillsatt ska ha ett år på sig, alltså ända fram till september 2008. Ur ett företagarperspektiv och ur ett exportperspektiv hinner det hända mycket när det går ytterligare ett år innan vi ska ta ett steg framåt.

Med tanke på de neddragningar som är gjorda för Exportrådets räkning kan man inte låta bli att känna en viss oro för det som handlar om främst våra små och medelstora företag och deras möjligheter att komma ut på nya marknader.

Exportrådet har ändå fått mindre pengar. Vi vet samtidigt att det är de stora företagen som står för den största andelen av exporten. De tio största står för ungefär 38 procent. Är inte risken då att det är de små och medelstora företagen som blir drabbade vid den här neddragningen? Det är egentligen tvärt emot vad ministern skriver i svaret, att regeringens arbete handlar om att förbättra förutsättningarna för de små och medelstora företagen.

Det känns lite som att det inte riktigt går ihop. Man gör neddragningar på Exportrådet. Det är faktiskt färre människor i dag som arbetar på Exportrådet. Någonstans måste det påverka, och jag kan känna en viss oro för att det kan vara de små och medelstora företagen som blir drabbade.

Det finns också andra som känner oro utifrån de neddragningar som görs, inte bara på Exportrådet. Det gäller också de förändringar som regeringen gör vad gäller ambassader runt om i världen. För en svensk närvaro på andra marknader är det klart att det spelar roll. Därför kvarstår både frågorna och den oro som vi känner utifrån Sveriges möjligheter och de små och medelstora företagens möjligheter att komma ut på nya marknader.

Anf. 282 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Det var många frågor på en gång. Jag ska försöka att besvara några av dem.

Först vill jag bara kommentera det som Carina Adolfsson Elgestam sade om exportlånet. Jag tror att det är ett misstag att tala för mycket om

att det är den socialdemokratiska regeringen som står bakom det här, lika mycket som det är ett misstag från vår sida att säga att det är den här regeringen som står bakom det. Det är nämligen framför allt initierat av parterna själva. Det är parterna själva som har kommit fram till det här, och det tycker jag är väldigt bra. De har också ett väl fungerande nätverk i fråga om hur man kan arbeta tillsammans för att ytterligare stötta små och medelstora företag. Det är precis i den riktningen som vi också ska arbeta.

Det handlar inte om regeringen i första hand. Regeringen ska snarare vara en främjare. Det är våra myndigheter, och det är företagen själva som egentligen måste stå för att faktiskt kunna ta det här klivet ut. Då är Exportrådet en utmärkt hjälp för dem på vägen. Men det ska också bara vara en hjälp, så att säga. Det är fortfarande inte så att det är en partner, utan det är företaget självt som tar sig ut.

Jag vill bara tydliggöra det här med ett exempel. Jag var alldeles nyligen på ett företagsbesök. Det var ett litet företag i Sverige, utanför Östersund, där man sysslade med miljöteknik. Det var ett väldigt spännande företag. Jag ställde just den här frågan till dem: Vari ligger problemet i att gå ut på export?

Jag tror att vi många gånger från politiskt håll har för oss – det är det klassiska mantrat – att det handlar om handelshinder, någonting som jag kan göra någonting åt som handelsminister när vi arbetar gemensamt i EU. Det handlar om regler. Det handlar lagar. Det handlar om förenklad administration, någonting som regeringen också har bestämt sig för att arbeta med. Vi har också sagt att vi ska minska administrationsbördan med 25 procent fram till 2010. Vi är alla, oavsett om vi är i opposition eller regering, väldigt fokuserade på vad det är vi gör som politiker.

Jag fick i stället ett helt annat svar när jag ställde den här frågan. Man har då ägnat sig åt att gå ut på den närmaste marknaden i närområdet som främst gäller EU. Det man känner är snarare att det är en annan affärskultur. Det handlar om språk. Det handlar om kultur. Det handlar om hur man knyter kontakter. Det är där man inte är van. Det är ofta det som är problemet.

När det gäller att vi tappar marknadsandelar håller jag med om att det är bråttom – absolut. Men det handlar också om att inte föregå utredningen. Vi kan arbeta så effektivt som möjligt under tiden, men jag ska inte föregå utredningen. Vi måste också se vad den kommer fram till.

Ambassadfrågan är fortfarande under beredning, även om den är i sitt slutskede. Det är faktiskt primärt utrikesministerns område att besluta om ambassaderna. Men självklart kan jag säga att jag också arbetar för att vi ska se till att vi faktiskt har svensk representation i någon form där det är viktigt för oss att bedriva handelspolitik. Vi försöker nu att se över en bra helhet när det gäller att vi ska ha svensk representation i någon form på alla de ställen i världen där vi också vill främja svensk export.

Anf. 283 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Det är glädjande att handelsministern säger att vi ska ha svensk representation runt om i världen. Jag tackar för det, och jag känner att detta är oerhört viktigt. Vi kan förstå att det är det som de företagare som fanns med i Dagens Industri fredagen den 14 december också åsyftar. Jag är väl medveten om att det är utrikesministerns ansvarsom-

råde, men det finns ändå en koppling mellan närvaro i många i olika länder och det som beskrivs i Dagens Industri.

En annan fråga som också är intressant med tanke på gjorda neddragningar inom Exportrådet och de förändringar som har skett, gäller att handelsministern tar upp frågan om miljöteknikföretagens möjligheter att komma ut på nya marknader. Det gäller också möjligheten för små och medelstora företag att växa i det perspektivet.

Jag fick för ett tag sedan i riksdagen en tidning som heter Miljö & Utveckling. Där finns en del intressant att läsa. I slutet av tidningen finns frågor till Lars Rosell, ordförande i Swedish Environmental Technology. Han svarar på frågor om möjligheterna att komma ut på nya marknader.

En fråga som ställs är följande: ”Men om inte staten aktivt stödjer exportsatsningar, hur blir det då tror du?” Svaret blir: ”Utvecklingen kommer inte att gå lika fort. Tittar du på hur andra länder i Europa använder EU-pengar så är de mycket mer offensiva – stat och företag arbetar ihop.”

Det är det som vi tror på som socialdemokrater. Det är där den stora skillnaden går mellan regeringen och oppositionen, det vill säga oss socialdemokrater. När vi säger att vi vill jobba med företagande och export, det vill säga ett samarbete mellan staten och företagande, säger ministern att det i första hand inte är fråga om regeringen utan att det är fråga om företagen. Självklart ska företagen ut på export. Det är just samarbetet som spelar en roll. Sverige är ändå ett litet land som ska klara sig i en alltmer globaliserad värld, en alltmer konkurrensutsatt värld – inte minst för våra företag. Om de små företagen ska få en möjlighet att växa och komma ut krävs samarbete mellan staten, samhället och företagen. Det är därför vi har tyckt att branschprogrammen har varit så viktiga.

Näringsutskottet fick besök för några veckor sedan av Exportrådet. Det här var en sådan sak som redovisades utifrån gjorda förändringar under 2007. En sådan sak är att personal har fått sägas upp men också att branschprogrammen, de intensiva satsningar Sverige har gjort ut i världen, är mer eller mindre borta – precis som exportsäljarutbildningen.

I kombination med att vi tappar marknadsandelar känns detta oroande, även om ministern ger vissa signaler om att det ska vara representation runt om i världen.

Anf. 284 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag börjar från slutet. Carina Adolfsson Elgestam saknar känslan för att små företag faktiskt kan vara starka och ha ett eget självförtroende. De ska inte styras av specifika branschetsatsningar. Det är min fasta övertygelse.

Varför ska de inte göra det? Jo, det handlar också om att titta på att det i de länder man vill exportera till måste finnas en efterfrågan, och det styr vilka företag det är som ska tas med i en företagsdelegation som ska främja Sverige. Där samarbetar vi absolut. Jag tror inte på att det ska vara branschspecifika satsningar. Vad händer med resten av företagen som inte råkar vara i de utvalda branscherna som Socialdemokraterna har haft?

Ett tydligt exempel på att det inte fungerar är att profilen i svensk export inte har förändrats särskilt mycket under tio års tid. Det är fortfarande samma typ av export. Vi exporterar fortfarande till samma länder.

Precis som Carina Adolfsson Elgestam sade står de tio största företagen för 38 procent av exporten – jag brukar säga 40 procent – och i ungefär två tredjedelar av exporten är det de hundra största företagen. Det är den profilen vi behöver ändra. Vi ska se till att fler små och medelstora företag också kommer ut på export.

Exportrådet gör ett bra jobb, framför allt nu med regionala exportrådgivare. Det finns också en närhet för de små företagen i varje län att ha en egen kontakt med en exportrådgivare och därigenom få hjälp på ett tidigt stadium. Exportrådgivaren kan tala om att det här och det där området är bra att tänka sig att exportera till i det här specifika landet. De kan också vara med och hjälpa de små företagen genom att i vissa fall avråda till export därför att det kanske inte alls passar in i profilen eller inte passar företaget. Det är mycket viktigare.

Om vi ska förändra vår exportprofil, om vi ska bredda vår export och dessutom öka vår export, handlar det mer om att specificera sig inför varje område. Sedan ska vi naturligtvis använda den spjutspetskompetens som vi har i Sverige. Jag har där ett viktigt uppdrag att gå ut och generellt främja och tala om IT, telekom, miljöteknik, hälsovård och utbildning. Det är sådana områden som vi vet är efterfrågade från Sverige. Det är vad andra länder faktiskt vill ha. Däremot är jag inte beredd att säga att det här är branschspecifika områden som vi ska satsa särskilda extra pengar på.

Vi måste komma ihåg att i Socialdemokraternas budget har det här varit specialanslag ovanpå toppen av basanslaget. Egentligen har det inte varit något som tillför något i grunden för Exportrådet.

Anf. 285 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Den stora skillnaden mellan regeringen och socialdemokrater är i grund och botten ideologi. Vi tror att möjligheterna till utveckling handlar om samarbete, i det här fallet samarbetet mellan samhälle och företag, och regeringen och Moderaterna tror att marknaden styr. Därmed ska alla stå på egna ben och klara sig själva. I det här fallet handlar det om företag och små företag som ska ut på en exportmarknad.

Vi tror inte på det. Vi tror faktiskt att det har varit en tillgång för Sverige och svenska företag med de branschspecifika insatser som vi har gjort. Att under en tid kraftfullt tillsammans satsa fokuserat på en särskild bransch i x länder får ringar på vattnet. Därför har vi haft det arbetssättet, och vi har också satsat mer pengar på detta än regeringen.

Herr talman! Med tanke på svaret, de delar som är positiva om exportlån och att ta del av det som handlar om nya marknader, känns det ändå oroväckande att handelsministern inte har tagit till sig av att det finns signaler i Sverige från bland annat träindustrin att exportmarknaden går ned. Det går fort. Lagren är fyllda, och det är inte lika stor efterfrågan. Det är bara ett exempel på hur det håller på att förändras i Sverige. Under tiden sitter regeringen och handelsministern och väntar på en utredning som ska presenteras i september 2008. Vi behöver ha åtgärder nu.

Anf. 286 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Det är självklart att det handlar om samarbete mellan företag och stat. Något annat tycker jag inte att någon av oss ska säga. Men

lika självklart är det att marknaden styr – annars lever vi inte i verkligheten. Jag tror att det är nödvändigt för oss alla att leva i verkligheten om vi ska klara oss i en ökad globalisering. Där styr marknaden. Men då är det också vår uppgift att se till att vi är med och främjar våra svenska företag på den marknaden och att Exportrådet är med och stöttar företagen i den hjälpen att komma ut på den fria marknaden. Den dag som det handlar om någonting annat lever vi inte i dagens friska samhälle.

Jag är ganska ofta ute och lyssnar på företagen och frågar dem vad de upplever som positivt och vad de upplever som negativt. Precis som jag sade tidigare handlar det många gånger inte alls om det som vi politiker tror. Det handlar inte så mycket om regler, förenklingar, annorlunda lagar och mindre administration, utan det handlar mycket mer om just självkänslan, att våga ta klivet.

Jag tror att det är precis det vi måste bort ifrån här i Sverige, just det här att man inte riktigt vågar ta sig ut. Vad vi behöver hjälpa företagen med är i stället att få ett större självförtroende och en större tillförsikt, att de klarar det här i en ökad internationalisering.

När det gäller budgeten ska jag väldigt kort säga följande. Socialdemokraterna föreslår en höjning med 75 miljoner kronor. Miljöpartiet lämnar inga förslag och kommenterar enbart regeringens miljötekniksatsning. Vänstern föreslår inte heller några förändringar. Alltså är oenigheten total mellan oppositionspartierna vad gäller satsningar på exportfrämjandet. Alliansregeringen har däremot enats om en nivå för exportfrämjandet, och den avser vi att fortsätta att arbeta effektivt med.

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på interpellation 2007/08:235 om prioritering av folkhälsa före frihandel

Anf. 287 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig om stöd för utvecklingsländernas rätt att prioritera folkhälsa före frihandel med en ökad handel av alkohol och tobak samt huruvida Sveriges politik för handel, bistånd och EU ligger i linje med Sveriges politik för global utveckling och bidrar till FN:s millenniemål för fattigdomsbekämpning.

Inledningsvis vill jag nämna att handel med alkohol och tobak förhandlas inom WTO samt i bilaterala och regionala handelsförhandlingar, som till exempel förhandlingarna om de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) med länder i Afrika, Västindien och Stilla havet.

En viktig aspekt som bör framgå i det här sammanhanget är att när det gäller varuhandeln särbehandlas inte alkohol och tobak i dessa förhandlingar. Sveriges mål om frihandel gäller även handeln med alkohol och tobak. Utvecklingsländernas möjligheter att prioritera folkhälsan står dock inte i strid med det internationella handelsregelverket. Jag vill understryka att de instrument som normalt används för att minska alkohol- och tobakskonsumtion, såsom nationell beskattning och regler om förutsättningar för försäljning av alkohol och tobak, *inte* omfattas av pågående handelsförhandlingar. Enligt WTO:s regelverk kan länder sätta upp sina egna regler så länge dessa är icke-diskriminerande, vilket innebär att

skattenivåer och reglerna för försäljning med mera för importerade varor ska vara desamma som för lokalt producerad alkohol och tobak.

Handeln med tjänster regleras i WTO genom det allmänna tjänstehandelsavtalet, GATS (General Agreement on Trade in Services). Ländernas åtagande i GATS avgörs efter förhandlingar. Varje medlemsland har dock själv ett stort inflytande över vilka tjänstesektorer som landet är berett att göra åtaganden i. I GATS-avtalets inledning bekräftas medlemmarnas rätt att reglera och införa nya regleringar för att tillgodose nationella mål. Detta innebär att varje enskilt medlemsland kan besluta om mål och medel till skydd för folkhälsan. Utvecklingsländernas möjligheter att lagstifta om eller att fatta beslut om icke-diskriminerande regler för att skydda människors hälsa påverkas således inte av GATS. Medlemsländerna har även rätt att själva besluta om åtaganden i olika tjänstesektorer, och detta gäller även reklamtjänster. Det är vidare upp till de enskilda utvecklingsländerna att fatta beslut om vilka regler som ska gälla för reklam för alkohol och tobak i respektive land.

Regeringen driver en aktiv samstämmighetspolitik inom EU, i linje med politiken för global utveckling. En viktig del av detta arbete är att tillse att utvecklingsperspektivet ges en framträdande roll i handelspolitiken samt att stöd ges för att stärka utvecklingsländernas kapacitet att dra nytta av det internationella handelssystemet. Jag vill framhålla betydelsen av frihandel som ett kraftfullt instrument för utveckling och fattigdomsbekämpning i enlighet med FN:s millenniemål. Sverige arbetar därför aktivt för att utvecklingsländerna ska ges bättre tillträde till EU:s marknad. Detta görs inom ramen för dels de globala handelsförhandlingarna, dels i de bilaterala och regionala förhandlingarna, bland annat med länder i Afrika och Latinamerika.

Sammantaget verkar regeringen för såväl en fri handel som en god folkhälsa. Det är viktigt att framhålla att dessa frågor inte på något vis står i motsättning eller att den ena målsättningen skulle rangordnas före den andra. Ekonomiska och sociala faktorer samspelar och är beroende av varandra: Ökad handel bidrar till ekonomisk tillväxt som främjar utveckling och sysselsättning och bidrar därmed till social välfärd och folkhälsa. Regeringen kommer således genom sitt fortsatta aktiva arbete i EU, WTO, FN och alla andra berörda forum att bidra till att skapa så jämlika förutsättningar som möjligt för en god folkhälsa och minskad fattigdom.

Anf. 288 EGON FRID (v):

Herr talman! Tack för svaret, handelsministern, i denna sena timme.

Jag skulle inledningsvis vilja säga att Ewa Björlings svar är utförligt, men det är en idealisering av frihandeln som naturligtvis är kännetecknande för Moderaterna i den svenska regeringen och moderaterna inom Europaparlamentet och tillskyndarna av frihandel. De organisationer som jobbar för ökad folkhälsa i utvecklingsländerna idealiserar inte frihandeln på samma sätt och idealiserar inte heller WTO- och GATS-förhandlingarna på samma sätt.

Interpellationen har sitt ursprung i att jag var tillsammans med fyra andra parlamentariker från Sveriges riksdag på en resa i EU där vi studerade europeisk alkoholpolitik den ena dagen och den globala utvecklingsekonomi den andra dagen.

Vi träffade bland annat European Public Health Alliance, Eurocare, Concord Europe och Action Aid. Det är fyra organisationer som jobbar för folkhälsofrågor i Europa och globalt.

Vi besökte också DG Trade, Generaldirektoratet för handel i EU. Deras vision är att stödet för tillgång till marknaden gynnas före folkhälsomålen i utvecklingsländerna. Det är lite signifikativt för vilken utveckling som är på väg inom WTO- och GATS-förhandlingarna och GATS-avtalen.

Handelsavtalen är ju förknippade med alkoholpolitiken i EU och globalt, och detta har uppmärksammats tidigare, bland annat här i riksdagen på en konferens i somras. Det har också uppmärksammats genom de mål för folkhälsan och för en effektiv alkoholpolitik som Världshälsoorganisationen har satt upp. Där slår man fast att de förhandlingar som sker inom WTO och GATS krockar med WHO:s mål för en förbättrad folkhälsa. Det finns komponenter i GATS-förhandlingarna som till exempel direkt påverkar tjänstehandeln inom alkoholpolitiken.

I utvecklingsländerna kan det direkt påverka antalet försäljningsställen, vilka krav man får ställa på utskänkingsstället och om man får begränsa antalet försäljnings- och utskänkingsställen. Det ifrågasätter begränsning av försäljningen, tiden för försäljningen, marknadsföringen av alkoholen och det offentliga försäljningsmonopolet. Detta är några exempel.

Andra tydliga exempel som vi ser runt om i världen är den aggressiva marknadsföring som frihandeln för med sig när det gäller tobak och alkohol i utvecklingsländerna, till exempel Indien där det finns jättetydliga exempel på detta. Man kan också studera den ökade alkoholreklam som finns i Sverige och Europa.

Anf. 289 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Ja, jag står definitivt för frihandel. Jag skulle till och med kunna kalla mig för frihandelsminister i stället för handelsminister. Jag anser att det är ett oerhört viktigt instrument, inte minst i fattigdomsbekämpningen. Jag vill också tillägga att vi har ett väldigt brett stöd för frihandelslinjen i Sveriges riksdag.

I DG Trade säger man också ja till frihandel, men däremot uttalar man sig inte specifikt om länders hälso- och alkoholpolitiska mål. Det är inte heller så att Sveriges alkoholpolitik har ifrågasatts i GATS.

I stället kan man säga att GATS skapades just för att främja ökad öppenhet för internationell handel med privata tjänster. Det här avtalet byggde på en insikt om att tjänstehandeln har en allt större betydelse för tillväxt och utveckling i alla länder, och det behövs ett gemensamt regelverk.

Utgångspunkten var just att WTO:s medlemmar inte ska diskriminera mellan privata tjänsteleverantörer från olika länder eller behandla utländska tjänsteleverantörer sämre än de egna.

GATS syftar alltså inte till att avreglera nationella marknader eller till att avveckla monopolstrukturer. Det allra viktigaste är just det här att det är upp till varje enskilt land att besluta om marknadsregleringar och monopol precis som målsättningar rörande skydd för folkhälsan.

Redan i GATS-avtalets inledande text bekräftas medlemmarnas rätt att reglera och införa nya regleringar för att tillgodose nationella riktlinjer.

Olika former av begränsningar för marknadstillträde, exklusiva rättigheter, licensförfarande, kvoter, arbetsmarknadstester och begränsningar i deltagande av utländskt kapital kan skrivas in i ett lands åtagande för enskilda sektorer.

Det är väldigt tydligt att det också därmed finns med att utvecklingsländerna har möjligheter att lagstifta eller införa regler för att skydda människors hälsa. Det påverkas inte av GATS.

Anf. 290 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag tror inte att Ewa Björling kan övertyga mig på den punkten och inte heller de organisationer som jobbar för en ökad folkhälsa. Jag ser också vad de frihandelsambitioner som Ewa Björling står bakom är på väg att orsaka när det gäller en global handel. Jag kan stödja att en ekonomisk utveckling är viktig för den sociala utvecklingen i alla länder, inklusive handeln i utvecklingsländerna.

Men vi måste också kunna särskilja och diskutera vilken typ av handel som är fruktbar. Vi vet att den ökade frihandeln och tillgång till marknader som man efterfrågar inom EU är applicerbar på den globala frihandeln och öppenhet till marknader som WTO och GATS sätter upp. Det innebär att utvecklingsländer som har velat skydda sin egen marknad, av folkhälsoskäl till exempel, är hänvisade till att ta bort sina egna tullar för att få tillgång till handelsavtal, bilaterala stöd och en fortsatt handel. Det finns företrädare för regeringen och för Ewa Björlings parti som hyllar att det är på det här sättet. De säger att det är upp till länderna att välja – de vet ju vad de har att rätta sig efter.

Men den aggressiva handel och marknadsföring som just tobaks- och alkoholindustrin bedriver för att lägga nya marknader under sig och för att nå nya målgrupper för sin expansion och sin produktion och försäljning av skadliga varor har inga hämningar och begränsningar. Det är olyckligt när WTO och GATS på det här sättet försöker, under så gott som hemliga förhandlingar, föra utvecklingsländer bakom ljuset på det här sättet och hyllar offentligt, utåt, detta som en lyckosam frihandel som är en förutsättning för en global ekonomisk utveckling. De organisationer som är aktiva på det här området kan tydligt redovisa vilka skadeverkningar den här handeln för med sig.

Man kan dra paralleller. Vi hade en debatt tidigare i dag med Anders Borg om införselkvoterna i Sverige och Sveriges möjligheter att föra en självständig alkoholpolitik gentemot Europa. Det är överförbart på utvecklingsländernas möjligheter att föra en självständig nationell folkhälsopolitik gentemot frihandeln och den globala handeln inom WTO- och GATS-förhandlingarna. Man har samma begränsningar där och samma krav på sig att följa de förhandlingsresultat som man kommer fram till för frihandeln.

Hyllningen till frihandeln, den blåögdheten som Ewa Björling visar som handelsminister och beskrivningen av hur vackert och fint det är bakom WTO- och GATS-förhandlingarna och deras resultat stämmer inte med den information och de konsekvenser som de europeiska folkhälsoorganisationerna redovisar. Det vore klädsamt om regeringen och handelsminister Ewa Björling verkligen tar deras oro på allvar.

Anf. 291 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Till att börja med måste jag säga att Egon Frid säger emot sig själv när han talar om den tidigare debatten med Anders Borg i dag. Jag måste återigen upprepa att frihandel är oerhört viktigt. Det är principiellt viktigt, men det är också så att utvecklingsländernas möjligheter att lagstifta eller införa regler för skydda människors hälsa inte påverkas av GATS. Det här gäller alla länder.

Sedan vill jag också säga att global handel har gjort att allt fler människor tar sig ur sin fattigdom. En sak kan vi vara överens om, och det är att biståndet i sig aldrig kommer att hjälpa ett land ur fattigdom på riktigt. Det som hjälper ett land ur fattigdom handlar om egen tillväxt och egen infrastruktur, det handlar om att bygga ett eget bra och demokratiskt samhälle, och det gör man inte via bistånd enbart. Det främsta instrumentet för det är faktiskt handel. Det handlar också om goda avtal med andra länder.

Det fascinerar mig ganska mycket när Egon Frid talar om olika organisationer som säger att vi driver flera länder till fattigdom och att det inte gynnar utvecklingsländerna. Det är precis det som Sverige jobbar för. Det handlar om att göra bra asymmetriska avtal, det vill säga avtal där utvecklingsländerna har fördelar under väldigt många år för att hinna komma i kapp så att vi till slut ska kunna ha en jämlik handel. Dessutom vill jag påpeka för de organisationer som nu tycker att vi går i fel riktning och motarbetar detta att utan avtal blir det ingen handel alls, och då kommer utvecklingsländerna aldrig att ta sig ur sin fattigdom.

Däremot är det oerhört viktigt att vi använder oss av ett viktigt instrument som handlar om *aid for trade*. Det handlar om kompetensutveckling, och därigenom kan vi bidra med vårt bistånd för att hjälpa länderna att skriva bra avtal och hjälpa länderna i besvärliga frågor som också kan gälla besvärliga varor.

Men jag tycker också att vi ska påpeka att skyddet för folkhälsan inte hanteras via tullar. Det finns andra metoder. Vi kan bara jämföra med hur vi själva gör i Sverige.

Jag vill återigen påpeka att frågan som gäller att skydda människors hälsa inte påverkas av GATS. Det är ett missförstånd där Egon Frid säger emot sig själv.

Anf. 292 EGON FRID (v):

Herr talman! Nej, jag säger inte emot mig själv. Jag konstaterar faktum, som ministern dessutom själv ger stöd för i sitt eget svar. Så länge reglerna är icke-diskriminerande påverkar de inte. Men när de blir diskriminerande, alltså protektionistiska för att stödja till exempel folkhälsan, för att stödja nationella beslut till skydd för socialpolitiken i ett land, får man inte längre bedriva den nationella politiken. Detta kan man jäm-

föra med den svenska i dag icke fria nationella alkoholpolitiken. Det var den parallellen jag gjorde.

För att skydda den sociala utvecklingen i ett utvecklingsland kan det finnas intresse för att skydda sin handel och sin nationella politik för att värna folkhälsan. Och det får man inte göra med de GATS-regler som finns i dag.

Sedan finns det naturligtvis, och det är någonting vi behöver skilja på, positiv handel för ett utvecklingsland och negativ handel, som leder till social utslagning. Det är den handeln som de nationella utvecklingsländerna måste få rätt att hävda sina egna rättigheter i.

Det är att WTO och GATS sätter samma regelverk för alla tjänsteavtal som gör att den här oron finns för den sociala situationen i vissa utvecklingsländer, när till exempel den aggressiva alkohol- och tobaksindustrin lägger nya marknader under sig för att utveckla sin handel med de varorna. Vi kräver en annan möjlighet för utvecklingsländerna att agera utifrån nationella förhållanden när det gäller handel med de varorna.

Anf. 293 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag ska börja med att säga att icke-diskrimineringsprincipen innebär att om en sektor är öppen för privata tjänsteleverantörer måste utländska företag ges tillträde och behandlas på samma sätt som privata inhemska leverantörer. Det innebär att nationellt tillverkade produkter inte heller får erhålla auktorisering lättare än utländska produkter.

Men det är också så att GATS-avtalet är konstruerat så att länder kan undanta försäljning av alkoholhaltiga drycker från sina GATS-åtaganden som till exempel Sverige har gjort med generellt undantag för detaljistförsäljning av alkoholhaltiga drycker.

Dessutom är det så att ett åtagande i WTO eller ett bilateralt, regionalt frihandelsavtal innebär att ett land frivilligt begränsar sin rätt att hejda utländska företag från att leverera sina tjänster och kunna införa diskriminerande regler. Hur mycket den här rätten sedan begränsas beror dock på det enskilda åtagandet.

Ett land kan, som Sverige, välja att inte öppna upp detaljhandeln för alkoholhaltiga drycker. En sådan begränsning innebär att monopolet skyddas. Men det centrala, som jag kommer tillbaka till igen, är att varje land självt väljer hur man ska göra sina åtaganden via tjänstesektorn. Detta gäller även utvecklingsländer.

Överläggningen var härmed avslutad.

32 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 16 november inkommit.

33 § Förnyad bordläggning

Prot. 2007/08:46
18 december

Föredrogs och bordlades åter
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU1
Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU7
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU16
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2007/08:UFöU3
Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU4
Konstitutionsutskottets betänkanden 2007/08:KU2 och KU12

34 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Proposition
2007/08:37 Kompletterande bestämmelser till EG-förordningen om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna proposition skulle förlängas till *fredagen den 18 januari 2008*.

Anmäldes och bordlades
Finansutskottets betänkanden
2007/08:FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
2007/08:FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
2007/08:FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.
2007/08:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen
2007/08:FiU9 Elektronisk ingivning för vissa finansiella företag, m.m.

Civilutskottets betänkande
2007/08:CU4 Gränsöverskridande fusioner, m.m.

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2007/08:AU3 Arbetstagares medverkan vid gränsöverskridande fusioner

35 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 december

2007/08:509 Kommunalekonomisk utjämning

av *Alice Åström* (v)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2007/08:510 Rättssäkerhet för asylsökande

av *Leif Pettersson* (s)
till statsrådet *Tobias Billström* (m)

2007/08:511 Säkerheten vid svenska lärosäten

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:512 Svenska vingårdar

av *Margareta Cederfelt* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:513 Jämnare könsfördelning bland polisstudenter och polischefer

av *Ameer Sachet* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:514 Fordonsforskningsprojektet

av *Lars Hjalmered* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:515 Matsituationen i Västsaharas flyktingläger

av *Veronica Palm* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:516 Linné till Unescos världsarvslista

av *Lars Wegendal* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:517 Vapen i svenska skolor

av *Tobias Krantz* (fp)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:518 Etablering av en svensk vaccinfabrik i Kalmar län

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:519 Stöd till den somaliländska demokratin

av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 januari 2008.

36 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 december

2007/08:405 Införande av ”grön gräddfil” för näringslivet

av *Lars Hjalmered* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:415 Ökade resurser till marksanering

av *Ann-Kristine Johansson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:431 Isoleringskrav på fritidsboende

av *Marie Nordén* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:450 Blivande ekonomiska ödemarker

av *Britta Rådström* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

Prot. 2007/08:46

18 december

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 januari 2008.

37 § Kammaren åtskildes kl. 22.44.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanrådets början till och med 7 § anf. 41 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 86 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 150 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 190 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 21 § anf. 216 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 25 § anf. 244 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 28 § anf. 269 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 2007/08:252 om politisering av utredningsväsendet	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	2
Anf. 2 LUCIANO ASTUDILLO (s)	2
Anf. 3 CARINA HÄGG (s)	3
Anf. 4 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	4
Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	5
Anf. 6 LUCIANO ASTUDILLO (s)	6
Anf. 7 CARINA HÄGG (s)	7
Anf. 8 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	8
Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (s)	8
Anf. 10 THOMAS ÖSTROS (s)	9
Anf. 11 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	10
Anf. 12 LUCIANO ASTUDILLO (s)	11
Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (s)	11
Anf. 14 THOMAS ÖSTROS (s)	12
Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	12
4 § Svar på interpellation 2007/08:274 om Sveriges mål för förnybar energi	13
Anf. 16 ANDRE VICE TALMANNEN	13
Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	13
Anf. 18 THOMAS ÖSTROS (s)	14
Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	15
Anf. 20 THOMAS ÖSTROS (s)	16
Anf. 21 JAN ANDERSSON (c)	18
Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	18
Anf. 23 THOMAS ÖSTROS (s)	19
Anf. 24 JAN ANDERSSON (c)	20
Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	20
5 § Svar på interpellation 2007/08:241 om Sveriges engagemang för demokratin i Colombia	21
Anf. 26 Utrikesminister CARL BILDT (m)	21
Anf. 27 LUCIANO ASTUDILLO (s)	22
Anf. 28 Utrikesminister CARL BILDT (m)	23
Anf. 29 LUCIANO ASTUDILLO (s)	24
Anf. 30 Utrikesminister CARL BILDT (m)	25
Anf. 31 LUCIANO ASTUDILLO (s)	25
Anf. 32 Utrikesminister CARL BILDT (m)	26
6 § Svar på interpellation 2007/08:203 om åtgärder mot diskriminering i högskolan	26
Anf. 33 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	26
Anf. 34 MATS PERTOFT (mp)	27
Anf. 35 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	28

Anf. 36 MATS PERTOFT (mp).....	29
Anf. 37 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	30
Anf. 38 MATS PERTOFT (mp).....	30
Anf. 39 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	31
7 § Svar på interpellationerna 2007/08:228 och 237 om svensk arbetslivsforskning efter nedläggningen av Arbetslivsinstitutet.....	31
Anf. 40 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	31
Anf. 41 JOSEFIN BRINK (v)	32
Anf. 42 LARS LILJA (s).....	33
Anf. 43 FINN BENGTTSSON (m)	34
Anf. 44 CARINA HÄGG (s).....	35
Anf. 45 PATRIK BJÖRCK (s).....	36
Anf. 46 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	37
Anf. 47 JOSEFIN BRINK (v)	38
Anf. 48 LARS LILJA (s).....	39
Anf. 49 FINN BENGTTSSON (m)	40
Anf. 50 CARINA HÄGG (s).....	40
Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s).....	41
Anf. 52 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	41
Anf. 53 JOSEFIN BRINK (v)	42
Anf. 54 LARS LILJA (s).....	43
Anf. 55 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	43
8 § Svar på interpellation 2007/08:275 om Konfuciusinstitutets verksamhet i Sverige.....	44
Anf. 56 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	44
Anf. 57 GÖRAN LINDBLAD (m).....	45
Anf. 58 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	46
Anf. 59 GÖRAN LINDBLAD (m).....	47
Anf. 60 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	48
Anf. 61 GÖRAN LINDBLAD (m).....	48
9 § Svar på interpellation 2007/08:233 om kvinnors våld mot män.....	49
Anf. 62 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	49
Anf. 63 LARS-IVAR ERICSON (c)	49
Anf. 64 CARINA HÄGG (s).....	50
Anf. 65 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	51
Anf. 66 LARS-IVAR ERICSON (c)	52
Anf. 67 CARINA HÄGG (s).....	53
(forts. 11 §).....	53
Ajournering.....	54
Återupptagna förhandlingar	54
10 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 13 och 14 december.....	54
Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	54
Anf. 69 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	56
Anf. 70 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	56
Anf. 71 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	56

Anf. 72	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	57
Anf. 73	LARS OHLY (v)	57
Anf. 74	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	58
Anf. 75	LARS OHLY (v)	58
Anf. 76	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	59
Anf. 77	GUSTAV BLIX (m)	59
Anf. 78	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	60
Anf. 79	GUSTAV BLIX (m)	60
Anf. 80	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	60
Anf. 81	STAFFAN DANIELSSON (c)	61
Anf. 82	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	61
Anf. 83	CHRISTER WINBÄCK (fp)	62
Anf. 84	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	62
Anf. 85	CHRISTER WINBÄCK (fp)	63
Anf. 86	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	63
Anf. 87	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	63
Anf. 88	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	64
Anf. 89	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	64
Anf. 90	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	64
Anf. 91	ULF HOLM (mp)	65
Anf. 92	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	65
Anf. 93	ULF HOLM (mp)	66
Anf. 94	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	66
Anf. 95	BOSSE RINGHOLM (s)	67
Anf. 96	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	67
Anf. 97	BOSSE RINGHOLM (s)	68
Anf. 98	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	68
Anf. 99	MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	68
Anf. 100	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	68
Anf. 101	KERSTIN LUNDGREN (c)	69
Anf. 102	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	69
Anf. 103	KERSTIN LUNDGREN (c)	70
Anf. 104	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	70
Anf. 105	CARL B HAMILTON (fp)	70
Anf. 106	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	71
Anf. 107	CARL B HAMILTON (fp)	71
Anf. 108	INGVAR SVENSSON (kd)	71
Anf. 109	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	72
Anf. 110	JACOB JOHNSON (v)	72
Anf. 111	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	72
Anf. 112	JACOB JOHNSON (v)	73
Anf. 113	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	73
Anf. 114	MAX ANDERSSON (mp)	74
Anf. 115	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	74
Anf. 116	MAX ANDERSSON (mp)	75
Anf. 117	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	75
Anf. 118	SONIA KARLSSON (s)	75
Anf. 119	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	76
Anf. 120	CHRISTINA AXELSSON (s)	76

Anf. 121 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	77
Anf. 122 HILLEVI LARSSON (s).....	77
Anf. 123 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	78
Anf. 124 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	78
Anf. 125 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	78
Anf. 126 KARL SIGFRID (m).....	79
Anf. 127 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	79
Anf. 128 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	80
Anf. 129 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	80
Anf. 130 CARINA HÄGG (s).....	80
Anf. 131 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	81
Anf. 132 MARGARETA CEDERFELT (m)	82
Anf. 133 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	82
Anf. 134 LENNART SACRÉDEUS (kd)	83
Anf. 135 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	83
11 § (forts. från 9 §) Svar på interpellation 2007/08:233 om kvinnors våld mot män.....	84
Anf. 136 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	84
Anf. 137 LARS-IVAR ERICSON (c)	85
Anf. 138 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	85
12 § Svar på interpellation 2007/08:277 om inbjudan av delegation från Iran	86
Anf. 139 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	86
Anf. 140 MARYAM YAZDANFAR (s).....	87
Anf. 141 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	88
Anf. 142 MARYAM YAZDANFAR (s).....	89
Anf. 143 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	89
Anf. 144 MARYAM YAZDANFAR (s).....	90
Anf. 145 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	91
13 § Svar på interpellation 2007/08:246 om driftersättning till Gunnarns flygplats.....	91
Anf. 146 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	91
Anf. 147 BRITTA RÅDSTRÖM (s)	92
Anf. 148 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	93
Anf. 149 BRITTA RÅDSTRÖM (s)	94
Anf. 150 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	95
Anf. 151 BRITTA RÅDSTRÖM (s)	95
Anf. 152 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	96
14 § Svar på interpellation 2007/08:247 om Förbifart Stockholm	96
Anf. 153 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	96
Anf. 154 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	98
Anf. 155 MATS EINARSSON (v).....	99
Anf. 156 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	100
Anf. 157 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	100
Anf. 158 MATS EINARSSON (v).....	101
Anf. 159 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	102
Anf. 160 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	102

Anf. 161 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	103
15 § Svar på interpellationerna 2007/08:250 och 271 om trafiksäkerhet.....	104
Anf. 162 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	104
Anf. 163 MARIE NORDÉN (s).....	106
Anf. 164 EVA-LENA JANSSON (s).....	107
Anf. 165 CARINA HÄGG (s).....	108
Anf. 166 DÉsirÉE LILJEVALL (s)	109
Anf. 167 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	109
Anf. 168 MARIE NORDÉN (s).....	110
Anf. 169 EVA-LENA JANSSON (s).....	111
Anf. 170 CARINA HÄGG (s).....	112
Anf. 171 DÉsirÉE LILJEVALL (s)	113
Anf. 172 CHRISTINA AXELSSON (s)	113
Anf. 173 PETER HULTQVIST (s).....	114
Anf. 174 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	115
Anf. 175 MARIE NORDÉN (s).....	115
Anf. 176 EVA-LENA JANSSON (s).....	116
Anf. 177 CHRISTINA AXELSSON (s)	117
Anf. 178 PETER HULTQVIST (s).....	117
Anf. 179 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	118
16 § Svar på interpellation 2007/08:258 om överkapacitet och ohållbar trängsel på västra stambanan.....	118
Anf. 180 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	118
Anf. 181 MONICA GREEN (s).....	119
Anf. 182 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	120
Anf. 183 MONICA GREEN (s).....	121
Anf. 184 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	122
Anf. 185 MONICA GREEN (s).....	122
Anf. 186 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	122
17 § Svar på interpellation 2007/08:278 om nationell Internetsäkerhet.....	122
Anf. 187 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	122
Anf. 188 DÉsirÉE LILJEVALL (s)	124
Anf. 189 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	125
Anf. 190 DÉsirÉE LILJEVALL (s)	125
Anf. 191 CHRISTINA AXELSSON (s)	126
Anf. 192 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	126
Anf. 193 DÉsirÉE LILJEVALL (s)	126
Anf. 194 CHRISTINA AXELSSON (s)	127
Anf. 195 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	127
18 § Svar på interpellation 2007/08:229 om miljöstraffavgifter för småföretag.....	128
Anf. 196 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	128
Anf. 197 EGON FRID (v).....	129
19 § Svar på interpellation 2007/08:199 om ökat regelkrångel med godtyckliga regler	129
Anf. 198 Finansminister ANDERS BORG (m)	129

Anf. 199	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	130
Anf. 200	Finansminister ANDERS BORG (m)	131
Anf. 201	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	132
Anf. 202	Finansminister ANDERS BORG (m)	133
Anf. 203	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	134
Anf. 204	Finansminister ANDERS BORG (m)	134
20 §	Svar på interpellation 2007/08:236 om nationell lagstiftning angående införselkvoter för alkohol	135
Anf. 205	Finansminister ANDERS BORG (m)	135
Anf. 206	EGON FRID (v)	136
Anf. 207	Finansminister ANDERS BORG (m)	137
Anf. 208	EGON FRID (v)	138
Anf. 209	Finansminister ANDERS BORG (m)	139
Anf. 210	EGON FRID (v)	140
Anf. 211	Finansminister ANDERS BORG (m)	141
21 §	Svar på interpellation 2007/08:254 om skatteavdrag för forskning och utveckling	141
Anf. 212	Finansminister ANDERS BORG (m)	141
Anf. 213	MARIE ENGSTRÖM (v)	142
Anf. 214	Finansminister ANDERS BORG (m)	143
Anf. 215	MARIE ENGSTRÖM (v)	144
Anf. 216	Finansminister ANDERS BORG (m)	144
Anf. 217	MARIE ENGSTRÖM (v)	145
Anf. 218	Finansminister ANDERS BORG (m)	146
22 §	Svar på interpellation 2007/08:172 om mäns våld mot kvinnor	146
Anf. 219	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	146
Anf. 220	CARINA HÄGG (s)	147
Anf. 221	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	149
Anf. 222	CARINA HÄGG (s)	149
Anf. 223	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	150
Anf. 224	CARINA HÄGG (s)	151
Anf. 225	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	151
23 §	Svar på interpellation 2007/08:211 om gömda kvinnor utsatta för våld	152
Anf. 226	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	152
Anf. 227	EVA OLOFSSON (v)	152
Anf. 228	CARINA HÄGG (s)	153
Anf. 229	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	154
Anf. 230	EVA OLOFSSON (v)	155
Anf. 231	CARINA HÄGG (s)	156

Anf. 232 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	157
Anf. 233 EVA OLOFSSON (v).....	157
Anf. 234 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	158
24 § Svar på interpellation 2007/08:212 om könsmaktperspektiv i kampen mot mäns våld mot kvinnor.....	159
Anf. 235 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	159
Anf. 236 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	160
Anf. 237 CARINA HÄGG (s).....	160
Anf. 238 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	162
Anf. 239 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	162
Anf. 240 CARINA HÄGG (s).....	163
Anf. 241 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	164
Anf. 242 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	164
Anf. 243 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	164
25 § Svar på interpellation 2007/08:215 om jämställdhet i folkrörelsepolitiken.....	165
Anf. 244 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	165
Anf. 245 LISELOTTE OLSSON (v).....	166
Anf. 246 MARIE ENGSTRÖM (v).....	167
Anf. 247 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	168
Anf. 248 LISELOTTE OLSSON (v).....	168
Anf. 249 MARIE ENGSTRÖM (v).....	169
Anf. 250 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	170
Anf. 251 LISELOTTE OLSSON (v).....	170
Anf. 252 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	171
26 § Svar på interpellation 2007/08:240 om solidaritetsstöd	171
Anf. 253 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	171
Anf. 254 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	172
Anf. 255 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	173
Anf. 256 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	174
Anf. 257 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	175
Anf. 258 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	176
Anf. 259 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	176

27 § Svar på interpellation 2007/08:249 om jämställdhetslagens skydd för inhyrd eller inlånad personal.....	177
Anf. 260 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	177
Anf. 261 LARS MEJERN LARSSON (s).....	177
Anf. 262 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	178
Anf. 263 LARS MEJERN LARSSON (s).....	179
Anf. 264 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	179
Anf. 265 LARS MEJERN LARSSON (s).....	179
28 § Svar på interpellation 2007/08:251 om pengar till jämställdhetspolitik.....	180
Anf. 266 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	180
Anf. 267 EVA-LENA JANSSON (s).....	181
Anf. 268 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	182
Anf. 269 EVA-LENA JANSSON (s).....	183
Anf. 270 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	184
Anf. 271 EVA-LENA JANSSON (s).....	184
Anf. 272 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	185
29 § Svar på interpellation 2007/08:257 om genusperspektivet i regeringen.....	186
Anf. 273 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	186
Anf. 274 MONICA GREEN (s)	187
Anf. 275 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	188
Anf. 276 MONICA GREEN (s)	189
Anf. 277 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	190
Anf. 278 MONICA GREEN (s)	190
Anf. 279 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	191
30 § Svar på interpellation 2007/08:226 om nedskärningar i exportfrämjandet och konsekvenser för småföretagen	191
Anf. 280 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	191
Anf. 281 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	193
Anf. 282 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	193
Anf. 283 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	194
Anf. 284 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	195
Anf. 285 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	196
Anf. 286 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	196

31 § Svar på interpellation 2007/08:235 om prioritering av folkhälsa före frihandel	197
Anf. 287 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	197
Anf. 288 EGON FRID (v)	198
Anf. 289 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	199
Anf. 290 EGON FRID (v)	200
Anf. 291 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	201
Anf. 292 EGON FRID (v)	201
Anf. 293 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	202
32 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	202
33 § Förnyad bordläggning	203
34 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	203
35 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	203
36 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	204
37 § Kammaren åtskildes kl. 22.44.	205

Tryck: Elanders, Vällingby 2008